

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ □ БЕОГРАД, Кнез Михаилова 35

Саопштења

научних резултата у

Математичком институту

1946–1961

МАТЕМАТИКА ○ МЕХАНИКА

Приредио

МИЛАН П. ЧАВЧИЋ

1

Београд, 1990.

Саопштења

*научних резултата у
Математичком институту*

1946–1961

МАТЕМАТИКА • МЕХАНИКА

МИЛАН П. ЧАВЧИЋ

L

Књига

①

Београд, 1990.

Издаје: *Математички институт - Београд*

За издавача

Професор др Зоран Марковић, *директор*

Уредник др Вељко А. Вујичић, *Професор универзитета*

Примљено на 157. седници *Научног већа* Математичког
института 21. новембра 1988. године.

*

CIP — Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ЧАВЧИЋ, Милан П.

Саопштења научних резултата у Математичком институту: 1946-1961: математика, механика / [приредио] Милан П. Чавчић. - Београд: Математички институт, 1990. - књ.; 21 стр

Српска академија наука и уметности.

Књ. 1. - 1990 (Београд: Математички институт). - 205 стр. Тираж 300. - Библиографија: стр. 196-199. - Регистар.

ISBN 86-80593-07-9

51:061.6(497.11)"1946/1961"

016:51

1348364

1. Математички институт (Београд)
- а) Математички институт (Београд) 1946-1961
- б) Математика - Библиографије.

*

У наредним књигама Саопштења, за период од 1961—1991. године, биће изложена: а) у књизи 2 — саопштења научних радова из *Механике* и б) у књизи 3 — саопштења из *Математике*.

САДРЖАЈ

	Страна
1. Предговор.....	5
2. Саопштења научних радова у Математичком институту:	
1946 г.....	11
1947.....	15
1948.....	21
1949.....	34
1950.....	45
1951.....	52
1952.....	59
1953.....	62
1954 г.....	70
1955.....	79
1956.....	87
1957.....	95
1958.....	117
1959.....	139
1960.....	153
1961.....	163
3. Статистички подаци.....	165
4. Прилози.....	167
5. Литература.....	196
6. Регистар имена аутора саопштења.....	200

Први
НАУЧНИ САВЕТ

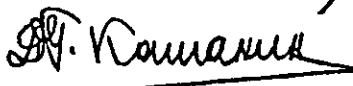
Математичког института*

Аутографи потписа

1) Др Билимовић Антон
редовни члан Академије

2) Др Кашанин Радивој
дописни члан Академије

3) Др Гавриловић Богдан
редовни члан Академије

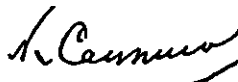
4) Др Миланковић Милутин
редовни члан Академије

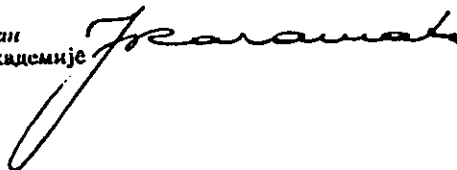
5) Др Мишковић Војислав
редовни члан Академије

6) Др Салтиков Никола
редовни члан Академије

7) Др Карамита Јован
дописни члан Академије

* Потврђен на II скупу Академије природних наука САН, од 23. маја 1946. године (Годишњак Српске академије наука, књига LIII (1946), страна 23).

ПРЕДГОВОР

1) ОСНИВАЊЕ ИНСТИТУТА

По ослобођењу наше земље, кад је Српска академија на ука обновила рад¹⁾, покренуто је и на низу седница расправљано о облицима научне делатности у Академији и Србији. На једној од ових седница "Саветовања" у оквиру Академије природних наука, академик АНТОН БИЛИМОВИЋ је 18. септембра 1945. године²⁾, једанаест месеци после ослобођења Београда, изложио и образложио потребу и предлог за оснивање Математичког института Српске академије наука.

Тако је у низу предлога за оснивање Академијиних института, на VIII скупу Академије природних наука, од 25. септембра 1945. године³⁾, као први узет предлог за оснивање Математичког института Српске академије наука. На IX скупу Академије природних наука, од 18. октобра 1945. године⁴⁾, усвојен је Правилник Математичког института САН⁵⁾ На I скупу целокупне Академије, од 26. априла 1946. године

1) За време Немачке окупације (април 1941–20. октобар 1944) Академија јавно није званично није радила. Чим је била организована Народна власт, Председништво Академије, са академиком Александром Велићем на челу, ступило је у додир са Повереником за просвету. Том приликом га је обавестио о стању у Академији, као и о намери да Академија настави свој рад. Тадашњи Повереник за просвету ЕДУАРД КОЦБЕК, сложио се са гледиштем Председништва истакавши да је Академија аутономна установа. Затим се приступило раду. На скуповима целокупне Академије од 18. децембра 1944. и 26. јануара 1945. донесене су одлуке које су омогућавале да Академија крене напред у смеру своје обнове и стварања потребних услова за отпочињање свестранијег рада у новим условима. А упоредо са овим да се, као висока научна установа, укључи у велики напор око подизања разорене земље. Почетак редовног рада Академије у ослобођеној отаџбини обележен је скуповима целокупне Академије од 30. априла и 2. маја 1945. године.

2) Годишњак САН, књига LII (1945), страна 38

3) Годишњак САН, књига LII (1945), страна 41

4) Годишњак САН, књига LII (1945), страна 44

5) В. Вујић и М. Чавчић: Четврт века Математичког института 1946–1971 – на странама 164–168 дат је факсимил рукопис са А. Билимовића и цео текст Правилника.

одобрен је Правилник Математичког института⁶⁾. Овим је Институт и дефинитивно основан. Почев са седницом од 15. маја 1946. године, Математички институт је почео да ради као званична институција Српске академије наука.

На II скупу Академије природних наука САН, од 23. маја 1946. године⁷⁾, конституисан је Савет (касније Научни савет) Математичког института и потврђен избор академика Антона БИЛИМОВИЋА за првог управника и дописника Радивоја КАШАНИНА, за секретара Института. Први Савет сачињавали су академици: 1. др Милутин Миланковић, 2. др Богдан Гавриловић, 3. др Антон Билимовић, 4. др Војислав Мишковић, 5. др Никола Салтиков и дописници: 6. др Јован Карамата, 7. др Радивој Кашанин.

Чланови Академије улазили су у стални састав Института као и у састав Савета по свом положају чланова Академије. Они су истовремено били и први стални чланови (научни радници) Математичког института Српске академије наука.

Интересантно је напоменути да је у време оснивања Института у 1946. години, Академија природних наука САН у свом саставу имала 8 редовних чланова - академика и 17 дописних чланова, од којих 9 из Србије а 8 из других република и иностранства. Од тог броја у стални састав Математичког института ушло је 5 академика и 2 дописника, са дугогодишњим искуством у организацији научног рада. Значи 37% чланова Академије природних наука САН ушло је у састав само Математичког института. Преостала 10 чланова (3 академика и 7 дописника) Академије природних наука ушло је у састав 5 других Института ове Академије (Физички, Хемијски, Биолошки, Геолошки, Географски).

Стицајем ових повољних околности Математички институт је и могао бити брзо основан и отпочети одмах са радом као први Академијин Институт. У његов састав ушао је у односу на друге Академијине институте, знатно већи број у свету признатих и врло угледних научника, чланова Академије природних наука САН.

На 2. седници од 8. јуна 1946. године, Савет Математичког института САН изабрао је првих 7 сталних сарадника и то: 1. др Арновљевић Ивана, 2. Хлнтчијев Јакова, 3. Пејовић др Тадију, 4. Вречка Милана, 5. др Радојчић Милоша, 6. др Анђелић П. Татомира и 7. др Авагумовић Војислава. Академија природних наука САН на свом III скупу од 8. јуна 1946. године, потврдила је овај избор⁸⁾.

Тако је Математички институт САН у 1946. години, почетној години рада, у свом сталном саставу имао укупно 14 сарадника (7 чланова Академије + 7 сталних сарадника)

6) Годишњак САН, књига LIII(1946), страна 115

7) Годишњак САН, књига LIII(1946), страна 25

8) Годишњак САН, књига LIII(1946), страна 27

Веће Института сачињавали су свих 14 сарадника (академици и дописници) и стални сарадници.

У наредној 1947. години изабрано је 5 нових сталних сарадника⁹⁾. Тако се из године у годину број сарадника стално повећавао.

Пошто је у 1946. години извршено конституисање Савета и Већа, Математички институт Српске академије наука је могао да отпочне са радом на извршавању основних задатака ради којих је и основан, а то су:

а) да окупља научне раднике на пољу математичких и механичких наука, ствара им услове за што успешнији истраживачки рад и омогућује да резултати тог рада послуже унапређењу математичких наука и ширењу математичког знања;

б) да између младих сарадника одабира оне који показују смисла и способности за научни рад, помаже им и омогућује да се изграде у самосталне научне раднике;

в) да успоставља везу и одржава што живљу сарадњу са сличним установама у земљи и иностранству и представља државу у међународним организацијама за унапређење математичких наука.

2) САОПШТЕЊА НАУЧНИХ РАДОВА

Скупови већа Математичког института (сви стални сарадници) посвећени су научним саопштењима и дискусијама о научним проблемима, а такође и разматрању и других научних питања из делатности Института. На скупове Већа позивана су и лица ван Института било у својству референата или слушалаца. Скупови Већа могу бити и јавни¹⁰⁾.

У организацији научног рада у Математичком институту саопштења научних радова заузимају посебно место. Саопштења се одржавају редовно, по правилу, једанпут недељно.

У периоду од 1946-1961 сва саопштења (из математике и механике) одржавана су у оквиру Већа института. После 1961. године, саопштења су одржавана у оквиру Одељења за математику и његових одсека, група и семинара и Одељења за механику и његових група.

Прво саопштење у Математичком институту Српске академије наука одржао је академик АНТОН БИЛИМОВИЋ, на 2. седници Већа од 5. јула 1946. године, под називом: Појам чистог приштаја диференцијалног израза и његова примена¹¹⁾.

9) у Прилозима - види Први чланови и стални сарадници.

10) Члан 9. првог Правилника Математичког института.

11) у прилозима - види факсимил записника ове седнице.

Треба напоменути да суштина формулације о раду Већа готово у потпуности одражава праксу организације научног рада предратног Клуба Универзитетских математичара¹²⁾. Рад Клуба је био углавном затворен. Научне радове саопштавали су само чланови Клуба. Слична је пракса настављена и озваничена и у Математичком институту САН. Нешто касније седнице Већа су биле отворене и за лица ван Института. На праксу релативне затворености у почетку рада указује и овај пример. На 1. седници од 20. децембра 1946. године, Савет Института је одлучио да МИЛОСАВЉЕВИЋ Миодраг и РАШКОВИЋ Данило, доценти Техничког факултета, могу учинити своја саопштења пред Већем Математичког института. По овој сагласности М. Милосављевић је, као гост на 8. седници Већа од 3. јануара 1947. године, учинио саопштење: Стабилност правоугаоне плоче ојачане ребрима. Д. Рашковић саопштење је учинио на 9. седници Већа од 7. фебруара 1947. године: Потенцијал еластичних тела изражен у дијадском облику.

Очигледно је да се овим настојало да сви научни радови припремљени за саопштење, буду на одговарајућем научном нивоу. То је захтевало пуну одговорност сарадника, а нарочито младих, у припремама научних радова за саопштења у Већу Института. С друге стране, Математички институт је у то време уживао велики углед, па су сарадници ван Института, којима је омогућено да своје научне радове саопште пред Већем или су бирали за сталне сараднике, то прихватили и сматрали као посебно признање, што је у суштини и било тако.

Саопштења научних радова пружају најпотпунију информацију како о обиму научне активности уопште, тако и о научним проблемима са којима се Математички институт бавио у свом раду. Истовремено саопштења приказују и допринос појединца у целокупном научном раду Математичког института за протекли период.

Научни радови саопштени у Математичком институту, објављени су у часописима и другим публикацијама Института. Међутим, сви саопштени радови нису могли бити штампани у публикацијама Института. Број саопштених радова био је знатно већи од стварних материјалних могућности Института за штампање свих радова. Тако је већи број у Математичком институту саопштених научних радова штампан у "Гласу" и "Билтену" Академије природних наука САН (касније Одељења природно-математичких наука), као и у другим домаћим и иностраним часописима и публикацијама.

Према томе, и у Прегледу издања Математичког института 1946-1986 (уствари библиографији научних радова), у укупном броју публикованих радова, иако импозантном, приказан је уствари само један део у Институту саопштених и прихваћених научних радова.

12) у Прилозима - види Клуб математичара.

Прегледом издања 1946-1986, штампаном у 1986. години обезбеђени су потребни услови за ефикасније коришћење у разноврсним анализама, библиографије штампаних научних радова у овом 40-годишњем периоду. За упоређивање штампаних са саопштеним научним радовима и потпунију оцену научне активности Института, недостаје основни услов. Наиме, сви научни радови саопштени у Институту нису прикупљени, сређени и изложени на једном месту, у посебној публикацији, као што је то урађено са штампаним радовима. Подаци о саопштењима растурени су по разним записницима, често нечитким, непотпуним па и загуњеним, публикованим извештајима (1949-1972), писаним извештајима појединих руководилаца (организатора) истраживања, одложеним у архиву, од којих су неки изгубљени. У сваком случају оваково несређено стање са подацима о саопштењима, не обезбеђује ни минималне услове за њихово ефикасније коришћење. Практично, подаци о саопштењима се, нажалост, могу само делимично користити. До тачног броја одржаних саопштења досада се тешко могло доћи.

Да би се, колико год је то могуће, дошло до што потпунијих података о свим научним саопштењима досада одржаним у Математичком институту, било је крајње време да се уложи посебан додатни напор и ти подаци прикупе, негде реконструју, среде и припреми рукопис свих саопштења за штампу.

У својој научној активности, многе генерације сарадника Математичког института, улагале су велики труд у припремама да своје научне радове саопште у Математичком институту. Била би велика штета и недопустив пропуст, ако би и само нека, од тог великог броја саопштења, остала не забележена, заборављена и за научну јавност потпуно изгубљена.

Зато се иницијативи Одељења за механику Математичког института, а посебно управнику Одељења др ВУЈИЧИЋ Већку, редовном професору Универзитета, и на овом месту мора изразити пуна захвалност. Наиме, Одељење је одлучило да у свој план рада за 1988. годину унесе, поред осталог, и из раду рукописа и штампање публикације научноинформативног карактера под насловом

САОПШТЕЊА научних резултата у Математичком институту (библиографије научних саопштења).

Књига 1 ове публикације обухвата период од 1946. године до краја јуна 1961. године, тј. период од 15 година у ком се Математички институт налазио у саставу Српске академије наука и уметности. У рукопису ове књиге посебно су реконструисани подаци за 1946, 1947, 1948 и 1961. годину. Тако су у овој књизи изложени сви подаци о саопштењима одржаним у овом периоду.

Овим би се коначно, за садашње и будуће генерације, сва научна саопштења одржана у Математичком институту сакупила, изложила и сачувала у једној публикацији. То ће

истовремено обезбедити и потребне услове за ефикасније ко ришћење података о саопштењима у Институту. Истовремено овај веома важан део научне активности Математичког инсти тута био би ослобођен досадашњег заборав а и на најбољи на чин учињен доступним заинтересованој научној и стручној јавности, што је и био један од основних задатака Матема тичког института због којих је и основан.

3) Промена статуса Института

Од оснивања 1946. до закључно 1953. (7 година), фи нансирање рада Математичког института обављано је у окви ру буџета Српске академије наука.

У 1954. години, на основу члана 1, 3 и 10 Основне у редбе о установама са самосталним финансирањем¹³⁾ и Закљу чака Извршног већа НР Србије број 1929/54, Српска академи ја наука донела је решење број 663 од 26. фебруара 1954. го дине, о преласку Математичког института на пословање као установа са самосталним финансирањем, с тим да је Српска академија наука надлежна за послове и задатке Института. После овог уместо Научног савета изабран је Управни одбор и донета нова Правила Института¹⁴⁾. Од 1954. до јуна 1961 године финансијско пословање је и даље обављано у оквиру рачуноводства Академије, али по засебном рачуну Математи чког института.

После доношења: 1) Закона о преношењу управљања преду зећима на радне колективе (1950) и 2) Закона о радничким саветима (1952), даљи развој друштвеног самоуправљања, ка ко је то Државно руководство тада сматрало, захтевао је прилагођавање овом развоју. Овим је уствари извршена прва измена у статусу како Математичког тако и осталих Академи јиних института. То је истовремено била прва (припремна) фаза за потпуно осамостаивање Академијиних института и њихово издвајање из састава Српске академије наука.

Коначна промена статуса Института уследила је после 15 година рада у саставу Српске академије наука. Уредбом Из вршног већа Скупштине НР Србије од 3. јуна 1961. Математи чки институт је, као и остали Академијини институти, из двојен из састава Српске академије наука као самостална научна установа¹⁵⁾. Том приликом су као оснивачи сада са мосталног института били: Српска академија наука, Извршно веће НР Србије и Универзитет у Београду.

Математички институт је као самостална научна устано ва наставио са радом без прекида. Решењем Савета за на учни рад НР Србије број 889/61, Математички институт као самосталан почео са радом 1. јула 1961. године.

13) Службени лист СФРЈ број 51/53.

14) Годишњак САН LXI (1954), страна 92.

15) Службени гласник НР Србије, број 23 од 3. јуна 1961

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

Академија природних наука

МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ

2. САОПШТЕЊА НАУЧНИХ РАДОВА

У периоду од 1946-1961. г. саопштења су вршена на седницама В е ћ а Математичког института САН.

Сва саопштења су нумерисана.

1946

2. седница, одржана 5. јула 1946. године¹⁶⁾.

Председава управник, академик Антон Билимовић¹⁷⁾.

Присутни су: Богдан Гавриловић, Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јо ван Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Војислав Авакумовић, Милош Радојчић, Татомир П. Анђелић и Милан Вречко.

1) АНТОН БИЛИМОВИЋ је саопштио рад: Појам чистог прираштаја диференцијалног израза и његова примена.

Н а п о м е н а: Ово је п р в о саопштење одржано у Математичком институту Српске академије наука по његовом оснивању.

16) На 1. седници Већа Математичког института Српске Ака демије наука, од 22. јуна 1946. године, поред оста лог, изабрани су: 1. Одбор за публикације, 2. Одбор за Универзитетску математичку наставу, 3. Одбор за средњошколску математичку наставу, 4. Одбор за би блиотеку, 5. Комисија за терминологију, 6. Одбор за ширење математичког знања и 7. Одбор за везе са ино странством. На истој седници за записничара Институ та изабран је Татомир П. Анђелић.

17) На II скупу Академије природних наука САН, од 23. ма ја 1946. године, за управника Математичког институ та САН изабран је академик Антон Билимовић, а за се кретара Института дописник Радивој Кашанин (види Го дишњак САН, књига LIII (1946), страна 25).

3. седница, одржана 2. августа 1946.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Богдан Гавриловић, Антон Билимовић, Никола Салтиков, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милан Вречко, Војислав Авакумовић и Татомир П. Анђелић.

Саопштени су следећи радови:

2) НИКОЛА САЛТИКОВ - Интеграње система линеарних диференцијалних једначина са стабилним коефицијентима,

3) НИКОЛА САЛТИКОВ - Интеграње линеарних једначина са тоталним диференцијалима,

4) ТАДИЈА ПЕЈОВИЋ - Вредност интеграла у бесконачности једног система диференцијалних једначина,

5) АНТОН БИЛИМОВИЋ и ТАТОМИР АНЂЕЛИЋ - О појму вектора.

4. седница, одржана 6. септембра 1946.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Тадија Пејовић, Иван Арновљевић, Милан Вречко, Војислав Авакумовић и Татомир Анђелић.

Саопштени су следећи радови:

6) ВОЈИСЛАВ МИШКОВИЋ - О фреквенцији астероидских улазних чворова и перихела.

7) ВОЈИСЛАВ АВАКУМОВИЋ - Асимптотско понашање интеграла једне класе нелинеарних диференцијалних једначина другог реда.

8) ШЕФКИЈА РАЂЕВИЋ (Сарајево) - Међусобни положај корена једначине III степена и корена њене изводне једначине.

Реферат о овом раду изложио је Јован Карамата.

5. седница, одржана 4. октобра 1946.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милан Вречко, Војислав Авакумовић и Татомир Анђелић.

9) МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ - поднео је опширен реферат о свом делу "Кроз царство наука".

6. седница, одржана 8. новембра 1946.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Богдан Гавриловић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милан Вречко, Војислав Авакумовић и Татомир Анђелић.

Саопштени су следећи радови:

10) ЈОВАН КАРАМАТА - Примедбе на саопштење Војислава Авакумовића (види под 7).

11) АНТОН БИЛИМОВИЋ - Једна библиографска примедба поводом једног чланка посвећеног каноничним трансформацијама диференцијалне једначине кретања нехолономног система.

7. седница, одржана 20. децембра 1946.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милан Вречко и Татомир Анђелић.

12) МИЛОШ РАДОЈЧИЋ - О основним појмовима елементарне геометрије.

Н а п о м е н а

Од оснивања Математичког и других Академијиних института из природних наука, извештаји о раду редовно су разматрани на седницама Институтске комисије Председништва САН и Академије природних наука САН. Тако је на Главном годишњем скупу Академије од 29. марта 1947. године¹⁸⁾, председник Академије академик Александар Белкић известио скуп да ће Извештај о раду Српске академије наука и њених института у 1946. години бити прочитани на Свечаном скупу Академије. У наставку овог скупа од 9 априла 1947. године, на предлог А.Белића - скуп је одлучио да се Свечани скуп Српске академије наука одржи 17. априла 1947. године. Треба напоменути да је у 1946. години једино био основан Математички институт, а други су били у фази оснивања.

Међутим, у Годишњаку САН LIII (1946) и LIV (1947) не ма података да је овај Свечани скуп Академије уопште одржан, нити је овај извештај у тим Годишњацима штампан у архиви Извештаја о раду Математичког института у 1946. години такође нема, па је услед тога овај извештај реконструисан. Извештај је обухватио и сва саопштења одр-

¹⁸⁾ Годишњак САН, књига LIII (1946), стр. 125, 129, 130.

жана у Математичком институту.

Очигледно је да заказани свечани скуп Академије није одржан због догађаја који су у то време уследили у Српској академији наука¹⁹). Наиме, на III скупу целокупне Академије, од 25. априла 1947. године, размотрена је представка председника Академије, академика Александра Белића и 10 редовних и дописних чланова Академије.

У записнику овог скупа стоји да је председник А. Вилић изложио догађаје који су представници претходили и мотиве који су довели до њена подношења, а затим је прочитао представку:

"Српској академији наука - Српска академија наука нашла се после окупације у тешком положају. Из њега је брзо изашла захваљујући једино предусретљивости народне власти. У свом даљем раду САН прегла је да у реду трудебника на обнови земље не изостане из стваралачког рада Она је пришла хитном подизању научних института који би се у тај рад укључили. И у томе је наишла на изванредну предусретљивост свих државних фактора. И у свима другим правцима Академија се трудила колико је више могла, да њен став увек одговара општој намени и посебним задацима овако високе, научне, националне установе. У тим стремљењима она је наишла и на озбиљне сметње које су долазиле делимично од несавремених законских прописа, којих се Академија морала још увек придржавати и још више од штетних традиција које су јој се наметале готово са законском снагом. Допотписани чланови Академијини, верујући у животуну снагу њену, чврсто су се надали да ће она и у себи самој наћи довољно моћи и средстава да савлада све тешкоће које сметају њеном успешном развоју. Међутим, последњи догађаји²⁰) у Академији то су демантовали. Они су показали да међу члановима Академијиним нема слагања у сватаку научних критерија и задатака њених; да се разликују и у оцени односа међу самим југословенским академијама и донекле и самога става који се Академија трудила и досада да одржи и који је она дужна одржавати као национална установа како према својим савременим великим научним задацима тако и према тешко извојеваним тековинама народне борбе за ослобођење и уједињење у ФНР Југославију. Потписници овог акта се нису могли са овим сложити и зато стављају своје положаје чланова Српске академије наука. У Београду, 22. априла 1947. године. Александар Белић, председник САНУ, Вељко Петровић, Тома Росандић, Петар Колендић, Павле Савић, Стефан Белинео, Петар Јовановић, Душан Кедежковић, Војислав Радовановић, Иво Андрић и Синиша Станковић.

¹⁹) Годишњак САН LIII (1946), стране 120-124.

²⁰) Ради се, поред осталог, и о гласању на Главном годишњем скупу од 9. априла 1947, приликом избора правих чланова Академије.

После овога Комитет за научне установе, Универзитет и високе школе Владе НР Србије донео је решење Пов. бр. 39/47, којим се стављају на расположење сви чланови Српске академије наука²¹).

На предлог Комитета, Влада НР Србије на седници од 3. маја 1947. године, донела је решење В.С. број 464/47 - да се образује Одбор који ће обављати послове Српске академије наука и представљати је до даљег. У Одбор су именовани: Александар Белић, Милутин Миланковић, Вељко Петровић, Петар Колендић, Павле Савић и Паја Јовановић.

После нешто више од 3 месеца рада Одбора, Влада НР Србије донела је одлуку В.С. број 660 од 15. јула 1947. г која гласи: "Да Српска академија наука преузме све послове у онаквом стању какав је имала на дан 25. априла 1947. године. Тиме је функција Одбора престала, закључно 17. јула 1947. године. Истог дана функцију је преузело Председништво Српске академије наука. Тако је ова тромесечна криза у Академији и коначно решена.

1947

8. седница, одржана 3. јануара 1947.

Председава управник, академик Антон Вилимовић.

Присутни су: Антон Вилимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Милан Вречко, Татомир Анђелић и као гост Института Миодраг Милосављевић

13) МИОДРАГ МИЛОСАВЉЕВИЋ - Стабилност правоаоне плоче ојачане ребрима.

9. седница, одржана 7. фебруара 1947.

Председава управник, академик Антон Вилимовић.

Присутни су: Антон Вилимовић, Јован Карамата, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милан Вречко, Милош Радојчић Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић и као гост Института Данило Рашковић.

Саопштени су следећи радови:

14) ДАНИЛО РАШКОВИЋ - Потенцијал еластичних тела

²¹) Годишњак САН, књига LIV (1947), стране 102-144.

изражен у дијадском облику.

15) ТАДИЈА ПЕЈОВИЋ - Егзистенција асимптотских решења извесних диференцијалних једначина.

10. седница, одржана 5. марта 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јован Карамата, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милаи Вречко, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић и Татомир Анђелић.

16) ВОЈИСЛАВ МИШКОВИЋ - О ексцентрицитетима и нагибима планетоидских путања.

У дискусији су учествовали: М. Миланковић, А. Билимовић, М. Радојчић и В. Авакумовић.

Одлучено је и да се убудуће седнице Већа одржавају два пута месечно - прве и треће среде у месецу.

11. седница, одржана 19. марта 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Миодраг Милосављевић, Данило Рашковић и као гост Миодраг Томић.

17) МИОДРАГ ТОМИЋ - Прилог асимптотском решењу једног система диференцијалних једначина.

У дискусији су узели учешће: А. Билимовић, Ј. Карамата, Т. Пејовић, М. Радојчић и В. Авакумовић.

12. седница, одржана 2. априла 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јаков Хлитчијев, Иван Арновљевић, Јован Карамата, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић и Данило Рашковић.

Саопштени су следећи радови:

18) ЈОВАН КАРАМАТА - О асимптотском понашању интеграла једне класе диференцијалних једначина другог реда

19) АНТОН БИЛИМОВИЋ - О Шмитовој теорији о постанку земље.

13. седница, одржана 16. априла 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Миодраг Милосављевић, Данило Рашковић.

20) ВОЈИСЛАВ АВАКУМОВИЋ - Асимптотско развијање интеграла једне класе диференцијалних једначина другог реда

Јован Карамата је дао допуне излагања Војислава Авакумовића.

21) ТАТОМИР АНЂЕЛИЋ - О новој литератури из теорије матрица и тензора.

У дискусији су учествовали: А. Билимовић, Ј. Карамата, Ј. Хлитчијев и Т. Пејовић.

14. седница, одржана 25. јуна 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Богдан Гавриловић, Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић и Миодраг Милосављевић.

22) ВОЈИСЛАВ АВАКУМОВИЋ - Једна примеба у вези са ранијим саопштењима.

23) ЈОВАН КАРАМАТА - О балистичкој једначини.

Ово саопштење се односи на питање неких случајева инграбилитета диференцијалних једначина, а у вези са темом Ђорџа Карапанцића. У вези са тим учинио је неке примедбе и А. Билимовић у допуну излагања Ј. Карамате

15. седница, одржана 23. јула 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Војислав Авакумовић, и Татомир Анђелић и Миодраг Томић, као гост Института.

24) МИОДРАГ ТОМИЋ - О ставовима Какеја и Фејера.

После овог саопштења Ј. Карамата је учинио неке примедбе у вези са Фејеровим ставовима.

На истој овој седници Антон Билимовић је, поред осталог, предложио оснивање научне групе за механику кванта. У групи би се окупили млади људи и стручњаци из разних потребних дисциплина са циљем да се преко једног предавања сваке недеље уде у ту дисциплину и створи стручни кадар за њу.

16. седница, одржана 3. септембра 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Војислав Авакумовић, Тадија Пејовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић и Миодраг Милосављевић.

Саопштени су следећи радови:

25) ЈОВАН КАРАМАТА - О извесним неједначинама које се односе на количник и разлику интеграла типа $\int f/g$ и $\int f/g^2$

26) АНТОН БИЛИМОВИЋ - Приказ Фесенкове Космогоније Сунчевог система.

17. седница, одржана 18. септембра 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Антон Билимовић, Иван Арновљевић, Војислав Авакумовић, Никола Салтиков, Татомир Анђелић и Данило Рашковић.

27) ДАНИЛО РАШКОВИЋ - Основне једначине теорије еластичности у дијадском облику.

18. седница, одржана 14. октобра 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић и Миодраг Милосављевић.

28) МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ - Излаже приказ своје Историје астрономије.

После излагања М. Милановића, разматрано је, поред осталог, и питање рада на математичком термиолошком речнику. Решено је да се први састанак термиолошке комисије одржи 18. октобра 1947.

19. седница, одржана 23. октобра 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић и Миодраг Милосављевић.

29) ВОЈИСЛАВ АВАКУМОВИЋ - О статистичкој теорији молекула.

У дискусији су учествовали: А. Билимовић, Н. Салтиков

Ј. Карамата и М. Радојчић.

20. седница, одржана 6. новембра 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Драгољуб Марковић, Константин Вороњец, Миодраг Томић и као гост Института Константин Орлов.

30) КОНСТАНТИН ОРЛОВ - О интегралима једне парцијалне једначине.

У дискусији су учествовали: А. Билимовић, Н. Салтиков, Ј. Карамата, Т. Пејовић, В. Авакумовић и М. Томић.

Поред овог саопштења, размотрена су и следећа питања

а) Извештај Ј. Карамате о учешћу на иностраним научним скуповима у Француској, Белгији и Швајцарској и одржаним предавањима у Вијарици и Лозани;

б) акт у вези са штампањем научних радова у иностранним часописима по коме се радови не могу штампати у иностранству без одобрења Комитета ФНРЈ;

в) о извештајима чланова о раду у 1947. и плану рада за 1948. годину.

21. седница, одржана 19. новембра 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Константин Вороњец, Миодраг Томић.

Саопштени су следећи радови:

31) ТАДИЈА ПЕЈОВИЋ - Интеграција једног система диференцијалних једначина.

У дискусији су учествовали: А. Билимовић, Н. Салтиков и Ј. Карамата.

32) ЈОВАН КАРАМАТА - Геометријска испитивања тригонометријских сума.

После одржаних саопштења, на седници је, поред осталог, размотрен и предлог Ј. Карамате за отварање Семинара при Институту који би водили Ј. Карамата, Д. Марковић и М. Томић.

22. седница, одржана 26. новембра 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Милутин Миланковић, Јован Карамата, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Драгољуб Марковић, Константи Вороњец, Миодраг Томић и Драгољуб Милосављевић, доцент Техничког факултета, као гост Института.

33) ДРАГОЉУБ МИЛОСАВЉЕВИЋ - Испитивање критичке тачке.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А. Билимовић, В.Мишковић, Ј.Карамата, В.Авакумовић, Д.Марковић.

23. седница, одржана 3. децембра 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Татомир Анђелић, Драгољуб Марковић и Миодраг Томић.

34) ДРАГОЉУБ МАРКОВИЋ - Доње границе модула свих корена алгебарских једначина.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Р. Кашанин и М.Томић.

24. седница, одржана 17. децембра 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Татомир Анђелић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Тадија Пејовић, Данило Рашковић, Драгољуб Марковић и Миодраг Томић.

35) АНТОН БИЛИМОВИЋ - Још о балистичкој једначини.

36) ВОЈИСЛАВ АВАКУМОВИЋ - О аналогу једног става од Карлемана.

37) ДУШАН МИТРОВИЋ - Графичко одређивање броја и приближне вредности реалних корена алгебарских једначина.

О овом раду су поднели своје реферате Јован Карамата и Драгољуб Марковић.

По саслушању образложених реферата Веће решава да овај рад нема карактер оригиналног научног рада, јер се

основна идеја овога рада налази већ у збирци Albert-Papelier: Exercices d'Algebre, tome II, 3, Paris 1920 на страни 321-323 у примеру 226.

25. седница, одржана 24. децембра 1947.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Татомир Анђелић, Драгољуб Марковић, Миодраг Томић и Константи Вороњец.

38) ЈОВАН КАРАМАТА - О границама реалних корена.

У дискусији су учествовали: Т.Пејовић и Д.Марковић

39) ТАТОМИР АНЂЕЛИЋ - Примена Пфафове методе у кинематици.

У дискусији су учествовали: А. Билимовић и К. Вороњец.

Поред саопштења, на позив Иницијативног одбора за оснивање Друштва математичара и физичара, Веће је решило да сви чланови Института присуствују седници Иницијативног одбора заказаној за 26. децембра 1947. године.

1948.

26. седница, одржана 14. јануара 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Константи Вороњец и Миодраг Томић.

Саопштени су следећи радови:

40) ЈОВАН КАРАМАТА - О апроксимацији e^x рационалним функцијама.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Т.Пејовић, В.Авакумовић и Д.Марковић.

41) ЗОРА ВОНЕШ - Хипергеометричка функција и квантна физика.

Референт Војислав Авакумовић излаже у свом реферату све неподобности рада за публикавање. Решено је да се

аутору Зори Вонеш врати рад са одговором да Математички институт не може да га узме у поступак на основу оцене референата.

27. седница, одржана 4. фебруара 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Тадија Пејовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Драгољуб Марковић, Миодраг Милосављевић, Константин Вороџец и Миодраг Томић.

42) ЈОВАН КАРАМАТА - О првом ставу о средњим вредностима.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Н. Салтиков, Р.Кашанин, В.Авакумовић и М.Томић.

43) РАДИВОЈ КАШАНИН - Опште једначине кретања система материјалних тачака са датим везама.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А.Билимовић, Н.Салтиков, Т.Анђелић и В.Авакумовић.

28. седница, одржана 18. фебруара 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Константин Вороџец и Станко Првановић, као гост Института.

44) СТАНКО ПРВАНОВИЋ - Један карактеристични вектор затворених кривих линија и његове примене.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А.Билимовић, Ј.Карамата, В.Авакумовић, Д.Рашковић и М.Томић.

Јован Карамата поводом свог претходног саопштења о бавештава Математички институт, да је он у књизи Г.Ковалевски: "Die klassischen Probleme Unendlichen" нашао већ на исти начин третиран доказ става "Први став о средњим вредностима".

29. седница, одржана 3. марта 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Војислав Авакумовић, Та-

томир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Константин Вороџец и Миодраг Томић.

Антон БИЛИМОВИЋ реферисе о првом састанку у Министарству просвете НР Србије професора математике у вези са реформом средњешколске наставе математике.

После овога седница је претворена у конференцију на којој је дискутовано о предлозима кандидата за академике и дописне чланове Српске академије наука.

30. седница, одржана 17. марта 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Константин Вороџец.

45) НИКОЛА САЛТИКОВ - Примене тангенцијалних трансформација.

46) НИКОЛА САЛТИКОВ - прочитао је писмену представку "Примедба на проблем интеграбеља једначине балистике".

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А. Билимовић, Ј. Карамата, Д. Рашковић и Д. Марковић.

31. седница, одржана 24. марта 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Константин Вороџец и Миодраг Томић.

Саопштени су следећи радови:

47) ВОЈИСЛАВ АВАКУМОВИЋ - О неким ставовима из теорије редова.

У дискусији је учествовао Јован Карамата.

48) АНТОН БИЛИМОВИЋ - О природи механичких проблема

У дискусији су учествовали: В. Мишковић, Н. Салтиков, И. Арновљевић, Т. Анђелић, Д. Рашковић, М. Милосављевић.

Поред овог, примљена је на знање одлука Савета да лица ван Института морају за саопштења поднети писане радове. Пожељно је да то исто чине и чланови Института

На крају, академик А.Билимовић предлаже да Ј.Карамата још једном контролише исправке које је на његову приредбу учинио у свом раније саопштеном раду К. Орлов (в. саопштење под 30)

32. седница, одржана 7. априла 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милан Вречко, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Драгољуб Марковић, Константин Вороџец, Татомир Анђелић и Миодраг Томић.

Саопштени су следећи радови:

49) НИКОЛА САЛТИКОВ - О интеграљењу диференцијалних једначина у тоталним диференцијалима.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић и Т. Анђелић. Билимовић је предложио да се уз овај рад Салтикова штампа нота о чланку Vessiot-а.

50) JEAN ACZÉL (Жан Ацел) из Будимпеште - Sur une équation fonctionnelle.

Реферат о овом раду поднео је Јован Карамата.

После саопштења, А.Билимовић је обавестио Веће о реферату који је поднео Председнику Комитета за научне установе, Универзитет и Високе школе Владе НР Србије о питањима и раду Математичког института.

33. седница, одржана 14. априла 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Константин Вороџец и Миодраг Томић.

51) ТАДИЈА ПЕЈОВИЋ - Диференцијалне једначине математичке биологије.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, В.Авакумовић, Т.Анђелић, Д.Марковић и К.Вороџец.

После тога, на предлог академика Милутина Миланковића Веће је решило да саопштења трају највише 40 минута. Да се за сваку седницу предвиди само по једно саопштење са једним резервним.

34. седница, одржана 21. априла 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Драгољуб Марковић, Константин Вороџец, Миодраг Томић.

52) МИЛОШ РАДОЈЧИЋ - О основним појмовима геометрије.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А.Билимовић, Т.Анђелић, Д.Рашковић, Д.Марковић и К.Вороџец.

35. Седница, одржана 28. априла 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Миодраг Томић, Константин Вороџец и Константин Орлов, као гост Института.

53) КОНСТАНТИН ОРЛОВ - О опште интегралу једначине спровођења топлоте.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А.Билимовић, В.Мишковић, Н.Салтиков, Ј.Карамата, Т.Пејовић, В.Авакумовић, Т.Анђелић, Д.Рашковић и М.Томић.

36. седница, одржана 5. маја 1948.

Председава зам.управника, академик Вој.Мишковић.

Присутни су: Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Миодраг Томић, Константин Вороџец.

54) ЈОВАН КАРАМАТА - О фуријевим редовима.

У дискусији су учествовали: Р.Кашанин, В.Авакумовић и М.Томић.

Поред овог, проф. Мишковић је обавестио Веће да је и фебруару 1948. у Аустрономској опсерваторији у Тексасу откривен нови сателит Урана.

37. седница, одржана 12. маја 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Милош Радојчић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Константин Вороџец, Миодраг Томић.

55) МИЛОШ РАДОЈЧИЋ - О оскоама геометрије.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А. Билимовић, Н.Салтиков, Т.Анђелић, Д.Рашковић, Д.Марковић, К. Вороџец и М.Томић.

После овога, Антон Билимовић је изложио приказ и оцену уџбеника АНАЛИТИЧКЕ ГЕОМЕТРИЈЕ од Мусхелишвилија, на руском језику. Проф.Билимовић истиче модерно излагање градива у овој књизи.

У вези са овим приказом у дискусији су учествовали: Н.Салтиков, Ј.Карамата, М.Радојчић и Т.Анђелић.

38. седница, одржана 19. маја 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Константин Вороџец и Миодраг Томић.

56) ЈОВАН КАРАМАТА - О приближним квадратурама.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Р.Кашанин, В.Авакумовић и М.Томић.

После овога, проф. Билимовић реферисао Већу о састанку у Министарству просвете и Савезном комитету по питању програма за средње школе и о броју часова који су додељени настави математике у средњој школи.

39. седница, одржана 2. јуна 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Константин Вороџец, Миодраг Томић.

57) ДРАГОЉУБ МАРКОВИЋ - О границама модула нула по

ликома.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Ј.Карамата, Т.Пејовић и М.Томић.

40. седница, одржана 9. јуна 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милан Вречко, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Драгољуб Марковић, Константин Вороџец, Миодраг Томић.

58) ВОЈИСЛАВ МИШКОВИЋ - Лична једначина у посматрању месечевих окултација.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А.Билимовић, Н.Салтиков, Р.Кашанин, В.Авакумовић, Т. Анђелић, Д.Рашковић, К.Вороџец и М.Томић.

41. седница, одржана 23. јуна 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Милан Вречко, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Миодраг Томић, Константин Вороџец.

Саопштени су следећи радови:

59) ЈАКОВ ХЛИТЧИЈЕВ - Извијање континуираног носача на еластичним лежиштима.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, М. Милосављевић, Ј.Карамата, Р.Кашанин.

60) ЈОВАН КАРАМАТА - Запремина пирамиде.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, Р. Кашанин, М.Томић и В.Авакумовић.

42. седница, одржана 14. јула 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Милан Вречко, Војислав Авакумовић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб

Марковић, Константин Вороњец и Миодраг Томић.

Саопштени су следећи радови:

61. ВОЈИСЛАВ МИШКОВИЋ - фотоелектрични астролаб са призмом у положајној астрономији.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, Р. Кашанин, А.Билимовић

62) АНТОН БИЛИМОВИЋ - Запремина тетраедра.

У дискусији су учествовали: Ј.Карамата, М.Миланковић и Р.Кашанин.

43. седница, одржана 28. јула 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Војислав Авакумовић, Милан Вречко, Данило Рашковић, Миодраг Мило сављевић, Константин Вороњец и Миодраг Томић.

Саопштени су следећи радови:

63) ВОЈИСЛАВ АВАКУМОВИЋ - О конвексним кривама.

У дискусији су учествовали: Р.Кашанин, А.Билимовић Ј.Карамата и В.Мишковић.

64) АНТОН БИЛИМОВИЋ - Логистичка једначина Југославије.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, В.Мишковић, Ј.Карамата, Р.Кашанин, Ј.Хлитчијев, Т.Пејовић, К. Вороњец.

65) АНТОН БИЛИМОВИЋ - Аполонијева теорема о застоју планета.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић.

44. седница, одржана 4. августа 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Милан Вречко, Татомир Анђелић, Драгољуб Марковић, Константин Вороњец и Миодраг Томић.

Саопштени су следећи радови:

66) ЈОВАН КАРАМАТА - О једном проблему Раманујана.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић и А.Билимовић.

67) МИОДРАГ ТОМИЋ - О једној геометријској интерпретацији линеарних средина.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Ј.Карамата Д.Марковић и Т.Анђелић.

45. седница, одржана 18. августа 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Милан Вречко, Војислав Авакумовић, Тадија Пејовић, Татомир Анђелић, Драгољуб Марковић, Константин Вороњец и Миодраг Томић.

68) ВОЈИСЛАВ АВАКУМОВИЋ - О Дирихлеовим редовима.

У дискусији је учествовао Ј.Карамата.

46. седница, одржана 8. септембра 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Антон Билимовић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милан Вречко, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Мило сављевић, Константин Вороњец, Миодраг Томић и Слободан Аљанчић, као гост института.

Саопштени су следећи радови:

69) КОНСТАНТИН ВОРОЊЕЦ - Утицај промене температурног стања на кретање флуида.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Р.Кашанин и Т.Анђелић.

70) СЛБООДАН АЉАНЧИЋ - О конвергенцији неких збирних образаца.

У дискусији су учествовали: Р.Кашанин, Ј. Карамата и В.Авакумовић.

47. седница, одржана 6. октобра 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван

Арнољевих, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејових, Војислав Авакумових, Милан Вречко, Татомир Анђелић, Драгољуб Марковић, Константин Вороњец и Миодраг Томић.

Саопштени су следећи радови:

71) ЈОВАН КАРАМАТА - реферисао је О верижним разломцима за тангенс и тангенс хиперболикус.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А.Билимовић, Т.Пејовић, Т.Анђелић и М.Томић.

72) ДРАГОЉУБ МАРКОВИЋ - Уопштавање једног проблема Ландау-а.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Ј.Хлитчијев, Ј.Карамата, В.Авакумовић, М.Томић и П.Анђелић.

48. седница, одржана 20. октобра 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арнољевих, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејових, Војислав Авакумовић, Милан Вречко, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Драгољуб Марковић, Константин Вороњец и Миодраг Томић.

73) ЈОВАН КАРАМАТА - Теорија и пракса Стиелтјесових интеграла.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А.Билимовић, В.Мишковић, Ј.Хлитчијев, Т.Пејовић, В.Авакумовић, Т.Анђелић и М.Томић.

49. седница, одржана 27. октобра 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арнољевих, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милан Вречко, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Драгољуб Марковић, Константин Вороњец и Томић Миодраг.

Саопштени су следећи радови:

74) МИЛОШ РАДОЈЧИЋ - О основама геометрије.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Н.Салтиков, Ј.Карамата, Т.Анђелић, Д. Рашковић и М.Томић.

75) ЈОВАН КАРАМАТА - Једна примедба о коренима - у

вези са саопштењем Драгољуба Марковића од 6. октобра 1948. године.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић и Д.Марковић.

50. седница, одржана 3. новембра 1948.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Радивој Кашанин, Иван Арнољевих, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Константин Вороњец и Миодраг Томић.

Саопштени су следећи радови:

76) ТАДИЈА ПЕЈОВИЋ - О трансформацијама извесних диференцијалних једначина.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Н. Салтиков, Р.Кашанин, Ј.Карамата, Ј.Хлитчијев, В.Авакумовић, Т.Анђелић, Д.Рашковић и К.Вороњец.

77) АНТОН БИЛИМОВИЋ - Једна примедба у вези са саопштењем М.Радојчића - у којој показује логичну оправданост Радојчићевих издвођења.

У дискусији су учествовали: Р.Кашанин, Ј.Хлитчијев, Т.Пејовић, В.Авакумовић и М.Радојчић.

51. седница, одржана 10. новембра 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арнољевих, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милан Вречко, Милош Радојчић, Татомир Анђелић, Данило Рашковић, Миодраг Милосављевић, Константин Вороњец, Миодраг Томић и гости Института инж. Саво Лабан и Владимир Базиљевих.

78) САВО В. ЛАБАН - Основи нове теорије о еластичном лонгитудиналном судару призматичних тела различитог материјала у почетном стадијуму.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А.Билимовић, Н.Салтиков, Ј.Хлитчијев, М.Вречко, Т.Пејовић, М.Радојчић, Т.Анђелић, Д.Рашковић, М.Милосављевић и К.Вороњец

52. седница, одржана 1. децембра 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Милош Радојчић, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Ражковић, Миодраг Милосављевић, Драгољуб Марковић, Миодраг Томић, Константин Вороњец и Владимир Базиљевић, као гост Института.

79) ВЛАДИМИР БАЗИЉЕВИЋ - Решавање статички неодређених система помоћу редова.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А.Билимовић, Ј.Карамата, Ј.Хлитчијев, Т.Пејовић, В.Авакумовић, Т.Анђелић, Д.Ражковић, М.Милосављевић, Д.Марковић, К.Вороњец и М.Томић.

Поред овог, А.Билимовић, Ј.Карамата и Т.Анђелић су поднели Већу извештај о свом путу у Загреб ради успостављања сарадње.

53. седница, одржана 8. децембра 1948.

Председава зам.управника, академик Вој. Мишковић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван Арновљевић, Тадија Пејовић, Милан Вречко, Милош Радојчић, Татомир Анђелић, Драгољуб Марковић, Миодраг Томић и Константин Вороњец.

Саопштени су следећи радови:

80) МИЛОШ РАДОЈЧИЋ - О неким питањима из историје математике.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, Ј.Карамата, Р.Кашанин, Т. Анђелић и М.Томић.

81) НИКОЛА САЛТИКОВ - Успомене на Ђапунова.

После саопштења академик Мишковић је обавестио да до 20.децембра сви чланови Института поднесу извештај о свом раду у 1948. години и план рада за наредну годину.

54. седница, одржана 15. децембра 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Милутин Миланковић, Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Јован Карамата, Радивој Кашанин, Иван

Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Тадија Пејовић, Вречко Милан, Татомир Анђелић, Миодраг Милосављевић, Константин Вороњец, Миодраг Томић и Вождар Поповић, асистент Астрономске опсерваторије, као гост Института.

82) БОЖИДАР ПОПОВИЋ - Прилог теорији планетских по ремећаја.

У дискусији су учествовали: М.Миланковић, А. Билимовић, В.Мишковић и Т.Анђелић.

55. седница, одржана 29.децембра 1948.

Председава управник, академик Антон Билимовић.

Присутни су: Антон Билимовић, Војислав Мишковић, Никола Салтиков, Јован Карамата, Иван Арновљевић, Јаков Хлитчијев, Милан Вречко, Војислав Авакумовић, Татомир Анђелић, Данило Ражковић, Миодраг Милосављевић, Миодраг Томић, Драгољуб Марковић, Константин Вороњец и Слободан Ђанчић, као гост Института.

Саопштени су следећи радови:

83) ДРАГОЉУБ МАРКОВИЋ - О коренима полинома.

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, В. Авакумовић, М.Томић. Овом приликом је Ј.Карамата дао своје геометријско тумачење Марковићева излагања.

84) СЛОБОДАН ЂАНЧИЋ И ВОЈИСЛАВ АВАКУМОВИЋ - О једном Ладау-овом ставу

У дискусији су учествовали: А.Билимовић, Н. Салтиков, Ј.Карамата и В.Авакумовић.

И а п о м е н а - Извештај о раду у 1947.години размотрен је на XIV седници Институтске комисије САН од 10 XI 1947. Присутна и Министар Милка Минић²²⁾

Извештај о раду у I тромесечју 1948.размотрен је 26 маја 1948. на XLII седници Институтске комисије.Присутна и Министар Милка Минић²³⁾.

Извештај о раду Института у 1948.размотрен је на VI скупу Одељења природно-математичких наука САН, од 16 децембра 1948.године²⁴⁾.

22) Годишњак САН, књига LIV (1947), страна 321-322.

23) Годишњак САН, књига LV (1948), страна 113-114.

24) Годишњак САН, књига LV (1948), страна 140-143.

1949.

Институт од свог оснивања врши интензивна научна истраживања у области математике и других дисциплина у којима се математика примењује, ради на подизању математичког образовања у земљи и на ширењу математичког знања.

Крајем 1947 Математички институт је успео да изда прву свеску својих радова „Publications de l'Institut mathématique de l'Académie Serbe des Sciences“ у којој су објављени радови свих чланова и сарадника Института. Преко ове публикације, која је разаслата у иностранство великом броју сличних институција, Институт је успоставио размену стручних и научних издања и тако дошао до драгоцене литературе која је за његов успешни рад од велике користи и значаја.

Крајем 1948 Математички институт издао је и другу свеску својих публикација.

Путем размене издања Математички институт је успео већ током ове прве две године да обезбеди редовно пристизање у библиотеку Института 115 иностраних математичких и астрономских часописа и других издања.

Терминолошка комисија, основана на другој седници 8 јуна 1946, израдила је картотеку математичких термина састављених из пет делова, наиме на српском, руском, француском, енглеском и немачком језику.

Крајем јануара 1949 одржано је проширено институтско већање коме су присуствовали претставници просветних власти, високих школа, државних установа и удружења више или мање заинтересованих сарадњом и радом Математичког института. На овом састанку поднесен је извештај о дотадањем раду Института и изложен оквирни план као и програм рада Института за наредну годину, који су продискутовани.

Н а п о м е н а - Извештај о раду у првом тромесечју 1949. размотрен је на V скупу Одељења природно-математичких наука САН, од 28. маја 1949. године²⁵⁾.

²⁵⁾ Годишњак САН LVI (1949), страна 150.

У оквиру Математичког института организован је, под руководством академика В. В. Мишковића, Астрономско-нумерички отсек, који је преузео израду Научичких ефемерида. Овај Отсек је отпочео свој рад крајем априла. Почетком маја под руководством академика Ј. Карамате, отпочели су у Математичком институту стручни састанци на којима се држе предавања са дискусијама у циљу упознавања са методиком савремене математике универзитетског наставног подмлатка и старијих слушалаца. Први циклус предавања био је посвећен проблемима конвергенције, брзине и правилности рашћења редова и функција.

Научни рад Математичког института одвија се на седницама већа. Од 1 јануара 1949 г. до 20 јуна 1949 г. одржано је петнаест седница на којима је било тридесет саопштења. Већи део ових саопштења биће објављен у издањима Српске академије наука или у „Publications mathématiques“.

Као прва књига нових Академијиних издања „Класични научни списи“ изаћи ће ускоро из штампе „Еуклидови елементи“, у преводу и са коментаром академика А. Билимовића.

За посебна издања Математичког института САН дата је у штампу, као прва књига, монографија академика Ј. Карамате „Stieltjes-ов интеграл“.

Као друга књига ове збирке појавиће се „Преглед астрономских података и констаната“ од академика В. В. Мишковића.

□

У току првог полутођа у Институту су саопштени ови радови:
85) М. М и л о с а в љ е в и ћ: Прилог изучавању висећих нивоа са гредом за укрупњење променљивог пресека (5. I. 1949). В. извод код Од. техн. наука.

86) М. Ђ у р и ћ: Решење равниог проблема ма правоуглој плочи помоћу ортогоналних функција (5. I. 1949).

Применом Ritz-ове вариационе методе аутор решава поменути проблем.

87) Ј. Карамата: О нулама полинома (19. I. 1949).

У вези Марковићевог излагања дат је геометриски доказ да је $|z + 1| = n - 1$ најмањи круг који садржи све нуле полинома

$$1 + z + az^2 + bz^3 + \dots$$

ма какви били коефициенти a, b, \dots и показано је како се овом методом овај став може допунити и проширити.

88) Д. Радењковић: Примена Лововог решења бихармониског проблема за једноветну област на равни проблем (19. I. 1949).

Методом конформног пресликавања аутор даје решење свођењем на редове Legendre-ових полинома.

89) Д. Марковић: О положају нула најмањег модула (26. I. 1949).

Аутор износи нове затворене области у којима се налази најмање једна нула фамилије полинома облика:

$$1 + x + a_2x^2 + \dots + a_nx^n;$$

за полиноме са празнинама добијају се лемнискате.

90) Драг. Милосављевић: О притиску засићене паре (26. I. 1949). Аутор је изложио математички део своје расправе и показао поклапање својих резултата са емпириским резултатима Nernst-а.

91) Ј. Хлијачијевић: О извијању плоче са уздужним укрућењима (2. II. 1949). Аутор проучава могућност извијања плоче појачане произвољним бројем једнаких и еквиливантних ребара у уздужном правцу. Трансформацијом система једначина, које је поставио С. Тимошенко, може се доћи до општег решења тог система у облику бесконачног реда. То решење експлицитно одређује крутост ребара потребну за постизавање задате силе извијања плоче. Примена решења је илустрована примерима из бродских конструкција.

92) М. Бурин: О греди на еластичној подлози (2. II. 1949).

Аутор показује како се бихармониска диференцијална једначина, на коју се проблем своди, решава двојним тригонометријским редовима.

93) Н. Салтиков: Успомене на Љапунова (23. II. 1949).

Поводом 30-годишњице смрти Љапунова аутор даје низ успомена које се односе на његов живот и рад.

94) Д. Рашковић: Један сингуларитет функције савијања (23. II. 1949).

Методом интеграције диференцијалних једначина помоћу редова показано је како се могу испитати сингуларитети функције савијања.

95) Ј. Карамата: Поступак за убрзавање конвергенције редова (2. III. 1949). Аутор је изнео поступак којим се може убрзати конвергенција редова облика $\sum R(n)$, где је $R(n)$ рационална функција од n . На специјалном случају $R(n) = (n+x)^{-2}$ показао је да се корекција, коју треба извршити ако се задржи изванредан број првих чланова тога реда, састоји у делимичним

количинама верижног разломка извода \mathcal{M} — функције, тј. другог извода логаритма — функције и да се у ствари овим добија поступак за развијање ове функције у верижни разломак.

96) А. Билимовић и Ј. Карамата: Упоредивање реда бесконачно малих величина (2. III. 1949). Изложено је модерно схватање бесконачно малих и бесконачно великих количина, симболика за операције и њихова улога као и објашњење формализма основних ставова инфинитезималног рачуна.

97) Б. Рашајски: Геометриска теорија парцијалних једначина (9. III. 1949).

Аутор приказује геометријску интерпретацију карактеристика парцијалних диференцијалних једначина I реда, специјално дајући интерпретацију Du Bois-Raymond-ова конуса.

98) Н. Салтиков: Примена карактеристичних функција у теорији парцијалних диференцијалних једначина, другог реда (9. III. 1949). Аутор показује како се карактеристичне функције парцијалних једначина првог реда могу применити и за интегравање парцијалних једначина другог реда интерграбилних Darboux-овом методом. Како је то добро познато, дотична метода доводи интегравање дате парцијалне једначине на интегравање система једначина облика

$$\begin{aligned} r + f(x, y, z, p, q, s) &= 0 \\ t + \varphi(x, y, z, p, q, s) &= 0 \end{aligned}$$

а које се налазе у Darboux-овој инволуцији.

99) Н. Салтиков: Прилог теорији карактеристичних функција диференцијалних једначина другог реда (23. III. 1949).

У вези ранијег саопштења аутор износи како се ови резултати могу проширити и на системе парцијалних једначина другог реда општег облика

$$\begin{aligned} F(x, y, z, p, q, r, s, t) &= 0 \\ V(x, y, z, p, q, r, s, t) &= 0 \end{aligned}$$

које задовољавају Darboux-ове услове инволуције а решљиве су по изводима r и t .

100) К. Вороњев: Кретање флуида између две концентричне сфере под утицајем температуре (30. III. 1949). Поступак Boussinesq-а (према коме се, у случају дејства само силе теже на флуид у равнотежи, утицај промене густине замењује малом пертурбационом силом, сразмерном температури) генерализује се на случај када на флуид дејствују и друге силе. Теорија израђена на овај начин примењује се на проучавање стабилности равнотеже флуида под дејством силе гравитације Newton-а између две концентричне лопте различитих температура. (Случај Земљине атмосфере).

Износи се приближна решења добивене диференцијалне једначине пертурбационог кретања флуида и распореда температуре за случај савшеног флуида. Решења се изражавају Bessel-овим функцијама. Анализа услова стабилности проширена је и на случај вискозног флуида.

101) А. Б и л и м о в ић: О решавању једначина специјалне врсте (30. III. 1949).

Аутор износи скраћени поступак за решавање система једначина за елиптичке координате, што се у многим уџбеницима изводи заобилазним путем, а који се може применити и на општије системе.

102) Н. С а л т и к о в: Теорема о средњим вредностима функција (20. IV. 1949). Аутор приказује рад R. Rothe-a (M. Z., 1921, стр. 300).

103) М. Т о м ић: О Euler-овом поступку збирљивости (20. IV. 1949).

Аутор показује чињеницу да из ограничености једног низа s_n и услова конвергенције облика $u_n = s_{n+1} - s_n = O(1/n)$ следи да осцилација низа s_n повлачи осцилацију Euler-ове трансформације $e_n = 2^{-2n} \sum \binom{2n}{\nu} s_\nu$ и то из чињенице што, чим размак

осцилације w низа s_n пређе извесну границу $w > 0,45$, отуда следи да је осцилација w низа $e_n > 0$. Овај став садржи Кнорр-ов став о инверзији Euler-ова начина збирљивости.

104) Ј. Х л и т ч и ј е в: Примедба о израчунавању једног реда (4. V. 1949).

У овом додатку ранијем саопштењу показано је да се решење изведено у том саопштењу може претставити и у коначном облику, користећи методу за сабирање редова коју је изложио Ј. Карамата у једном од својих саопштења.

105) Ј. Карамата: Примедба на претходно саопштење М. Томића. (4. V. 1949). Аутор је показао да се методом, коју је дао М. Томић за инверзију Euler-ова поступка збирљивости, може добити и прецизнији резултат. Ако наиме $s_n = \sum u_\nu$ осцилира и задовољава услов $u_n = O(1/n)$, тада размаци осцилације низа s_n и Euler-ова израза $e_n = 2^{-n} \sum \binom{n}{\nu} s_\nu$ морају бити једнаки. Из овога се види да Euler-ов поступак осетљиво реагира на дисперсије чланова низа s_n ако се ова врши довољно споро.

106) Ј. К а р а м а т а: О Bernstein-овој збирљивости. (18. V. 1949). Аутор је показао да се Bernstein-ов поступак збирљивости

$$B_n = \sum_{\nu=1}^n \cos\left(\frac{\nu\pi}{2n+1}\right) u_\nu.$$

који је подесак за проучавање тригонометријских редова, у ствари своди на нешто проширену аритметичку средину, наиме да је он еквивалентан са поступком

$$\frac{1}{n+1} \sum_{\nu=1}^n \frac{s_{\nu-1} + s_\nu}{2}.$$

107) К. О р л о в: О општем интегралу парцијалних једначина другог реда које нису Monge-Ampere-ове. (1. VI. 1949). Аутор испитује посредни интеграл парцијалних једначина другог реда са две произвољне константе облика

$$V(x, y, p, q, C_1, C_2) = 0, \quad (1)$$

а специјално облика

$$V(x, y, z, p, q) = F(x, y, z, C_1, C_2). \quad (2)$$

Износи особине тих интеграла, њихове везе са посредним интегралима разних облика и са парцијалним једначинама другог реда које им одговарају. Даје општи облик парцијалних једначина које имају посредне интеграле наведеног облика. Износи нове методе за добијање посредних интеграла са константама облика (1) и (2) и даје поступак за претварање ових посредних интеграла са константама у посредне интеграле са функцијом, у облику скупа од две једначине. Дата је нова метода за добијање општег интеграла из посредног интеграла (2).

108) К. В о р о њ е ц: Кретање флуида између две сфере под утицајем температуре. (1. VI. 1949). Аутор даје тачно решење проблема проучаваног у раду од 30. III и показује да се, у случају кад је разлика полупречника сфера мала у односу према полупречницима, претходно добијено приближно решење слаже са тачним.

109) Ј. Х л и т ч и ј е в: О једном случају савијања плоче. (8. VI. 1949).

Аутор је изложио историјат проблема савијања правоугаоне плоче са укљештењима и досад дата решења тог проблема (од 1902 до 1939), а затим предложио методу, основану на примени двоструких тригонометријских редова, која краћим путем доводи до истог резултата до којег долази сложенија С. Тимошенкова метода из 1939 г.

110) Р. Б о ј а н ић: О првом ставу о средњим вредностима. (8. VI. 1949).

Полазећи од Rothe-ова потребног услова, аутор даје потребне и довољне услове, да би функција двеју променљивих (x, y) задовољавала став о средњим вредностима

$$f(y) - f(x) = (y-x) f'(\xi).$$

111) **Ж. Карамата**: О једном Phragmén-ову ставу из теорије Dirichlet-ових редова. (22. VI. 1949). Аутор је показао да се применом Stieltjes-ова интеграла у теорији Dirichlet-ових редова многи ставови могу извести једноставније и прегледније. Тако је, између осталог, показао до које се мере може проширити Phragmén-Landau-ов став, који даје услове из којих се може закључити аналитичност функције лево од праве конвергенције Dirichlet-ова реда којим је она дефинисана. Истим поступком је указано на право место ставова ове врсте у теорији Dirichlet-ових редова.

112) **В. Авакумовић**: О функцијама дефинисаним Laplace-овим интегралом. (22. VI. 1949). Аутор користи опште методе теорије функција да из понашања Laplace-ова интеграла у датом домену извуче максималне податке о понашању под-интегралне функције. У низу ставова који се на изложене ослањају аутор указује да узрок тешкоћа, на које се при доказу ових ставова наилази, лежи у томе што су исти у непосредној вези са чувеном Riemann-овом хипотезом о распореду нула ζ -функције.

113) **Т. Пејовић**: Примедба о Taylor-овој формули. (22. VI. 1949.) Аутор указује на могућност да се остатку

$$R_n = \frac{x^n}{n!} f^{(n)}(a + \theta_n x), (0 < \theta_n < 1),$$

Taylor-ова обрасца размак (0,1) у коме се налази θ_n може у извесним случајевима смањити.

□

Делатност Института у другом полутођу обележена је сарадњом са научним установама, издањем класичних и научних списа, организовањем стручних курсева и предавања.

Спремљен је за штампу III број часописа Института „Publications de l'Institut Mathématique” са прилозима наших и страних сарадника.

Напомена - Извештај о раду у трећем тромесечју 1949. размотрен је на XI скупу Одељења природно-математичких наука САН, од 13. децембра 1949. године 26).

26) Годишњак САН LVI (1949), страна 162.

Из штампе је изашао превод с коментаром академика Библимовића I књига „Еуклидових елемената”, у збирци „Класични научни списи” — књига I, и „Теорија и пракса Stieltjes-ова интеграла” академика Ж. Карамате као Посебно издање САН, књига CLIV (Mat. Инст., књ. 1).

Одржавани су шири стручни састанци на којима је професор Т. Пејовић држао низ предавања са темом: „Асимптотска решења диференцијалних једначина”. После предавања била је дискусија.

Астрономско-нумерички отсек Математичког института издао је за потребе ратне и трговачке морнарице Научички годишњак за 1950 годину.

На позив Математичког института академик Ж. Марковић, секретар Југославенске академије знаности и уметности, одржао је у Институту предавања: „О старогрчком појму мере” и „Инфинитезимални поступак Аристотела”, а редовни професор загребачког универзитета Ђуро Курепа одржао је у Институту саопштење „О Канторову и Суслинову проблему”.

У току другог полутођа у Институту су саопштени ови радови:

114) **Т. Анђелић**: О једном проблему теорије потенцијала (6 VII 1949). — Аутор износи овај проблем теорије потенцијала Neumann-ова типа: Одредити функцију која је хармониска у читавом простору ограниченом само са једне стране са равни на којој је сфера, а која задовољава на површини равни и сфере

граничан услов да $\frac{\partial \varphi}{\partial n}$ има одређене вредности и да у бес-

коначности буде $\frac{\partial \varphi}{\partial x} = \frac{\partial \varphi}{\partial y} = \frac{\partial \varphi}{\partial z}$. Проблем се појавио

при решавању проблема о котрљању тешке сфере без клизања по рапавој равни у течности, кад се претпостави да је кретање течности искључиво резултат кретања сфере по равни, те да је брзина сваке течне честице у додиру са сфером једнака брзини односне тачке сфере у правцу нормале на површину сфере.

115) **М. Томић**: О тригонометрским збиркама (6 VII 1949). — Аутор показује да се став Fejer-а и Szegő-а (Prace Mat. Fiz. 44 I 1935) који се односи на Taylor-ове радове са двоструко монотоним коефицијентима може добити једноставним геометријским посматрањем. Наводи проширења овог става.

116) **М. Ђурић**: О прорачуну и замењујућем оптерећењу код роштиља (30 VII 1949). — За случај подељеног оптерећења и оптерећења концентрисаном силом дато је решење у облику тригонометриског реда, а одатле изведен израз за замењујуће подељено оптерећење.

117) В. В. Мишковић: Прилог одређивању положаја фундаменталних звезда (20 VII 1949). — Аутор излаже идеју да се за одређивање положаја фундаменталних звезда искористи метода заснована на принципу једнаких висина. Истиче предност ове методе нарочито због одсуства систематских и инструментских грешака у њој. А предност њена могла би бити искоришћена до највећег степена на једном фотоелектричном призменом астралабу, чији је први модел, са безличним микрометром, аутор конструисао 1924 године, и добивеним посматрањем на њему утврдио да је инструмент оправдао наде које су у њега полагане.

118) Ј. Карамата: О једном приближном обрасцу (20 VII 1949). — Аутор даје поступак за убрзавање конвергенције неких споро конвергентних редова и показује да тај поступак стоји у вези са развијањем функције и њеног логаритамског извода ψ функције у верижне разломке.

119) М. Томић: О нулама ортогоналних полинома (27 VII 1949). — Аутор даје распоред нула тригонометријских полинома и редова уређених само по степенима синуса и косинуса под условом вишеструке монотоније њихових коефицијената. Употребава поступак из свога рада штампаног у Publ. de l'Inst. Math., Београд, Т. II, стр. 150—157.

120) М. Михаиловић: О једној нелинеарној једначини другог реда (3 VIII 1949). — Аутор проучава диференцијалне једначине типа Thomas-Fermi, коју је у општем облику обрадио В. Авакумовић. Даје асимптотски развитак те једначине у близини тачке $x=0$, $y=1$.

121) В. Авакумовић: О Laplace-овим интегралима (3 VIII 1949). — Аутор показује како се његови ставови из претходних саопштења могу применити на проучавање аналитичког продужења функција које су дефинисане Laplace-овим интегралом.

122) Ј. Хлитчијев: О савијању решетке (14 IX 1949). — Применом тригонометријских редова аутор своди проблем прорачуна решетке на решавање линеарних једначина.

123) Т. Аиђељић: Примена Ruff-ове методе у теорији еластичности (29 IX 1949). — в. извод код Одељења.

124) В. Авакумовић: Partitio numerorum (28 IX 1949). — Аутор показује да се Hardy-Ramanujan-ов став из Partitio numerorum-а може доказати без употребе комплексних величина ако се пође од функционалне једначине генератрисе.

125) М. Томић: О конвергенцији неких Fourier-ових редова (5 X 1949). — Аутор даје развијање функције која је у размаку Ω , τ једнака са $\log \sin x/2$ а једнака нули у размаку $\tau, 2\tau$ у косинусни Fourier-ов ред. Отуда изводи Szegő-ову формулу за Lebesgue-ову константу.

126) В. Базиљевић: О једној врсти сукцесивне апроксимације при решавању линеарних једначина (5 X 1949). — Аутор показује како се посматрањем квадратних форми може добити поступак за приближно решавање линеарних једначина великог броја непознатих. Даје доказ конвергенције овог поступка.

127) Н. Салтиков: О реду система обичних диференцијалних једначина општег облика (12 X 1949). — Доказује став који прецизира дефиницију реда система обичних диференцијалних једначина неканоничног облика, према дефиницији Jakobi-а, тј. једначина које се не могу, решити по изводима највећег реда. За одређивање њиховог реда Jakobi је увео специјални алгоритам, тзв. канон. Место посматрања одговарајућих Jakobi-евих аритметичких таблица, ред посматраних система се одређује збиром бројева који претстављају ред извода највећег реда по којима су дате једначине решљиве.

128) К. Орлов: О теорему о средњој вредности (12 X 1949). — У раду се износи начин одређивања да ли је $\xi(x, y)$ функција ξ из теореме о средњој вредности. За разлику од радова R. Rothe-а и Р. Бојанића аутор се зауставља на парцијалној диференцијалној једначини првог реда.

129) М. Радојчић: Критеријум за тип Riemann-ове површине (26 X 1949). — Аутор даје низ критеријума за тип Riemann-ових површина у близини тачака гранања. Методом геометријске теорије функција изводи низ уопштења ставова L. Ahlfors-а која се односе на ову врсту проблема.

130) В. Богуновић: О извијању плоче (26 X 1949). — У раду се полази од решења за савијање плоче ојачане ребрима. Ritz-овом варијационом методом долази се до величине критичног оптерећења за овај случај.

131) Ј. Карамата: Извештај о путу у Швајцарску (16 XI 1949). — Аутор подноси кратак преглед својих научних саопштења одржаних на универзитетима у Цириху, Женеви и Лозани.

132) Н. Салтиков: Извештај о раду првог конгреса математичара Југославије, одржаном на Бледу од 8 до 12 XI 1949. (16 XI 1949). — Дат је распоред секција конгреса и садржај конгресу поднесених стручних и научних реферата и саопштења.

133) Н. Салтиков: Доказ егзистенције интеграла парцијалних једначина (16 XI 1949). — Уводи се нова мајорантна функција Cauchy-Weierstrass-ова мешовита облика, чија се предност састоји у томе што дозвољава да се компаративна једначина интеграла непосредно методом раздвајања променљивих величина. Међутим облик компаративних једначина, којима се служи Соња Ковалевски, компликује читав доказ теореме о егзистенцији посматраних интеграла.

134) В. Locher (Швајцарска): Поларни системи и додирне трансформације. — Рад је прочитао М. Радојчић. (23 XI 1949). — Аутор предузима интерполисање непрекидног низа додирних трансформација с једним параметром у поларно сродство, којим се тачка постепено претвара у праву, односно у раван, и обратно. При томе линиски елементи образују за сваку вредност параметра један конусни пресек, односно једну квадрику која у неевклидској интерпретацији Klein-а претставља сферу односно круг. Будући да се у еуклидском случају тиме изражава Хиугенс-ов принцип, аутор констатује да посматране додирне трансформације изражавају у општем случају тај принцип у неевклидској геометрији.

135) А. Билимовић: Превод II књиге Еуклидових елемената (23 XI 1949). — Аутор приказује свој превод II књиге „Еуклидових елемената“ и даје коментар за низ геометриских појмова који се јављају код Еуклида и који су се доцније изгубили.

136) Н. Салтиков: Реферат о књизи Финикова — Метода Cartan-ових спољашњих форми (20 XI 1949). — Аутор указује да се ова књига (издање 1948) налази у вези са књигом Рашеског „Геометријска теорија парцијалних једначина“ 1947 године и с оригиналним издањем Cartan-овим од 1945 године, чији су радови послужили као полазна тачка за испитивања наведених аутора.

137) Н. Салтиков: Приказ пет радова из теорије диференцијалних једначина (23 XI 1949). — Два рада се односе на обичне диференцијалне једначине, наиме: генерализација Јакоби-еве теорије фактора система једначина, и налажење помоћу квадратура, интеграла система једначина са датом групом инфинитезималних трансформација. По један рад посвећен је једначинама у тоталним диференцијалима, парцијалним једначинама првог и другог реда.

138) Д. Митриновић: (Референт Т. Пејовић): О једном поступку који даје интегралне линеарне диференцијалне једначине задатог типа (7 XII 1949). — Аутор показује како се, полазећи од система линеарних диференцијалних једначина првог реда, могу постепено елиминацијом образовати веома опште класе линеарних диференцијалних једначина које су интегралне. Наводи да неке специјалне, овим путем добивене једначине, садрже резултате Craig-а, Conte-а, Görtler-а и Kamke-а.

139) Ђ. Курепа: О Канторову и Суслиноу проблему (14 XII 1949). — Аутор износи историјски развој ова два проблема и даје своје резултате на овом пољу истраживања у вези са појмом делимично уређених скупова.

140) М. Радојчић: Подела равни полигоном и простора полиједром (21 XII 1949). — Посматрају се разне врсте доказа

става о подели равни полигоном, а потом посматра се подела простора полиједарском површином.

141) Д. Марковић: О тригонометрским полиномима (28 XII 1949). — Применом опште особине за аритметичку средину низа u_n реалних бројева (по којој се она налази између два броја) на тригонометријске полиноме, добивају се под извесним условима за коефицијенте, општи резултати за горњу и доњу границу тих полинома. Метода уопштава познате резултате и даје могућност за добивање других нових.

1950.

У току првог полутођа 1950 године у Институту су саопштени ови радови:

142) Драгош Раденковић, хон. сарадник: Савијање плоче са великим угленима (4 I 1950). — Аутор је третирао проблем савијања плоче у случају кад углени нису занемарљиво мали према дебелини плоче.

Н а п о м е н а - Извештај о раду Математичког института у 1949. години, у коме су обухваћена и саопштења разматрани је на XI скупу Опезева природно-математичких наука САН, од 13. децембра 1949. године 27).

27) Годишњак САН LVI (1949), страна 162-168.

143) Д-р Војислав Авакумовић, хон. науч. сарадник: О просторним кривим линијама (11 I 1950). — Аутор је доказао Jacobi-јев став да сферна индикатриса главних нормала неких просторне криве, која нема двоструких тачака, дели површину јединичне сфере, на којој се налази, на два једнака дела, као и обрнут став.

144) Академик Јован Карамата: О теореме о средњој вредности (18 I 1950). — Аутор је дао елементарни доказ једног проширења првог става о средњим вредностима у диференцијалном рачуну (Lagrange-ова става).

145) Д-р Миодраг Томић, хон. науч. сарадник: Асимптотски израз за Legendre-ове полиноме (18 I 1950). — Аутор је дао кратак доказ Darboux-овог асимптотског обрасца за Legendre-ове полиноме.

146) Академик Војислав В. Мишковић: О једном новом планетоиду (25 I 1950). — Аутор је изнео карактеристике хелиоцентричког и геоцентричког кретања новог, необичног планетоида који је откривен јуна 1949 године.

147) Академик Јован Карамата: О Legendre-овим полиномима (25 I 1950). — Аутор је показао како се може, поступком који је М. Томић изложио 25 I 1950 г., добити општи асимптотски развитак ових полинома.

148) Академик Јован Карамата: О Миланковићеву поступку геометриске интерпретације конвергенције геометријских редова (1 II 1950). — Аутор је показао како се поред проучавања конвергенције из ове интерпретације добијају и подаци о брзини конвергенције, као и веза са методом sukcesивних решавања једначина.

149) Академик Бранислав Петронијевић: Систем постулата Еуклидове n -димензионалне геометрије (8 II 1950). — Предавач је покушао да формулише постулате Еуклидове n -димензионалне геометрије. Тај се покушај разликује од ранијих покушаја ове врсте у главном овим трима новинама: 1. Одвајањем геометрије једнодимензионалне праве (ректометрије) од геометрије дводимензионалне равни (планиметрије). 2. Проглашавањем појма дужи за основни појам ректометрије и 3. Увођењем постулата везе за простор са више од три димензије.

150) Божидар Поповић: О неким асимптотским инверзијама Cesàro-ва поступка збирљивости (15 II 1950). — Аутор је поставио питање инверзије Cesàro-ва поступка збирљивости помоћу функција $s(x)$ које задовољавају услов конвергенције са размаком који је асимптотски мањи од стандардног размака.

151) Д-р Војислав Авакумовић, хон. науч. сарадник: О једном Blaschke-ову ставу (22 II 1950). — Аутор је дао кратак и елементаран доказ познатог става да сферна крива

чије оскулаторне равни пролазе највише два пута кроз центар лопте лежи на једној половини лопте.

Даље је аутор доказао W. Fenchel-ову теорему да сферна ректификабилна крива чија је дужина мања од 2π лежи на једној половини лопте.

152) Д-р Војислав Авакумовић, хон. науч. сарадник и Милан Вречко, науч. сарадник: Реферат о раду «Istituto Nazionale per le Applicazioni del Calcolo» у Риму, у времену од марта 1945 г. до септембра 1948 г. (1 III 1950).

153) Д-р Константин Орлов, хон. сарадник: Поступак академика Миланковића за редове. Еквивалентни редови (1 III 1950). — Аутор је приказао геометриску интерпретацију конвергенције редова коју је дао академик Миланковић и довео у везу са sukcesивном апроксимацијом.

154) Д-р Војислав Авакумовић, хон. науч. сарадник: Процена отступања код sukcesивне апроксимације диференцијалних једначина (8 III 1950). — Аутор је показао да се у процени грешке при Picard-овој sukcesивној апроксимацији мултипликативна константа $M = \max \{f(x,y)\}$ може заменити константом $\varepsilon = \max \{y'_0 - f(x,y_0)\}$, која је у извесним случајевима мања од M .

155) Академик Јован Карамата: О приближним квадратурама (8 III 1950). — Аутор је изнео синтетички преглед поступка за приближну квадратуру.

156) Д-р Тадија Пејовић, хон. науч. сарадник: О асимптотским решењима диференцијалних једначина (15 III 1950). — Аутор је дао преглед о асимптотским решењима диференцијалних једначина помоћу Picard-ове методе sukcesивних апроксимација примењујући је на једначине општег облика.

157) Војин Поповић: Неједначине Cauchy-а и Минковског (22 III 1950). — Аутор је дао један нови и кратки доказ Cauchy-еве неједначине и ново извођење неједначине Минковског из Cauchy-еве.

158) Мирко Стојаковић: О полуадјунгованим детерминантама и њихове примене на неке идентитете (22 III 1950). — Аутор је проширио појам адјунгованих детерминаната, изнео неке релације које за тако проширени појам важе, и применио је добивене резултате на извођење неких идентитета.

159) Д-р Тадија Пејовић, хон. науч. сарадник: О асимптотским решењима диференцијалних једначина (29 III 1950). — Аутор је дао преглед о асимптотским решењима диференцијалних једначина помоћу Picard-ове методе sukcesивних апроксимација, примењујући је на систем једначина општег облика.

160) Д-р Војислав Авакумовић, хон. науч. сарадник: О једној карактеристичној особини лопте (5 IV 1950). — Аутор је доказао: да би нека површина била део лопте (или равни) потребно је и довољно да је дуж сваке затворене криве на површини $\oint r ds = 0$, при чему је торзија уочене криве.

161) Академик Војислав В. Мишковић: Систематска идентификација планетоида (12 IV 1950). — Аутор је приказао рукопис свога рада који се састоји из три дела и нумеричких података, у вези са радом, за све данас познате планетоиде.

Први део обухвата историјат нумеричке обраде планетоида. У другом делу су приказане разне методе за директну, или појединачну, идентификацију недовољно посматраних планетоида. У трећем делу изложена је метода инверзне идентификације помоћу квазиидентичних опозиција.

У прилогу су дати, у виду таблица, подаци који знатно олакшавају систематско идентификовање недовољно познатих планетоида.

162) Д-р Мирослав Ненздовић: Систем уопштених једначина еластичног тела (19 IV 1950). — Аутор је показао да се системи једначина еластичног тела могу приказати у облику три система уопштених једначина у којима се јављају као непознате функције померања, деформације или напони и из којих произилазе познати системи једначина Lamé-а и Beltrami-Michell-а. Осим тога, ове уопштене једначине показују да се системи једначина еластичног тела своде уствари у најопштијем случају на једначину Poisson-ова типа $\Delta u + 4\pi q = 0$ (Рад је приказао Т. Анђелић).

163) Бранко Рашајски: О геометриским теоријама парцијалних диференцијалних једначина (26 IV 1950). — Аутор је изнео историјски развитак геометриске теорије парцијалних једначина, њене различите методе и резултате а специјално геометриске теорије Рашевског, и ове упоредио са својим ранијим саопштењима.

164) Академик Никола Салтиков: Lie-ови појмови и идеје (26 IV 1950). — Аутор је изнео да је S. Lie обрађивао три научне области: 1. Површинске елементе и њихове множине са применама на диференцијалне једначине. 2. Непрекидне групе трансформација са применама на обичне диференцијалне једначине. 3. Парцијалне једначине. Наведени су појмови и идеје S. Lie-а, којима се он користио и приказан је њихов развитак у току педесет година, које су протекле после S. Lie-ове смрти.

165) Д-р Драгољуб Марковић, хон. науч. сарадник: О распореду нула тригонометријских полинома (3 V 1950). — Аутор је посматрао тригонометријске полиноме, чији су коефицијенти позитивни и монотонно опадају, и изложио поступак по

коме се одређују размаци променљиве x ($0 < x < \pi$) у којима се не налазе њихове нуле, као и размаци у којима се ове могу налазити уколико их има.

166) Д-р Данило Блануша: Изометриско смештавање елиптичне равни у петородимензионални еуклидски простор (10 V 1950). — Аутор је испитао изометриско смештавање еуклидских и неуклидских површина у еуклидски простор. У вези са Tomkins-овим примером смештавања еуклидског Klein-овог црева R_4 , аутор је показао да се лаким проширењем његових формула (6) може постићи изометриско смештавање ових површина у R_5 ; а да при томе не наступе безсамопродирања. На крају је аутор говорио о својим резултатима који се односе на смештавање елиптичних простора у еуклидски простор.

167) Д-р Ђуро Курепа: О принципима индукције (10 V 1950). — Аутор је изложио како се поједини скуп S може исцрпiti, тј. кад из $\Pi \subseteq S$ можемо закључити да је Π идентичан са S . Навео је случајеве: 1) S је било какв; 2) S је делимично уређен; 3) S је уређен и без празнина; 4) S је добро уређен (трансфинитна индукција) и 5) S је скуп природних бројева (тотална индукција).

На крају, аутор је навео разлику између класичне ексаустике и горњих принципа.

168) Д-р Војислав Авакумовић, хон. науч. сарадник: О једној неједначини (24 V 1950). — Аутор је показао да су две неједначине које су доказали В. Г. Авакумовић и С. Аљанчић садржане у једној јединој која се може извести средствима планиметрије.

169) Станислав Фемпл: Приближни образац за површину омотача косе купе (31 V 1950). — Аутор је изнео приближни образац за површину омотача косе кружне купе са којим се због једноставног облика лако рукује а који са знатном тачношћу даје вредност за површину омотача. Исто тако је поставио, лаке за израчунавање, горње границе отступања ове приближне вредности од праве.

170) Миодраг Томић, хон. науч. сарадник: Прилог теорије Legendre-ових полинома (7 VI 1950). — Аутор је дао процену вредности два узастопна Legendre-ова полинома и показао могућност да се та процена да проширити и на општу класу ултрасферних полинома.

Н а п о м е н а — Извештај за прво тромесечје 1950 разматран је на IV скупу Одељења природно-математичких наука САН, од 25. априла 1950. године (28).

28) Годишњак САН LVII (1950), страна 194.

У току другог полугођа 1950 године у Институту су саопштени ови радови:

171) Д-р Војислав Авакумовић, хон. научни сарадник: О егзистенцији интеграла диференцијалних једначина (26 VII 1950). — Аутор је поштрио један став Е. Picard-а о граничном задатку нелинеарних једначина и показао да се константе до којих је аутор дошао не могу даље поштрирати.

172) Д-р Данило Блануша: Једно уопштење интеграл-косинуса (16 VIII 1950). — Аутор проширује извесне класичне обрасце о тригонометрским интегралима, замењујући случај дивергенције проширеним Abel-овим збиром. (Рад је приказао академик Ј. Карамата).

173) Владета Вучковић: Једно проширење диференцијалних ставова о средњим вредностима (16 VIII 1950). — Аутор је проширио Lagrange-ову и Cauchy-еву теорему о средњим вредностима на функције које имају десни и леви извод.

174) Академик Јован Карамата: О једном Авакумовићеву ставу (26 VII 1950). — Аутор је дао кратак доказ у реалном подручју једног специјалног случаја Авакумовићева става.

175) Владета Вучковић: Ставови о средњим вредностима у интегралном рачуну (13 IX 1950) — Аутор је дао проширење Cauchy-евог става о средњој вредности, према начину како је то за Lagrange-ов став извео Ј. Карамата, као и уопштења, основана на истом принципу, за ставове у интегралном рачуну — први и други став о средњој вредности интеграла.

176) Бранислав Ивановић: Предност стандардне девијације код произвољног распореда (13 X 1950). — У вези са стандардном девијацијом произвољног распореда аутор је дао кратак доказ, основан на индукцији става по коме су проширене средине монотоне у односу на индекс средине. Овај став игра основну улогу у распореду стандардне девијације.

177) Д-р Драгољуб Марковић, хон. научни сарадник: О коренима извода једне класе рационалних функција (27 X 1950). — Аутор је изложио метод за одређивање интервала у коме ниједан извод једне класе разломљених функција, под датим претпоставкама, нема реалних корена.

178) Академик Јован Карамата: О критеријумима конвергенције Fourier-ових редова који се односе на регуларно растуће функције (18 X 1950). — Аутор даје низ критеријума кон-

вергенције Fourier-овог реда за класу функција које је он узео, тав. регуларно растућих функција. Указује на место ових критеријума у односу на познате критеријуме De la Vallée—Poussin, W. Young и Lebesgue. Даје могућност класификације функција и њихове аналитичности према овим Fourier-овим редовима. (Приказано на Међународном конгресу математичара у Америци).

179) Д-р Константин Вороњец, хон. научни сарадник: О непроветреним преливима (15 XI 1950 — види извод рада у извештају Одељ. техничких наука).

180) Д-р Миодраг Томић, хон. науч. сарадник: О броју нула извесних тригонометрских редова (22 XI 1950). — Аутор је показао да тригонометриски синусни ред, који почиње са $(n+1)$ -тим чланом, има тачно $n+1$ нула у одговарајућим размацима између 0 и π , ако су његови коефицијенти тотално монотони.

181) Д-р Војислав Авакумовић, хон. науч. сарадник: О егзистенцији интеграла другог граничног задатка (22 XI и 6 XII 1950). — Аутор је саопштио једно уопштење, односно поштрење познатог Picard-ова става о егзистенцији интеграла нелинеарне диференцијалне једначине другог реда који пролази кроз две унапред задане тачке x у-равни. Претпоставке овога става се не могу даље проширити односно поштрирати.

182) Д-р Тадија Пејовић, хон. науч. сарадник: О асимптотским решењима диференцијалних једначина Математичке биологије (13 XII 1950). — Аутор је изнео неке резултате Математичке биологије, примењујући методу sukcesивних апроксимација на диференцијалне једначине Математичке биологије.

183) Инж. Јаков Хлитчијев: О испупчењу троугласте плоче под дејством тангенцијалних сила (27 XII 1950). — Аутор је проматрао утицај дијагоналних укрућења на тангенцијалну силу потребну за испупчење квадратне плоче. Проблем своди на изналажење највећег корена секуларне једначине са бесконачним бројем чланова. Решавајући ту једначину 3, 4, 5 и 7-ог степена аутор је дошао до закључка да увођење дијагоналног укрућења повећава отпорност плоче против испупчења пет пута.

184) Д-р Војислав Авакумовић, хон. науч. сарадник: Примедба о Fourier-овом интегралу (27 XII 1950). — Аутор је изнео доказ једног става о извесној класи тригонометрских интеграла за које даје веома прецизну процену.

Н а п о м е н а — Сва ова саопштења изложена су, у скраћеном обиму, и у Извештају о раду у 1950. години²⁹⁾.

²⁹⁾ Годишњак САН LVII(1950), страна 209-215.

195) К. Кнорр: Zwei Abelsche Sätze (28 II 1951). — Аутор је доказао директни став (Abel-ова типа) за Laplace-ов интеграл у коме се за подинтегралну функцију претпоставља да припада класи функција коју је увео J. Карамата, и која је позната у литератури под именом „лагано променљива функција“ (Рад је приказао М. Томић).

196) G. de Rham: Sur un théorème de Stieltjes relatif à certains matrices (28 II 1951). — Аутор је доказао став: „Нека $G = (g_{ij})$ буде нека реална матрица са детерминантом различитом од нуле, чији су недиагонални елементи негативни или нуле и чија ниједна сопствена вредност није реалан негативан број; тада су елементи инверзне матрице G^{-1} позитивни или нуле“. Овај став је генерализација једног познатог Stieltjes-ова става. (Рад је приказао Т. Анђелић).

197) E. Kamke: Über den Existenzbereich der Integrale der quasilinearen Differentialgleichungen erster Ordnung (28 II 1951). — Аутор је показао да се теорема J. Perusovne и T. Wazewski-а о егзистенцији и једнозначности интеграла квазилинеарне једначине може доказати без употребе Hadamard-ове теореме о биу-нивоком пресликавању помоћу $y_v = f(x_1, \dots, x_n)$ (Рад је приказао В. Г. Авакумовић).

198) Д-р Станко Билински: О једном ставу Jacobi-еве теореме: „Сферна слика главне нормале затворене регуларне криве дели површину лопте на два једнака дела“, не позивајући се експлицитно на Gauss-Bonnet-ову теорему коју међутим имплицитно доказује у току доказа. (Рад је приказао В. Г. Авакумовић).

199) Шефкија Раљевић, проф: О једној карактеристичној правој у п-члугону нула полинома p -тог степена (14 III 1951). — Аутор је доказао став: Ако један алгебарски полином има све нуле реалне, од којих је бар једна вишеструка, тада се тежиште његових нула, њихово Gauss-ово тежиште, где је за тежине узет ред вишеструких нула, и тежиште нула логаритамског извода тог полинома налазе на једној правој. Дата је примена овога става на елементарну алгебру и планиметрију. Специјално за случај полинома са три различите нуле (без обзира на његов степен) изведено је низ познатих ставова планиметрије (Feuerbach-ов круг и др.).

200) Dr. Laurent Schwartz: Теорија дистрибуције (21 III 1951). — Аутор је изложио своју теорију дистрибуције која уопштава класичан појам функције и извода као и примене теорије дистрибуције на проблеме математичке физике. Специјално даје ригуозно математичко образложење Dirac-ове функције.

201) Слободан Аљанчић, хон. сарадник: Прилог теорији Gegenbauer-ових полинома (4 IV 1951). — Полазећи од

Fourier-ова реда за Gegenbauer-ове полиноме $C_n^\nu(x)$, $\nu > 0$, $-1 \leq x \leq 1$, $n = 1, 2, \dots$, који садржи као специјалан случај ($\nu = 1/2$) познати Heine-ов развитак за Legendre-ове полиноме, аутор је показао како се из њега могу извести: (1) Границе у којима леже нуле од $C_n^\nu(x)$, $0 < \nu < 1$, $-1 \leq x \leq 1$, (2) Оцена за $|C_n^\nu(x)|$, $0 < \nu < 1$, $-1 \leq x \leq 1$, $n = 1, 2, \dots$, (3) Асимптомски развитак за $C_n^\nu(x)$, $\nu > 0$, $n \rightarrow \infty$.

Резултат (1) аутор је добио применом једног Fejér-овог става који се односи на нуле тригонометријских редова Heine-ова типа, а (3) служећи се једном новом методом J. Карамате о развијању функције, које су дате у облику тригонометријских редова у асимптотске редове.

202) Ранко Бојанић, асистент: О конвергенцији једног низа полинома (4 IV 1951). — Аутор је приказао један потпуно елементаран доказ једне теореме В. Г. Авакумовића о конвергенцији једног специјалног низа полинома, а која као специјалан случај садржи неке од ставова о егзистенцији интеграла другог граничног задатка.

203) Инж. Милан Јовановић, хон. научни сарадник: Графоаналитичка метода за решавање алгебарских једначина петог степена (4 IV 1951). — Аутор је изнео једну графичку методу за решавање алгебарских једначина петог степена помоћу параболе другог и трећег реда.

204) Д-р Татомир Анђелић, хон. научни сарадник: Неке аналогиије Lancet-овом ставу у Riemann-овом простору (9 V 1951). — Аутор је показао како се Lancet-ов став може генерализовати у Riemann-овом простору и шта у Riemann-овом простору произвољне индефинитне метрике одговара појму Darboux-ова вектора.

205) E. R. Lorch: Конвексност и нормирани простори (9 V 1951). — Аутор је показао да се структура Banach-ових функционалних простора може нарочито прегледно студирати у једном функционалном простору, где норма елемената није задовољена у Banach-ову смислу. У овом простору, који садржи Banach-ов, показује се проста и непосредна веза између троуглове неједначине, теореме Hahn-Banach-а и теорије о конвексним скуповима. (Рад је приказао М. Томић).

206) Инж. Душан Митровић, и инж. Рајко Томовић: Мрежни анализатор (16 V 1951). — Аутори су изнели проблематику мрежног анализатора који су конструисали и показали то на примеру једначине провођења топлоте.

207) Д-р Миодраг Томић, хон. научни сарадник: О збирљивости Fourier-ових редова (23 V 1951). — Аутор је указао на чињеницу да се збирљивост Fourier-ових редова матрицама Nörlund-ова типа, које су дали С. М. Николски (Известија Акад.

СССР, том 12, бр. 3) и Bela Sz. Nagy (Acta Szeged XII, 1950), доказује непосредно из позитивитета језгра. Затим је показао да се услови које треба да задовољавају коефицијенти могу проширити, ако се захтева само да језгро остане позитивно у промислу малом размаку око сингуларне тачке.

208) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хон. научни сарадник: О асимптотској процени сопствених функција за велике вредности индекса (23 V 1951). — Аутор је показао да се за суму квадрата сопствених функција $\Delta U - \lambda U = 0$ може

добити процена величине $\sqrt[4]{\lambda}$.

209) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хон. научни сарадник: О Gauss-овој трансформацији коефицијената елиптичких модул-функција (6 V 1951). — Аутор је показао да су коефицијенти једне класе елиптичких функција збирљиви G.

210) Д-р Татомир Анђелић, хон. научни сарадник: Решавање система линеарних једначина матричном методом по Banachiewicz-евој схеми (20 VI 1951). — Предавач је извео и образложио Banachiewicz-еву схему за решавање система алгебарских линеарних једначина само помску рачуна матрица и тврди да је увођење краковијана непотребно. Тврди да су Gauss-ов алгоритам елиминације, Lagrange-ов поступак за свођење на канонички облик и Schmidt-ов поступак ортогонализације сводљиви на решавање помоћу Banachiewicz-еве схеме.

211) Инж. Јаков Хлитчијев, хон. научни сарадник: Једно решење Saint Venant-ова проблема (27 VI 1951). — Аутор је дао решење Saint Venant-ова проблема торзије и савијања штапа двоструко-ге пресека развијајући функцију напона у брзо конвергентан двоструки тригонометриски ред.

У току другог полутођа 1951 године у Институту су саопштени ови радови:

212) Академик Војислав В. Мишковић: Решавање система линеарних једначина помоћу Banachiewicz-евих краковијана (4 VII 1951). — Аутор је приказао методу за решавање, са нумеричким примером, система независних линеарних једначина помоћу Banachiewicz-евих краковијана.

И а п о м е н а - Извештај о раду Института за 1951 усвојен је на VIII седници Институтске комисије САН, од 14. маја 1952. године³¹⁾.

³¹⁾ Годишњак САН LIX (1952), страна 122.

213) Д-р Константин Орлов, хон. сарадник: Примедбе о обрасцу коначног прираштаја (11 VII 1951). — Аутор је изнео допуне свом ранијем саопштењу са истим насловом.

214) Д-р Тадија Пејовић, хон. сарадник: Биолошко тумачење Riccati-еве једначине (17 VII 1951). — Аутор је показао улогу извесних диференцијалних једначина у проблемима биологије.

215) Шефкија Раљевић, предавач: О примени афинног прсликавања у анализи (5 IX 1951). — Аутор је показао како између нула тачака полинома најмањег распона (где спадају и полиноми Чебишова) постоје односи који карактеришу афине прсликавање у равни.

216) Академик Никола Салтиков: Интеграли и класификација диференцијалних једначина S. Lie-а (19 IX 1951). — Аутор је упоредио споја истраживања о егзистенцији и изналажењу интеграла S. Lie-а и његове класификације парцијалних једначина првог реда са методом E. Vessiot-а.

217) Ранко Бојанић, асистент: О егзистенцији интеграла диференцијалне једначине (26 IX 1951). — Аутор је изложио један врло једноставан поступак за доказ F. Valentine-ова става о егзистенцији интеграла имплицитне диференцијалне једначине првог реда $'x = f(t, x, x')$.

218) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хон. сарадник: О сопственим функцијама (26 IX 1951). — Аутор је изложио један нов поступак за процену суме квадрата сопствених функција и поштрио један Carleman-ов став.

219) Академик Никола Салтиков: Живот и научни рад академика Elie Cartan-а (3 X 1951). — Аутор је изнео биографске податке и научну делатност E. Cartan-а као професора Универзитета и академика.

220) Д-р Татомир Анђелић, хон. сарадник: Критичка оцена Banachiewicz-евих операција са краковијанима (3 X 1951). — Аутор је показао да се операције са краковијанима онако како су дефинисане код Banachiewicz-а не могу сматрати као праве алгебарске операције и показао како се оне спде на обичне матричне операције.

221) Слободан Аљанчић, хон. сарадник: Нови доказ асимптотског развитака за Legendre-ове асоциране функције (10 X 1951). — Аутор је изнео, полазећи од тригонометријских

редова за Legendre-ове асоциране функције $P_{\nu}^{\mu}(\cos \theta)$ и $Q_{\nu}^{\mu}(\cos \theta)$, $0 < \theta < \pi$, њихове асимптотске развитаке када $\nu \rightarrow \infty$.

222) Владета Вучковић: О неким ставовима Tauber-ове природе са прширеним условима конвергенције (10 X 1951). — Аутор је показао да се ка C -збирљивости у Воас-Караматином нелинеарном услову конвергенције може додати функција $s(x)$ класе $R-O$. (Рад је приказао В. Г. Авакумовић).

223) Д-р Драгољуб Марковић, хон. сарадник: О композитним полиномима (24 X 1951). — Реферат приказује један нов метод за одређивање крута у коме се налазе све нуле

полинома $\sum_{k=0}^n \binom{n}{k} a_k b_k z^k$ који постаје композицијом два

полинома $\sum_{k=0}^n \binom{n}{k} a_k z^k$ и $\sum_{k=0}^n \binom{n}{k} b_k z^k$. Тај метод примењује

на уопштени композитни полином облика $\sum \binom{n}{k} \epsilon_k a_k b_k z^k$ где су ϵ_k ма какви бројеви, као и на неке друге случајеве формирања композитних полинома.

224) Дописник Радивоје Кашанин: О дистрибуцији тачака (31 X 1951). — Аутор је изнео један начин за оцењивање броја тачака на сегменту и применио ово на оцењивање корена секуларне једначине.

225) М. Z. Krzywicko: Simple Approximate Method of Beam Shear Flows Analysis (7 XI 1951). — Овај рад претставља прилог за одређивање смицајућих токова у сандучастим носачима трапезног пресека са танким зидовима и уздужним појачањима. (Реферат академика А. Кухел-а је прочитао В. Г. Авакумовић).

226) С. T. Rajagopale: Some inverse theorems for the $R(\lambda_n, k)$ - Transform of a sequence (7 XI 1951). — У случају $R(\lambda_n, k)$ збирљивости аутор проширује Schmidt-ов услов конвергенције, показујући да се у овом услову размак конвергенције $(x, x + \lambda x)$ може заменити размаком $(x, x + \lambda \theta(x))$ под претпоставком да је $\theta(x)$ монотонно-растућа функција класе $R-O$ која задовољава услов $\theta(x) < x$ (Рад је приказао В. Г. Авакумовић).

227) Академик Arnaud Denjoy: Sur la fonction $\zeta(s)$ (12 XI 1951) — Аутор је изнео своју формулу која даје Riemann-ову ζ -функцију помоћу интеграла и на основу ње изнео закључке о нула-тачкама те функције.

228) Академик Arnaud Denjoy: Sur les caractéristiques du tore (14 XI 1951). — Употребљавајући теорију скупова, аутор

је изнео своје резултате о карактеристикама диференцијалних једначина на торусу који употпуњују радове Poincaré-а и Birkhoff-а.

1952.

У току првог полугођа 1952 године у Институту су саопштени ови радови:

229) Д-р Татомир Анђелић, хон. научни сарадник: О пореклу термина орт (12 III 1952). — Аутор је показао, на основу података из литературе и оригиналног Havyside-ова дела, да термин орт није никаква скраћеница како мисли Сулов већ застарела енглеска реч која значи стрелица и коју је Havyside употребио само неколико пута. Сматра да термин, иако је кратак и згодан, нема своје оправдање за употребу.

230) Богољуб Станковић, асистент: О карактеристичној функцији три тела (19 III 1952). — Аутор је показао како помоћу каноничног облика поларне групе интеграла површина може смањити број променљивих у карактеристичној функцији проблема три тела.

231) Станимир Фемпл, проф. Више педагошке школе: О неким редуцијама потпуног нормалног елиптичног интеграла треће врсте (26 III 1952). — Аутор је изнео две групе ставова у којима су наведене везе између модула и параметра потпуног нормалног елиптичног интеграла треће врсте, на основу којих се такви интегрални израчунавају само помоћу потпуних нормалних елиптичних интеграла прве и друге врсте.

Овим се ставовима указује на једну методу применом које се добијају овакве везе. При томе су параметар и модуло увек везани алгебарским једначинама.

232) Академик Јован Карамата: Асимптотски распоред нула извесног низа полинома (2 IV 1952). — Аутор је показао да су нуле извесног специјалног полинома све реалне и да се оне асимптотски распоређују по одређеном закону.

Напомена — Извештај о раду Института у 1952. размотрен је на VI скупу Одељења природно-математичких наука САН, од 16. априла 1953. године³²⁾.

³²⁾ Годишњак САН LX(1953), страна 164.

233) Инж. Душан Митровић: Теориска студија неких нових типова машина за решавање система линеарних алгебарских једначина (9 IV 1952). — Аутор је изнео садржај своје тезе на основу које је добио титулу доктора на природно-математичком факултету у Тулузи.

234) Д-р Буро Курепа, проф. Универзитета у Загребу: Улога и међусобни положај ланаца и антиланаца (16 IV 1952). — Аутор је дао генерализацију аналитичких скупова и њихових компонената а затим De Morgan-ове обрасце, показао улогу гранања и дао ново карактеристично својство коначних скупова.

235) Академик Антон Билимовић: Алгебра дивектора (17 IV 1952). — Аутор је изложио основе алгебре дивектора. Нарочито се задржао на појму јединичног дивектора. Затим је показао коју улогу играју неке операције са тим појмом у механици, специјално кинематици.

236) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хон. научни сарадник: О понашању Laplace-ових интеграла на рубу конвергенције (23 IV 1952). — Аутор је скицирао доказ за инверзију оних Laplace-ових интеграла који експоненцијалном брзином теже нули.

237) Рамко Бојанић, асистент: Примедба о једној геометриској константи (30 IV 1952). — Ако се са g_n означи број n -угаоника које образује систем од n правих линија у равни, познато је да је $g_n \sim \sqrt{2} e^{-n}$, $n \rightarrow \infty$. Показећи од функције генератрисе низа g_n , аутор је доказао да је $B = \sqrt{2} e^{-31}$.

238) Д-р Вилко Ниче, проф. Универзитета у Загребу: Прилог геометрији тетраедра (14 V 1952). — Аутор је показао како се нека проширена својства ортоцентричног тетраедра згодно одабраном афинном трансформацијом могу пренети на сваки тетраедар.

239) Мирко Стојаковић, предавач на Техничкој великој школи: Детерминанте неквадратних матрица (14 V 1952). — Аутор је дефинисао детерминанту матрице a реда $r \times s$ као збир свих квадратних детерминаната реда r за $r \times s$, односно s за $r \leq s$ које се из схеме елемената матрице могу формирати без измене поретка врста и колона. Затим је показао да за овако дефинисане детерминанте важе исти ставови што важе и за квадратне детерминанте са изузетком инверзије става о линеарној зависности, за који је аутор дефинисао норму матрице и показао да став о инверзији такође важи уз накнадни услов да је норма различита од нуле. Аутор је показао да се инверзија неквадратних матрица може вршити помоћу неквадратних детерминаната слично инверзији квадратних матрица.

На крају аутор је дао преглед неких примена неквадратних детерминаната, на пример: на решавање матричних једначина, на теорију линеарних простора, на теорију бесконачних матрица итд.

240) Слободан Павловић, проф. средње школе: О проширењу и инверзији једног става D. Poincaré-а из елементарне геометрије (21 V 1952). — Аутор је указао на проширења ове теореме, која је иначе доказана за равностран троугао, у неколико праваца: 1) За случај ма каквог троугла. 2) Кад је у питању правилан полигон од произвољно много страна. 3) Тачка за коју је претпостављено да је у равни може се налазити у простору. Добивена је једна крива четвртог реда и показана нека њена интересантна својства.

241) Богољуб Станковић, асистент: О једном проблему интегралних једначина који је поставио M. Parodi (28 V 1952). — M. Parodi је поставио проблем: Када ће интегрална

једначина $f(t) = g(t) + \lambda \int_a^b K(x) f[\mu(x) + t] dx$ имати решење

облика $f(t) = \int_a^b K(x) g^{(n)}[\mu(x) + t] dx$ и дао релацију коју

мора да задовољава језгро даје интегралне једначине под условом да је $g(t)$ 1-функција. Аутор је показао да је услов M. Parodi-а довољан и за другу класу функција $g(t)$ и показао под којим условима је још могућно добити решење, ако услов M. Parodi-а није задовољен.

У току другог полутођа 1952 године у Институту су саопштени ови радови:

242) Милорад М. Јовичић, асистент ТВШ: Реституција косе аксонометрије (17 XII 1952). — Аутор је изложио један начин за непосредну графичку реституцију косе аксонометрије.

243) Академик Јован Карамата: О Cauchy-евом ставу (26 XII 1952). — Аутор је дао један релативно прегледан доказ основног Cauchy-Goursat-Pollard-ова става који гласи: Ако је

Напомена — Кратак преглед рада у 1952. години изложен је у оквиру извештаја Одељења природно-математичких наука САН³³).

³³⁾ Годишњак САН LIX (1952), страна 138.

контура подручја затворена непрекидна крива коначног лука без двојних тачака и ако је функција $f(z)$ регуларна у подручју а непрекидна на контури, онда је њен интеграл дуж контуре једнак нули. У специјалним случајевима, када је контура једносоставијег облика, овај доказ је нарочито подесан за наставу.

244) Д-р Миодраг Томић, хон. научни сарадник: О једном ставу R. Salem-а који се односи на синусне тригонометријске редове (30 XII 1952). — Томић је показао да се став R. Salem-а (Comptes rendus, t. 186) о понашању тригонометријског синусног реда у близини нуле може једноставније доказати и да из тога доказа следи и једно његово уопштење.

245) Ђогољуб Станковић, асистент: Јединственост решења једне сингуларне интегралне једначине (30 XII 1952). — Аутор је доказао један став Abel-ове природе за Laplace-ову трансформацију и на основи тога извео ставове о јединствености решења хомогене сингуларне интегралне једначине

$$f(x) = \frac{\lambda}{\sqrt{\pi x}} \int_0^{\infty} t^{-\lambda/4} f(t) dt.$$

1953.

У току првог полугођа 1953 године у Институту су саопштени ови радови:

246) Махмуд Бајрактаревећ, предавач Универзитета у Сарајеву (референт д-р Миодраг Томић): Нивои дефинисани рекурентним релацијама (21 I 1953). — Аутор је показао да, ако се претпостави да је функција монотона, ограничена и да брже расте од x у датом размаку, тада низ добивен узастопном итерацијом ове функције, са произвољним знаком пред сваком новом итерацијом, има највише две тачке нагомилавања. Даје примену овог става за дијадни спектар знака пред итерацијом.

247) Академик Војислав В. Мишковић: О једном поступку за израчунавање логаритама збира и разлике (28 I 1953). — Аутор је приказао једну рукописну белешку

Напомена — Кратак преглед рада у 1953. години изложен је у оквиру извештаја Одељења природно-математичких наука САН34).

34) Годишњак САН LX(1953), страна 58.

покојног професора М. Петровића, у којој је био скициран начин за израчунавање логаритама збира и разлика помоћу обичних логаритамских таблица (тј. без употребе Gauss-ових специјалних логаритамских таблица). Уједно је саопштио да је утврдио да је сам поступак, који је и у нашој литератури био објављен, познат од 1902 год.

248) Д-р Ранко Бојанић, асистент, и Владета Вучковић, дипл. фил.: О сопственим функцијама бихармониског граничног задатка (4 II 1953) — Испитујући асимптотско понашање суме квадрата сопствених функција бихармониског граничног задатка, A. Pleijel је у својој тези доказао да је

$$E(\lambda) = \sum_{\lambda_n \leq \lambda} \Phi_n^2(P) \sim \frac{1}{4\pi} \sqrt{\lambda}, \quad \lambda \rightarrow \infty,$$

где су λ_n сопствене вредности, а $\Phi_n(P)$ сопствене функције посматраног граничног задатка. Аутори су овде између осталог доказали прецизнији образац

$$E(\lambda) = \frac{1}{4\pi} \sqrt{\lambda} + O\left(\sqrt[4]{\lambda}\right), \quad \lambda \rightarrow \infty.$$

Њихов поступак заснива се с једне стране на прецизнијој процени регуларног дела Green-ове функције, а с друге стране на једном ставу Tauber-ове природе за Stieltjes-ову трансформацију која експоненцијалном брзином тежи нули.

249) Инж. Љубодраг Радосављевић, млађи маш. инж. ТВШ: Прилог испитивању утицаја инерције обртања и трансверзалних сила на трансверзалне осцилације хомогених греда (11 II 1953). — Аутор је разматрао парцијалну диференцијалну једначину трансверзалних осцилација греде, узевши у обзир утицаје инерције обртања и трансверзалних сила. Из ње је извео фреквентну једначину за случај слободно ослоњене просте греде (коју је на други начин извео С. П. Тимошенко) и фреквентне једначине за друге специјалне случајеве, тј. за случај конзоле, греде са слободним крајевима, обострано уклештене греде и греде која је на левом крају уклештена, а на десном слободно ослоњена.

250) Д-р Слободан Аљанчић, хонорарни сарадник, д-р Ранко Бојанић, асистент и д-р Миодраг Томић, хонорарни сарадник: Неки ставови о асимптотском понашању Fourier-ових редова и интеграла (18 II 1953), —

Аутори су одредили асимптотску процену *Fourier*-овог интеграла под претпоставком да је подинтегрална функција споропроменљива и истичу да та њена правилност омогућава прецизну асимптотску процену.

251) Мирко Стојаковић, предавач на Техничкој великој школи: О квазиинверзним и квазијединичним матрицама (4 III 1953). — Матрица која је инверзна матрици A ступња lk у односу на множење ове здесна (слева) квазиинверзна је матрици A у односу на множење ове слева (здесна). У овом последњем случају производ је квазијединична матрица E која у односу на матрицу A има особине сличне онима које има права јединична матрица у односу на сваку матрицу. Тако је $E - E$ минимални полином матрице E је $\lambda(\lambda-1)$ а $\text{tr}_2 E = \binom{\text{min}(l,k)}{i} i = 1, 2, \dots, \text{max}(lk)$, карактеристични полином матрице E је $\lambda^{(l-k)} (\lambda-1)^{\text{min}(l,k)}$, што важи и за квадратне и за неквадратне матрице A .

252) Дописник Радивоје Кашанин: Интегрални диференцијабилних једначина (18 III 1953). — Аутор износи како се теорема о интеграљењу тоталних диференцијала може извести под претпоставком о диференцијабилности функције под интегралом, не претпостављајући непрекидност њихових извода.

253) Einar Hille, New Haven, Conn., USA.: Теорија и пракса семигрупа (28 III 1953). — Аутор је изнео примену семигрупа на решавање парцијалних једначина.

254) Академик Милутин Милаковић: О Птолемејевом израчунавању броја π (1 IV 1953). — У свом саопштењу аутор износи приближну вредност броја π коју је без доказа дао Птолемеј и излаже начин на који се до те вредности може доћи помоћу Птолемејевих таблица тетива.

255) Академик Војислав В. Мишковић: Графички рационализатор (1 IV 1953). Аутор саопштава једну необјављену забелешку, коју му је у своје време дао професор Петровић. У њој М. Петровић даје графички начин како се за разломак чији су бројитељ и именитељ велики бројеви може брзо наћи приближна вредност у облику разломка, чији су бројитељ и именитељ мали бројеви и оцелити при том учињену грешку.

256) Боривоје Михаиловић, професор средње школе: О систему постулата *Euklidove* n димензионалне геометрије д-ра Бранислава Петронијевића (8 IV 1953). — У

саопштењу се указује само на неке недостатке овог система постулата, упоређујући га са другим радовима те врсте. Ти недостаци су: непотпуност система у смислу редне независности аксиома, стилизације Дедекиндовога постулата и његов однос према Архимедовом постулату.

257) Д-р Војислав Авакумовић, хонорарни научни сарадник: О *Green*-овој функцији мембране (22 IV 1953). — Аутор показује једну прецизну неједначину за резолвенту *Green*-ове функције. Ова неједначина важи за све λ који не леже у области

$$|y| \leq c \sqrt{x} \log x, \quad c > 0!, \quad x > 1.$$

258) Ralph P. Agnew, Ithaca, N. Y., USA. (референт д-р Миодраг Томић): *Frullani*-ев интеграл и теорема Јегорова (13 V 1953). — Аутор је благодарећи теорему Јегорова — односно њеном специјалном случају — дао уопштење класичног *Frullani*-јевог обрасца.

259) Д-р Војислав Авакумовић, хонорарни сарадник: О *Green*-овој функцији мембране (13 V 1953). — Аутор испитује понашање *Green*-ове функције у околини њених полова и показује да се процена величине $\sqrt[4]{\lambda}$ може побољшати до $\sqrt{|\lambda|}$.

260) Дописник Радивоје Кашанин: Диференцијабилне функције у *Cauchy-Riemann*-овим једначинама (20 V 1953). — Аутор излаже да из *Looman*-ова става следи као последица диференцијабилност функција о којима је у том ставу реч. Иако су претпоставке и резултати елементарни, доказ је компликован, те би било интересантно тражити елементарнији доказ.

261) Maurice Fréchet, Paris, France: О пара-аналитичким функцијама (27 V 1953). — Аутор је изнео своје резултате о пара-аналитичким функцијама и хипер-комплексним бројевима.

262) Ђорђе Мушицки, асистент Универзитета: Примена *Pfaff*-ова принципа у квантној механици (3 VI 1953). — Аутор је показао да се применом *Pfaff*-ова принципа може извести *Schrödinger*-ова једначина за стационарна стања, при чему се она добива из кинетичке и потенцијалне енергије материјалниј таласа, као и да је у овом случају *Pfaff*-ов принцип еквивалентан са принципом минимума енергије.

263) Академик Антон Билимовић: а. О мери отступања неаналитичке функције од аналитичности; б. О дијаграму неаналитичке функције за дату тачку; в. Афина трансформација неаналитичке функције у аналитичку (10 VI 1953). — Аутор је изложио своју дефиницију отступања неаналитичке функције помоћу једног вектора и показао да су Fréchet-ове пара-аналитичке функције специјални случајеви ауторова генералног разматрања.

264) Д-р Војислав Авакумовић, хонорарни сарадник: Криве на површинама (17 VI 1953). — Аутор прво доказује: дуж затворене конвексне линије кривине, геодезијска и нормална кривина имају најмање четири темена. При томе под конвексном кривом подразумева се крива која има особину да кроз ма које две тачке на њој пролази једна равна која нема других заједничких тачака са њом. Поред тога аутор доказује: ако је индикатриса главне нормале неке затворене криве затворена конвексна крива, онда кривина и торзија имају најмање четири екстремне тачке.

265) Слободан Павловић, професор средње школе: О једном кинематичком проблему Леонарда да Винчи (24 VI 1953). — Аутор је обрадио један специјалан случај кинематичког проблема потере.

266) Инж. Влатко Брчић, асистент ТВШ: Правоугаона плоча ојачана попречним укрућењем оптерећена **свичућим силама** (24 VI 1953). — Предмет саопштења је изналажење минималног профила укрућења при којем ће се оно код деформације плоче владати као да је апсолутно круто, тј. пашће у чворну линију еластичне површине плоче.

У току другог полугођа 1953 године у Институту су саопштени ови радови:

267) Д-р Вилко Ниче, професор Универзитета у Загребу (референт д-р Војислав Г. Авакумовић): О једној теореми Јакоби-а (1 VII 1953).

Напомена — Извештај о раду Института у 1953. изложен је у оквиру извештаја Одељења природно-математичких наука САНЗ5).

35) Годишњак САН LX (1953), страна 171-174.

268) Милева Првановић, професор средње школе на раду у Институту: О једној фамилији хиперповршина у n — димензионалном еуклидском простору (1 VII 1953). — Посматрана је породица хиперповршина у n — димензионалном еуклидском простору са следећом особином: Свака хиперповршина породице има $2k+1$ сингуларних $(n-2)$ димензионалних површина, од којих су $2k(n-2)$ — димензионе површине „самопресека“, а једна је „повратна“ $(n-2)$ — димензиона површина; k је параметар.

269) Д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадник: О алгебарским једначинама чији сви корени сем једног леже у јединичном кругу (30 IX 1953). — Дат је довољан услов да алгебарска једначина чији су коефицијенти цели бројеви (коефицијент уз највећи степен је 1) има све корене сем једног у јединичном кругу. Услов је да су коефицијенти позитивни и да монотонно расту. Овај став стоји у вези са извесном теоремом О. Регол-а о сводљивости алгебарских једначина напред наведеног облика.

270) Д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадник: Једна примедба о Parseval-овом ставу (30 IX 1953). — Аутор је показао да ако су две функције L — интегралне, од којих је једна још таква да су њени Fourier-ови коефици-

јенти реда $O(1/n)$, тада је Parseval-ов ред конвергентан. Ова примедба садржи један Young-ов став где се за другу функцију претпоставља да је ограничене варијације.

271) Војислав Марић, дипл. фил. (референт д-р Војислав Г. Авакумовић): О једној класи нелинеарних диференцијалних једначина другог реда (14 X 1953). — Нека су p_1 и p_2 регуларно променљиве функције и при томе експонент од p_2 већи од 1. Ако су y_1 и y_2 партикуларни интегрални диференцијалне једначине

$$y'' = p_1(e^x)^{1/2} p_2(y)$$

који теже нули када $x \rightarrow \infty$, онда је $y_1 \sim y_2$ кад $x \rightarrow \infty$. Поред тога, у случају $p_2 = x^\lambda$ ($\lambda > 1$) аутор даје асимптотску формулу за y_1 односно y_2 .

272) Богољуб Станковић, асистент Института: Примедба о једној функционалној једначини (14 X 1953 г.). — Аутор показује да функционална једначина по $K(t)$

$$\frac{1}{1+F_{\alpha,\beta}} = F_{\alpha,\beta}, \quad F_{\alpha,\beta} = \int_{\alpha}^{\beta} e^{-st} K(t) dt$$

нема решења која би припадала класи L -функција.

273) Д-р Данило Рашковић, ванредни професор ТВШ: Неке карактеристике фреквентне једначине малих осцилација холономног конзервативног система са статичким везама (21 X 1953 г.). — Износиће проблем малих осцилација система са статичким везама у матричном облику, аутор је за специјалан случај једнаких инерционих коефицијената, користећи проширене Виетове услове између коефицијената и корена фреквентних једначина, извео низ нових тригонометријских образаца. Поред методе коначних разлика показао је како се корени могу одредити и методом верижних разломака, и да коефицијенти фреквентног полинома образују дијагоналне редове сталних разлика.

274) Д-р Данило Рашковић, ванредни професор ТВШ: Један графички начин одређивања положаја тежишта делова хомогене сфере и обртног елипсоида (21 X 1953). — Користећи претварање запремине сферног отсечка у запремину конуса, аутор је приказао једну графичку методу за одређивање положаја тежишта делова хомогене сфере, зоне и исечка — на једној слици и само помоћу шестара и лењира, а за разне односе h/R . Иста метода се може применити и на случај обртног елипсоида.

275) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хонорарни научни сарадник: О једној теорему Р. Erdős-а (28 X 1953). — Р. Erdős

је приметно да из $a_n \geq 0$ и $\sum_1^n a_n A_{n-v} = \frac{1}{2}n + O(1)$ следи $A_n \sim n$.

Аутор показује да се последња асимптотска формула може побољшати. Друга апроксимација је величине $n^{-\sqrt{3}}$.

276) Часлав Станојевић, професор средње школе: Једно уопштење конструкције перфектних нигде густих скупова (28 X 1953). — Уопштени начин конструкције који садржи све познате начине. Потребан услов да мера конструксаног скупа буде нула.

277) Сергеј Данилович-Черниј, проф. астрономије, Курск, СССР (референт академик Антон Билимовић): Сло-

бодна Земљина нутација (4 XI 1953). — Рад је посвећен анализи кретања Земље као чврстог тела. У првом делу се даје не приближно решење проблема у тригонометријским функцијама, већ тачно решење у елиптичним функцијама са претпоставком да је Земља троосни елипсоид са три различита момента инерције. Помоћу тог тачног решења, међајући модуо елиптичких функција, писац ствара различите моделе Земљиног кретања за објашњење ових појава: Чендлеровог периода, промене дужине дана (Н. Стојко), промене географских ширина према резултатима које је извео астроном А. Ј. Орлов. У сваком од тих објашњења писац чини примедбу о утицају на одговарајући модел промена у величини Земљиних момената инерције услед преноса маса на Земљиној површини.

278) Академик Бранислав Петронијевић: Примена хиперболних функција на извођење тригонометријских формула правоуглог правоуглог троугла равни Лобачевскога чисто планиметарним путем (18 XI 1953). — Оснивачи Неевклидове геометрије, Лобачевскии Бољаи, били су у стању да изведу тригонометријске формуле за правоугли троугао у равни само употребом просторних фигура. Немачки математичар Либман први је успео да, примењујући хиперболне функције, то извођење изведе чисто планиметриски. Доцније, енглески математичар Сомервил (Sommer-

ville) упростио је планиметриско извођење Либманово. А писац је у овој студији извођење Сомервиллово учинио још простијим и прегледнијим.

279) Станимир Фемпл, професор Више педагошке школе: О једном уопштењу Legendre-ове релације (18 XI 1953). — Аутор испитује један израз комбинован из нормалних елиптичких интеграла I и II врсте који претставља једно уопштење Legendre-ове релације. Аутор (а) изводи једну једноставну трансформациону једначину која у себи кондензује два позната обрасца за трансформацију потпуних нормалних елиптичких интеграла III врсте; (б) показује да обрасци помоћу којих се потпуни нормални елиптички интеграла III врсте изражавају комбинацијама нормалних елиптичких интеграла I и II врсте добијају једноставнији облик када се примени поменути једначина; (в) даје границе за израз који претставља уопштење Legendre-ове релације.

На основу геометријске интерпретације наведеног израза, аутор показује да тај израз претставља четвртину отвора омотачеве мреже усправне елиптичке купе. На крају аутор даје неколико специјалних вредности за тај израз.

280) Д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадник: Пример непрекидне функције која нема извод ни за једно ирационално x (23 XII 1953). — Аутор, ослањајући се на принцип Weirstrass-ове конструкције, даје сличан пример непрекидне функције која нема извод ни за једно ирационално x .

281) Д-р Владета Вучковић: Неки ставови о Stieltjes-овој трансформацији (30 XII 1953). — Изведени су неки ставови о репрезентацији, идентичном ишчезавању и о инверзији опште Stieltjes-ове трансформације

$$S(x) = \int_0^{\infty} \frac{dA(u)}{(u+x)^{\alpha}}, \text{ под претпоставком да је } S(x) = O(\exp^{-x^{\alpha}}),$$

$$x \rightarrow \infty, \quad \alpha > 0.$$

1954.

У току првог полутођа 1954 године у Институту су саопштени ови радови:

282) Академик Антон Билимовић: Природна геометријска теорија делимичне диференцијалне једначине са три променљиве (13 I 1954). — Полазећи од једног геометријског облика вектора положаја са јединичним надовезаним вектором који у случају променљивих вектора стоји нормално на ходографску површину, аутор је развио геометријску теорију парцијалних једначина првог реда са три променљиве. Главну улогу играју делимични градијенти леве стране диференцијалних једначина по вектору положаја и нормалном јединичном вектору. Диференцијалне једначине карактеристика првог реда долазе као очигледно решење једне једначине која се добива из полазне једначине после диференцирања. Из интеграла тих једначина можемо да конструишемо тотални интеграл узимајући у обзир Коши-

Н а п о м е н а — Извештај о раду Института у 1954. години изложен је у оквиру извештаја Одељења природно-математичких наука САН36).

36) Годишњак САН LXI(1954), страна 106-109.

јев резултат о услову да суседна карактеристика I реда припада тоталном интегралу.

283) Академик Никола Салтиков: Примедба на решавање неколико проблема о малим осцилацијама (20 I 1954). — Аутор показује да груписањем једначина малих осцилација у примерима које наводи А. Крилов у својој књизи, непосредно се добијају општи интегрални без примене теорије интегралних диференцијалних једначина малих осцилација у случају вишеструких корена карактеристичне једначине.

284) Бора Станковић асистент института: О једној функцији симболичног рачуна (20 I 1954). — Аутор показује да непрекидна функција која задовољава интегралну једначину $\int_0^{\infty} e^{-st} f_v(t) dt = e^{-sv}$ има особину да је $f_v(t) > 0$, $0 < t < \infty$. Исто тако, да је и понашање функције $f_v(t)$ за $t \rightarrow 0$. Тиме се побољшава резултат Влодарског који је показао да је $f_v(t) \geq 0$, $t > 0$ и Микушинског који показује да је $f_v^{(k)}(0) = 0$, $k = 0, 1, 2, \dots$

285) Д-р Ранко Бојанић, асистент и академик Јован Карамата: Елементарне методе у теорији бројева (17 II 1954). — Аутори су изложили главне етапе Селбергова елементарног доказа става о распореду простих бројева, указујући на извесне ставове аналитичке природе на којима тај доказ почива.

286) Ђорђе Мушицки, асистент Природно-математичког факултета: Релативистичке једначине таласа материје и Пфафов принцип (25 II 1954). — Применом Пфафова принципа у облику у коме га је формулисао А. Билимовић, могу се добити релативистичке једначине таласа материје, полазећи од њихова релативистичког елемента дејства као Пфафова израза.

287) Растко Стојановић, асистент Природно-математичког факултета: Кретање чврстог тела у димензионалном Римановом простору (3 III 1954). — Чврсто тело у V_2 је дефинисано као систем тачака за које је растојање између по две тачке система, мерено дуж геодезиске линије у V_2 дуж које је оно најкраће, за све време кретања тог система константно.

Тако дефинисано чврсто тело у V_2 може да има највише три степена слободе. У случају када је V_2 раван простор,

или кад је са константном Гауссовом кривином, број степена слободе је 3; кад је V_2 обртна површина, или неки простор који се може локално конформно прсликати на обртну површину, број степена слободе је 1. Не постоје простори који допуштају само два степена слободе.

Изведене су диференцијалне једначине кретања чврстог тела у датом пољу сила, у односу на конфигурациони простор за чврсто тело, који је заснован на кинематичкој линиској форми.

288) Војислав Поповић, асистент ТВШ: О једном ставу Н. Обрешкова (31 III 1954). — У овом раду аутор даје везу између n -пута диференцијалне функције и граничне вредности њених извода. Из добијеног резултата следи као специјалан случај став Н. Обрешкова.

289) Богдан Бајшански, апсолвент и д-р Ранко Бојанић, асистент: О збиру сума из једног механичког система (7 IV 1954)). — Аутори на једноставан начин доказују два идентитета које је наслутио Блох у свом раду у Прикладнаја математика Т. VI 1953.

290) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хонорарни научни сарадник: О једној интегралној једначини (7 IV 1954). — Аутор доказује један став о егзистенцији најмање једног решење једне класе интегралних једначина. Доказ ове теореме почива на Brower-овом ставу о инваријантима k -димензионалног паралелоипеда.

291) Академик Антон Билимовић: О већим геометриским особинама простих бројева (21 IV 1954). — Аутор је изложио методу оцењивања структуре простог броја на основу претварања реципрочне вредности тог броја у периодичан разломак. Аутор уводи појам циклуса и полигоналне линије везане за сваки циклус.

292) Академик Антон Билимовић: Природне координате чврстог тела и њихова примена (21 IV 1954). — Аутор показује како се могу извести диференцијалне једначине кретања чврстог тела изражене помоћу природних координата, нарочито помоћу вектора верзора.

293) Д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадник: Примедба о нулама неких тригонометријских редова (21 IV 1954) — Аутор наводи да из конвекситета низа $n^2 c_n$ следи да је n низ отстојања нула тригонометријског реда, чији су коефицијенти c_n , исто тако конвексан.

294) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хонорарни научни сарадник: О Dirichlet-овим редовима чији експоненти нису сувише густе (28 IV 1954). — Аутор показује да се на основу Wiener-Ikahara методе може лако доказати и битно генерализати један став од Erdős-Piranian-a о потенцијалним редовима чије рупе коефицијената теже бесконачном.

295) Д-р Милош Радојчић, хонорарни научни сарадник: О егзистенцији аналитичких функција којима је област егзистенције ма каква (12 V 1954). — Конструкција аналитичке функције униформне и мероморфне ма у којој отвореној области E ма које Риманове површи S и која има полове с датим главним деловима у датим, и само у тим тачкама, које се нагомилалају на рубу области E . Конструкција аналитичке функције униформне и регуларне ма у којој отвореној области E ма које Риманове површи S и која има нуле у датим тачкама, које се нагомилалају на рубу области E . У оба случаја функције се добијају као границе низова алгебарских функција. Ако површ S није алгебарска, површ тих функција садрже област E гранично.

296) Махмуд Бајрактаревић, доцент Филозофског факултета, Сарајево (референт д-р Миодраг Томић): Неке примедбе о верижним разломцима (26 V 1954). — Аутор даје став у коме се из конвергенције кореспондентног реда једног верижног разломка закључује униформна конвергенција овог разломка, односно његова идентичност са тим потенцијалним редом у одговарајућем кругу конвергенције.

297) Д-р Слободан Аљанчић, хонорарни научни сарадник: Асимптотско развијање функција приказаних редовима по Legendre-овим полиномима (26 V 1954). — Аутор даје довољне услове под којим се из наведених редова могу добити асимптотски развици њихових сума. Тврђења остају при томе на снази и ако се обичне суме замене сумама у Abel-Poisson-овом смислу.

298) Д-р Данило Рашковић, спољни сарадник: Један начин за одређивање сопствених вредности фреквентне једначине хомогених машина (2 VI 1954). — Једном погодном сменом, с обзиром на особине рекурзивности добијања фреквентних једначина, аутор је свео фреквентну једначину торзиских осцилација на биномну једначину, па се сопствене вредности одређују врло једноставно за три карактеристична случаја: слободно вратило, обострано укљештено вратило и конзолу. Показано је да се одређивање ових

вредности своди на поделу круга на одређен број делова, чиме је омогућено и практично одређивање ових вредности са довољном тачношћу за техничку праксу.

Користећи проширене Виетове обрасце, долази се до извесних тригонометријских релација о збиру комбинација вредности косинуса.

299) Д-р Ранко Бојанић, асистент и д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадник: Примедба на претходно саопштење М. Бајрактаревића (2 VI 1954). — Показано је да раније наведени став М. Бајрактаревића (205 седница) следи без допунских претпоставки, непосредно из једног познатог става А. Hurwitz-а.

300) Д-р Татомир Анђелић, хонорарни научни сарадник: Кретања у конфигурационом простору посматрана са спољашњег становишта (11 VI 1954). — Аутор је изнео у главним цртама своја саопштења са Конгреса механике на Бледу, у коме показује како се могу проучавати динамичке особине материјалних система проучавањем динамичке особине кретања фигуративне тачке у конфигурационом простору.

301) Академик Антон Билимовић: О девијационом центру (16 IV 1954). — Саопштење је посвећено једном питању из геометрије маса, које стоји у вези са изразом момента количине кретања помоћу угаоне брзине чврстог тела. Аутор поставља израз за момент количине кретања на два дела; први зависи од угаоне брзине и коефицијенту је момент инерције, а други зависи од вектора који има периоду девијационог отступања и крај тог вектора је девијациони центар.

302) Академик Никола Салтиков: Рад Анри Поенкареа (23 VI 1954). — Поводом стогодишњице рођења Анри Поенкареа изнет је његов рад и значај.

303) Академик Никола Салтиков: Прилог теорији диференцијалних линеарних једначина (30 VI 1954). — Писац генерализише своја истраживања о проширењу познате Даламберове методе диференцирања по параметру решења линеарне једначине у случају вишеструких корена карактеристичне једначине. Овај резултат је аутор генерализао на тај начин што је посматрао прве интеграле система линеарних једначина првог реда и добија из њих, диференцирањем нових првих интеграла у случају вишеструких корена, карактеристичне једначине посматраног система.

Посматрајући сада систем линеарних обичних једначина другог реда, који изражавају друге изводе непознатих

функција у облику линеарних образаца само непознатих функција са сталним коефицијентима, писац примењује на њих Даламберову методу сталних фактора.

Дотичне једначине одређују мале осцилације материјалног система тачака у главним параметрима. Формирају се карактеристичне једначине. Ако оне имају вишеструке корене, онда се први интегрални посматраног система добијају диференцирањем по параметрима првих интеграла који одговарају вишеструким коренима карактеристичних једначина.

У току другог полугођа 1954 године у Институту су саопштени ови радови:

304) Растко Стојановић, асистент Природно-математичког факултета: Кретање чврстог тела око непомицне тачке у Римановом простору константне кривине (6 VII 1954) — Чврсто тело, које је претходно дефинисано у посматраном простору, има у овом случају $\frac{1}{2} n(n-1)$ степени слободе, све тачке тела припадају неким димензионалним потпросторима посматраног Римановог простора, а инфинитезимална померања тела можемо да раставимо у

низ $\frac{1}{2} n(n-1)$ сукцесивних померања око $(n-2)$ димензионалних потпростора посматраног простора.

На крају су изведене диференцијалне једначине кретања чврстог тела у посматраном случају, и то Лагранжовог типа и генерализане једначине проф. Билимовића са делимичним градијентима живе силе.

305) Академик Јован Карамата (референт д-р Слободан Аљанчић): Елементарна процена k -тих типичних Riesz-ових сума (29 IX 1954). — Аутор даје низ ставова у вези са асимптотском проценом Riesz-ових сума извесних аритметичких функција и указује на однос који постоји између тих средина и одговарајућих Dirichlet-ових редова.

306) Д-р Ранко Бојанић, доцент Филозофског факултета, Скопље, и д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадник: Ред величине Fourier-ове синусне транс-

Напомена — На I седници Институтске комисије САН, од 27. јануара 1954. године, разматрана је одлука Извршног већа НРС о преласку Института на сам.фин.37).

формације (29 IX 1954) — Аутори су показали да се из асимптотског понашања подинтегралне функције, под извесним условима, може закључити и само асимптотско понашање интеграла.

307) Д-р Ранко Бојанић, доцент Филозофског факултета, Скопље: О понашању суме делитеља бројева одређеног облика (11 X 1954) — Аутор је показао да се под извесним претпоставкама о простим делитељима бројева $\{a_n\}$ може показати да $\sigma(a_n)/a_n \rightarrow 1$, $n \times \infty$. Примери за те врсте бројева су Еуклидови, Fermat-ови и Mersenne-ови бројеви.

308) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хонорарни научни сарадник: О Green-овој функцији (3. XI 1954) — Аутор даје једну процену Green-ове функције за комплексне вредности параметра λ . На основу тога могу се добити теореме о збирљивости генералисаних Fourier-ових редова.

309) Hubert Delange, професор универзитета, Клермон Феран (референт дописник д-р Радивоје Кашанин): Два питања постављена од стране Ј. Карамате (3 XI 1954) — Аутор изводи два става о равномерној ограничености разлике функционалних вредности.

310) Академик Никола Салтиков: Проблем интегралне линеарне диференцијалне једначине (10 XI 1954) — Поред класичних метода Lagrange-а (варијација констаната) Cauchy-а и Laplace-а, референт предлаже нову методу чија се суштина састоји у непосредном интеграловању линеарне диф. једначине, и то нехомогене, груписањем чланова. Расправљају се прво линеарне диф. једначине са сталним коефицијентима. Као пример наводи се проблем греде на еластичној подлози, који се претставља једначином IV реда. Референт показује како се добивено решење може изразити само помоћу Zimmermann-ове функције, за коју постоје таблице. У другом делу реферата посматрају се обичне линеарне диф. једначине с променљивим коефицијентима, и то нехомогене. За формирање општег интеграла линеарне диф. једначине II реда довољно је наћи партикуларно решење Riccati-ове једначине које одговарају хомогеном делу дате линеарне диф. једначине. Изложена теорија генералисана је и на системе нехомогених линеарних диф. једначина с променљивим коефицијентима.

311) Иванка Поповић, професор средње школе на раду у Институту: Недовољно посматрани Тројанци (17 XI 1954) — Аутор је приказао методу академика Мишковића за одређивање путањских недовољно посматраних планетоида Јупитерове групе и приказао резултате примене на случај планетоида 588 Achilles-a.

312) Јован Симовљевић, професор средње школе: Анализа посматрања Сунчевог помрачења од 30 јуна 1954 (17 XI 1954) — Аутор је анализирао извршена посматрања у циљу одређивања тренутака почетка и свршетка Сунчева помрачења од 30 VI 1954 методом коју је дао академик Мишковић.

313) Академик Антон Билимовић: Еуклидови елементи књ. VI (24 XI 1954) — Аутор ју је приказао и дао објашњења о неким теоремама из исте у вези са својим преводом ове књиге.

314) Радмило Ђорђевић, професор средње школе: Процена тачности Andoyer-ових процесних образаца (24 XI 1954) — Аутор даје једну процену тачности Andoyer-ових приближних образаца за дејство прецесије на ректасцензију и дефлексију.

315) Д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадник: Примедба о нулама једне класе мероморфних функција (1 XII 1954) — Аутор је показао да класа мероморфних функција која има развитак по Mittag-Leffler-овој теорему, под извесним условима о коефицијентима и половима, има све нуле реалне и комплексне са негативним реалним делом.

316) Д-р Константин Вороњец, хонорарни научни сарадник: О неким проблемима струјања по кривим површинама (8 XII 1954): Референт користи теорију аналитичких функција на кривим површинама за анализу струјања на танким слојевима на обртним површинама. Помоћу те анализе добива једначину површине корита реке испред бране која даје оптимално решење проблема слива муља који се скупља на дну корита.

317) Д-р Бранислав Ивановић, службеник Савезног завода за статистику и евиденцију: Дискриминације статистичких множица (8 XII 1954) — Аутор наводи да постоје две методе у теорији класификације једног елемента у односу на два основна скупа не задовољавају у већем броју проблема. Он је дао низ резултата који су омогу-

или решавање неких од тих проблема. Посебно се задржао на својој „Диспропорционалној функцији“ помоћу које се може решити проблем класификације ако су се карактери испитиваног елемента пре мерења пропорционално трансформисали. Такође, увођењем везе између закона вероватноће два основна скупа преко једне интегралне линеарне трансформације, аутор је дао једну општу методу за раздвајање та два основна скупа кад је познат распоред њихове измешане масе. Важност те методе састоји се у томе што не подлеже никаквом ограничењу док се раније морало увек претпоставити да су оба скупа нормално расподељена.

318) Ђорђе Мушицки, асистент Природно-математичког факултета: Примена Pfaff-ова принципа у термодинамици (15 XII 1954) — Применом Пфафова принципа на механичко-термодинамички елементар дејства флуидне средине добивају се једначине у коначном облику које у развијеном облику дају диференцијалну једначину кретања флуида и оба принципа термодинамике.

319) Д-р Данило Рашковић, спољни сарадник: Мале осцилације конзервативног система са двојним статичким везама (22 XII 1954) — Аутор је дао једну методу којом се лако долази до сопствених вредности фреквентне једначине. Овом методом добива се одмах највиша сопствена вредност за разлику од најниже вредности добивене методом једначина коначних разлика.

Упоредујући ове методе са методом непосредног решавања фреквентног полинома, предавач долази до извесних осцила којефицијената полинома који образују низове бројева одређених разлика, те се могу одмах прорачунати и дати спити облик развоја фреквентне детерминанте. Примењујући проширене Виетове обрасце долази се до низа тригонометријских образаца који показују да су зборови комбинација функције $\cos x$, где је x рационални количник броја π , одређених вредности.

320) Д-р Данило Рашковић, спољни сарадник: Један векторски начин за одређивање сферних координата вектора брзине и убрзања (22 XII 1954) — Аутор износи чисто векторску методу за одређивање координата вектора брзине и убрзања у сферном систему.

321) Д-р Богољуб Станковић, хонорарни научни сарадник: О једном ставу R. P. Agarwal-а (29 XII 1954). — Аутор доказује став који даје инверзију интегралних трансформација чије је језгро Wright-ова функција. Тим резултатом побољшан је један резултат R. P. Agarwal-а.

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ

ВЕЋЕ ИНСТИТУТА

1955.

У току првог полугођа 1955 године у Институту су саопштени ови радови:

322) Академик Јован Карамата: Алгебра торзора (5 I 1955). — Аутор је изнео аксиоматику торзора и примену на механику.

323) Д-р Војислав Авакумовић, хонорарни научни сарадник: О Белтрамијеву оператору (13 I 1955). — Аутор је извесне своје раније резултате добивене на Лапласов оператор проширио на Белтрамијев оператор.

324) Богдан Бајшански, служб. Савезног завода за статистику ФНРЈ: О положају нула-тачака извода рационалне функције (2 II 1955). — Аутор даје области у којима се могу налазити нуле извода рационалне функције, ако се нуле и полови дате функције налазе у раздвојеним областима.

325) Арх. Ђорђе Стричевић, асистент Археолошког института САН: Геометријски принципи пројектовања у правоугаоној архитектури (2 II 1955). — У својим проучавањима овог проблема аутор је дошао до закључка да су у пројектовању играле главну улогу геометријске фигуре чија се конструкција осња на конструкцији броја $\sqrt{3}$.

Н а п о м е н а - Кратак преглед рада у 1955. години изложен је у оквиру извештаја Одељења прир.мат.н.38).

38) Годишњак САН LXII(1955), страна 111-112.

326) Академик Никола Салтиков: Интеграл S . Lie-а и E. Vessiot-а и њихова примена (9 II 1955). — Аутор је изнео два начина налажења изводних једначина које допуштају интеграле S . Lie-а и E. Vessiot-а.

327) Милева Првановић, асистент: О једном пољу вектора дуж криве потпростора Риманова простора (2 III 1955). — Аутор успоставља и испитује релацију између вектора

$$v^i = \frac{\delta^2 x^i}{\delta s^2} + g_{jk} \frac{\delta^2 x^j}{\delta s^2} \frac{\delta^2 x^k}{\delta s^2} \frac{\delta x^i}{\delta s}$$

криве потпростора Риманова простора и вектора v^i у околном простору.

328) Станмир Фемпл, хонорарни научни сарадник: О једној линији конусне мреже (9 III 1955). — Аутор изводи једначину криве линије мреже косе кружне купе и показује да се познати ставови о особинама ове криве, добивени методама нацртне геометрије, могу добити чисто аналитичким путем из природне једначине криве.

329) Академик Јован Карамата: Брзина растења функција као релација поретка (16 III 1955). — Аутор износи особине Hardy-еве класе функција.

330) Д-р Татомир Анђелић, хонорарни научни сарадник: О Банахову простору (30 III 1955). — Обавештење о Банаховим просторима и њиховим аксиомама, специјално код функционалних простора.

331) Д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадник: О факторима конвергенције Fourier-ова реда непрекидне функције (13 IV 1955). — Аутор даје потребне и довољне услове да би неки квази-конвексан низ био фактор конвергенције Fourier-ова реда непрекидне функције.

332) Д-р Мирко Стојаковић, хонорарни научни сарадник: О једном Stieltjes-ову ставу (20 IV 1955). — Једноставан доказ и генерализација Stieltjes-ова става о позитивитету елемената инверзне матрице једне позитивно дефинитне квадратне форме.

333) Ђорђе Мушицки, хонорарни асистент: Генерализација Pfaff-ова принципа (20 IV 1955). — Pfaff-ов принцип генерализан за случај више независно променљивих,

помоћу генерализације Pfaff-ових линеарних форми и Pfaff-ових једначина, а потом примењен на добивање Euler-Lagrange-ових и Hamilton-ових једначина и на два специјална проблема.

334) Растко Стојановић, хонорарни асистент: Примедба о једној Cartan-овој теорему о групама стабилности (27 IV 1955). — Ако неки Riemann-ов простор допушта групу кретања која је група стабилности неке његове тачке, онда — аутор то доказује — свака једночлана подгрупа те групе у исти мах је и група стабилности $(n-1)$ -димензионих тотално геодетских потпростора посматраног Riemann-овог простора.

335) Д-р Богољуб Станковић, хонорарни научни сарадник: Инваријанте уопштене Hantschel-ове трансформације (4 V 1955). — Аутор даје опште решење у класи L -функција једне класе хомогених сингуларних интегралних једначина код којих се јавља као језгро Wright-ова функција, и на тај начин добива све инваријанте коресподентне интегралне трансформације. Позната Hantschel-ова трансформација је специјалан случај овог.

336) Д-р Татомир Анђелић, хонорарни научни сарадник: Одређивање ранга матрица са нумеричким елементима Banachiewicz-овом методом (18 V 1955). — Аутор показује како се може Banachiewicz-ева схема променити за одређивање ранга матрица са нумеричким коефицијентима и улогу овог поступка при редуцији квадратне форме на канонски облик.

337) Д-р Станко Билински, професор Универзитета у Загребу: Поларно адјунгиране сферне кривуље (26 V 1955). — Пошто је увео појам ових кривих на сфери, аутор изводи разне везе међу њима, као уопштење познатих веза међу сферним индикатрисама тангената, бинормала и главних нормала.

338) Д-р Владета Вучковић, хонорарни научни сарадник: Два става из теорије редова (1 VI 1955). — Аутор доказује два става Мерсерова типа у којима је конвергенција замењена Abel-овим, односно Nörlund-овим збировама.

339) Растко Стојановић, хонорарни асистент: Инверзије једног Eisenhart-ова става о хиперповршинама Riemann-ових простора (1 VI 1955). — Аутор даје два инверзна става. У првом, из конформне коресподенције изме-

ђу паралелних геодезиских хиперповршина Riemann-ових простора изводи да су линије кривине тих хиперповршина неодређене; у другом, да су, кад се условима првог става дода још и услов о константности кривине Riemann-ова простора, и хиперповршине константне кривине.

340) Академик Антон Билимовић: Метричко дивекторске диференцијалне једначине кретања чврстог тела (1 VI 1955). — Аутор изводи метричку форму диференцијалних једначина кретања чврстог тела.

341) Д-р Ранко Бојанић, хонорарни научни сарадник: О једној сингуларној интегралној једначини (8 VI 1955). — Експлицитна решења једне сингуларне интегралне једначине аутор добија под претпоставком да је нехомогени део те једначине аналитичка функција регуларна у јединичном кругу са непрекидним другим изводом на рубу.

342) Д-р Тадија Пејовић, хонорарни научни сарадник: Примена логистичког закона на развој становништва у Србији и Југославији од 1884—1954 (8 VI 1955). — Аутор је изнео нумеричке резултате до којих је дошао и дао њихову анализу, нарочито с обзиром на ратове.

343) Д-р Alexander Peuerimhoff, доцент Универзитета у Giessen-у (Немачка): О Fourier-овим коефицијентима функција Липшицове класе (9 VI 1955). — Аутор је изнео своје резултате до којих је дошао у овој проблематици.

344) Инж. Петар Мадих, сарадник Института за нуклеарна истраживања у Винчи: Једна метода за решавање система линеарних алгебарских једначина (15 VI 1955). — Аутор даје нумеричку методу по којој се поступак решавања врши детерминантама из којих се на крају образује решење. Теме су у поступку избегнута дељења и добија се тачно решење.

345) Д-р Мирко Стојаковић, хонорарни научни сарадник: Општи облик метода погрешног уврћења (15 VI 1955). — Аутор показује да се готово сви познати поступци за решавање система алгебарских једначина, па и поступак који је описао П. Мадих, могу извести из методе погрешног уврћења, коју даје у најопштијем облику.

346) Д-р Војислав Авакумовић, хонорарни научни сарадник: О генерализованим Fourier-овим редовима (22 VI 1955). — Саопштење се односи на проблем збирљиво-

сти Fourier-ових редова мембране. Аутор показује да модифицирана Jackson-збирљивост има локалне особине за дужине размака

$$(x, x+x^\alpha) \text{ са } \frac{1}{2} < \alpha < 1,$$

а да је у случају $\alpha = \frac{1}{2}$ збирљивости још увек локална особина, ако извесни параметри нису сувише велики.

347) Војислав Марић, хонорарни асистент: О Green-овој функцији бисхармониске једначине (29 VI 1955). — Служећи се методом прстена, аутор даје процену Green-ове функције једначине

$$\Delta u - \lambda u = 0$$

у комплексној λ равни.

348) Д-р Часлав Станојевић, хонорарни асистент и Милосав Марјановић, студент: О неким Boole-овим једначинама (29 VI 1955). — Аутори су извели уопштење извесних релација из Boole-ове алгебре.

□

У току другог полугођа 1955 године у Институту су саопштени ови радови:

349) Академик Војислав В. Мишковић: Нова улога Cauchy-Lagrange-ове методе за израчунавање путањских елемената планетоида (6 VII 1955) — Аутор прво даје критеријум за идентификовање планетоида посматраних у две разне

Напомена — На Годишњој скупштини Академије, од 15. априла 1955. било је више критичких примедби на трансформацију Академијиних института у установе са само сталним финансирањем и издвајање неких од ових из састава Српске академије наука³⁹⁾.

³⁹⁾ Годишњак САН LXII (1955), страна 30-32.

опозиције, а затим га користи за одређивање путањских елемената недовољно посматраног планетоида у три разне опозиције.

350) Академик Никола Салтиков: **Интегралне системе линеарних диференцијалних једначина** (14 IX 1955). — Аутор даје нову непосредну методу интегралне нехомогене линеарне једначине са константним коефицијентима. Наведена метода може се пренети и на системе линеарних једначина ма ког реда, свођењем на систем линеарних једначина првог реда.

351) Д-р Слободан Аљанчић, д-р Ранко Бојанић и д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадници: **О интеграбилности тригонометријских редова** (14 IX 1955). — Аутори дају низ ставова о интеграбилности тригонометријских редова који уопштавају неке ставове Young-а, Boas-а и других.

352) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хонорарни научни сарадник: **О Fatou-Riesz-овој теореме** (21 IX 1955). — Аутор карактерише једну општу класу збирљивости која има особину да је сваки Dirichlet-ов ред збирљив у тачкама у којима је функција дефинисана редом регуларна. Притом коефицијенти реда подлежу извесним ограничењима.

353) Академик Милутин Миланковић: **Вавилонски торањ модерне технике** (28 IX 1955). — Аутор је изнео проблем куле највеће могуће висине конструисане од бетона.

354) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хонорарни научни сарадник: **О сопственим вредностима** (5 X 1955). — Аутор показује да се у случају затвореног Римановог простора број сопствених вредности у другој апроксимацији понаша као

$$C_k x^{k/2} + O\left(x^{\frac{k-1}{2}}\right), \text{ где је } k \text{ број димензија простора.}$$

355) Академик Јован Карамата: **О скуповима који су тотално уређени с обзиром на асимптотску релацију** (12 X 1955). — Аутор дефинише општу асимптотску релацију и скупове који су тотално уређени у погледу тако дефинисане релације.

356) Д-р Владимир Богуновић, хонорарни сарадник: **Прилог решењу проблема савијања греда на еквидистантним еластичним ослонцима** (12 X 1955). — Аутор разлаже проблем у два проблема од којих је један познат, а други решава поступком проф. Хлитчијева и успева да добије максимални нападни момент у затвореном облику.

357) Никола Хајдин, асистент Грађевинског факултета: **Нумеричка интеграција диференцијалних једначина** (19 X 1955). — Аутор износи једну методу нумеричке интеграције

диференцијалних једначина плоче, која се састоји у формирању обичних интегралних једначина прве врсте, а на бази једне ортогоналне праволијне мреже на плочи.

358) Д-р Милош Радојчић, хонорарни научни сарадник: **О развијању аналитичких функција на Римановим површима по алгебарским или извесним трансцендентним функцијама** (26 X 1955). — Уопштење познатих развитака Mittag-Leffler-и Weierstrass-а на отворене Риманове површи, који допуштају „прекриван“ низ затворених Риманових површи, што дату површ гранично садржи.

359) Rose Bonnet, Paris (референт В. В. Мишковић): **О процени подударности двају низова корелативних мерења** (26 X 1955). — Аутор уводи појмове: укупно средње отстапање и укупна систематска девијација, помоћу којих одређује степен подударности двеју аутокорелативних низова мерења.

360) Benjamin Jekhowsky, Bordeaux (референт В. В. Мишковић): **Поједностављење Laplace-Leuchnerове методе за одређивање путања планета и комета** (26 X 1955). — Аутор даје варијанту Leuchner-Laplace-ове методе за одређивање путањских елемената комета и планета и примењује је на случај комете Schaumasse 1912.

361) Д-р Мирко Стојаковић, хонорарни научни сарадник: **Једно уређење симетричних група** (2 XI 1955). — Излаже се аутоматски метод за конструкцију Cayley-евих табела симетричне групе ранга n увођењем лексикографских уређивања елемената групе и даје доказ неких ставова о овом уређењу.

362) M. Z. Krzywoblocki, Chicago, Ill. (САД) (референт К. Вороњец): **Примена методе сукцесивних апроксимација на проучавање струјања стишљивог флуида** (9 XI 1955). — Писац посматра кретање бесконачног кружног цилиндра у стишљивом флуиду. Помоћу теорије граничног слоја и радова Prandtl-а и Blasius-а, који се односе на нестишљиве флуиде, писац решава постављени проблем методом узастопних апроксимација. Конкретно израчунавање извршено је за две прве апроксимације.

363) M. Z. Krzywoblocki, Chicago, Ill. (САД) (референт Т. Анђелић): **О генерализаним основним једначинама интеракције између дисипативних токова и спољашњих струја** (9 XI 1955). — Писац уопштава резултате Crocco-а и Lees-а који се односе на утицај надзвучне струје око неког пројектила на унутрашњи дисипативни ток у бразди иза пројектила, узимајући у обзир вертикалну компоненту брзине, градијент притиска у вертикалном правцу и разређивање гаса. У томе полази од Grad-овог

решења Boltzmann-ове једначине. Даје поступак за нумеричко израчунавање распореда брзина, притисака и температуре помоћу рачунске машине.

364) Д-р Татомир Анђелић, хонорарни научни сарадник: Једна примедба о израчунавању интензитета оператора импулсног момента у таласној механици (23 XI 1955). — Референт показује како се у оквиру дефиниције скаларног и векторског множења вектора развија $(\vec{r} \times \nabla) \cdot (\vec{r} \times \vec{r}) = r^2 \Delta - (\vec{r} \cdot \nabla)^2 - (\vec{r} \cdot \nabla)$.

365) Д-р Владимир Богуновић, хонорарни научни сарадник: Савијање уклештене правоугаоне троугласте плоче (23 XI 1955). — Равнокрака троугласта плоча, уклештена дуж катета и слободно подупрта на хипотенузи, савијена је једнолично распоређеним теретом. Интензитет момента уклештења приказан је у облику тригонометриског реда и из услова на уклештеним странама бројно су израчунати коефицијенти тог реда.

366) Академик Антон Билимовић, Диференцијална геометрија неаналитичке функције (7 XII 1955). — Саопштење је садржавало ове делове: 1) алгебарске примедбе о једној нарочитој замени променљивих; 2) алгебра оператора В; 3) извод неаналитичке функције у датом правцу; 4) неаналитичке трансформације круга; 5) коефицијент елонгације; 6) промена угла; 7) површинска сразмера и 8) Лагласијани.

367) Alexander Peyerimhoff, Cincinnati, Ohio, (САД) (референт В. Г. Авакумовић): О неким питањима у вези са поступком $C-1$ (7 XII 1955). — Аутор генерализује једну теорему Schurr-а о факторима конвергенције C -збирљивости на једну општу класу поступака збирљивости дефинисаних троугластим схемама.

368) Академик Никола Салтиков: Множителѝ D'Alembert-а и теореме Љапунова о стабилности решења диференцијалних једначина (14 XII 1955). — Помоћу множителѝ D'Alembert-а проблем интегралне најопштијег система линеарних нехомогених једначина са сталним коефицијентима се своди на интегралне једне обичне линеарне једначине првог реда и на низ алгебарских операција. На овај се начин генерализује теорија секуларних једначина и одговарајућих карактеристичних једначина. Оне се лако, помоћу теорије детерминаната, свде на полиномијални облик и с тиме се заједно знатно упрошћава теорија секуларних једначина академика А. Н. Крылова. Особине теорије множителѝ D'Alembert-а допуштају да се ови успешно искористе за доказ познате теореме академика А. Н. Љапунова о стабилности решења диференцијалних једначина, помоћу прве

апроксимације система диференцијалних једначина првог реда. На овај се начин знатно уопштава доказ дотичне теореме, који се обично компликује увођењем теорије карактеристичних бројева Љапунова и његове теорије линеарних једначина специјалног каноничног облика.

369) Д-р Тадија Пејовић, хонорарни научни сарадник: Неке теореме о генерализованим интегралима (14 XII 1955). — Аутор је изнео неке ставове о генерализованим интегралима.

370) Манојло Маравић, доцент Универзитета у Сарајеву: О једном поступку збирљивости (21 XII 1955). — Аутор приказује један поступак аналоган Riess-Valiron-ову и даје неколико ставова инклузије.

371) Академик Јован Карамата: О мајорабилности — C и неким Tauber-овим ставовима у теорији бројева (21 XII 1955). — Аутор је изнео неке ставове о C -мајорабилности и показао њихову примену.

372) Д-р Данило Рашковић, хонорарни научни сарадник: Трансверзалне осцилације лаких континуалних носача са концентрисаним масама (28 XII 1955). — Одређивање утицајних коефицијената код статички неодређених носача уопштено је у матричном облику. Разматрани су случајеви носача са крутим ослоњцима и уклештењима на крајевима и случај еластичних међуослонаца.

373) Д-р Данило Рашковић, хонорарни научни сарадник: Статичке особине Питагорине теореме (28 XII 1955). — Изнета је теорема: тежиште тежишног троугла сличних и слично конструисаних слика над странама правоуглог троугла које задовољавају уопштену Питагорину теорему поклапа се са тежиштем правоуглог троугла. Уз ову теорему дата је и теорема о односу момената површина полигона у односу на хомологе стране.

374) Растко Стојановић, хонорарни асистент: Једна примедба о релативистичким чврстим површинама (28 XII 1955). — Доказује да релативистички чврсте површине имају шест степени слободе при кретању ма са каквим брзинама мањим од брзине светлости.

1956.

У току првог полугођа 1956 године у Институту су саопштени ови радови:

375) Д-р Часлав Станојевић, хонорарни асистент: Примедба о једној теорему Колмоговора (4 I 1956). — Ана-

логон теореме Колмогорова за случај униформне конвергенције у вероватноћи. Уопштени строги закон великих бројева за једну класу независних случајних променљивих. Два потребна услова за важење строгог закона великих бројева и њихова веза са довољним условима Колмогорова.

376) Д-р Владета Вучковић, хонорарни научни сарадник: **Нелинеарни Мерсеријани** (4 I 1956). — Изведен је један општи став Мерсер-ове природе за нелинеарне средине и његова примена на геометриску и хармониску средину.

377) Д-р Ђорђе Мушички, хонорарни асистент: **Примена Pfaff-ове методе на теорију релативитета** (11 I 1956). — Аутор је показао да се применом Pfaff-овог принципа, полазећи од релативистичког елемента дејства, могу добити релативистичке једначине кретања, како у обичном тако и у Hamilton-овом облику.

378) Богдан Бајшански, хонорарни асистент: **Став перманенције за једну класу поступака збирљивости Euler-овог типа** (11 I 1956). — Аутор доказује следећи став: Ако је функција $f(z)$ регуларна и по модулу не већа од 1 у и на јединичном кругу, ако је $f(1) = 1$ и ако крива $|f(z)| = 1$ има са јединичним кругом додир највише првог реда, тада матрица која за елементе у v -тој врсти има коефицијенте степеног развитка функције $f^v(z) = 1$ дефинише један перманентан поступак збирљивости.

379) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хонорарни научни сарадник: **Сопствене функције на Римановом простору** (18 I 1956). — Аутор даје поступак за проучавање елиптичног оператора $L = a_k \frac{\partial^2}{\partial x^i \partial x^k} + b_i \frac{\partial}{\partial x^i} + c$ на компактном затвореном варијетету класе C^∞ . Аутор показује да за сопствене функције важе исте процене као и у Еуклидовом случају, и то униформно на целом варијетету. Стога отуда следе побољшања познатих процена за сопствене вредности. Ниједна од добивених процена се не може побољшати.

380) Д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадник: **Осцилације делимичних збирова Fourier-ових редова** (8 II 1956). — Показао је да код конвексне односно конкавне функције делимични збирови не могу бити стално изнад односно испод тачке максимума или минимума.

381) Д-р Владета Вучковић, хонорарни научни сарадник: **О једном ставу Т. Ganelius-a** (8 II 1956). — Показано је да се из ставова аутора може елементарно извести став о остатку у једном Tauber-овом ставу, који је Т. Ganelius доказао употребом познате и дубоке леме Geze Frcud-a.

382) Д-р Мирко Стојаковић, хонорарни научни са-

радник: **О хиперматрицама** (22 II 1956). — Аутор наводи својства хиперматрица и даје алгебарски доказ једног става Egerváry-a о детерминантним хиперматрицама. Такође разрађује формализам операција са трансформацијама матрица.

383) Д-р Часлав Станојевић, хонорарни асистент: **О интегралности једне класе тригонометриских редова** (29 II 1956). — Аутор је изнео неке случајеве интегралности косинусног тригонометриског реда. Показано је како се познати ставови Young-a и Колмогорова могу да уједине у један став и како се добивају нешто општији ставови те врсте.

384) Академик Антон Билимовић: **О геометриским параметрима** (7 III 1956). — Аутор је показао улогу параметара положаја, облика и форме и указао на потребу увођења тих параметара и у средњешколску математику.

385) Д-р Богољуб Станковић: **Инверзија једне интегралне трансформације** (14 III 1956). — Аутор је доказао теорему која даје инверзију интегралне трансформације чије је језгро Wright-ова функција. Показана је веза са ставовима Hirschman-a и Widder-a.

386) Д-р Растко Стојановић, хонорарни асистент: **Брахистохроне неконзервативних динамичких система** (21 III 1956). — Аутор је извео диференцијалне једначине брахистохроне за случај силе која зависи од положаја, али нема функцију силе.

387) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хонорарни научни сарадник: **Фуријеови редови на компактним мултиплицитетима** (4 IV 1956). — Примедбе о збирљивости генералисаних Фуријеових редова. Уочена језгра пису Wiener-овог типа.

388) Академик Антон Билимовић: **Примена мере отступања неаналитичке функције од аналитичности у хидромеханици** (11 IV 1956). — Показано је кинематичко тумачење наведене мере отступања у теорији раилог кретања непрекидне средине и наведени су закључци тог тумачења. Затим је примењен појам назван мере на теорију вискозне течности и проучен је један специјалан случај кретања такве течности.

389) Д-р Ранко Бојанић, хонорарни научни сарадник: **Неки ставови о збирљивости** (11 IV 1956). — В. Вучковић је доказао следећи став: Ако су два низа $\{x_n\}$ и $\{y_n\}$ везана линеарном релацијом $y_n = cx_n + (1-c)x_{n-1}$ и ако је $Re\{c\} > 1/2$, тада из (N, p_n) односно (A) збирљивости низа $\{y_n\}$ следи (N, p_n) односно (A) збирљивост низа $\{x_n\}$. Аутор овде даје најпре врло

једноставан доказ овог става, а затим доказује одговарајуће ставове за Euler-ову (E, q) и Vogel-ову (B) збирљивост. За разлику од претходног случаја код Euler-ове збирљивости став важи ако је $Re(c) > 1/2(q + 1)$, а код Vogel-ове ако је $Re(c) > 0$.

390) Д-р Милева Првановић, хонорарни асистент Парагеодезиски потпростори Риманова простора (18 IV 1956) — Парагеодезиски потпростори су једна генерализација тотално геодезиских потпростора Риманова простора. У раду се, поред дефиниције, дају и неке особине парагеодезиских потпростора Риманова простора.

391) Франце Крижанић, асистент Филозофског факултета, Љубљана (референт д-р Миодраг Томић): Линеарне функције у Banach-овом простору и основне леме варијационог рачуна (9 V 1956). — Аутор даје у Banach-овом простору облик линеарног адјунгованог оператора и преноси на тај начин низ класичних ставова из варијационог рачуна у простор линеарног оператора. Између осталог, генерализује т.зв. Хаар-ову лему.

392) D-r Alexander Peyerimhoff, доцент Универзитета, Giessen, Немачка (референт д-р Миодраг Томић): О збирљивости и сродним питањима код Cesaro-вог поступка II (9 V 1956) — У свом ранијем раду I, који је штампан у Publ. T. VIII, аутор је дао низ ставова који омогућавају да се код Cesaro-вог поступка збирљивости реда a пређе на други ред b . У I, ти су ставови изражени у виду потребних и довољних услова које задовољавају извесни фактори конвергенције. У I ти су ставови дати за целе a и b . Овде су ставови проширени ма оа какво a и b .

393) Д-р Иван Видав, професор Универзитета, Љубљана (референт д-р В. Г. Авакумовић): Неке особине у Banach-овој алгебри (23 V 1956). — Аутор проучава под којим метричким условима се једна Banach-ова алгебра своди на алгебру комплексних бројева.

394) Д-р Владета Вучковић, хонорарни научни сарадник: О конструкцији поступака збирљивости који су еквивалентни а нису конзистентни (23 V 1956). — Из ставова аналогних класичном Chauchy-евом ставу за низове изведен је поступак за контракцију општих, еквивалентних и неконзистентних поступака збирљивости.

395) Д-р Данило Рашковић, хонорарни научни сарадник: Трансверзалне осцилације греда са еластичним уклештењем (13 VI 1956). — Разматран је проблем трансверзалних осцилација хомогених греда са еластичним уклештењима када је момент уклештења сразмеран нагибу тангенте еластичне линије греде на месту уклештења. Показани су резултати за греде константног и променљивог пресека (троугао, гигањ, клин, конзола

кружног попречног пресека). Назначен је и општији проблем када је момент уклештења сразмеран угаоној брзини нагиба тангенте еластичне линије (амортизација на месту уклештења).

396) Д-р Данило Рашковић, хонорарни научни сарадник: Допунски ставови уз Pappus-Gulden-ове теореме (13 VI 1956). — Дати су допунски ставови уз класичне Pappus-Gulden-ове теореме: Када генератриса (линија или површина) има осу симетрије управну или паралелну некој оси, онда је апсциса тежишта омотача тела, односно запремине, тела добивеног потпуним обраћањем генератрисе око осе једнака апсциси тежишта генератрисе у односу на исти координатни систем.

397) Академик Јован Карамата и д-р Слободан Аљанчић, хонорарни научни сарадник: Правилно променљиве функције и Frullani-ев интеграл (20 VI 1956). — Аутори показују како се резултати о egzистенцији Frullani-ева интеграла које су извели Iyengar, Agnew и Ostrowski непосредно могу добити из теорије правилно променљивих функција.

398) Д-р Растко Стојановић, хонорарни асистент: Неки ставови о интранзитивним групама кретања (20 VI 1956). — Изведени су неки ставови о групама стабилности више од једне тачке у Римановим просторима константне кривине.

399) Д-р Станимир Фемпл, хонорарни научни сарадник: О једној редукцији потпуног нормалног елиптичког интеграла III врсте (27 VI 1956). — Познато је да се потпуни нормални елиптички интеграл III врсте могу изразити комбинацијама потпуних и непотпуних нормалних елиптичких интеграла I и II врсте. Аутор је у својој тези дао један низ услова које морају да задовољавају модуо и параметар интеграла III врсте, да би се такав интеграл изразио помоћу само потпуног интеграла I врсте са истим модулом. Овде, уз исте услове, даје још један низ интеграла III врсте који се изражавају у наведеном смислу.

У току другог полутођа 1956 године у Институту су саопштени ови радови:

400) Д-р Слободан Аљанчић, хонорарни научни сарадник: О збирљивости ортогоналних развитака непрекидних функција (11 VII 1956). — Аутор даје потребне и довољне услове које мора да задовољава поступак збирљивости, дефинисан бесконачном матрицом, да би ортогоналан развитак сваке непрекидне функције сабирао на вредности те функције.

401) Д-р Слободан Аљанчић, д-р Ранко Бојанић и д-р Миодраг Томић, хонорарни научни сарадници: **О асимптотском понашању у нули синусног тригонометриског реда** (11 VII 1956). — Аутори, проширујући резултате Hardy-а, Rogosinsky-а и Neuwood-а, дају прецизну зависност која постоји између понашања синусног тригонометриског реда у нули и његових коефицијената за велике вредности индекса.

402) Академик Милутин Миланковић: **О Аполонијевој теорији епицикала** (25 VII 1956). — Аутор је изнео да је у основи Аполонијева теорија епицикала део Аристархова хелиоцентричног система. О томе је свакако знао и Коперник.

403) Радмилко Борђевић, асистент Природно-математичког факултета, Београд: **Избор тренутка оскулације при одређивању путање планетона из два потпуна посматрања** (25 VII 1956). — Аутор испитује који тренутак у интервалу посматрања треба изабрати за тренутак оскулације па да отстапања израчунатих елиптичних елемената путање планете буду најмања.

404) Д-р Ранко Бојанић, хонорарни научни сарадник: **О униформној конвергенцији Fourier-ових редова** (5 IX 1956). — Нека је C класа непрекидних и периодичних функција са периодом 2π и нека је

$$(1) \quad \frac{1}{2} a_0 + \sum_{k=1}^{\infty} (a_k \cos kx + b_k \sin kx)$$

Fourier-ов ред неке функције $f(x) \in C$. За низ $\{\lambda_n\}$ кажемо да је низ фактора униформне конвергенције реда (1) ако ред

$$(2) \quad \frac{1}{2} \lambda_0 a_0 + \sum_{k=1}^{\infty} \lambda_k (a_k \cos kx + b_k \sin kx)$$

униформно конвергира за произвољно $f(x) \in C$.

Ј. Карамата је доказао следећи став:

Да би низ $\{\lambda_n\}$ био низ фактора униформне конвергенције Fourier-овог реда произвољне функције $f(x) \in C$ потребно је и довољно да буде

$$\int_0^{2\pi} |\Lambda_n(t)| dt = O(1),$$

где је

$$\Lambda_n(t) = \frac{1}{2} \lambda_0 + \sum_{k=1}^n \lambda_k \cos kt$$

Услов (3) не може се очевидно избећи ако хоћемо да ред (2) униформно конвергира за произвољно $f(x) \in C$. Ако се међутим ограничимо на класу функција $C(\Omega)$, тј. на класу функција $f(x) \in C$ чији модуло непрекидности задовољава услов $\omega(t) = O[\Omega(t)]$ где је $\Omega(t)$ функција која монотono опада и тежи ка нули кад $t \rightarrow 0$, услов (3) може се битно проширити. Став који се овде доказује гласи

Низ $\{\lambda_n\}$ је низ фактора униформне конвергенције Fourier-овог реда произвоље функције $f(x) \in C(\Omega)$ ако задовољава услове

$$\int_0^{2\pi} \left| \sum_{k=0}^n \Lambda_k(t) \right| dt = O(n),$$

$$\Omega \left[\frac{1}{n} \right] \int_0^{2\pi} |\Lambda_n(t)| dt = o(1).$$

Овај став садржи као специјалан случај познати Dini-Lip-schitz-ов критеријум за униформну конвергенцију Fourier-овог реда непрекидне функције, а такође и један став М. Томића.

405) Д-р Станимир Фемпл, хонорарни научни сарадник: **О инсолацији поларних зона** (24 X 1956). — Из Wiener-ове формуле на основи које се израчунавају топлотне количине упућене од Сунца Земљиним упоредницима поларних зона, а у којима се појављују елиптички интегрални, аутор изводи формулу за промене топлотних количина при прираштају нагиба еквипарелне за један степен.

Елиптички интегрални који се појављују у диференцијалној формули редуковани су на каноничке форме, тако да се промене топлотних количина могу израчунати помоћу постојећих таблица за елиптичке интеграле.

На основи изведене формуле аутор је дао бројне вредности за промене топлотних количина, и то за летњу и зимску полу-годину, а за 80° и 90° географске ширине.

Овим се допуњују Миланковићеве таблице, који је у својим радовима о осунчавању Земље дао таблице за промене само до 75° ширине.

406) Радмилко Борђевић, асистент Природно-математичког факултета, Београд: **Одређивање једначине меридионалног пресека оптичке површине планконвексног сочива без дејства сферне аберације** (24 X 1956). — У раду се испитује какву једначину треба да има меридионални пресек планконвексног сочива, па да оно буде ослобођено дејства сферне аберације.

407) Д-р Константин Вороњец, хонорарни научни сарадник: Отступање од аналитичности функција које дефинишу струјање стишљивог флуида (31 X 1956). — Аутор приказује примену мере отступања од аналитичности, коју је увео проф. Билимовић, код функција које су карактеристичне за струјање стишљивог флуида. Испитују се нека апроксимативна решења која омогућују примену аналитичких функција.

408) Д-р Богољуб Станковић, хонорарни научни сарадник: Алгебра и анализа D оператора (31 X 1956). — Посматра се скуп F формалних целих радова по оператору D . На тај скуп се уноси структура комутативне алгебре и топологија. Елементи простора $F \times J$, где је J скуп интегралних функција, претстављају тада извесно уопштење појма функције. На два проблема показано је како се помоћу елемената овог скупа производа могу лако добити решења.

409) Д-р Данило Рашковић, хонорарни научни сарадник: Неке карактеристике фреквентне једначине хомогеног осцилаторног система са динамичним везама (14 IX

1956). — Проблем малих осцилација спрегнутих математичких клатна истих маса и дужина приказан је у матричном облику, сводећи га на фреквентну једначину са специјалном Jacobi-овом матрицом. Показано је да коефицијенти овог полинома образују дијагоналне низове бројева сталних разлика и да се могу одређивати рекурзивним обрасцима. Сем тога, показани су и обрасци за израчунавање збирова комбинација целих непарних бројева. Приказан је и проблем спрегнутих физичких клатна истих дужина.

410) Д-р Ранко Бојанић, хонорарни научни сарадник: О једном проблему у вези са униформном конвергенцијом Fourier-ових редова (14 XI 1956). — Дат је једноставнији доказ става наведеног у претходном саопштењу „О униформној конвергенцији Fourier-ових редова“.

411) Мане Маравић, доцент Техничког факултета, Сарајево: О збирљивости генералисаних Fourier-ових редова (28 XI 1956). — Аутор је изложио једну теорему о G_0^K збирљивости генералисаних Fourier-ових редова, која претставља једно проширење теореме В. Г. Авакумовића за $\frac{2}{3} < \theta \leq \frac{3}{4}$.

412) Веселин Перић, асистент Филозофског факултета, Сарајево: Неки појмови у вези са векторским простором и модули са коначним генератором (12 XII 1956). — Износи се довољни услови да би модул са коначним генератором поседо-

вао нека својства коначно димензионалних векторских простора. Помоћу модула са тим својствима уопштава се појам линеарне алгебре и показује да се, без ограничења, прстен над којим је дефинисана може сматрати комутативним.

413) Д-р Војислав Г. Авакумовић, хонорарни научни сарадник: О егзистенцији решења једне функционалне једначине (26 XII 1956). — Аутор доказује да нелинеарна трансформација T која врши пресликавање $G \rightarrow G$ под извесним претпоставкама о непрекидности трансформације поседује у скупу C_r најмање једну инваријантну тачку (функцију).

1957.

СЕДНИЦЕ ВЕЋА

МАТЕМАТИЧКОГ ИНСТИТУТА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА

294. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 9 ЈАНУАРА 1957 Г., у 18 ч. и. 20 м.

Претседава управник, академик Р. Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Салтиков, Хлиторчијев, Пејовић, Авакумовић, Вороњец, Анђелић, Орлов, Фемпл, Томић, Аљанчић, Првановић, Станковић, Бајшански, Станојевић, Бркић, Радосављевић, Хајдин, Поповић, Вучковић, Бојанић, Раденковић и Стојановић.

Извинио се због болести А. Билимовић.

Прочитан је предлог извештаја о раду Института у 1956 год., као и нацрт плана рада за 1957 г, који треба да буду поднесени Скупштини Института.

После краће дискусије извештај и план су примљени с тим да се допуне примедбама које су у току дискусије учињене.

Седница је закључена у 19 ч. 50 м.

Напомена — У току 1957. године, на захтев Академије, извештаји о раду свих Института Српске академије наука, па и Математичког института, достављани су Српској академији наука тромесечно.

295. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 16 ЈАНУАРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Хлитчијев, Пејовић, Вороњец, Авакумовић, Анђелић, Томић, Аљанчић, Бојанић, Првановић, Радосављевић, Бајшански, Марић, Станојевић, Поповић, Стојановић и као гост Узелац.

Извинио се Богуновић.

Управник саопштава да су за нове хонорарне сараднике Института изабрани: М. Брчић и Н. Хајдин.

Пошто је прочитан и примљен записник 294 седнице, од 9 јануара 1957 г.,

414) М. Томић, хонорарни научни сарадник, саопштио је рад „О тригонометриским редовима са празнинама“

Аутор проширује став о тригонометриским редовима са празнинама, замењујући услов да је то Fourier-ов ред условом да су делнички зборови тога реда ограничени. Доказ тог проширења изводи из једног Fatou-овог става.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Авакумовић, Пејовић, Бојанић и Аљанчић.

Седница је закључена у 19 ч. и 20 м.

296. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 23 ЈАНУАРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Салтиков, Хлитчијев, Пејовић, Авакумовић, Вороњец, Анђелић, Фемпл, Аљанчић, Бојанић, Богуновић, Станковић, Првановић, Брчић, Хајдин, Бајшански, Стојановић и као гости: Барјактаревић, Симовљевић и Ђорђевић.

Управник саопштава да ће се Годишња скупштина Института одржати 6 фебруара о. г., у 18 часова.

Прочитан је и примљен записник 295 седнице, од 16 јануара о. г. 415) Академик Н. Салтиков саопштио је свој рад „Доказ egzистенције интеграла ирирационалних једначина вишег реда“.

Полазећи од Cauchy-ева начина свођења једне једначине вишег реда на систем једначина првог реда нормалног облика са више ненормалних функција, формира се компаративна једначина према идејама академика Михајла Петровића. Овај систем може се интегралити на начин који се разликује од Bouquet-ове методе. Предност наведене методе састоји се у томе што дозвољава проширење области egzистенције интеграла, која се према ново-уведеном појму, скоро поклапа са облашћу аналитичности, изузев сингуларних тачака, кривих линија и површина, које зависе од особина посматраног Cauchy-ева интеграла. На овај се начин везује проблем одређивања области egzистенције интеграла са испитивањима Хадлар-а и Манделбројта о особинама функција развијених у Тајлоров и Маклоренов ред.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Бојанић, Пејовић, Аљанчић, Анђелић, Авакумовић, Билимовић и Станковић.

Седница је закључена у 19 ч. и 40 м.

297. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 30 ЈАНУАРА 1957 Г., у 18 ч. и 35 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Вороњец, Анђелић, Авакумовић, Томић, Стојановић, Првановић, Јојић, Радосављевић, Станојевић, Хајдин, Бајшански, Вучковић, Поповић и Стојановић.

Извинили су се: Хлитчијев, Аљанчић, Рашковић и Марић.

Пошто је прочитан и примљен записник 296 седнице, од 23 јануара 1957 г.,

416) М. Стојановић, хонорарни научни сарадник, саопштио је рад „Мрежастии скупови“

У коначном скупу M дефинисана је R^*ST^* релација ρ и S -функција (колористичка функција) која за свака два елемента скупа M у релацији ρ има различите вредности. Наведен је низ ставова који дају потребне и довољне услове да би једно S -пресликавање датог скупа M било спретно. Ови ставови користе се за индуктивни доказ таве, према коме се свака мапа у равни може правилно колористити са не више од четири боје и при том још да на рубу не буде више од три боје.

У дискусији су учествовали: Авакумовић, Томић, Анђелић, Кашанин, Мишковић и Билимовић.

Седница је закључена у 20 ч.

298. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 13 ФЕБРУАРА 1957 Г., у 18 ч. и 40 м.

Претседава управник, академик Р. Кашанин.

Присуствују: Билимовић, Хлитчијев, Вороњец, Авакумовић, Анђелић, Томић, Аљанчић, Првановић, Рашковић, Фемпл, Станковић, Радосављевић, Брчић, Станојевић, Марић, Бајшански, Поповић, Стојановић и као гост Узелац.

Извинио се В. В. Мишковић.

Прочитан је и примљен записник 297 седнице, од 30 јануара 1957 г.

417) З. Узелац је саопштила рад „Инверзија Лайласове трансформације једне класе рационалних функција“

Решене су следеће две интегралне једначине:

$$1. \int_0^{\infty} e^{-\mu t} f(t) dt = S^{-\mu} \left(\frac{e^{-\nu/k}}{as^{\nu/k} + 1} \right)^k, \quad \mu > 0; \quad k > 0; \quad \nu = \frac{p}{k} > 0; \quad o > 0.$$

$$2. \int_0^{\infty} e^{-\mu t} f(t) dt = S^{-\mu} \frac{s^{\nu}}{(1 + a \nu)^2 + b^2 s^{\nu}}; \quad \mu > 0; \quad \nu > 0.$$

У дискусији су учествовали: Бојанић, Станковић, Авакумовић, Кашанин, Аљанчић, Анђелић и Рашковић.

418) Б. Станковић је саопштио рад „Функционалне релације за дводимензионалну Лайласову трансформацију“

Аутор је показао каква релација постоји између Лапласове трансформације једне функције $f(x, y)$ и Лапласове трансформације дефинисане као трансформација функције $f(x, y)$ а чија су језгра Wright-ове функције.

У дискусији су учествовали Бојанић, Томић, Авакумовић, Кашанин и Аљанчић.

Седница је закључена у 19 ч. и 20 м.

299. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 20 ФЕБРУАРА 1957 Г., у 18 ч. и 35 м.

Претседава управник, академик Р. Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Авакумовић, Анђелић, Томић, Салтиков, Орлов, Аљанчић, Бојанић, Раденковић, Фемпл, Богуновић, Рашковић, Станковић, Хајдин, Вучковић, Јојић, Радосављевић, Станојевић, Бајшански, Стојаковић, Првановић, Марић, Поповић и, као гости: Узелац, Јовановић и Симоновић.

Извинили су се Вороњец и Брчић.

Прочитан је и примљен записник 298 седнице, од 13 фебруара 1957 г.

419) В. Авакумовић је приказао рад Н. Е. Riebert-а доцента Универзитета (Göttingen) „О Dirichlet-овим редовима који поседују функционалну једначину“.

У дискусији су учествовали: Томић, Бојанић и Билимовић.

420) С. Аљанчић је приказао рад Т. Ganelius-а, доцента Универзитета (Lund) „Примене једне леме на Fourier-ове редове“.

Аутор уопштава извесне ставове Erdős-а и Turán-а о равномерном распореду тачака на кривим линијама.

У дискусији су учествовали: Томић, Авакумовић, Кашанин, Бојанић, Анђелић, Рашковић и Билимовић.

Седница је закључена у 19 ч. и 40 м.

300. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 27 ФЕБРУАРА 1957 Г., у 18 ч. и 40 м.

Претседава управник, академик Р. Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Хлитчијев, Билимовић, Салтиков, Пејовић, Милосављевић, Авакумовић, Анђелић, Вороњец, Богуновић, Орлов, Фемпл, Бурић, Томић, Аљанчић, Рашковић, Раденковић, Бојанић, Станковић, Хајдин, Брчић, Јојић, Радосављевић, Вучковић, Станојевић, Првановић, Стојаковић, Бајшански, Марић, Поповић и, као гости: Шевић, Симовљевић, Мирковић и Јовановић.

Прочитан је и примљен записник 299 седнице, од 20 фебруара 1957 г.

421) А. Билимовић саопштио је рад „Описивање линеарне неаналитичке функције квајтерниона од десне и леве анализитичности“.

Пошто је дефинисао анализитичност (десну и леву) за функцију кватерниона, аутор је дао своју дефиницију појма отступања од анализитичности и дао овоме гео-

метриску интерпретацију.

422) А. Билимовић саопштио је рад „Мера описивања Bers-ових моногенних функција од анализитичности“.

Аутор је за Bers-ове Σ и Σ' -моногене функције извео мере отступања од анализитичности.

Аутор показује да мера отступања Bers-ових функција има облик линеарне функције.

301. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 28 ФЕБРУАРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Р. Кашанин.

Присуствују: Чланови института и гости.

423) Управник је отворио седницу и поздравио госта академика Wacław-a Sierpinski-ог, професора Универзитета у Варшави, дописног члана Српске академије наука, који је затим одржао предавање: „Математика у Пољској“.

Предавање је одржано на француском језику.

Седница је закључена у 19 ч. и 20 м.

302. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 6 МАРТА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Р. Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Салтиков, Миланковић, Авакумовић, Анђелић, Вороњец, Орлов, Томић, Аљанчић, Бојанић, Брчић, Радосављевић, Хајдин, Првановић, Станојевић, Бајшански, Марић, Поповић и, као гости, Симовљевић и Симоновић.

Извинио се Стојановић.

Управник је отворио седницу; затим су прочитани записници претходних двеју седница и примљени без дискусија.

424) Н. Салтиков саопштио је рад „Особине интеграла система парцијалних једначина и његових карактеристика“

Расправљају се особине система парцијалних једначина првог реда, које аутор назива еквивалентним и корелативним, а које играју одлучујућу улогу у Jacobi-евој теорији општег интеграла карактеристика и уопштења Н. Салтикова. Тим поводом наведено је погрешно тумачење тих особина, које је дао С. Л. Соболев у свом чланку: Примерда на рад Н. Н. Салтикова „Испитивања из теорије парцијалних диференцијалних једначина“.

303. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 13 МАРТА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Р. Кашанин.

Присуствују: Салтиков, Миланковић, Авакумовић, Вороњец, Анђелић, Орлов, Аљанчић, Пејовић, Билимовић, Раденковић, Томић, Станковић, Бојанић, Јојић, Радосављевић, Хајдин, Вучковић, Станојевић, Фемпл, Бајшански, Првановић, Марић, Поповић и, као гости: Узелац, Малбашки и Стевановић.

Извинили су се Мишковић и Стојановић.

425) Управник је отворио седницу и поздравио госта Géza Freud-а, шефа Одељења математичког истраживачког завода Академије наука у Будимпешти, који је саопштио рад „О конвергенцији и збирљивости редова ортогоналних полинома“

Седница је закључена у 19 ч. и 20 м.

304. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 14 МАРТА 1957 Г., у 18 ч. и 40 м.

Претседава управник, академик Р. Кашанин.

Присуствују: Салтиков, Бајшански и Поповић, Орлов, Вучковић, Бојанић, Станојевић, Бајшански и Поповић.

426) Géza Freud је саопштио II део свога рада „О конвергенцији и збирљивости редова ортогоналних полинома“ —

Преношење Weierstrass-ова критеријума о апсолутној конвергенцији односно Фејерова става о збирљивости Fourier-ових редова на редове ортогоналних полинома у коначном интервалу.

У дискусији су учествовали: Авакумовић и Бојанић.

Седница је закључена у 19 ч. и 30 м.

305. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 20 МАРТА 1957 Г., у 18 ч., и 35 м.

Претседава управник, академик Р. Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Пејовић, Авакумовић, Вороњец, Аљанчић, Богуновић, Фемпл, Анђелић, Томић, Бојанић, Јојић, Радосављевић, Хајдин, Рашковић, Бајшански, Стојановић, Првановић, Поповић и, као гости, Ђорђевић и Јовановић.

Управник је отворио седницу и прочитани су записници претходних трију седница.

427) Д. Рашковић је саопштио рад „Осцилације система физичких клаина“

Овај рад је продужење саопштења од 14-XI-1956 године. Показано је да се инерцијске и квази-еластичне матрице оваквог динамичког система могу добити рекурентним путем и да се фреквентна једначина своди на детерминанту са свега три дијагонална реда са непознатим сопственим вредностима. Фреквентна полинома добијају се рекурзивним обрасцима и њихови коефицијенти имају извесне карактеристике. Развијање детерминанте може се остварити помоћу скаларних производа скалара инерцијске и преокренуте квази-еластичне матрице. Добивени фреквентни полиноми не спадају у класу класичних полинома.

У дискусији су учествовали: Бојанић, Кашанин, Анђелић и Билимовић.

428) Д. Рашковић је саопштио рад „О карактеристикама фреквентне једначине једног осцилаторног система са меиовијним везама.“

Разматран је систем математичких клатна од којих је свако везано једном или са две опруге. Овај се проблем своди на специјални проблем са сопственим вредностима са Јакобијевом матрицом. Фреквентни полиноми добијају се рекурзивним путем, и за специјалне односе свде се на Лагерове полиноме. Приказан је и систем фи-

зичких клатна са опругама. У случају двају паралелних система клатна везаних опругама, показано је да се фреквентна једначина изражава помоћу суперматрица, те се фреквентни полиноми добијају као производ Лагерових полинома система без опруге и система са двојним опругама. Приказан је и систем клатна са гушталцима.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Кашанин и Бојанић.

Седница је закључена у 19 ч. и 25 м.

306. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 27 МАРТА 1957 Г., у 18 ч. и 35 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Авакумовић, Анђелић, Рашковић, Орлов, Томић, Фемпл, Аљанчић, Бојанић, Вороњец, Богуновић, Јојић, Радосављевић, Станковић, Вучковић, Станојевић, Хајдин, Првановић, Стојановић, Марић, Поповић и, као гости, G. Favard, Richert, Пукански, Корањи, Узелац, Јовановић и Аднађевић.

Управник је отворио седницу и поздравио госта Н. Е. Richert-а, доцента Универзитета у Göttingen-у.

429) E. Richert је саопштио рад „О теорему Phragmen—Lindelöf-а“.

Аутор приказује проширење неких ставова Phragmen-Lindelöf-ова типа са применом на Лаплас-Стилтјес-ов интеграл.

Седница је закључена у 19 ч. и 30 м.

307. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 28 МАРТА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Билимовић, Бојанић, Првановић, Вучковић, Бајшански, Поповић и, као гости, G. Favard, Richert, Пукански и Корањи. Извинио се Р. Стојановић.

430) E. Richert је саопштио рад „Одређивање апсцисе збирљивости обичних, апсолутних и јаких Riesz-ових збирљивости са применама на аналитичку теорију бројева.“

Аутор приказује одређивање апсцисе збирљивости обичних, апсолутних и јаких Riesz-ових збирљивости са применама на аналитичку теорију бројева.

Седница је закључена у 19 ч. и 30 м.

Н а п о м е н а - Саопштења одржана у Математичком институту у првом тромесечју 1957. године (јануар-март), публикована су у Гласнику САН, књига IX, свеска 1, стр. 43-49.

ОДЕЉЕЊЕ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИХ НАУКА

СЕДНИЦЕ РЕЂА

МАТЕМАТИЧКОГ ИНСТИТУТА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА

308. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 3 АПРИЛА 1957 Г., у 18 ч. и 25 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Базилевић, Анђелић, Вороњец, Фемпл, Аљанчић, Бојанић, Раденковић, Радосављевић, Хајдин, Брчић, Станковић, Стојановић, Бајшански, Првановић, Марић, Поповић и, као гости, г-ђа Шнајдер, затим, Ђорђевић, Симовљевић, Јовановић, Узелац и Бајрактаревић.

Управник је отворио седницу и прочитани су записници претходних трију седница.

431) К. Вороњец је саопштио рад „О примени кватерниона у Механици флуида“.

Услов да се струјање врши у тродимензионалном Лаплас-овом пољу брзине може да се изрази помоћу једначина које претстављају извесну генерализацију Cauchy-Riemann-ових једначина за дводимензионално струјање. Приказују се ове једначине у облику кватернион-функције и проучавају се особине тих функција.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Кашанин и Анђелић.

Седница је закључена у 19 ч. и 40 м.

309. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 10 АПРИЛА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Авакумовић, Анђелић, Томић, Базилевић, Бојанић, Аљанчић, Богучевић, Вороњец, Фемпл, Стојановић, Вучковић, Јојић, Радосављевић, Хајдин, Првановић, Бајшански, Марић, Поповић и, као гости, г-ђа Шнајдер, затим Бајрактаревић, Шевић, Ђорђевић, Узелац и Јовановић.

Извинили су се: Хлитчијев, Брчић и Станојевић.

Управник је отворио седницу и прочитан је записник претходне седнице. Авакумовић се извинио што није могао да присуствује прошлој седници, пошто је био спречен због институтског посла.

432) А. Билимовић је саопштио рад „Fugler-ова аналитичност кватернион-функције и Euler-ов кватернион“.

Аутор је изнео дефиниције аналитичности у Фуеглер-ову смислу и то: аналитичности првог типа, аналитичности другог типа и хипераналитичности. Затим је дефинисао према Ајлер-ову квадрату Ајлер-ов кватернион који може да служи као пример Фуеглер-ове хипераналитичности. Паралелно са Ајлер-овим кватернионом је написао кватернион са истом првом врстом коефицијената, али другим осталим члановима, који је аналитичан у класичном смислу.

У дискусији су учествовали: Вороњец и Кашанин.

Седница је закључена у 19 ч.

310. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 17 АПРИЛА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Авакумовић, Базилевић, Вороњец, Анђелић, Фемпл, Аљанчић, Раденковић, Бојанић, Вучковић, Брчић, Јојић, Станојевић, Стојановић, Станковић, Првановић, Бајшански, Марић, Поповић и, као гости, Бајрактаревић, Адамовић, Узелац и Јовановић.

Извинили су се Хлитчијев, Томић и Хајдин.

Управник је отворио седницу и прочитан је записник претходне седнице.

433) М. Бајрактаревић је саопштио рад „О једној генерализацији извесних итерираних низова“.

У овом саопштењу се говори о особинама низа функција

$$x_{\nu}^{(\mu)}(z, t) = \epsilon_{\nu} f_{\mu} \left\{ \epsilon_1 f_{\mu-1} \{ \dots, \epsilon_{\nu} f_{\mu-\nu}(t) \dots \} \right\}, \quad (\nu = 0, 1, 2, \dots)$$

где је $\{f_{\mu}\}$ дати низ функција, а $\{\epsilon_{\nu}\}$ низ бројева ϵ_{ν} ($0 < \epsilon_{\nu} \leq 1$) који су за свако z , из једног одређеног размака, једнозначно одређени. Показује се да је, под одређеним условима, низ функција $x_{\nu}^{(\mu)}(z, t)$ конвергентан, да су његове граничне функције $\xi_{\mu}^{(\mu)}(z)$ независне од t и да претстављају једно решење бесконачног система функционалних једначина

$$\xi_{\mu}^{(\mu)}(z) = \epsilon_{\nu} f_{\mu} \left\{ \xi_{\mu-1}^{(\mu-1)}(z - \alpha_{\nu}) \right\} \quad (\mu = 0, 1, 2, \dots).$$

Осим тога, поред осталог, дати су услови за јединост тога решења као и довољни услови за монотонију граничних функција $\xi_{\mu}^{(\mu)}(z)$.

У дискусији учествовао Билимовић.

Седница је закључена у 19 ч. и 45 м.

311. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 24 АПРИЛА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Базилевић, Пејовић, Вођоњец, Орлов, Фемпл, Томић, Бојанић, Аљанчић, Мамузић, Вучковић, Брчић, Станковић, Стојаковић, Првановић, Бајшански, Марић, По-

повић и, као гости, Favard, Пукански, Корањи, Бајрактаревић, Ђорђевић, Узелац и Јовановић.

Извинили су се: Хлитчијев, Анђелић, Рашковић, Богуновић, Раденковић, Радосављевић, Авакумовић, Хајдин и Стојановић.

Управник је отворио седницу и прочитан је записник претходне седнице.

434) А. Корањи, асистент Универзитета у Сегедину, саопштио је рад „Једна примена метода функционалне анализе у теорији функција“ (на немачком).

Седница је закључена у 19 ч. и 15 м.

312. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 8 МАЈА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Салтиков, Пејовић, Авакумовић, Радојчић, Базиљевић, Вороњец, Фемпл, Томић, Аљанчић, Вучковић, Бојанић, Станковић, Станојевић, Стојановић, Хајдин, Бајшански, Раденковић, Првановић, Марић, Поповић и, као гости, Favard, Пукански, Мамузић, Узелац, Адамовић, Јовановић, Павловић и Марјановић.

435) Управник је отворио седницу и поздравно госта г. Ј. Favard-а професора Универзитета у Паризу, који је саопштио свој рад „О збирливости *Fourier*-ових редова непрекидних функција ограничене варијације“ (на француском.)

Седница је закључена у 19 ч. и 15 м.

313. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 15 МАЈА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Миланковић, Хлитчијев, Салтиков, Милосављевић, Базиљевић, Анђелић, Радојчић, Аљанчић, Томић, Бојанић, Фемпл, Богуновић, Раденковић, Станковић, Вучковић, Бурић, Хајдин, Јојић, Радосављевић, Брчић, Стојановић, Првановић, Бајшански, Поповић и, као гости, Ђорђевић, Симовљевић, Лазовић и Јовановић.

Извинили су се Вороњец, Рашковић и Станојевић.

Управник је отворио седницу и прочитани су записници претходних двеју седница.

436) М. Миланковић је саопштио рад „*Астрономска теорија климатских промена, њен изстанак и одјек*“.

Аутор приказује своју теорију, њен настајак и одјек, осврћући се на своје радове о томе предмету и на радове страних научника о његовој теорији.

У дискусији су учествовали Мишковић и Кашанин.

314. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 22 МАЈА 1957 Г., у 18 ч. и 25 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Вороњец, Базиљевић, Фемпл, Богуновић, Анђелић, Орлов, Вучковић, Хајдин, Јојић, Бурић, Брчић, Првановић, Стојановић, Поповић, Милосављевић и, као гости, Ђорђевић, Ивковић и Банић.

Извинио се Станојевић.

Управник је отворио седницу и прочитан је записник претходне седнице.

437) Д. Раденковић је саопштио рад „Један задатак теорије иластичности за материјал са *Coulomb-Mohr*-овим условом итечења“.

Износи се један покушај рационалне анализе проблема носивости тла, узимајући у обзир сопствену тежину материјала на основу математичке теорије пластичности. Описују се два модела механизма слома, који одговарају тзв. потпуном и локалном слома у терену.

У дискусији учествовали: Мишковић, Вороњец, Билимовић, Бурић, Кашанин и Фемпл,

Седница је закључена у 19 ч. и 35 м.

315. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 29 МАЈА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Салтиков, Билимовић, Хлитчијев, Базиљевић, Пејовић, Вороњец, Милосављевић, Анђелић, Орлов, Томић, Фемпл, Аљанчић, Бојанић, Станковић, Станојевић, Стојановић, Брчић, Бајшански, Првановић, Поповић и, као гости, Ђорђевић, Симовљевић, Узелац и Мирковић,

Управник је отворио седницу и саопштио да је на последњој седници Управног одбора изабран за хонорарног асистента Радмило Ђорђевић, асистент Природно-математичког факултета и да је на истој седници решено да је приступ на седнице Већа Института слободан свима заинтересованима.

Прочитан је записник претходне седнице.

438) Н. Салтиков је саопштио рад „*Euler*-ово дело у стварању теорије *йарцијалних једначина*“.

Аутор приказује начин Ајлер-ова стваралачког рада, његову биографију, његова целокупна дела и уџбенике. Стварање теорије парцијалних једначина првог, другог и вишег реда. Ајлер-ову иницијативу за интеграљење помоћу бескрајних редова чији су чланови распоређени по датим функцијама. Интеграљење помоћу раздвајања променљивих у парцијалним једначинама првог, другог и вишег реда.

У дискусији су учествовали: Хлитчијев и Билимовић, који је предложио да Институт набави целокупна Ајлерова дела.

Седница је закључена у 20 ч.

316. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 5 ЈУНА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Авакумовић, Радојчић, Базиљевић, Анђелић, Фемпл, Томић, Аљанчић, Стојановић, Радосављевић, Станојевић, Бајшански, Првановић, Ђорђевић, Поповић и, као гости, Мамузић и Симовљевић.

Управник је отворио седницу и прочитан је записник претходне седнице.

439) М. Првановић је саопштила рад „Један њрилог конформној геометрији“.

Увођењем једне нове операције, аутор изводи једначине које су аналогне Frenet-овим једначинама потпростора Riemann-ова простора, а које су инваријантне с обзиром на конформну трансформацију.

У дискусији су учествовали: Стојановић, Кашанин, Анђелић и Радојчић.

440) М. Томић је приказао рад Ш. Раљевића „О једном Marden-овом сјау“.

Аутор указује на омашку која се налази у раду поменутог аутора, а који је штампан у његовој књизи „Геометрија полинома“ New York, 1952. Указано је на могућност правилне формулације.

Седница је закључена у 19 ч. и 45 м.

317. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 12 ЈУНА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Базиљевић, Радојчић, Вороњец, Анђелић, Томић, Фемпл, Првановић, Радосављевић, Јојић, Авакумовић, Станојевић, Станковић, Бајшански, Марић, Ђорђевић и Поповић.

Извинио се Стојановић.

Управник је отворио седницу и прочитан је записник претходне седнице.

441) Б. Станковић је саопштио рад „Инваријантна једне оипише класе интегралних једначина“.

За интегралне трансформације, чије језгро зависи само од продукта променљивих, аутор је дао инваријанте и показао под којим условима су оне једине.

У дискусији су учествовали: Томић, Станојевић, Кашанин, Бајшански и Билимовић.

Седница је закључена у 19 ч. и 15 м.

318. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 19 ЈУНА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Миланковић, Билимовић, Хлитчијев, Базиљевић, Вороњец, Богунувић, Орлов, Томић, Анђелић, Радојчић,

Фемпл, Првановић, Стојановић, Радосављевић, Јојић, Вучковић, Станојевић, Бајшански, Ђорђевић, Поповић и, као гости, Просен, Симовљевић и Лазовић.

Управник је отворио седницу и прочитан је записник претходне седнице.

442) С. Фемпл је саопштио рад „Израчунавање секуларног шока осунчавања Земље за наредних 100.000 година“.

На основи Миланковићеве астрономске теорије секуларних варијација климе и Мишковићева рада о астрономским елементима Земљине путање за будућих сто година, аутор даје слику о току инсолације Земљиних упоредника за поменути временски интервал. Рачуни су изведени за летњу и зимску полугодину.

443) С. Фемпл је саопштио рад „О секуларним њроменама аспирномских елемената Земљине љушање“

Аутор даје вредности ексцентрицитета Земљине путање, и лонгитуде перихела за будућих сто хиљада година, за сваких пет хиљада година.

У дискусији учествовали: Миланковић, Вороњец и Радојчић.

Седница је закључена у 19 ч. и 15 м.

319. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 26 ЈУНА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Пејошић, Вороњец, Анђелић, Фемпл, Томић, Богунувић, Аљанчић, Раденковић, Брчић, Вучковић, Станојевић, Стојановић, Станковић, Првановић, Бајшански, Ђорђевић, Поповић и, као гости, Наерловић-Вељковић и Мирковић.

Извинио се Базиљевић.

Управник је отворио седницу и прочитан је записник претходне седнице.

444) С. Аљанчић је поднео Реферат о Колоквијуму одржаном од 10 до 19 јуна 1957 у Varenna sul Como.

445) Р. Стојановић је саопштио рад „Примедба о линеарним интегралима динамичких система“.

Показано је да неки холономни конзервативни динамички систем допушта околико међусобно (линеарно) независних првих интеграла линеарних по брзинама, којег је реда група кретања коју допушта конфигурациони простор посматраног динамичког система, а са акционим линеарним елементом. Посматран је случај кад је потпуна група кретања транзитивна и кад је интранзитивна.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Билимовић, Анђелић и Мирковић.

Седница је закључена у 19 ч. и 50 м.

Н а п о м е н а - Саопштења одржана у другом тро месечју 1957. године публикована су у Гласнику САН, књига IX, свеска 2, страна 151-156.

ОДЕЉЕЊЕ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИХ НАУКА

СЕДНИЦЕ ВЕЋА

МАТЕМАТИЧКОГ ИНСТИТУТА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА

320. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 3 ЈУЛА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Миланковић, Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Авакумовић, Вороњец, Анђелић, Радојчић, Базиљевић, Томић, Фемпл, Раденковић, Радосављевић, Јојић, Хајдин, Вучковић, Станојевић, Првановић, Бајшански и Поповић, и — као гости: Симовљевић, Нсарловић-Вельковић и Лазовић.

Извинили су се: Стојановић и Аљанчић.

Прочитан је и примљен записник 319. седнице, од 26 јуна 1957 г.

446) Д. Раденковић је поднео извештај о путу у Пољску, Чешку и Мађарску.

447) Ј. Симовљевић саопштио је рад — *Парцијални градијентни функције поремећаја и поремећајна сила*.

Аутор је приказао једначине помоћу којих се могу изразити парцијални градијентни функције поремећаја по векторским елементима планетског кретања у функцији поремећајне силе и, обрнуто — поремећајна сила у функцији одабраног парцијалног градијента.

У дискусији су учествовали: Миланковић, Билимовић, Јојић, Кашанин, Анђелић и Хлитчијев.

Седница је закључена у 19 ч. и 40 м.

321. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 11 СЕПТЕМБРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Миланковић, Мишковић, Хлитчијев, Авакумовић, Богуновић, Раденковић, Фемпл, Томић, Бојанић, Аљанчић, Вучковић, Стојановић, Бурић, Брчић, Мушицки, Бајшански, Борђевић, Првановић, Станојевић и Поповић, и — као гости: Шевнић, Симовљевић, Лазовић, Јовановић, Венечанин и Шашкијевић.

Извинио се Станковић; на путу су Билимовић и Анђелић.

Прочитан је и примљен записник 320. седнице, од 3 јула 1957 г.

Напомена — Саопштења одржана у трећем тромесечју 1957., публикована су у Гласнику САН, књига IX, свека 3, страна 243-244.

448) В. В. Мишковић саопштио је рад — *О Бошковићеву сису „De Lunae atmosphaera“*.

У вези са недавним приказом, једног познатог америчког астронома, Бошко-вићева списа De Lunae atmosphaera (који је први пут у Риму изашао, 1753 г.) — изложена је једна нова метода која омогућује да се констатује присуство око Месеца лопте гасовитог омотача густине, који би могао произвести хоризонтску ре фракцију око хиљаду пута мању од Земљине хоризонтске рефракције (која износи око 35').

У дискусији учествовали: Миланковић, Кашанин и Авакумовић.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

322. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 25 СЕПТЕМБРА 1957 Г., у 18 ч. и 15 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Салтиков, Билимовић, Анђелић, Бојанић, Хлитчијев, Радојчић, Томић, Фемпл, Радосављевић, Брчић, Бурић, Јојић, Вучковић, Вороњец, Мушицки, Стојановић, Првановић, Борђевић и Поповић, и — као гости: Узелац, Симовљевић, Шевнић, Лазовић, Јовановић, Мирковић, Перић, Леко, Шашкијевић и Симоновић.

На путу су: Авакумовић, Станковић, Аљанчић и Бајшански.

Управник је отворио седницу и позвао присутне да присуствују седници заказаној за 28 септембар 1957 г., на којој ће држати предавања гости, дописници Академије наука СССР С. М. Зверјев и Е. Р. Мустељ.

Прочитан је и примљен записник 321. седнице, од 11 септембра 1957 г.

449) Р. Кашанин саопштио је рад Д. Белорицког — *О регуларизацији кретања у проблему три тела*.

Аутор показује да се у рестрингираном проблему три тела не може извршити потпуна регуларизација помоћу променљиве ω , дефинисане са $dt = r_1 r_2 d\omega$.

У дискусији учествовао Билимовић.

450) Т. Анђелић поднео је извештај са саветовања Немачког друштва математичара у Дрездену.

Седница је закључена у 19 ч. и 40 м.

323. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 28 СЕПТЕМБРА 1957 Г., у 18 ч. и 15 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују чланови Института и гости.

Управник је отворио седницу и поздравио госте дописне чланове Академије наука СССР, С. М. Зверјева и Е. Р. Мустеља.

451) С. М. Зверјев, одржао је предавање *О савременим проблемима астрономије у СССР*.452) Е. Р. Мустељ одржао је предавање *О савременим проблемима астрофизике у СССР*.

Седница је закључена у 19 ч. и 45 м.

СЕДНИЦЕ ВЕЋА

МАТЕМАТИЧКОГ ИНСТИТУТА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА

324. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 2 ОКТОБРА 1957 Г., у 18 ч. и 40 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Базиљевић, Вороњец, Фемпл Анђелић, Богуновић, Томић, Раденковић, Бојанић, Вучковић, Стојановић, Брчић, Јојић, Радосављевић, Првановић, Ђурић, Ђорђевић и Поповић, и — као гости: Симовљевић, Лазовић, Јовановић, Стојановић, Шашкијевић и Мамузић.

Управник је отворио седницу и позвао присутне чланове Института да минутом ћутања одаду пошту преминулом академику Ивану Баји.

453) К. В о р о њ е ц поднео је извештај о гостовању у Фрајбургу и Варшави.

454) Р. К а ш а н и н саопштио је рад *Асирономска рефракција*.

Аутор је изнео своју елементарну теорију астрономске рефракције, на основи најновијих података о атмосфери, добијених помоћу ракета.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Мишковић и Базиљевић.

Седница је закључена у 20 ч. и 15 м.

325. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 9 ОКТОБРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Пејовић, Анђелић, Авакумовић, Радојчић, Орлов, Фемпл, Томић, Вороњец, Богуновић, Бојанић, Брчић, Стојаковић, Ђурић, Јојић, Радосављевић, Вучковић, Стојановић, Марић, Првановић, Ђорђевић и Поповић, и — као гости: Узелац, Симовљевић, Лазовић, Јовановић и Шашкијевић.

Управник је отворио седницу и саопштио да су од чланова Института изабрани: Д. Рашковић за редовног професора; В. Авакумовић да у својству редовног професора држи један семестар предавања на Универзитету у Göttingen-у; Косара Јојић за доцента, као и да је асистент В. Марић одбранио докторску дисертацију.

Н а п о м е н а — Саопштења одржана у четвртком тро мјесечју 1957. године, публикована су у Гласнику САН, књ. IX, свеска 4, страна 391-397.

Прочитани су и примљени записници 322. седнице, од 25 септембра; 323. седнице, од 28 септембра и 324. седнице, од 2 октобра 1957 г.

455) С. Ф е м п л саопштио је рад *О неким Турановим низовима*.

Аутор показује да Legendre-ови нормални елиптички интегрални I врсте чине Туранов низ кад год су задовољени услови под којима важи мултипликативна теорема за такве интеграле.

Изводећи став да интегрални монотонно силазе R-интегрибилне функције чине Туранов низ кад год је низ амплитуда тих интеграла монотонно узлазни и конвексан, доказује да и низ елиптичких интеграла II врсте чине Туранов низ уз исте услове који важе код интеграла I врсте.

У дискусији су учествовали: Вороњец, Томић, Авакумовић и Кашанин.

456) Р. Ђ о р ђ е в и ћ саопштио је рад *Геометриско шумаћење Cauchy-Lagrange-ове једначине*.

У раду се показује да Lagrange-Cauchy-ева једначина у случају једног посматрања претставља параболички цилиндар, који је геометриско место врхова вектора секторске брзине свих тела која се крећу по Њутнову закону и у датом тренутку се налазе у датом правцу и имају дату брзину.

У дискусији је учествовао Билимовић.

Седница је закључена у 19 ч. и 10 м.

326. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 15 ОКТОБРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: чланови Математичког института и гости.

Станојевић се извинио што није присуствовао прошлој седници ради болести.

Управник је отворио седницу и поздравио госте W. Wunderlich-a, професора Техничке велике школе у Бечу и председника Аустријског математичког друштва и W. Orlicz-a, професора Универзитета у Познану, који је дошао у посету према споразуму о размени пољских и наших сарадника.

457) W. Wunderlich саопштио је рад *Сингуларне криве и функционалне једначине*.

Седница је закључена у 19 ч. и 25 м.

327. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 23 ОКТОБРА 1957 Г., у 18 ч. и 25 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: чланови Института и гости.

458) W. Orlicz саопштио је рад — *Саксови историји и њихове историје у историји линеарних трансформација*.

Седница је закључена у 19 ч. и 30 м.

328. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 30 ОКТОБРА 1957 Г., у 18 ч. и 25 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Базиљевић, Вороњец, Орлов, Томић, Пејовић, Анђелић, Вучковић, Бојанић, Мушницки, Радосављевић, Станојевић, Стојановић, Бајшански, Марић и Поповић, и — као гости: академик Орлић, Мамузић, Симовљевић, Мирковић, Узелац, Адамовић, Шашкијевић.

Извинили су се: Раденковић, Фемпл, Јојић, Станковић, Борђевић и Првановић.

Управник је отворно седницу и опростио се у име Института од академика Орлића.

Прочитани су и примљени записници 326. седнице, од 15 октобра, и 327. седнице, од 23 октобра 1957 г.

459) М. Томић реферисао је о раду И. Видава — *Конструкција неких изолованих линеарних форми*.

Аутор је показао како се за некомутативни прстен, специјалног облика, који фигурише у неким проблемима квантне механике, може конструисати позитивна функционела и ваћи њене сопствене вредности.

У дискусији су учествовали: Мушницки, Анђелић и Билимовић.

460) В. Марић саопштио је рад — *О једној класи Fourier-ових интеграла*.

У саопштењу се даје асимптотски развитак једне класе Fourier-ових интеграла, одакле се добија процена фундаменталног решења једнодимензионалног параболског оператора вишег реда.

У дискусији су учествовали: Билимовић и Кашанин.

Седница је закључена у 19 ч. и 10 м.

329. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 6 НОВЕМБРА 1957 Г., у 18 ч. и 35 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Салтиков, Пејовић, Анђелић, Орлов, Вороњец, Базиљевић, Томић, Фемпл, Бојанић, Станковић, Вучковић, Стојановић, Брчић, Станојевић, Радосављевић, Борђевић, Првановић, Бајшански и Поповић, и — као гости: Симовљевић, Узелац, Шашкијевић, Милачић и Поп-Стојановић.

Прочитан је и примљен записник 328. седнице, од 30 октобра 1957 г.

461) Н. Салтиков саопштио је рад — *Интегралне парцијалне једначине другог реда*.

Аутор износи методу интегралне једне парцијалне линеарне једначине другог реда с једном непознатом функцијом од две независно променљиве величине, са сталним коефицијентима. Проблем се своди на узастопно интегралне две различита Charpit-ева система, сваког од по две парцијалне једначине првог реда са две познате функције. Као што је то познато, сваки Charpit-ев систем наведеног облика своди се на интегралне система обичних диференцијалних једначина и одређује једно решење посматране парцијалне једначине с једном произвољном функцијом. Збир дотичних двају решења даје општи интеграл Lagrange-ева типа за дату парцијалну једначину другог реда.

Наведена метода се проширује на линеарне парцијалне једначине другог реда, чији су коефицијенти функције независно променљивих величина. Најзад, свака парцијална једначина општег облика, с једном непознатом функцијом двеју независно променљивих величина, своди се на интегралне Charpit-ева система од шест једначина са шест непознатих функција.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Билимовић и Томић.

У дискусији је А. Билимовић изјавио да у саопштењу Н. Салтикова, после дате прве једначине $(ar + br + ct + eq + fx = 0)$, друга једначина, $(s - mt = 0)$, уноси такву принципску грешку да остали део саопштења губи смисао.

Седница је закључена у 19 ч. и 55 м.

330. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 13 НОВЕМБРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Радојчић, Анђелић, Базиљевић, Вороњец, Богуновић, Фемпл, Стојаковић, Стојановић, Радосављевић, Јојић, Брчић, Томић, Мушницки, Првановић, Бојанић, Борђевић, Бајшански, Марић и Поповић и — као гости: Узелац и Гарашанин.

Извинили су се: Раденковић, Станковић и Станојевић.

Прочитан је и примљен записник 329. седнице, од 6 новембра 1957 г.

462) Ђ. Мушницки саопштио је рад — *Полујречници „језгра огледала“ са гледишта шел-модела*.

Проширујући радове Jancovici-a, Carlson-a и Talmi-a дата је примена шел-модела на одређивање односа кулоновског и мезонског полупречника и полупречника језгра који одговара јединичној атомској тежини за све парове језгра „огледала“ до затварања р-луске, при чему је узет потенцијал изотропног хармоничког осцилатора и употребљена Slater-ова метода за одређивање кулоновске енергије језгра и то како у јј тако и у LS спречању.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Анђелић и Кашанин.

Седница је закључена у 19 ч. и 40 м.

331. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 20 НОВЕМБРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Хлитчијев, Салтиков, Базиљевић, Радојчић, Стојаковић, Раденковић, Фемпл, Брчић, Ивановић, Бојанић, Станковић, Мушницки, Стојановић, Станојевић, Бајшански, Првановић, Борђевић и Поповић и — као гости: А. Lichnerowicz, Сакл, Узелац, Мирковић, Леко, Роглић, Шашкијевић и Просен.

463) Управник је отворно седницу и поздравио госта А. Lichnerowicz-a, професора Сорбоне, из Париза, који је затим саопштио рад *Sur la transformation des variétés riemanniennes*.

Седница је закључена у 19 ч. и 30 м.

332. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 27 НОВЕМБРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Салтиков, Пејовић, Анђелић, Стојаковић, Фемпл, Раденковић, Богуновић, Радосављевић, Јојић, Мушицки, Стојановић, Станојевић, Бајшански, Ђорђевић и Поповић и — као гости: Симовљевић, Лазовић и Мирковић.

Прочитани су и примљени записници 330. седнице, од 13 новембра, и 331. седнице, од 20 новембра 1957 г.

464) М. Стојаковић саопштио је рад — *Инверзија једне класе матрица*.

Даје се поступак за инверзију Вандермондових матрица рекурзивним путем у општем случају и директним у специјалном случају еквидистантних вредности независне.

У дискусији су учествовали: Пејовић, Анђелић и Кашанин.

465) Р. Ђорђевић саопштио је рад — *Неки резултати из теорије поремећаја*.

У раду су изведени изрази за поремећајне промене $\epsilon \sin v$ и $\epsilon \cos v$, где је ϵ ексцентричност, а v права аномалија поремећеног кретања, ма за какву поремећајну силу F . —

У дискусији су учествовали: Билимовић, Кашанин, Станојевић и Салтиков.

Седница је закључена у 19 ч. и 50 м.

333. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 4 ДЕЦЕМБРА 1957 Г., у 18 ч. и 25 м.

Претседава заменик управника Института, професор Т. Анђелић.

Присуствују: Мишковић, Хлитчијев, Вороњец, Томић, Стојаковић, Базилевић, Раденковић, Ђурић, Мушицки, Радосављевић, Јојић, Бојанић, Бајшански и Стојановић и — као гости: Узелац, Мирковић и Наерловић.

И. Поповић је на годишњем одмору; извинио се Билимовић.

Д. Раденковић реферисао је о радовима Вацлава Бодичке:

466) а. *Ситационарна њола штемперајуре у шрослојној њломи;*

467) б. *Ситационарна њола штемперајуре у шрослојним зидовима цилиндричних цевн.*

У раду под а. одређује се функција распореда температуре у плочи под условом да је температура на спољним странама плоче задата. Функција распореда је приказана у облику реда за чије коефицијенте се у раду дају коначни изрази.

Рад под б. претставља проширење задатка наведена под а.

У дискусији су учествовали: Мишковић, Анђелић, Хлитчијев, Базилевић, Вороњец, Мушицки и Јојић.

Седница је закључена у 19 ч.

334. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 11 ДЕЦЕМБРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава заменик управника Института, професор Т. Анђелић.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Пејовић, Вороњец, Базилевић, Радојчић, Стојаковић, Томић, Богуновић, Бојанић, Радосављевић, Јојић, Раденковић, Стојановић, Станковић, Станојевић, Брчић, Хајдин, Вучковић, Првановић, Бајшански, Мушицки, Ђорђевић, и Поповић и — као гости: Мамузић, Узелац, Симовљевић, Мирковић, Шапкијевић и Анђелковић.

Извинио се Фемпл.

Прочитани су и примљени записници 332. седнице, од 27 новембра, и 333. седнице, од 4 децембра 1957 г.

468) М. Томић саопштио је рад — *О неким неједначинама за њојенцијалне редове са моношним коефицијентима*.

Аутор је показао како се потенцијални ред, чији су коефицијенти производ облика $\alpha_n \beta_n$, може оценити потенцијалним редом са коефицијентима α_n , при томе се за α_n и β_n уводи низ претпоставки о правилности њихових коефицијената.

У дискусији су учествовали: Радојчић, Билимовић, Бојанић и Бајшански.

Седница је закључена у 19 ч. и 20 м.

335. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 25 ДЕЦЕМБРА 1957 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присуствују: Мишковић, Билимовић, Салтиков, Пејовић, Орлов, Анђелић, Томић, Бојанић, Фемпл, Вороњец, Стојановић, Марић, Станојевић, Радосављевић, Мушицки, Бајшански и Првановић, и — као гости В. Соболев, Мамузић и Мирковић.

Управник је отворио седницу и поздравио госта, академика В. Соболева, професора Московског универзитета, и саопштио да ће професор Соболев одржати предавање у Институту 27 децембра 1957 г., у 18 часова.

Управник је такође обавестио чланове Института да је сарадник Института д-р В. Авакумовић награђен, од стране Савета за културу НР Србије за своје радове из области Математичке анализе, а академик М. Миланковић за животно дело.

469) Б. Бајшански саопштио је рад Р. Турјана — *Примедба о њопашању њојенцијалних редова на њериферији круга конвергенције*.

Ако је функција $f(z)$ регуларна у јединичном кругу и $g(z) = f\left(\frac{2-z_0}{1-z_0 z}\right)$,

$1 < g, k < 1$, тада је понашање функције $g(z)$ у околини тачке $\frac{1+z_0}{1+z_0}$ у извесном смислу скоро истоветно са понашањем функције $f(z)$ у околини тачке.

Аутор поставља низ проблема у вези са понашањем одговарајућих редова функција $f(z)$ и $g(z)$ и показује да из конвергенције степеног реда функције $f(z)$

у тачни $z = 1$ не следи у општем случају конвергенција степеног реда функције $g(z)$ у тачни $\frac{1+z_0}{1+z_0}$, али да из A -збирљивости првог реда следи A -збирљивост другог реда.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Томић, Бојанић и Станковић.

Седница је закључена у 19 ч.

336. седница, одржана 27. децембра 1957.

Председава управник, академик Радивој Кашанин.

Присутни су сви чланови Института и гости.

470) В. СОВОЛЕВ, академик и професор Московског универзитета одржао је предавање: Проблем контурних задатака код парцијалних једначина уопштених функција (дистрибуција).

337. седница, одржана 30. децембра 1957.

Председава управник, академик Радивој Кашанин.

Присутни су сви чланови Института и гости.

471) В. СОВОЛЕВ, академик и професор Московског универзитета одржао је предавање: Сједињење неких нумеричких алгоритама.

338. седница, одржана 31. децембра 1957.

Председава управник, академик Радивој Кашанин.

Присутни су сви чланови Института и гости.

472) В. СОВОЛЕВ, академик и професор Московског универзитета одржао је предавање: Интеграција алгебарских функција које узимају вредности у једном векторском простору.

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

1958

ОДЕЉЕЊЕ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИХ НАУКА

МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ

339. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 22 ЈАНУАРА 1958, у 18 ч. и 30 м.

Председава управник, академик Кашанин.

Присутни су: Мишковић, Салтиков, Хлитчијев, Билимовић, Анђелић, Радојчић, Томић, Вороњец, Богуновић, Базилевић, Раденковић, Марић, Хајдин, Брчић, Ђурић, Бојанић, Мушицки, Бајшански, Станојевић, Јојић и Првановић, и — Симовљевић.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 338. седнице, од 31 децембра 1957.

Управник је замолио чланове Института да доставе своје предлоге за набавку нових књига до 15 марта о. г., а такође и своје жеље за учествовање на конгресима у току 1958.

Управник је такође обавестио чланове Института да ће се, с обзиром на нову буџетску годину, досадашњи уговори о хонорарној служби обновити за прва три месеца, и да ће од 1 априла бити склопљени нови.

Д. Раденковић је, поводом радова Вацлава Водичке, о којима је реферисао на 333. седници Већа, саопштио неке своје примедбе.

473) М. Томић је саопштио рад — *Примедба о Fejér-овим полиномима*.

Полином $a_n + a_{n-1}z + \dots + a_1z^{n-1} - a_1z^n - a_2z^{n+1} - \dots - a_nz^{2n-1}$ где је $a_\nu = 1/\nu$ назива се Fejér-ов полином. За овај полином Herzog и Pólya (Proc. Am. Math. Soc. В. 1956, стр. 378-382) доказали су, између осталог, да се у сваком сектору $(2K-1)\pi/n < \varphi < (2K+1)\pi/n$, $K=1, 2, \dots, n-1$ налазе две нуле тог полинома. Ове особине аутор генералније прво посматрајући, место $a_\nu = 1/\nu$, низ a_ν који је тотално монотон. За такво a_ν могу се границе нула прецизирати. Тако, на пример, у сваком сектору

$$(4K-1)\pi/2n < \varphi < (4K+1)\pi/2n, \quad K=1, 2, \dots, n-1,$$

налазе се тачно две нуле тако уопштеног полинома. Ове границе су у пола уже од претходних.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Кашанин, Хлитчијев и Бојанић.

Седница је закључена у 19 ч. и 40 м.

340. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 29 ЈАНУАРА 1958, у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Салтиков, Хлитчијев, Пејовић, Орлов, Анђелић, Томић, Вороњец, Богуновић, Базиљевић, Фемпл, Стојаковић, Станојевић, Бајшански, Бојанић, Радосављевић, Јојић, Хајдин, Поповић и Првановић, и — Симовљевић.

Прочитан је и примљен записник 339. седнице, од 22 јануара 1958.

Управник је прочитао нацрт извештаја Управног одбора Института за 1957 и нацрт плана рада за 1958.

У дискусији су учествовали: Салтиков, Билимовић, Томић, Бојанић и Вороњец.

Управник је саопштио да ће Управни одбор, при коначној редакцији годишњег извештаја и плана рада, узети у обзир примедбе изнете у дискусији.

Седница је закључена у 19 ч. и 45 м.

341. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 5 ФЕБРУАРА 1958, у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Хлитчијев, Стојаковић, Богуновић, Вороњец, Стојановић, Фемпл, Станојевић, Хајдин, Радосављевић, Мушицки, Марић, Вучковић, Анђелић, Бојанић, Томић, Базиљевић, Брчић и Првановић, и — Узелац и Симовић.

Управник је саопштио да су чланови Института Војислав Авакумовић, Милодраг Томић и Константин Вороњец изабрани за дописне чланове Српске академије наука.

474) Б. Бајшански је саопштио рад — *Једно зајамбање у вези са уобичајеним начином заокруживање коефицијената у једначини регресионе праве*.

Аутор је показао да заокруживањем коефицијената, у једначини регресионе праве, ова права губи својство којим је дефинисана. Такође је дат начин којим се може одредити права чији су коефицијенти бројеви са K децимала, а за које је средње квадратно отступање минимално. Добивени резултати непосредно се генералишу на све случајеве у којима се примењује метода најмањих квадрата.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Билимовић, Хлитчијев, Базиљевић, Томић и Вучковић.

Седница је закључена у 19 ч. и 40 м.

342. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 12 ФЕБРУАРА 1958, у 17 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Хлитчијев, Салтиков, Томић, Вучковић, Фемпл, Орлов, Базиљевић, Вороњец, Јојић, Богуновић, Бајшански, Стојаковић, Бурић, Хајдин, Брчић, Стојановић,

Радосављевић, Мушицки и Првановић, и — Шашкијевић, Симовљевић, Лазовић и Јовановић.

Прочитани су записници 341. седнице, од 5 фебруара, и 342. седнице, од 12 фебруара, и примљени без примедби.

475) А. Билимовић је саопштио рад — *О једном ошћем феноменулошком диференцијалном принципу*.

После увођења појмова: форме диференцијалног стања и форме акције, аутор је поставио схему принципа и то помоћу закона који се кратко формулише овако: прираштај диференцијалног стања једнак је градијенту елемената акције. Општа расуђивања била су протумачена на три конкретна примера.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Вороњец и Стојаковић. Седница је закључена у 19 ч. и 50 м.

343. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 19 ФЕБРУАРА 1958, у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присутни су: Билимовић, Хлитчијев, Томић, Анђелић, Радојчић, Стојаковић, Фемпл, Базиљевић, Богуновић, Радосављевић, Раденковић, Мушицки, Бојанић, Стојановић, Хајдин, Јојић, Првановић, Симовић и Узелац.

Прочитан је записник 342. седнице, од 12 фебруара, и примљен без примедбе.

На примедбу Р. Бојанића решено је да се убудуће у записнику не истиче ко је од присутних гост.

476) К. Јојић је саопштила је рад У. С. Ли-а — *Проблем извијања троугаоне плоче*.

У првом делу свог рада аутор одређује проблем стабилности слободно ослободене троугаоне плоче под утицајем сила притиска и сила смицања. Углуб је представљен у облику

$$W = \sum_{m=1,2,\dots}^n \sum_{k=4,8,\dots}^m \dots a_{mk} \left\{ \frac{\sin m \pi x}{a} \sin \frac{n \pi y}{a} - \sin \frac{n \pi x}{a} \sin \frac{m \pi y}{a} \right\} + \\ + \sum_{\epsilon=1,5,\dots}^m \sum_{\epsilon=3,7,\dots}^m b_{\epsilon\epsilon} \left\{ \cos \frac{\epsilon \pi x}{a} \cos \frac{\epsilon \pi y}{a} - \cos \frac{\epsilon \pi x}{a} \cos \frac{\epsilon \pi y}{a} \right\}$$

и тиме обухватио симетрично и антисиметрично избочавање плоче. Решење је добијено у облику бесконачних хомогених једначина у оба смера. Приближним рачуном налази централну силу извијања.

У другом делу решава проблем троугаоне плоче под утицајем сила притиска, при чему је гипотенуза укљештена.

У дискусији су учествовали: Хлитчијев, Билимовић, Кашанин, Анђелић, Богуновић и Бојанић.

477) Р. Бојанић је саопштио је рад — *Ајроксимација функција Вернштајновић полиномима*.

Ако функција $f(x)$ има непрекидан извод $f'(x)$ у размаку $[0,1]$ и ако је

$$B_n(x; f) = \sum_{v=1}^n f\left(\frac{v}{n}\right) \binom{n}{v} x^v (1-x)^{n-v}$$

Bernštajn-ов полином n -тог степена функција $f(x)$, тада је познато да је

$$B_n(x; f) = f(x) + o(1/\sqrt{n}), \quad n \rightarrow \infty.$$

Овде се посматра случај када је функција $f(x)$ непрекидна у размаку $[0,1]$ осим у тачки $x = \xi$ где има скок

$$\sigma = f'(\xi + 0) - f'(\xi - 0),$$

и доказује се следећа асимптотска релација

$$B_n(x; f) = f(\xi) \left\{ \frac{\xi(1+\xi)}{2x} \right\}^{1/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}} + o\left(\frac{1}{\sqrt{n}}\right), \quad n \rightarrow \infty.$$

Из ове релације види се да претпоставка о прекидности првог извода функције $f(x)$ знатно утиче на погоршање тачности апроксимације те функције помоћу Bernštajn-ових полинома.

Седница је закључена у 20 ч. и 10 м.

344. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 26 ФЕБРУАРА 1958, у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Хлитчијев, Салтиков, Орлов, Вороњец, Анђелић, Стојаковић, Бојанић, Марић, Вучковић, Јојић, Базиљевић, Фемпл, Радосављевић, Стојановић и Симоновић. 478) Н. С а л т и к о в је саопштио рад — *Теорија усредних интеграла Monge-Ampère-ових*

Предлаже се нова метода за решавање проблема који је поставио М. Н. Martin из области таласне хидромеханике. Проблем се своди на решање Monge-Ampère-ових једначина засебног облика са произвољним функцијама у коефицијентима. М. Н. Martin је нашао седам партикуларних решења. Нова метода их генерализује и исцрпљује њихов број.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Хлитчијев и Бојанић.

Седница је закључена у 19 ч. и 45 м.

345. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 5 МАРТА 1958 Г., у 18 ч. и 30 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Салтиков, Хлитчијев, Томић, Пејовић, Анђелић, Бојанић, Богуновић, Вучковић, Фемпл, Стојаковић, Првановић, Марић, Станојевић, Базиљевић, Јојић, Радосављевић, Поповић и Хајдин.

На предлог Т. Анђелића за чланове Савета Математичког института Српске академије наука једногласно су изабрани Слободан Аљанчић и Драгош Раденковић.

Седница је закључена у 18 ч. и 45 м.

ГОДИШЊИ СКУП

ОДРЖАН 12 МАРТА 1958, у 18 ч. и 15 м.

Претседава управник, академик Кашанин.

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Салтиков, Хлитчијев, Обрадовић, Павловић, Томић, Вороњец, Пејовић, Радојчић, Анђелић, Бурић, Раденковић, Бојанић, Станковић, Богуновић, Вучковић, Фемпл, Стојаковић, Првановић, Мушицки, Стојановић, Марић, Станојевић, Врчко, Базиљевић, Јојић, Радосављевић, Брчић, Хајдин, Поповић, Чавчић, Малешевић и Борђевић.

Управник је поздравно госте: академика К. Тодоровића, д-р Р. Данића, Ing. В. Пешића, М. Крсмановића и Р. Станковића.

Прочитан је извештај о раду у 1957 и примљен једногласно.

Прочитан је план рада за 1958.

Управник је известио скуп о новој организацији Математичког института; о именовању Савета Института, као и о постављењу за директора Института дописника М. Томића.

У дискусији о плану рада учествовали су: Билимовић, Кашанин, Томић, Стојаковић.

Скуп је закључен у 20 ч.

346. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 19 МАРТА 1958, у 18 ч. и 30 м.

Претседава директор, дописник Томић.

Присутни су: Кашанин, Билимовић, Мишковић, Хлитчијев, Салтиков, Вороњец, Пејовић, Базиљевић, Фемпл, Радојчић, Врчко, Стојаковић, Богуновић, Марић, Симоновић, Бајшански, Вучковић, Јојић, Станковић, Радосављевић, Орлов, Раденковић, Станојевић, Анђелић, Хајдин, Борђевић, Симољевић, Мушицки, Бојанић, Шашкијевић и Првановић.

Прочитани су и примљени записници 343., 344. и 345. седнице. 479) Р. Б о ј а н и ћ саопштио је рад Ј. Карамсте и Р. Бојанића — *Проблем побољшања конвергенције једне класе бесконачних редова*

У овом саопштењу приказан је један поступак за побољшање конвергенције редова чији су чланови једноставне рационалне функције. У најједноставнијем случају, ако се посматра ред

$$\sum_{v=1}^{\infty} 1/v^2,$$

тај поступак састоји се у одређивању полинома $P(x)$, $n-1$ степена, и полинома $Q(x)$, n -тог степена, тако да буде за све $x \geq 1$

$$\frac{1}{x^2} = \frac{P(x)}{Q(x)} - \frac{P(x+1)}{Q(x+1)} + \frac{\kappa}{x^2 Q(x) Q(x+1)},$$

под условом да коефицијенти уз највише степене полинома $P(x)$ и $Q(x)$ буду 1. У том случају је

$$\sum_{v=1}^{\infty} \frac{1}{v^2} = \frac{P(x)}{Q(x)} + k \sum_{v=1}^{\infty} \frac{1}{v^2 Q(v) Q(v+1)}$$

Овде је показано да полиноми $P(x)$ и $Q(x)$ задовољавају једначине

$$\begin{aligned} (x-1)Q(x+1) + x^2Q(x) &= (2x^2 - 2x + n^2 + n + 1)Q(x), \\ (x-1)^2P(x-1) + x^2P(x+1) &= (2x^2 - 2x + n^2 + n + 1)P(x) + Q(x-1) - Q(x+1). \end{aligned}$$

Из ових полинома могу се једнозначно одредити полиноми $P(x)$ и $Q(x)$.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Пејовић, Томић и Кашанин.

Директор је предложио члановима Института да размисле о могућности поделе Института на секције. У дискусији по овом питању учествовали су: Билимовић, Кашанин, Мишковић, Анђелић и Мушцики.

Седница је закључена у 19 ч. и 30 м.

347. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 26 МАРТА 1958, у 18 ч. и 30 м.

Претседава директор, дописник Томић.

Присутни су: Кашанин, Билимовић, Хлитчијев, Павловић, Мишковић, Салтиков, Вороњец, Фемпл, Стојановић, Стојаковић, Станојевић, Мушцики, Радосављевић, Богуновић, Бојанић, Базиљевић, Брчић, Анђелић, Радојчић, Борђевић, Бркић, Симовљевић, Лазовић, Првановић и Ђурић.

Прочитан је записник 346. седнице и примљен без примедбе.

480) В. В. Мишковић је саопштио рад — *Примене принципа sukcesивних апроксимација у методи једнаких висина.*

У раније објављеном једном свом раду, аутор је изложио графички поступак којим се проверавају из посматрања (методом једнаких висина) добивене величине. У овом раду је писац показао:

1° како се тај графички поступак може искористити да се дође до приближних вредности тражених непознатих и

2° како се могу, полазећи од ових, sukcesивном апроксимацијом, одредити највероватнија решења ползног система условних једначина.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Базиљевић, Фемпл, Анђелић и Стојановић.

Седница је закључена у 20 ч.

МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ

348. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 2 АПРИЛА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Билимовић, Салтиков, Хлитчијев, Авакумовић, Вороњец, Базиљевић, Бојанић, Богуновић, Вучковић, Јојић, Марић, Првановић, Раденковић, Радосављевић, Симоновић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл.

Извинили су се: Кашанин, Мишковић, Анђелић и Станковић.

Прочитан је и примљен записник 347. седнице, од 26 марта 1958.

481) Д-р инж. Љубодраг Радосављевић саопштио је рад — *Поређење фреквенција слободних осцилација брода на узбураном мору на основу симуланих и раздвојених диференцијалних једначина кретања.*

Увођењем главних координата аутор је свео симултане диференцијалне једначине кретања брода по узбураном мору на две раздвојене једначине. И упоредио је фреквенције слободних осцилација, које је добио из њих, са фреквенцијама слободних осцилација брода, које се добијају из једначина када се у симуланим једначинама занемаре апсисе тежишта површине пливања и допунских маса. Аутор је показао да се читав овај проблем може посматрати у функцији три параметра: $\lambda = x_c/i$, $\nu = i_2/i$ и K где је x_c — апсиса тежишта површине пливања рачуната у подужном правцу у односу на тежиште брода, i — полупречник инерције површине пливања, i_2 — полупречник инерције масе брода за попречну осу и K — коефицијент допунских маса. Тим путем аутор је дао критеријум када се фреквенције слободних осцилација брода на узбураном мору могу одређивати из раздвојених једначина кретања, а када из симуланих.

У дискусији су учествовали: Салтиков, Билимовић, Вороњец, Авакумовић, Хлитчијев, Вучковић, Базиљевић, Раденковић, Бојанић и Стојаковић.

Седница је закључена у 19 ч. 45 м.

349. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 9 АПРИЛА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Билимовић, Кашанин, Мишковић, Салтиков, Хлитчијев, Авакумовић, Базиљевић, Бојанић, Врчко, Вучковић, Ђурић, Караџић, Марић, Најерловић, Павловић, Првановић, Раденковић, Радојчић, Симић, Станојевић, Стојановић, Стојаковић, Станковић, Фемпл.

482) Р. Кушев ић (Загреб) саопштио је рад — *Итерациони иосиуици решавања система линеарних једначина у ситици оквирих консирукција.*

У дискусији су учествовали: Базиљевић, Кашанин, Хлитчијев, Ђурић, Мишковић, Томић, Билимовић и Раденковић.

Седница је закључена у 20 ч.

под условом да коефицијенти уз највише степене полинома $P(x)$ и $Q(x)$ буду 1. У том случају је

$$\sum_{r=1}^{\infty} \frac{1}{r^2} = \frac{P(x)}{Q(x)} + \kappa \sum_{r=1}^{\infty} \frac{1}{r^2 Q(r) Q(r+1)}.$$

Овде је показано да полиноми $P(x)$ и $Q(x)$ задовољавају једначине

$$\begin{aligned}(x-1)Q(x+1) + x^2Q(x) &= (2x^2 - 2x + n^2 + n + 1)Q(x), \\ (x-1)^2P(x-1) + x^2P(x+1) &= (2x^2 - 2x + n^2 + n + 1)P(x) + Q(x-1) - Q(x+1).\end{aligned}$$

Из ових полинома могу се једнозначно одредити полиноми $P(x)$ и $Q(x)$.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Пејовић, Томић и Кашанин.

Директор је предложио члановима Института да размисле о могућности поделе Института на секције. У дискусији по овом питању учествовали су: Билимовић, Кашанин, Мишковић, Анђелић и Мушцики.

Седница је закључена у 19 ч. и 30 м.

347. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 26 МАРТА 1958, у 18 ч. и 30 м.

Претседава директор, дописник Томић.

Присутни су: Кашанин, Билимовић, Хлитчијев, Павловић, Мишковић, Салтиков, Вороњец, Фемпл, Стојановић, Стојаковић, Станојевић, Мушцики, Радосављевић, Богуновић, Бојанић, Базиљевић, Брчић, Анђелић, Радојчић, Борђевић, Бркић, Симовљевић, Лазовић, Првановић и Ђурић.

Прочитан је записник 346. седнице и примљен без примедбе.

480) В. В. Мишковић је саопштио рад — *Примене принципа sukcesивних апроксимација у методи једнаких висина*.

У раније објављеном једном свом раду, аутор је изложио графички поступак којим се проверавају из посматрања (методом једнаких висина) добивене величине. У овом раду је писац показао:

1° како се тај графички поступак може искористити да се дође до приближних вредности тражених непознатих и

2° како се могу, полазећи од ових, sukcesивном апроксимацијом, одредити највероватнија решења полазног система условних једначина.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Базиљевић, Фемпл, Анђелић и Стојановић.

Седница је закључена у 20 ч.

МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ

348. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 2 АПРИЛА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Билимовић, Салтиков, Хлитчијев, Авакумовић, Вороњец, Базиљевић, Бојанић, Богуновић, Вучковић, Јојић, Марић, Првановић, Раденковић, Радосављевић, Симоновић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл.

Извинили су се: Кашанин, Мишковић, Анђелић и Станковић.

Прочитан је и примљен записник 347. седнице, од 26 марта 1958.

481) Д-р инж. Љубодраг Радосављевић саопштио је рад — *Поређење фреквенција слободних осцилација брода на узбураном мору на основу симуланих и раздвојених диференцијалних једначина кретања*.

Увођењем главних координата аутор је свео симултане диференцијалне једначине кретања брода на узбураном мору на две раздвојене једначине. И упоредио је фреквенције слободних осцилација, које је добио из њих, са фреквенцијама слободних осцилација брода, које се добијају из једначина када се у симултаним једначинама занемаре апсисе тежишта површине пливања и допуних маса. Аутор је показао да се читав овај проблем може посматрати у функцији три параметра: $\lambda = x_c/i$, $\sigma = \omega i/i$ и K где је x_c — апсиса тежишта површине пливања рачуната у подужном правцу у односу на тежиште брода, i — полупречник инерције површине пливања, i_1 — волупречник инерције масе брода за попречну осу и K — коефицијент допуних маса. Тим путем аутор је дао критеријум када се фреквенције слободних осцилација брода на узбураном мору могу одређивати из раздвојених једначина кретања, а када из симултаних.

У дискусији су учествовали: Салтиков, Билимовић, Вороњец, Авакумовић, Хлитчијев, Вучковић, Базиљевић, Раденковић, Бојанић и Стојаковић.

Седница је закључена у 19 ч. 45 м.

349. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 9 АПРИЛА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Билимовић, Кашанин, Мишковић, Салтиков, Хлитчијев, Авакумовић, Базиљевић, Бојанић, Врчко, Вучковић, Ђурић, Караџић, Марић, Најерловић, Павловић, Првановић, Раденковић, Радојчић, Симић, Станојевић, Стојановић, Стојаковић, Станковић, Фемпл.

482) Р. Кушев ић (Загреб) саопштио је рад — *Итерациони поступци решавања система линеарних једначина у сличној оквирних конструкција*.

У дискусији су учествовали: Базиљевић, Кашанин, Хлитчијев, Ђурић, Мишковић, Томић, Билимовић и Раденковић.

Седница је закључена у 20 ч.

350. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 16 АПРИЛА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава академик А. Билимовић.

Присуствују: Томић, Мишковић, Хлитчијев, Авакумовић, Вороњец, Базилевић, Бојанић, Брчић, Вучковић, Ђурић, Јојић, Марић, Орлов, Пејовић, Првановић, Раденковић, Радојчић, Радосављевић, Симоновић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић, Станковић, Фемпл.

Извинио се Кашанин.

Прочитани су и примљени записници 348. Седнице, од 2 априла, и 349. Седнице, од 9 априла 1958.

483) М. Томић саопштио је рад Р. Бојанића и М. Томића — *Примедба о функцијама ограничених варијација*.

Аутори су доказали став: Ако је $f'(x) = 0$ скоро свугде у (a, b) , и ако је $f(x)$ непрекидна функција ограничене варијације тада је

$$\int_a^b |f(x+h) - f(x)| dx = o(h), \quad h \rightarrow 0.$$

Користећи овај став аутори су извели Wiener-ов резултат да код функције $f(x)$ наведене особине $(n^{-1}) \sum |b_n| \rightarrow 0, n \rightarrow \infty$, при чему је b_n Fourier-ов коефицијент од $f(x)$.

У дискусији су учествовали: Радојчић, Пејовић, Авакумовић и Билимовић.

Седница је закључена у 19 ч. 15 м.

351. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 23 АПРИЛА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Билимовић, Мишковић, Салтиков, Хлитчијев, Авакумовић, Вороњец, Анђелић, Богуновић, Бојанић, Брчић, Вучковић, Јојић, Марић, Мирковић, Првановић, Радојчић, Радосављевић, Симоновић, Станојевић, Станковић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл.

Извинили су се: Кашанин и Базилевић.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 350. седнице, од 16 априла 1958.

484) Љ. Радосављевић саопштио је рад — *Критеријум за занемаривање слободних осцилација брода при кретању по узбурканом мору*.

Проблем кретања брода по узбурканом мору своди се на две симулатане линеарне диференцијалне једначине другог реда са константним коефицијентима. При-

ликом интегрирања ових једначина уобичајено је у пракси да се општи интегрални комплексни делова ових једначина, односно слободне осцилације, занемаре и да се претпостави, да се укупно кретање своди само на партикуларне интеграле нехомогених делова једначина, односно на принудне осцилације. Користећи се Routh-ових услова аутор је неједначином ограничено величину коефицијента отпора по јединици површине водене линије при којој се слободне осцилације могу заиста занемарити.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Билимовић, Хлитчијев и Вороњец.

485) Б. Станковић саопштио је рад — *О инваријантима Мејјер-ове трансформације*.

За Мејјер-ову интегралну трансформацију дате су извесне функције које су инваријанте ове трансформације, а затим се показује да су те функције, под извесним ограничењем, једине инваријанте ове трансформације. Сем тога доказује се да су инваријанте гране аналитичке функције регуларне за све вредности $x \neq 0$.

У дискусији је учествовао Авакумовић.

Седница је закључена у 19 ч. 45 м.

352. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 30 АПРИЛА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Билимовић, Кашанин, Хлитчијев, Вороњец, Анђелић, Бајшански, Бојанић, Вучковић, Јојић, Мушици, Пејовић, Радојчић, Радосављевић, Симовљевић, Станојевић, Р. Стојановић, З. П. Стојановић, В. Стојановић, Фемпл и Шашкијевић.

Прочитан је и примљен записник 351. седнице, од 23 априла 1958.

486) Б. Бајшански саопштио је рад — *О дефиницији реалног броја*.

Аутор констатује да се при дефиницији реалног броја у већини савремених уџбеника математичке анализе среће једна тривијална логичка погрешка која се састоји у занемаривању чињенице да Дедекиндов пресек, Канторов и Бахманова класа еквиваленције, бесконачан десимални разломак итд. представљају различите врсте ствари. Аутор затим анализира разне начине на које се може изабести ова погрешка и закључује да су најприхватљивији дескриптивно дефинисање или систематско заснивање реалног броја. Ова два начина имају и ту предност што истичу прави смисао помнутих разних „дефиниција“ реалног броја — које уствари само служе као доказ егзистенције реалних бројева, односно представљају различите интерпретације реалног броја.

Најзад, из сличних разлога аутор сматра за разумније, углавном супротно владајућој пракси, и комплексне бројеве дефинисати дескриптивно, а Hamilton-ову и Cauchy-еву „дефиницију“, као и Argand-ов дијаграм, схватити само као различите интерпретације комплексног броја.

У дискусији су учествовали: Вучковић, Станојевић, Бојанић, Кашанин, Билимовић, Анђелић и Пејовић.

487) Т. Анђелић је поднео реферат о саветовању Немачког друштва за Примењену математику и механику, одржаном у Saarbrücken-у.

Благодарећи помоћи коју ми је одобрила Управа Математичког института Српске академије наука могао сам и ове године учествовати у научном саветовању за Примењену математику и механику, чији сам редовни инострани члан, од 8-12 априла у Saarbrücken-у.

На пут сам кренуо увече 5 априла. Један дан сам се задржао у Штутгарту, где сам разговарао са претседником предузећа „Teubner“ о нашем преводу Hilbert-

ових „Основа геометрије“, којом приликом сам изразио захвалност Математичког института за предиспозитивност предузећа у погледу услова за објављивање нашег превода и био задовољан да дејство да у смислу уговора Математички институт на крају ове пословне године поднесе предузећу обрачун о продатим примерцима превода.

На самом саветовању (конгресу) у Saarbrücken-у узело је учешће око 350 чланова друштва и нечланова (гостију). Из Југославије је било пријављених 12 учесника (од којих 8 редовних чланова), и то: 2 из Љубљане, 1 из Загребa и 9 из Београда. Међутим, пријављени Загребчани није дошао, а из Београда је дошло 7.

Моје саопштење „Einige Bemerkungen zu der Verwandlung von quadratischen Formen mit numerischen Koeffizienten in die Summen von Quadraten“, које је било благовремено пријављено и стављено на дневни ред, иако је било врло мало времена остављено за оригинална научна саопштења, нисам прочитао. Указала ми се прилика да пре доласка мога саопштења на дневни ред разговором са R. Zutmühl-ом, познатим стручњаком за нумеричке матричне методе и писцем познатог уџбеника „Matrizen“. Он је потврдио тачност мојих резултата и обећао ми да ће их као такве забележити у својим радовима. После тога сам пристао, на молбу ректора Варшавског универзитета Станислава Турског, да њему уступим време резервисано за моје саопштење. Приликом отварања Конгреса досадашњи председник H. Gördler је нарочито подвукао да ће се будући састанци још више оријентисати према експозицијама резултата у појединим областима, с тим да одговорни предавачи свакако изнесу пред млађе учеснике и проблеме који су на дневном реду у одређеној области Примењене математике и механике.

Према годишњем извештају Друштво броји око 1050 чланова, од којих је 250 из иностранства. Истакнуто је да после САД (52 члана) и Аустрије (32) долази по броју чланова Југославија са 25 чланова. Од стране руководства Друштва је то истакнуто као резултат моје личне активности у стварању научних веза између Југославије и Немачке и проширењу културних веза.

Искористио сам слободно време на Конгресу и са шефом универзитетске наставе у Министарству просвете Немачке Демократске Републике, професором K. Schröder-ом, договорио се да они уступе Математичком институту и Природно-математичком факултету два научна филма из Више геометрије које сам имао прилике да видим прошле јесени на Конгресу Немачког друштва за математику у Дрездену.

У повратку сам се задржао два дана у München-у, којом приликом сам разговарао са проф. J. Heindhold-ом о учешћу чланова Немачког друштва на Конгресу Југословенског друштва за механику, у Опатији, и искористио прилику да прегледам библиотеку.

У дискусији су учествовали Кашанин и Билимовић.

Седница је закључена у 20 ч. 10 м.

353. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 7 МАЈА, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Билимовић, Мишковић, Вороњец, Анђелић, Бајшански, Богуновић, Брчић, Вучковић, Јојић, Марић, Мушњики, Орлов, Првановић, Радосављевић, Симовљевић, Симоновић, Стојановић, Стојаковић, Фемпл.

Извинили су се Кашанин и Хлџичијев.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 352. седнице, од 30 априла 1958.

488) В. В у ч к о в и ћ је саопштио рад — *Једна нова класа полинома, и њена примена у теорији збирљивости.*

Дефинисана је класа полинома $\sigma_v^n(x)$ и $\tau_v^n(x)$, $n = 0, 1, 2, \dots$, $0 \leq v \leq n$ која генералнише Стирлингове бројеве прве и друге врсте и помоћу њих дата генерализација Латаковијева поступка збирљивости.

У дискусији су учествовали: Бојанић, Бајшански и Томић.

Седница је закључена у 19 ч.

354. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 14 МАЈА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Билимовић, Кашанин, Мишковић, Хлџичијев, Авакумовић, Вороњец, Анђелић, Базиљевић, Бојанић, Брчић, Вучковић, Јојић, Крсмановић, Марић, Првановић, Симоновић, Симовљевић, Стојановић, Стојановић, Радојчић, Радосављевић, Фемпл.

Авакумовић је ставио примедбу да претходној седници није присуствовао јер је, због воза, закаснио.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 353. седнице, од 7 маја 1958.

489) В. А в а к у м о в и ћ је саопштио рад — *О сферичној функцији Schrödinger-ове једначине.*

Ако је тродимензионалном Шредингеровом оператору $\Delta u = g(y) + f g(y)$ функција класе Хелдер, а оператор је полуограничен, онда за спектралну функцију важи релација

$$|\Theta(x; \pi) - \frac{1}{6\pi^2} u^3| < m_1(x) \quad \text{за} \quad u < m_2(x).$$

У дискусији су учествовали: Марић, Кашанин, Бојанић, Томић и Билимовић.

Седница је закључена у 19 ч. 40 м.

355. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 21 МАЈА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Кашанин, Мишковић, Салтиков, Хлџичијев, Вороњец, Анђелић, Богуновић, Бојанић, Брчић, Вучковић, Ђурић, Јојић, Милосављевић, Мушњики, Раденковић, Радојчић, Радосављевић, В. Стојановић, Р. Стојановић, Стојаковић, Станковић.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 354. седнице, од 14 маја 1958.

490) В. Б р ч и ћ је саопштио рад — *Физеластично испитивање брана с отворима.*

У раду је изложен поступак извршеног испитивања напонског стања код гравитационих брана с отворима помоћу методе фотосластичности. Проблем је третаан у две димензије, а усвојен је попречни профил бране облика равностраниг троугла, оптерећен хидростатичким оптерећењем и укључен на једној страни. У раду је примењена метода графичке интеграције и нумеричко решавање Laplace-ове једначине, те је извршена анализа концентрације у зависности од извесних геометријских параметара.

У дискусији су учествовали: Вороњец, Хлџичијев и Богуновић.

491) В. Б о г у н о в и ћ је саопштио рад — *О једној примени тригонометријских полинома.*

Проучаван је проблем савијања греде на еквиливантним лежиштима од којих су крајњи потпуно крути док су остали еластични. Узете су у обзир две врсте оптерећења: а) концентрисани терети над еластичним лежиштима, б) произвољно непрекидно оптерећење. Из диференцијалних једначина савијене греде, а применивши

тригонометриске полиноме, добива се експлицитно решење за отпоре еластичних лежњишта и за моменте над тим лежњиштима.

У дискусији су учествовали: Хлитчијев, Кашанин, Ђурић и Бојанић.

Седница је закључена у 20 ч. 10 м.

356. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 28 МАЈА 1958, у 18 ч. 15 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: J. Sneddon, Кашанин, Салтиков, Хлитчијев, Авакумовић, Анђелић, Базилевић, Богуновић, Бојанић, Брчић, Вучковић, Ђурић, Јојић, Марић, Марковић, Мирковић, Мушицки, Окиљевић, Орлов, Павловић, Првановић, Раденковић, Радојчић, Радосављевић, Рашковић, Симовљевић, Станковић, Станојевић, Стефановић, Стојанковић, Стојановић, Фемпл, Шашкијевић.

492) J. Sneddon (Glasgow) је саопштио рад — *Двојне интегралне једначине*.

Седница је закључена у 19 ч.

357. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 11 ЈУНА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: проф. T. V. Davies, Кашанин, Мишковић, Авакумовић, Вороњец, Адамовић, Анђелић, Бајшански, Бојанић, Вучковић, Јојић, Марић, Марковић, Мирковић, Орлов, Павловић, Првановић, Радојчић, Радосављевић, Симоновић, Симовљевић, Станковић, Станојевић.

Директор је отворио седницу и поздравно госта T. V. Davies-а, проф. Универзитета у Лондону, и саопштио да ће проф. Davies одржати предавање у Институту 12 јуна 1958, у 18 ч.

493) К. Орлов је саопштио рад — *Математички квази-сјекеири (акорди) и њихова примена*.

У саопштењу се излаже начин образовања квази-спектра (математичких акорда), њихове предности и примене: 1) код развијања функција у Тајлоров ред и 2) код интегрисања диференцијалних једначина.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Авакумовић, Мишковић, Станковић и Бојанић.

494) М. Томић је саопштио рад Чхо-Нви Јанг-а — *Интеграбилност неких функција дефинисаних Fourier-овим редовима*.

Аутор показује да $\eta(x)f(x) \in L(0, \pi)$, где је $f(x) = \lambda_0/2 + \sum_{n=1}^{\infty} \lambda_n \cos nx$, $\lambda_n \downarrow 0$ увек случај, ако $\sum_{n=1}^{\infty} n \lambda_n \int_0^{\pi} x \eta(x) dx < \infty$.

При томе је $\eta(x) \geq 0$, и $x\eta(x) \in L(0, \pi)$. Инверзни став је дат при једном напредном, допуском услову. Овај резултат у извесном смислу садржи све досада познате резултате из интеграбилности функција $f(x)$ где $f(x)$ има напред наве-

дени облик.

У дискусији су учествовали: Авакумовић и Вучковић.

Седница је закључена у 20 ч.

358. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 12 ЈУНА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава проф. Т. Анђелић.

Присуствују: Кашанин, Вороњец, Јојић, Мирковић, Првановић, Радосављевић, Симовљевић, Стојановић и Фемпл.

495) T. V. Davies (Лондон) је саопштио рад — *О примени интегралних једначина у решењу проблема вискозног флуида*.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

359. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 18 ЈУНА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Биљковић, Мишковић, Вороњец, Адамовић, Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Бертолино, Бојанић, Брчић, Вучковић, Јојић, Марић, Марковић, Мирковић, Мушицки, Орлов, Првановић, Раденковић, Радојчић, Симовљевић, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојановић, Шашкијевић.

Прочитани су и примљени записници 355. седнице, од 21 маја, 356. седнице, од 28 маја, 357. седнице, од 11 јуна и 358. седнице, од 12 јуна 1958.

496) Ч. Станојевић је саопштио рад — *Услов комутибилности у јрсеку са дељењем карактеристике 2*.

Дају се услови комулативног тела карактеристике 2, затим се дефинише p -комутибилност ($p > 1$) и дају услови p -комутибилности тела карактеристике p (прост број).

497) Д. Адамовић је саопштио рад — *Уопштење две теореме В. Sz. Nagy-а*.

Уопштавају се два става В. Sz. Nagy-а која се односе на функције $g(x)$ и $f(x)$ које су обе у интервалу $(0, \pi)$ нерастуће и са доње стране ограничене и испуњавају услове:

$$xg(x), f(x) \in L(0, \pi),$$

A. за апсолутну конвергенцију реда $\sum n^{-\gamma} b_n$ потребно је и довољно да буде $x^{-\gamma} g(x) \in L(0, \pi)$, $(0 < \gamma \leq 1)$;

B. за апсолутну конвергенцију реда $\sum n^{-\gamma} a_n$ потребно је и довољно да буде $x^{-\gamma} f(x) \in L(0, \pi)$,

или

$$f(x) \log x \in L(0, \pi),$$

према томе да ли је $0 < \gamma < 1$ или $\gamma = 1$.

При томе су b_n коефицијенти синусног реда функције $g(x)$, а a_n коефицијенти косинусног реда функције $f(x)$.

Уопштење дају следеће теореме:

I_1 . За апсолутну конвергенцију реда $\sum n^{-\gamma} L(n) b_n$ потребно је и довољно да буде

$$x^{\gamma-1} L\left(\frac{1}{x}\right) g(x) \in L(0, \pi),$$

где је

$$1 < \gamma < 2.$$

I_2 . Ако је $x^{\gamma-1} L\left(\frac{1}{x}\right) f(x) \in L(0, \pi)$, ред $\sum n^{-\gamma} L(n) a_n$ апсолутно конвер-

гира. Уколико је $\frac{L(x)}{x^{1+\gamma}} \downarrow$ за x довољно велико важи и обрнуто.

При томе је $0 < \gamma < 1$. Овде је $L(x)$ споро променљива функција.

Наведеним теоремама се придружује још једна слична теорема.

У дискусији су учествовали Бојанић и Томић.

498) Б. Бајшански је саопштио рад — *Једна примедба о понашању целог реда на рубу круга конвергенције*.

Аутор уопштава следећи Карлеманов став: Нека је степени ред функције $g(z)$ конвергентан у тачки $z=1$. Да би степени ред функције $g(f(z))$ био конвергентан у тачки $z=1$: довољно је да:

- 1) $f(z)$ буде регуларно за $|z| < 1 + \epsilon$,
- 2) $f(1) = 1$,
- 3) $|f(z)| < 1$ за $|z| \leq 1$, $z \neq 1$, и да
- 4) додир криве $f(e^{i\theta})$ са јединичним кругом буде првог реда.

Уопштење се састоји у ослабљавању последњег услова.

Седница је закључена у 19 ч. 40 м.

360. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 25 ЈУНА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присуствују: Билимовић, Кашанин, Мишковић, Салтиков, Авакумовић, Вороњец, Адамовић, Анђелић, Аљанчић, Базилјевић, Богунчић, Брчић, Вучковић, Борђевић, Бурић, Јојић, Марић, Мушакчи, Првановић, Раденковић, Радосављевић, Симоновић, Станковић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл.

Директор је отворио седницу и саопштио да је сарадник Института Растко Стојановић потврђен за доцента на Природно-математичком факултету.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 359. седнице, од 18 јуна 1958.

499) С. Фемпл је саопштио рад — *О једном ивику елиптичког интеграла III врсте и о његовим ирменема*.

Аутор указује на један тип елиптичког интеграла III врсте који се појављује у проблемима геометрије, који, за разлику од Legendre-овог нормалног типа, има конкретно геометриско значење, а који, аналогно вези термина „елиптички интеграл“ са обимом елипсе, назива „конички интеграл“.

Изводе се обрасци аналогни онима за Legendre-ов тип и показује да већина образаца за овај нови тип има једноставнију структуру од одговарајућих Legendre-ових

образаца, а да ниједан од образаца нема сложенију структуру.

На основи наведеног типа постављају се у једноставном облику једначине линија основе косе кружне и усправне елиптичке купе кад им се омотач развије у раван и изнесе нека геометријска посматрања.

У дискусији су учествовали Кашанин и Билимовић.

500) Н. Салтиков је саопштио рад — *Испитивање услова интегралности диференцијалних једначина*.

Постављају се два питања за интегралне неинтеграбилних диференцијалних једначина са произвољним параметрима и произвољним функцијама: 1° Интегралити ове једначине за поједине вредности тих произвољних елемената; 2° Наћи све интегралне облике једначина и услове које морају у том случају задовољавати произвољни елементи. Постоје добро познате методе за решавање другог наведеног питања за различите проблеме као што су Лиувилев проблем за интеграле динамике, интеграл динамике који се добијају развијањем променљивих и најзад за услове егстензије посредних интеграла Монж-Амперових партијалних једначина другог реда. Ови последњи су разрађени од разних аутора а нарочито од М. Н. Мартина. Међутим овај аутор није могао решити свој проблем јер је применио методу која не гарантује опшност решења.

У дискусији су учествовали Кашанин, Билимовић и Томић.

Седница је закључена у 20 ч. 10 м.

МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ

361. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 10 СЕПТЕМБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Хлтичићев, Вороњец, Аљанчић, Бајшански, Вучковић, Јанковић, Мушакчи, Орлов, Радосављевић, Стојаковић, Стојановић.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 360. седнице, од 25 јуна 1958.

501) В. Вучковић је саопштио рад — *О инклузији код Карамата — Stirling-ових функција збирљивости*.

Низ $\{s_n\}$ је KS(k) — збирљив ка s ако низ

$$s_n^k = \left\{ \sum_{v=0}^n \binom{n}{v} k^v \cdot s_v \right\} / k(k+1)\dots(k+n-1)$$

конвергира ка s . При томе $s \in \left(\binom{n}{v} \right)$ Стирлингови брсеви прве врсте. За $k > 0$ су KS-поступци регуларни.

Доказан је став: за $0 < \alpha < \beta$ је $KS(\beta) \subset KS(\alpha)$.

У дискусији су учествовали: Бајшански и Томић.

Седница је закључена у 18 ч. 45 м.

362. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 17 СЕПТЕМБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Адамовић, Аљанчић, Богунчић, Бркић, Марјановић, Мушакчи, Првановић, Радојчић, Стојановић, Фемпл.

505) М. М а р а в и ћ је саопштно рад — *О збирљивости генерализованих Fourier-ових редова.*

Овде се из једног Абдхани-ова резултата о Riesz-збирљивости генерализованих Fourier-ових редова и једне теореме, која даје везу између Riesz-ове и G_θ^x збирљивости, долази до теореме и збирљивости генерализованих Fourier-ових редова поступком G_θ^x .

У дискусији су учествовали: Томић, Вучковић, Билимовић и Марић.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

365. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 8 ОКТОБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник Томић:

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Вороњец, Анђелић, Аљанчић, Богуновић, Вучковић, Мушицки, Раденковић, Радојчић, Радосављевић, Станојевић, Станковић, Фемпл.

Извинили су се: Кашанин, Хлитчијев, Базиљевић, Стојановић и Првановић.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 364. седнице, од 1 октобра 1958.

506) В. В у ч к о в и ћ је саопштно рад — *О инклузији код модификованих Stirling-ових јосиуака збирљивости.*

Низ $\{s_n\}$ је $S(a)$ — збирљив (по модификованом Старлингову поступку ред a) ка s ако низ

$$S_n^a = \left\{ \sum_{v=0}^n \sigma_v^n(a) s_v \right\} / (a-1) \dots (a-n)$$

тежи ка s . При томе су $\sigma_v^n(a)$ од аутора раније уведени Стирлингови полиноми прве врсте, дефинисани са

$$(x+a) \dots (x+a+n-1) = \sum_{v=0}^n \sigma_v^n(a) x^v$$

за $a > -1$ S -поступци су регуларни.

Доказан је став: за $-1 < \alpha < \beta$ је $S(\alpha) < S(\beta)$ и испитан износ KS - и S -збирљивости.

У дискусији су учествовали: Аљанчић и Билимовић.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

366. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 22 ОКТОБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Салтиков, Авакумовић, Вороњец, Адамовић, Аљанчић, Базиљевић, Вучковић, Марић, Марковић, Мушицки, Првановић, Радојчић, Рашковић, Шнајдер, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић и Фемпл.

Извинили су се: Кашанин и Радосављевић.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 365. седнице, од 8 октобра 1958.

507) Б. С т а н к о в и ћ је саопштно рад — *О једној класи функционела.*

Под скупом P полинома, помножених експоненцијалном функцијом коначног носача, дефинисан је скуп линеарних и непрекидних функционела P^1 . Скуп локално L -интеграбилних функција је подскуп P^1 . Дефинисан је производ аналитичног оператора и функционела из P^1 . За тај производ је показано да је хомоморфизам, затим је показана непрекидност и јединственост. Сем тога, производ са локално L -интеграбилном функцијом, за коју је тај производ дефинисан у простору L^1 , поклапа се у смислу функционела и нумеричке функције из L^1 .

Као примена проширена је теорема Вочпег-а за интегралне једначине типа композиције.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Авакумовић и Томић.

Седница је закључена у 19 ч. 40 м.

367. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 29 ОКТОБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава академик А. Билимовић.

Присутни су: Хлитчијев, Авакумовић, Вороњец, Томић, Аљанчић, Бајшански, И. Ђорђевић, Р. Ђорђевић, Ивковић, Марковић, Првановић, Раденковић, Радојчић, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл.

Извинили су се: Кашанин, Мишковић, Салтиков, Марић, Рашковић, Јојић, Радосављевић.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 366. седнице, од 22 октобра 1958.

Избор два члана Савета Института одложен је за наредну седницу, због одсутности претседника савета академика Р. Кашанина, који је спречен да присуствује овој седници.

508) М. Т о м и ћ је саопштно рад — *О једном става А. Колмогорова који се односи на тригонометријске редове са изразима n^{λ} .*

Став Колмогорова о коме је реч гласи: Ако Fourier-ов ред једне L -интеграбилне функције има бесконачно много празнина (n_k+1, n_k) таквих је $n_k+1 | n_k \geq \lambda > 1$ тада $n_k \rightarrow f(x)$ скоро свугде. Показано је да се размак празнине може сузити, ако се зна брзина којом интегрални модул $\omega(\delta)$ дате функције тежи нули. Исто тако у датим празнинама није потребно да коефицијенти ишчезавају, већ да имају извесну правилност.

У дискусији су учествовали Авакумовић и Бајшански.

Седница је закључена у 19 ч. 15 м.

368. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 5 НОВЕМБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Хлитчијев, Авакумовић, Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Базиљевић, Венечанин, Ђорђевић, Лазовић, Лео, Мирковић, Мушицки, Поповић, Радојчић, Симвљевић, Станојевић, Стојановић, Фемпл, Шевић.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 367. седнице, од

19 октобра 1958.

509) Т. А н њ е л и ћ је поднео извештај о Симпозијуму Руђера Бошковића у Дубровнику.

У дискусији су учествовали: Авакумовић, Билимовић, Мишковић и Томић.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

369. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 12 НОВЕМБРА 1958, у 18 ч. 15 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Мишковић, Салтиков, Хлитчијев, Авакумовић, Вороњец, Адамовић, Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Вучковић, Р. Erdős, Ђвковић, Марић, Првановић, Раденковић, Радојчић, Радосављевић, Рашковић, Симољевић, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојановић, Стојановић, Фемпл.

Директор је поздравно госта Р. Erdős-а, професора Универзитета у Јерусалиму.

510) Р. Е r d ö s је одржао саопштење на немачком језику — *О неким решеним и нерешеним проблемима теорије бројева.*

У дискусији је учествовао Авакумовић.

Седница је закључена у 19 ч. 20 м.

370. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 19 НОВЕМБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Авакумовић, Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бркић, Вучковић, Марић, Мушицки, Поповић, Првановић, Радојчић, Рашковић, Стојановић, Фемпл.

Извинили су се Радосављевић и Станковић.

Прочитани су и примљени без примедбе записници 368. седнице, од 5 новембра, и 369. седнице, од 12 новембра 1958.

511) М. П р в а н о в и ћ је саопштила рад — *О неким особинама вкштора цикличних кривина кривих.*

W. Blaschke је посматрао систем цикличних кривих на површи тродимензионог Еуклидског простора, тј. систем кривих које имају своју особину: оскулаторна кружна линија система, у свакој тачки површи, сече још једном кружну линију која је, у посматраној тачки, нормална на тој површи.

У овом раду дефинисан је систем цикличних кривих потпростора неког Риманова простора и дефинисан појам вектора цикличне кривине произвољне криве потпростора. Затим је уведен појам вектора друге, треће, ..., $n-1$ -ве цикличне кривине и показано је да постоје две врсте таквих вектора. Назад је испитано понашање ових вектора при конформној трансформацији простора.

У дискусији су учествовали: Авакумовић, Билимовић, Рашковић, Стојановић, Радојчић и Фемпл.

Седница је закључена у 19 ч. 15 м.

371. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 25 НОВЕМБРА 1958, у 18 ч. 15 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Салтиков, Аљанчић, Анђелић, Вучковић, R. Fuller-

ton, Мирковић, Поповић, Првановић, Радојчић, Станковић, Стојановић, Miss Tolman, Фемпл.

Директор је отварајући седницу поздравно госта R. Fullerton-а, професора Универзитета у Мериленду.

512) R. Fullerton је одржао саопштење на енглеском језику — *Конјуре и теорије нејрекидних површина.*

У дискусији је учествовао Радојчић.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

372. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 26 НОВЕМБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић,

Присутни су: Билимовић, Мишковић, Хлитчијев, Авакумовић, Вороњец, Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Вучковић, Злоковић, Крсмановић, Костић, Павловић, Првановић, Раденковић, Радојчић, Радосављевић, Сајдић, Стојановић, Стојаковић, Фемпл.

Извинио се Богуновић.

Директор је отварајући седницу поздравно госта арх. М. Злоковића, професора Архитектонског факултета у Београду.

513) М. З л о к о в и ћ је одржао саопштење — *Теориске јосйавке о улози и значају йройорционалних шесйара у композициским мейодама античке умейности.*

У дискусији су учествовали Билимовић и Анђелић.

Седница је закључена у 19 ч. 50 м.

373. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 3 ДЕЦЕМБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Билимовић, Кашанин, Хлитчијев, Авакумовић, Вороњец, Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Богуновић, Бркић, Марић, В. Поповић, И. Поповић, Првановић, Раденковић, Радојчић, Радосављевић, Рашковић, Симоновић, Станковић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл.

Прочитани су и примљени без примедбе записници 369. седнице, од 12 новембра, 370 седнице, од 19 новембра и 371 седнице, од 25 новембра 1958.

Веће Института је једногласно изабрало за чланове Савета д-ра Др. Раденковића, професора Грађевинског факултета, и д-ра Сл. Аљанчића, доцента Природно-математичког факултета.

514) М. С т о ј а к о в и ћ је саопштио рад — *О Lukasiewicz-евој нотацији.*

У саопштењу су упоређене нотације у математичкој логици и то Russell-ова, Peano-ова и Lukasiewicz-ева. Изнети су неки ставови у вези са овим последњим и учињен покушај преношења исте у математику.

У дискусији су учествовали: Авакумовић, Станковић, Марић, Раденковић, Базиљевић, Фемпл, Рашковић, Стојановић, Билимовић и Кашанин.

515) В. Б о г у н о в и ћ је саопштио рад — *Примедба о једној аналогји са йроблемом йорзије.*

У саопштењу је показано да постоји аналогија између проблема љуске (mem-

бранска теорија) за правоугаону основу и проблема торзије правоугаоног пресека.

У дискусији су учествовали: Хлитчијев, Авакумовић, Раденковић и Томић.

Седница је закључена у 19 ч. 45 м.

374. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 10 ДЕЦЕМБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: L. V. Ahlfors, Билимовић, Мишковић, Хлитчијев, Аљанчић, Анђелић, Мамузић, Марић, Првановић, Радојчић, Радосављевић, Симоновић, Станковић, Стојаковић, Стојановић.

Директор је отварајући седницу поздравио госта г. Ahlfors-а, професора Универзитета у Cambridge-у, Mass., USA.

516) L. V. Ahlfors је одржао саопштење на немачком језику — *Das Modultproblem der Riemannschen Flächen*.

У дискусији је учествовао А. Билимовић.

Седница је закључена у 20 ч.

375. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 17 ДЕЦЕМБРА 1958, у 18 ч. 15 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Билимовић, Кашанин, Мишковић, Авакумовић, Вороњец, Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Базиљевић, Богуновић, Бркић, Вучковић, Јорговић, Камњеновић, Лазовић, Леко, Малабашки, Марић, Мирковић, Мушници, Пејовић, Попов, Поповић, Првановић, Радојчић, Симоњевић, Симоновић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл.

Присутни су минутом ћутања, одали пошту преминулом академику Милутину Миланковићу, потпретседнику Српске академије наука.

О животу и раду пок. академика Милутина Миланковића говорили су: Кашанин, Мишковић, Анђелић и Томић.

517) Т. Анђелић је саопштио рад — *Основи Бошковићеве механике*.

Изнет су Бошковићеве основи механике — његово схватање простора, времена, масе и силе према Бошковићеву делу *Theoria philosophiae naturalis*. Нарочито је истакнута Бошковићева дефиниција материјалне тачке и чињеница да је он први увео у науку појам поља.

У дискусији су учествовали: Вороњец, Бајшански, Кашанин, Авакумовић, Стојановић, Радојчић, Билимовић, Камњеновић и Јорговић.

Седница је закључена у 20 ч.

376. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 24 ДЕЦЕМБРА 1958, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Билимовић, Авакумовић, Вороњец, Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Богуновић, Вучковић, Камњеновић, Марић, Првановић, Раденковић, Радосављевић, Симоновић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл.

Прочитани су и примљени без примедбе записници 373. седнице, од 3 децембра; 374. седнице, од 10 децембра и 375. седнице, од 17

децембра 1958.

518) М. Стојаковић је саопштио рад — *Рачун хиперматрица и вишедимензионална интерполација*.

У раду се износе неке теореме о рачуну хиперматрица и исте примењују на проблем вишедимензионалне интерполације. Дају се формуле за интерполацију полинома са више променљивих, у општем случају, како у погледу броја променљивих тако и у погледу вредности променљивих за које се интерполација врши.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Билимовић, Томић.

Седница је закључена у 19 ч.

1959.

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
ОДЕЉЕЊЕ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИХ НАУКА
МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ

ВЕЋЕ ИНСТИТУТА

377. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 28 ЈАНУАРА 1959, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Авакумовић, Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Богуновић, Бркић, Вујчић, Вучковић, Бокпић, Исковић, Кашанин, Комљеновић, Лазовић, Леко, Марић, Мирковић, Митић, Мишковић, Мушници, Павловић, Поповић, Радојчић, Радосављевић, Ристановић, Станковић, Стојаковић, Фемпл, Хлитчијев и Шнајдер.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 376. седнице, од 24 децембра 1958.

519) М. Радојчић је саопштио рад — *О аксиомама теорије релативности*.

Наставак саопштења заказан је за наредну седницу.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Комљеновић, Леко и Станковић.

Седница је закључена у 19 ч. 20 м.

378. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 4 ФЕБРУАРА 1959, у 18 ч. 25 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Авакумовић, Аљанчић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Вујчић, Вучковић, Исковић, Леко, Поповић, Марић, Мушници, Павловић, Поповић, Радојчић, Радосављевић, Ристановић, Симоновић, Станковић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл, Хлитчијев и Шнајдер.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 377. седнице, од 28 јануара 1959.

Директор је саопштио да су чланови Института Ч. Станојевић и В. Марић изабрани за доценте; затим је обавестио чланове да се могу пријавити за учествовање на „Националном конгресу Италијанске математичке уније“, који ће се одржати септембра месеца, у Напуљу. 520) М. Радојчић је одржао саопштење, започето на прегодној седници.

У оба саопштења износи се један потпун систем од 24 аксиома, на којима се темељи кинематика специјалне теорије релативности.

Седница је закључена у 18 ч. 30 м.

379. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 11 ФЕБРУАРА 1959, у 18 ч. 25 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Авакумовић, Аљанчић, Анђелић, Базилевић, Бајшански, Вучковић, Борђевић, Лeko, Марић, Марковић, Мирковић, Мишковић, Поповић, Раденковић, Симовљевић, Станојевић, Стојаковић, Стојаковић Р., Стојановић Д., и Фемпл.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 378. седнице од 4 фебруара 1959.

521) Б. Бајшански је саопштио рад — *Појам псеудооколне и његова примена на генерализацију униформних простора*.

Аутор уводи појам система псеудооколне једног тополошког простора и регуларног система псеудооколне. Показује да се у сваком тополошком простору, са једним тривијалним изузетком, може на основу тих појмова увести једна генерализована униформна структура.

У дискусији су учествовали: Станковић, Вучковић и Стојаковић.

Седница је закључена у 19 ч. 20 м.

380. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 18 ФЕБРУАРА 1959, у 18 ч. 25 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Авакумовић, Аљанчић, Базилевић, Билимовић, Брчић, Вујичић, Борђевић, Кашанин, Марић, Марковић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Радојчић, Радосављевић, Симовљевић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл и Шнајдер.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 379. седнице, од 11 фебруара 1959.

522) С. Аљанчић је саопштио рад — *Генерализација интеграла у смислу Н. Вeyл-а*.

Аутор показује да, ако функција задовољава Липшицов улов реда α , тада њен генерализовани интеграл у смислу Вeyл-а припада $Zugm$ -овој класи функција L^{α} .

У дискусији су учествовали: Билимовић и Томић.

Седница је закључена у 19 ч.

381. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 25 ФЕБРУАРА 1959, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Билимовић, Богуновић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Јојић, Комљеновић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Радосављевић, Симовљевић, Симоновић, Стојановић и Фемпл.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 380. седнице, од 18 фебруара 1959.

523) В. Вучковић је саопштио рад — *Рекурзивне аритметичке са више функција наслеђа*.

Испитане су аритметичке које се добијају проширењем Сколемове шеме рекурзије, дозвољавајући две (уместо једне) функције наслеђа. Специјализовањем односа између тих функција добивене су различите аритметичке и као крајњи резултат, једна рекурзивна аритметика целих бројева у којој је немогуће рекурзивно дефинисати позитивне бројеве и добити растављање целих бројева на просте чиниоце.

У дискусији је учествовао Билимовић.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

382. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 4 МАРТА 1959, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Авакумовић, Аљанчић, Анђелић, Вороњец, Вујичић, Вучковић, Јорговић, Лопандић, Марић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Раденковић, Радојчић, Радосављевић, Симовљевић, Симоновић, Станковић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл и Шнајдер.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 381. седнице, од 25 фебруара 1959.

524) М. Јорговић (Зрењанин) је саопштио свој рад — *О њојму њолигона*.

Аутор даје начин за строгу дефиницију полигонатне стике увођењем појма уније по модулу 2, скуповно-теоретског аналога тополошког појма ланаца по модулу 2.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Вучковић, Радојчић, Станковић и Томић.

Седница је закључена у 19 ч. 25 м.

383. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 11 МАРТА 1959, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Билимовић, Брчић, Вујичић, Борђевић, Комљеновић, Лазовић, Лeko, Марић, Мирковић, Мушицки, Поповић, Радојчић, Рашковић, Симовљевић, Симоновић, Стојановић и Фемпл.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 382. седнице од 4 марта 1959.

525) В. Вујичић је саопштио свој рад — *Идентификација трајекторија иачке йроменливе масе са аутопараслама*.

У раду се даје тензорски облик општих једначина кретања променљиве масе (једначина Мешчурског) и одређује таква повезаност простора у коме су те трајекторије идентичне са аутопаралелима тог простора. У посебном случају изводе се теореме о идентичности трајекторија и геодезијских линија риманског простора. Најзад се показује да трајекторије чувају својство аутопаралелизма у простору сличног $Weyl$ -овом, а у случају да генералисане силе не зависе од брзина; то се односи управо на $Weyl$ -ов простор.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Билимовић, Рашковић и Стојановић.

Седница је закључена у 19 ч. 20 м.

384. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 18 МАРТА 1959, У 18 Ч. 30 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Авакумовић, Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Билимовић, Богуновић, Вороњец, Вујичић, Вучковић, Борђевић, Кашанин, Комљеновић, Марић, Марковић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Раденковић, Радосављевић, Симон-левић, Симоновић, Станковић, Стојковић, Фемпл, Хлџичијев и Швајдер.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 383. седнице од 11 марта 1959.

Директор је саопштио да ће идућа седница бити посвећена дискусији разних проблема у вези са радом Института, уместо годишње скупштине која се неће одржати према новим правилима.

526) Б. Станковић је саопштио свој рад — *Дуалне интегралне једначине*.

Посматран је систем дуалних интегралних једначина чије је језгро Беселова функција. Показано је како се овај систем може свести на Абелову интегралну једначину и тако решити. Дати су услови под којима решење важи.

У дискусији су учествовали: Аљанчић, Билимовић и Фемпл.

Седница је закључена у 19 ч. 20 м.

385. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 25 МАРТА 1959, У 18 Ч. 30 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Базиљевић, Богуновић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Борђевић, Кашанин, Комљеновић, Марић, Мишковић, В. Поповић, И. Поповић, Радосављевић, Салтиков, Симон-левић, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојковић, Фемпл и Хлџичијев.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 384. седнице од 18 марта 1959.

Директор је прочитао извештај о раду Института у протеклој и план рада за ову годину.

У дискусији су учествовали: Аљанчић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Кашанин, Мишковић, Салтиков, Станковић, Стојковић и Хлџичијев.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

386. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 1 АПРИЛА 1959, У 18 Ч. 30 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Адамовић, Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Богуновић, Вороњец, Вучковић, Борђевић, Кашанин, Комљеновић, Мамузић, Марић, Марковић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Раденковић, Радосављевић, Салтиков, Симоновић, Станковић, Стојковић, Стојановић, Фемпл и Швајдер.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 385. седнице од 25 марта 1959.

527) С. Аљанчић је саопштио рад — *Апроксимације Riesz-овим јосифовићком збирљивошћу*.

Аутор даје потребне и довољне услове које мора да задовољава функција да би је Riesz-ов поступак примењен на њен Fourier-ов ред апроксимирао са највећом тачношћу коју овај поступак може да пружи.

У дискусији су учествовали: Адамовић, Вучковић, Кашанин, Томић и Фемпл.

Седница је закључена у 19 ч. и 30 м.

387. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 8 АПРИЛА 1959, У 18 Ч. 30 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Богуновић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Георгијевић, Борђевић, Мамузић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Раденковић, Радојчић, Радосављевић, Салтиков, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојковић, Стојановић, Стефанчић, Узелиц, Фемпл и Хлџичијев.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 386. седнице од 1 априла 1959.

528) М. Томић је саопштио рад — *О униформној конвергенцији једног тригонометријског реда*.

Конвергенција реда $\sum a_n \lambda_n$ према Parseval-овој формули важи тада ако функције $f(x)$ и $g(x)$, чии су Fourier-ови коефицијенти a_n и λ_n припадају комплементарним класама. Овде је показано, да уз претпоставку да функција $f(x)$ има монотону и интегралну мајоранту и да је интеграл функције $g(x)$ конвексна функција, Parseval-ова формула остаје у важности.

У дискусији су учествовали: Аљанчић, Радојчић, и Станковић.

Седница је закључена у 19 ч. 25 м.

388. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 22 АПРИЛА 1959, У 18 Ч. 20 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Богуновић, Брчић, Вороњец, Бурић, Мамузић, Марић, Мишковић, Мушицки, Раденковић, Радосављевић, Станковић, Станојевић, Стојковић, Стојановић, Фемпл, Хајдин и Хлџичијев.

529) Р. Стојановић је саопштио рад — *О напонима при коначним деформацијама*.

Један покушај геометријског прилажења проблему дефиниције напона и везе између напона и деформације. Претпоставља се да постоји неко тензорско поље четвртог реда, које у потпуности карактерише механичке особине посматраног деформираног тела. Тај се тензор деформише заједно са посматраним телом. Разлика између деформираног тензора и недеформираног тензора је дефинисана као тензор напона четвртог реда. Контракцијом тако добијеног тензора напона формира се тензор напона другог реда, који се у случају изотропног материјала своди на поз-

ните изразе нелинеарне теорије еластичности за везе између напона и деформације

У дискусији су учествовали: Анђелић, Вороњец, Раденковић и Хлитчијев.

Седница је закључена у 19. ч.

389. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 29 АПРИЛА 1959, У 18. Ч. 35 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Брчић, Борђевић, Капанин, Мамузић, Мишковић, Поповић, Раденковић, Радојчић, Салтиков, Симеуновић, Симовљевић, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојаковић, Д. Стојановић, Р. Стојановић, Фемпл и Хлитчијев.

Прочитани су и примљени без примедбе записници две претходне седнице од 8 и 22 априла 1959.

530) Б. Бајшански је саопштио рад — *Подела датог скупа дужи-на два њојскуја чије се укујне дужине ишло је могућно мање разликују.*

Дато је n дужи. За један потскуп A тог скупа дужи, каже се да припада класи S ако укупна дужина свих дужи из A није већа од укупне дужине свих оних дужи које не припадају A . Елементарном операцијом називаће се упоређивање укупних дужина два скупа дужи. Са φ_n биће означен најмањи број елементарних операција који је довољан да би се одредио један максимални елемент у S . Ауторов циљ био је добијање извесних података о асимптотском понашању низа φ_n .

У дискусији су учествовали: Томић и Стојаковић.

Седница је закључена у 19 ч. 35 м.

390. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 6 МАЈА 1959, У 18 Ч. 20 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: чланови Института и гости.

531) D-г Iгeнe Cтoпe-Heггтwесk (München) је саопштила рад — *О аналогним рачунским аутоматима.*

У дискусији су учествовали: Анђелић, Фемпл и Хлитчијев.

Седница је закључена у 19 ч. 15 м.

391. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 13 МАЈА 1959, У 18 Ч. 30 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Билимовић, Богуновић, Георгијевски, Борђевић, Капанин, Мишковић, Пејовић, Поповић, Попстојановић, Пресић, Радојчић, Салтиков, Симеуновић, Симовљевић, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић, Узелац, Фемпл, Хајдин, Хлитчијев и Шнајдер.

Директор је саопштио да ће хонорари бити исплаћивани члановима Института почевши од 1 јуна и да је рок за предају рукописа за Publications T. XIII септембар.

Прочитани су од 29 априла и 6 маја 1959 записници са две претходне седнице и примљени без примедбе.

532) С. Аљанчић је саопштио рад — *О једном Ренгтон-овом сипау у теорији диференцијалних једначина.*

Аутор даје асимптотску процену понашања решења Poincaré-ове диференцијалне једначине када се зна понашање коефицијената једначине.

У дискусији су учествовали: Капанин, Пејовић, Станковић, Томић и Фемпл.

Седница је закључена у 19 ч. 30. м.

392. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 27 МАЈА 1959, У 18 Ч. 30 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Билимовић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Борђевић, Капанин, Мамузић, Марић, Марковић, Мишковић, Муштрац, Пејовић, Поповић, Првановић, Салтиков, Симеуновић, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл, Хлитчијев, Узелац и Шнајдер.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 391. седнице од 13 маја 1959.

533) Б. Станковић је саопштио рад — *Решење оштријег случаја дуалних интегралних једначина.*

Аутор је расправљао систем дуалних интегралних једначина кода је језгро једне од њих Bessel-ова функција индекса ν , а друге исте функција помножена степеном α чији је изложивац α .

За овај систем дато је решење и показани услови за функције и параметре ν и α под којима оно важи.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Капанин, Марић, Симоновић и Фемпл.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

393. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 3 ЈУНА 1959, У 18 Ч. 30 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Богуновић, А. Бојанић, Вучковић, Борђевић, Комљеновић, Мамузић, Марић, Муштрац, Поповић, Првановић, Раденковић, Симеуновић, Симовљевић, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојановић, Д. Стојановић, Р. Стојаковић, Фемпл, Хајдин, Шнајдер и Fullerton.

Директор је поздравно госта, професора R. E. Fullerton-а, Универзитета Мериленд, САД, и извинио се што је одложено саопштење Vere Шнајдер.

534) R. Fullerton је саопштио рад — *Геометријска својства функционалних трансформација.*

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

394. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 10 ЈУНА 1959, У 18 Ч. 30 М.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Капанин, Мамузић, Мишковић, Пејовић, Поповић, Раденковић, Симоновић, Станковић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл, Хајдин и Шнајдер.

Прочитани су записници са претходне две седнице од 27 маја и 3 јуна 1959 са примедбом на записник последње седнице, да се директор извинио за одлагање саопштења В. Шнајдер, професора из Сарајева, и да су се, за недоласак на последњу седницу, извинили: Билимовић, Вороњец, Кашанин, Салтиков, Хлитчијев.

535) З. Мамузић је саопштио рад — *Услови регуларности једне класе айсйрактиних простора*.

У једном од својих ранијих радова аутор је дефинисао једну класу околних простора топологизирањем скупа E посредством преслицавања $f(E \times E) \subset M$ и извесних структура на скупу M . У саопштењу су изложени услови под којима ће простор такве класе бити регуларан. Поред тога изложени су и неки основни појмови топологије као и неки изјављени резултати постигнути у вези са проблемом метризаације тополошких простора.

У дискусији је учествовао: Кашанин.

Седница је закључена у 19 ч. 50 м.

395. седница, одржана 17 јуна 1959, у 18 ч. 25 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Борђевић, Кашанин, Комљеновић, Мамузић, Марић, Мишковић, Окиљевић, Поповић, Првановић, Раденковић, Радојчић, Радосављевић, Салтиков, Симоновић, Стојанковић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл, Хајдин, Хлитчијев и Шнајдер.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 394. седнице од 10 јуна 1959.

536) М. Стојаковић је саопштио рад — *Проблем четири боје*.

У чланку „Мрежасте скупови и хроматска функција“ (Годишњак Филозофског факултета, Нови Сад, 1957, саопштење од 30 I 1957), тврђење према коме се свака мапа у равни може обојити са не више од четири боје, дато је у облику поступка за који је речено да вероватно води увек до резултата. Сада се проблем даје у упрошћеном облику, који је лакше анализирати али проблем остаје отворен.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Томић и Кашанин.

537) Р. Стојановић је саопштио рад — *Један сјаа о њрвим интегралима диференцијалних једначина геодезских линија у Римановим просторима*.

Доказује се став: Диференцијалне једначине геодезских линија у Римановим просторима V_n допуштају скуп од n првих интеграла линеарних по изводима, облика

$$\frac{dx^i}{ds} = g^{ij} \frac{\partial \phi}{\partial x^j} \quad (i, j = 1, \dots, n)$$

при чему је Φ неки потпуна интеграл парцијалне једначине

$$g^{ij} \frac{\partial \phi}{\partial x^i} \frac{\partial \phi}{\partial x^j} = 1$$

где је g_{ij} основни тензор у $V_n | \text{Det}(g^{ij}) \neq 0$

У дискусији су учествовали: Анђелић и Билимовић.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

396. седница, одржана 24 јуна 1959, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Билимовић, Вучковић, Борђевић, Кашанин, Лазовић, Мамузић, Марић, Мушници, Поповић, Првановић, Прсић, Раденковић, Радосављевић, Салтиков, Симоновић, Стојанковић, Д. Стојаковић, Р. Стојановић, Стојаковић, Фемпл, Фулerton, Хлитчијев и Шнајдер.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 395. седнице од 17 јуна 1959.

538) В. Вучковић је саопштио рад — *Класична логика заснована на моделу једне неklasичне ариџмеџике*.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Мамузић, Стојаковић и Стојановић.

Развијена је једна нова рекурзивна аритметика као чисти рачун једначина на тај начин што је ослабљен аксиом рекурзивне аритметике о броју функција наслеђа. На тој аритметици дефинисани су логички оператори као симболи који претстављају једначине специјалне врсте.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Мамузић, Стојаковић и Стојановић.

539) Р. Борђевић је саопштио рад — *О одређивању трајекторије шела које се креће под дејством централне силе*.

У раду се одређује трајекторија тела које се креће под дејством централне силе из два потпуна произвољно удаљена посматрања.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Билимовић и Кашанин.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

397. седница, одржана 23 септембра 1959, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Аљанчић, Анђелић, Бајански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Ђурић, Карамата, Лазовић, Мамузић, Мишковић, Поп-Стојановић, Раденковић, Салтиков, Симољевић, Симоновић, Станојевић, Стојановић, Фемпл, Хлитчијев и Швић.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 396. седнице од 24 јуна 1959.

540) Ј. Симољевић је саопштио рад — *Пошћуно њомрачење Сунца од 15 фебруара 1961 г.*

Приказан је ток помрачења Сунца од 15 фебруара 1961 год., које ће се у нашој земљи видети као потпуно.

У дискусији су учествовали: Вороњец и Мишковић.

541) Ј. Симољевић је саопштио рад — *О аномалијама код њејоремењеног њланџског кређања*.

Приказан је поступак за формирање помоћних функција времена које зависе од два параметра, за чије специјалне вредности ове функције прелазе како у познате аномалије код планетског кретања, тако и нове величине којима се може дати ово тумачење.

У дискусији је учествовао Мишковић.

542) Т. А н ђ е л и ћ је поднео извештај о учествовању на Конгресу Интернационалне федерације астронаутичара, у Лондону, као делегат Аеронаутичког савета.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

398. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 30 СЕПТЕМБРА 1959, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Богуновић, Брчић, Вучковић, Ивковић, Карамата, Комљеновић, Мамузић, Марић, Мишкоковић, Мушишки, Поповић, Првановић, Симоновић, Стојановић, Стојановић, Томић, Фемпл и Хлтичијев.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 397. седнице од 23 септембра 1959.

543) В. В у ч к о в и ћ је саопштио рад — *Једна интуиционистичка логика заснована на иарцијално уређеним рекурзивним аритметикама.*

Дата је једна интерпретација једначина ових аритметика помоћу логичких константи. Показано је да се тако добија интуиционистички рачун исказа, ослабљен за последицу Хајтингову аксиому: $p \rightarrow q \quad p \sim \sim q \quad \sim \sim p$

У дискусији су учествовали: Мамузић, Стојановић и Фемпл.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

399. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 7 ОКТОБРА 1959, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Билимовић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Борђевић, Кашанин, Комљеновић, Лазовић, Мамузић, Марић, Мишкоковић, Мушишки, Пејовић, Поповић, Поп-Стојановић, Прешпић, Раденковић, Радосављевић, Симеуновић, Симовљевић, Симоновић, Стајковић, Стојановић, Стојановић, Узелац-Перић, Фемпл и Хлтичијев.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 398. седнице од 30 септембра 1959.

544) Д. С и м е у н о в и ћ је саопштио рад — *О критеријима за решавање Riccati-еве једначине помоћу квадратура.*

Аутор је показао да познати критерији (Абел, Пејовић, Бутајев, Куренски итд.) за решавање опште Riccati-еве једначине квадратура следе као специјални случајеви једног општег критерија, и да се сви критерији уствари своде на наметане одређеног партикуларног интеграла поменутој једначини.

У дискусији су учествовали: Вучковић, Билимовић, Кашанин и Пејовић.

545) Р. С т о ј а н о в и ћ је саопштио рад — *Једна дојуна ранијег саопштења о најлонима при коначним деформацијама.*

Један покушај физичке интерпретације полазног тензора E_{ijkl} коришћеног у претходном саопштењу. Тај је тензор интерпретиран као тензор почетних и кохезионих напона.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Билимовић и Раденковић.

Седница је закључена у 19 ч. 40 м.

400. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 14 ОКТОБРА 1959, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Билимовић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Борђевић, Јојић—Радосављевић, Кашанин, Комљеновић, Мамузић, Марић, Мишкоковић, Мушишки, Павловић, Поповић, Раденковић, Радосављевић, Салтиков, Симеуновић, Симовљевић, Симоновић, Стојановић, Стојановић, Фемпл и В. Поповић.

Директор је отворио седницу и позвао присутне да минутом ћутања одаду пошту преминулим члановима и сарадницима Михајлу Петровићу, Богдану Гавриловићу, Брани Петронијевићу, Ивану Арновљевићу и Милутину Миланковићу.

Дискусија о раду Института. У дискусији су учествовали: Анђелић, Билимовић, Вучковић, Кашанин, Мамузић, Мишкоковић, Раденковић, Салтиков и Томић.

Седница је закључена у 19 ч. 50 м.

401. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 21 ОКТОБРА 1959, у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Билимовић, Брчић, Вороњец, Борђевић, Комљеновић, Мамузић, Марјановић, Мирковић, Мишкоковић, Окиљевић, Поповић, Првановић, Прешпић, Раденковић, Радосављевић, Салтиков, Симоновић, Стојановић, Стојановић, Узелац—Перић, Фемпл и Хлтичијев.

546) С. А љ а н ч и ћ је саопштио рад С. К у р е п е — *Квадратне функционе.*

У дискусији су учествовали: Билимовић, Марјановић, Мирковић, Стојановић и Томић.

547) М. Т о м и ћ је саопштио рад И. В и д а в а — *О неким регуларним алгебарским йрсјенима.*

У дискусији је учествовао: Мирковић.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

402. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 28 ОКТОБРА 1959 у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Вујић, Вучковић, Ziemia (Wrocław), Комљеновић, Мамузић, Милосављевић, Мушишки, Поповић, Првановић, Прешпић, Симоновић, Стојановић, Стојановић, Стојановић, Узелац-Перић, Фемпл и Хлтичијев.

Прочитан је и примљен без примедбе записник две претходне седнице.

Директор је саопштио да је Институт добио писмо од Интернационалног центра за нумерички рачун у Риму, којим позивају чланове Института да учествују на Колоквијуму за решавање диференцијалних једначина, интегралних једначина и диференцијално-интегралних једначина, који ће се одржати у лето 1960 године, било као слушаоци било

као предавачи. Затим је директор поздравио присутног госта г. Ziembu. 548) Б. Бајшански је саопштио рад — *Примедбе на једну генерализацију Мерцеријана*.

Аутор даје потребан услов за α да би из t -збирљивости низа $\alpha S + (1 + \alpha)S_{n-1}$ следила t -збирљивост низа S_n , и у специјалним случајевима. Два довољна услова која уопштавају класичан став Мерсет-ов и неке ставове Вучковића и Бојанића.

У дискусији је учествовао: Вучковић.

549) М. Стојаковић и С. Аљанчић саопштили су своје утиске са Конгреса Талијанске националне уније у Напуљу, на коме су учествовали.

Седница је закључена у 19 ч. 30 м.

403. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 11 НОВЕМБРА 1959 у 18 ч. 30 м.

Претседава сарадник Т. Анђелић.

Присутни су: Аљанчић, Базиљевић, Бајшански, Балабан, Билимовић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Дацић, Борђевић, Кашанин, Комљеновић, Лазовић, Мамузић, Марић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Првановић, Павловић, Прешаћ, Раденковић, Салтиков, Симовљевић, Симоновић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл, Хајдин, Хлџићев, директор М. Томић и секретар В. Поповић.

Дискусија о организацији научног рада у области математике (на иницијативу Савета за научни рад НР Србије).

Директор је прочитао предлог о организацији научног рада у области математике, који је, после дискусије у којој су учествовали скоро сви чланови Већа и присутних гостију, прихваћен у целости.

Седница је закључена у 12 ч. 10 м.

404. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 18 НОВЕМБРА 1959 у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Дацић, Њивковић, Мамузић, Марић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Поп-Стојановић, Прешаћ, Раденковић, Радосављевић, Симоновић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић и Узелац—Перић.

Прочитани су записници двеју претходних седница и примљени без дискусије.

550) Ч. Станојевић је саопштио рад — *Пошребан и довољан услов комутативности тела карактеристике p* .

Потребан и довољан услов да прстен са делењем карактеристике p је да функција x^p буде линеарна у том прстену.

У дискусији су учествовали: Базиљевић, Бајшански, Вучковић, Мамузић, Стојаковић и Томић.

Седница је закључена у 19 ч.

405. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 25 НОВЕМБРА 1959 у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аднађевић, Аљанчић, Базиљевић, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Дацић, Баја, Кашанин, Мамузић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Првановић, Симоновић, Станојевић, Стојановић, Фемпл и Хлџићев.

Прочитан је записник претходне седнице и примљен без примедбе. 551) В. Вучковић и В. Симоновић су саопштили рад — *Збирљивост Fourier-ових редова непрекидних функција Карамата-Stirling-овим јосифујцима и модификованим Stirling-овим јосифујцима*.

Аутори су показали да су поступци збирљивости Карамата-Stirling и модифицирани Stirling-ов поступак F-перманентни.

У дискусији су учествовали: Аљанчић, Мамузић, Билимовић, Кашанин и Томић.

Седница је закључена у 19 ч. 15 м.

406. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 2 ДЕЦЕМБРА 1959 у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Дацић, Кашанин, Марић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Првановић, Радосављевић, Симоновић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић, Узелац—Перић, Фемпл и Хлџићев.

Прочитан је записник претходне седнице и примљен без примедбе. 552) Б. Мушицки је саопштио рад — *О аксиоматизи електродинамике*.

Дата је једна аксиоматика електродинамике у којој систем аксиома чине Gauss-ов, Амפרе-ов, Faraday-ов, Maxwell-ов закон у вакууму, три једначине стања средине и применљивост Hamilton-овог принципа у електродинамици, и показано је како се из одговарајућег система дефиниција и наведеног система аксиома добијају основне једначине електродинамике.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Билимовић, Вучковић, Кашанин и Станојевић.

Седница је закључена у 19 ч. 25 м.

407. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 9 ДЕЦЕМБРА 1959 у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аднађевић, Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Дацић, Борђевић, Лазовић, Мамузић, Марић, Мило-сављевић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Прешаћ, Раденковић, Симеуновић, Симовљевић, Симоновић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић, Узелац—Перић, Фемпл, Хајдин и Хлџићев.

Директор је отворно седницу и саопштио је да је сарадник Института Мирко Стојаковић изабран за редовног професора Филозофског факултета у Новом Саду.

553) М. Томић је саопштио рад — *Један сјава о Taylor-овим редовима*.

Показано је да се метода Heilbronn-Landau може применити за доказ става: Ако један Taylor-ов ред има празнине неког одређеног типа (Hadamard-овог итд.) и ако његови коефицијенти имају ред као степен, тада ако је још разлика датог реда и једног са ограниченим коефицијентима регуларна функција у $x = 1$, следи већ ограниченост коефицијената датог реда.

У дискусији су учествовали: Аљанчић, Бајшански и Вучковић.
Седница је закључена у 19 ч.

408. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 16 ДЕЦЕМБРА 1959 у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базилевић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Дацић, Баја, Борђевић, Кашанин, Мамузић, Мишковић, Окиљевић, Поповић, Првановић, Симеуновић, Симоновић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић, Узелац—Перић, Фемл и Хлитчијев.

Прочитани су и примљени без примедбе записници двеју претходних седница.

554) М. Стојаковић је саопштио рад — *О општем принципу конвергенције*.

Доказ еквиваленције општег принципа конвергенције преко граничне вредности даје се без конструкције ове последње.

У дискусији су учествовали: Бајшански, Вучковић, Кашанин, Мамузић и Томић.

555) В. Вучковић је саопштио рад — *Однос Нейтинг-ове интуиционистичке логике према логици генерираној иарцијално уређеним рекурзивним ариџмејшма*.

Испитан је детаљно однос наведених логичких система. Показује се да Нейтинг-ова логика садржи један општији аксиом у односу на негацију, док друга садржи један аксиом више у односу на дизјункцију.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Вороњец и Станојевић.
Седница је закључена у 19 ч. 25 м.

409. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 23 ДЕЦЕМБРА 1959 у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базилевић, Бајшански, Билимовић, Брчић, Вукадиновић, Вучковић, Дацић, Берасимовић, Кашанин, Мамузић, Марић, Марјановић, Мишковић, Поповић, Првановић, Симеуновић, Симоновић, Станојевић, Стојаковић, Стојановић и Узелац—Перић.

Директор је отворио седницу и поздравио избор сарадника Института Т. Анђелића и М. Радојчића за дописне чланове Српске академије наука.

556) З. Мамузић је саопштио рад — *Карактерисање околних простора айспрајским размаком*.

Надовезујући на неке од својих ранијих резултата аутор је доказао да се сваки околinski простор може реконструисати бар једним антисиметричним и бар једним симетричним апстрактним размаком.

У дискусији су учествовали: Бајшански, Билимовић и Марјановић.
Седница је закључена у 19 ч. 35 м.

410. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 30 ДЕЦЕМБРА 1959 у 18 ч. 30 м.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базилевић, Бајшански, Билимовић, Вучковић, Дацић, Мамузић, Марић, Мишковић, Мушички, Поповић, Првановић, Симеуновић, Станојевић, Узелац—Перић и Хајдин.

Прочитан је и примљен без примедбе записник 409. седнице од 23 децембра 1959.

557) В. Вучковић је саопштио рад — *Један О сива за Stieltjes-ову трансформацију*.

Елементарним средствима доказан је став који из 0 -оцене за Stieltjes-ову трансформацију и одговарајућег 0 -услова конвергенције за трансформирану функцију даје најбољу 0 -процену ове функције.

У дискусији су учествовали: Томић, Бајшански и Мамузић.

Седница је закључена у 19 ч.

1960.

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ОДЕЉЕЊЕ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИХ НАУКА МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ

ВЕЂЕ ИНСТИТУТА

411. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 10. ФЕБРУАРА 1960.

Претседава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Билимовић, Брчић, Вороњец, Кашанин, Мамузић, Марић, Мишковић, Поповић, Првановић, Радојевић, Радо-сављевић, Симеуновић, Симоновић, Стојаковић, Стојановић, Узелац, Фемл и Хлитчијев.

558) Р. Стојановић је саопштио рад *Група неизометричких трансформација у механици I*.

Претпостављено је да је кретање непрекидног материјалног система одређено трансформацијама коначне Lie-ове групе. Група простор је тада конфигурациони простор посматраног система, а параметри групе јесу његове координате. У односу на тако дефинисане координате може се написати израз за живу силу система, могу се дефинисати коефицијенти инерције система и, за дато поље сила, написати диференцијалне једначине кретања као Lagrange-ове једначине II врсте. Општа расуђивања су примењена на случај еластичног деформибилног система.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Кашанин и Мамузић.

412. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 17. ФЕБРУАРА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Борђевић, Кашанин, Мамузић, Марић, Мушицки, Поповић, Првановић, Симовљевић, Симоновић, Стојановић и Узлеца-Петрић.

559) З. Узлеца — Петрић је саопштио рад *Нека уопшћена Fejer-ових сјавова*.

Аутор је прво уопштио Fejer-ев став о апсолутној конвергенцији Fourier-ових редова, замисливши позитиванет општијим условима. Затим је доказао аналоган став за редове чији су чланови Legendre-ови полиноми.

У дискусији су учествовали: Аљанчић и Томић.

413. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 24. ФЕБРУАРА 1960.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Борђевић, Ивковић, Лопандић, Кашанин, Мамузић, Маријановић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Раденковић, Радосављевић, Симоновић, Станојевић, Стојановић, Стојановић, Фемпл и Швајцер.

560) С. Аљанчић је саопштио рад *Ајроксимарија Riesz-овим ишичиним срединама*.

Аутор даје потребне и довољне услове које мора да задовољава непрекидна функција да би Riesz-ов поступак збирљивости примењен на њен Fourier-ов ред давао апроксимацију реда $n^{-\alpha}$.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Вучковић и Томић.

414. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 2. МАРТА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Вороњец, Вучковић, Борђевић, Бурић, Ивковић, Кашанин, Лазовић, Мамузић, Марић, Милосављевић, Матић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Првановић, Раденковић, Радосављевић, Симсунковић, Симовљевић, Симоновић, Станојевић, Стојановић, Стојановић и Фемпл.

561) Р. Кашанин је саопштио рад *Квалитативна анализа ишчања пројекција шеледригованих по ишчу*.

Аутор је интегрисао диференцијалну једначину ових путања, изисо све врсте интегралних кривих и њихове особине, па онда ове резултате примењено на ефективне случајеве у телдирговању.

У дискусији су учествовали: Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Мамузић, Раденковић, Симсунковић и Стојановић.

415. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 9. МАРТА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Адамовић, Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Вучуровић, Борђевић, Мамузић, Мишковић, Петрић, Поповић, Првановић, Прешаћ, Раденковић, Симсунковић, Симоновић, Станојевић, Стојановић, Стојановић и Фемпл.

562) М. Томић је саопштио рад *О нулама једне класе целих функција*.

Показано је да цела функција представљана потенцијалним редом са коефицијентима: $(Y_1, Y_2, \dots, Y_m)^{-1}$ нема нула са позитивним реалним делом ако су $Y_1, Y_2, \dots, Y_m, \dots$ троструко монотони.

У дискусији су учествовали: Аљанчић и Билимовић.

416. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 16. МАРТА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Борђевић, Кашанин, Мамузић, Матић, Мишковић, Мушицки, Поповић, Првановић, Раденковић, Радосављевић, Салников, Симсунковић, Симовљевић, Симоновић, Станојевић, Ивковић, Стојановић, Фемпл и Хитчијев.

563) Р. Стојановић је саопштио рад *Групе неизометријских итранформација у механици (II) — Примена*.

Општа разматрања о примени група неизометријских трансформација на динамичку деформибилних материјалних система, изнета на седници Математичког института од 10. II 1960. примењена су на неколико конкретних случајева кретања еластичних тела.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Билимовић, Мамузић и Раденковић.

417. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 23. МАРТА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Адамовић, Аљанчић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Ивковић, Мамузић, Мишковић, Петрић, Поп-Стојановић, Првановић, Раденковић, Радосављевић, Симсунковић, Симоновић, Станојевић, Стојановић и Фемпл.

564) Ч. Станојевић је саопштио рад *Примедбе о једном сјаву К. L. Chung-а*.

Довољан услов К. L. Chung-а за важње строгог закона великих бројева пренет је за случај уопштеног строгог закона великих бројева.

У дискусији су учествовали: Вороњец и Томић.

418. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 30. МАРТА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Адамовић, Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Вучковић, Кашанин, Мамузић, Марић, Марјановић, Мишковић, Мушицки, Петрић, Поповић, Радосављевић, Салников, Симоновић, Станојевић, Тодић, Фемпл и Швајцер.

565) С. Аљанчић је саопштио рад *Карактеризација функције које ирипадају Lipschitz-овој и Zygmund-овој класи*.

Аутор карактерише поменуте класе функција извесним Cesaro-овим срединама.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Мамузић, Станојевић Томић и Фемпл.

419. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 6. АПРИЛА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базиљевић, Бајшански, Билимовић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Вучуровић, Кашанин, Мамузић, Марић, Петрић, Првановић,

Поповић, Радосављевић, Симеуновић, Симовљевић, Симоновић, Стојаковић, Стојановић, Томовић и Фемпл.

566) Ј. Петрић је саопштио рад *Тригонометријске методе за конформна пресликавања алгебарским полиномима помоћу рејетифицираног диференцијалног анализатора*.

Дат је посебан осврт на примјену конформних пресликавања за испитивање стабилности система са повратном спрегом, а одређивању реалних и комплексних нула алгебарских полинома пришло се као специјалном случају конформног пресликавања. За рад су коришћени само оперативни појачивачи и линеарно споретнути потенциометри. Том решавања се може визуелно пратити на екрану катодног осцилографа. Поступак при решавању није итеративан.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Бајшански, Билимовић, Капанин, Томић и Томовић.

43а СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 20. АПРИЛА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Базилевић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Ивковић, Капанин, Комљеновић, Јопандић, Мамузић, Марић, Мишковић, Мушница, Петрић, Радосављевић, Радојчић, Радосављевић, Симоновић, Стојаковић, Стојановић, Фемпл и В. Швајдлер (Сарајево).

567) М. Радојчић је дао реферат *О математичкој настани Универзитета у Картуму (Судан)*.

431. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 27. АПРИЛА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Капанин, Комљеновић, Мамузић, Мушница, Петрић, Поповић, Радосављевић, Раденковић, Радојчић, Симоновић, Стојановић, Фемпл и В. Швајдлер (Сарајево).

568) В. Шнајдер (професор Универзитета у Сарајеву, саопштила је рад *Неке примене нехолономног варијационог рачуна у рационалној механици*.

Хамилтонов принцип за неконзервативан динамички систем с нехолономним везама и његова геометријска интерпретација у класичном и у Lichnerowicz-евим нехолономном варијационом рачуну.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Комљеновић, Мамузић и Стојановић.

432. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 4. МАЈА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Аљанчић, Базилевић, Бајшански, Билимовић, Вучковић, Берасимовић, Комљеновић, Мамузић, Марић, Мушница, Петрић, Поповић, Првановић, Радосављевић, Радојчић, Симеуновић, Стојадновић, Стојаковић, Фемпл и Хајдић.

569) В. Вучковић је саопштио рад *Увођење оперативних збира и производа у иарцијално уређеним рекурзивним аритметикама*.

Показано је како се увођењем нових рекурзивних дефиниција могу дефинисати зборови и производи разних димензија; изведе се њихове основне особине.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Радојчић, Стојаковић.

433. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 11. МАЈА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Аљанчић, Бајшански, Билимовић, Вучковић, Ђаја, Берасимовић, Борђевић, Комљеновић, Мамузић, Марић, Петрић, Првановић, Поповић, Радосављевић, Радојчић, Раљевић, Симоновић, Станојевић, Стојадновић, Стојаковић, Д. Стојановић и Р. Стојановић.

570) В. Вучковић је саопштио рад *Рекурзивне функције речи и теорија алгоритама*.

Над скупом свих речи дате азбуке дефинисана је рекурзивна некомутативна аритметика речи и помоћу ње потпуно прецизиран појам рекурзивне функције речи. Алгоритми помоћу таквих функција садрже постове и Марковљеве алгоритме као специјалан случај.

У дискусији су учествовали: Аљанчић, Бајшански, Стојаковић и Томић.

434. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 18. МАЈА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Аљанчић, Анђелић, Базилевић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Вујчић, Берасимовић, Жељковић, Ивковић, Комљеновић, Мамузић, Мишковић, Мушница, Петрић, Пироћанин, Поповић, Првановић, Раденковић, Радосављевић, Симеуновић, Станојевић, Стојадновић, Стојаковић и Фемпл.

571) Б. Бајшански је одржао саопштење *Приказ теорије шара*. У дискусији је учествовао Билимовић.

435. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 25. МАЈА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Базилевић, Бајшански, Билимовић, Брчић, Вороњец, Вучковић, Ђајић, Берасимовић, Ивковић, Комљеновић, Марић, Мушница, Поп-Стојановић, Првановић, Раденковић, Радосављевић, Симеуновић, Симоновић, Станојевић, Стојадновић, Стојаковић, Фемпл и Хлџчијева.

572) Ч. Станојевић је одржао саопштење *Приказ ергодичке теорије*.

У дискусији су учествовали: Бајшански, Билимовић и Комљеновић.

436. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 1. ЈУНА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Базилевић, Бајшански, Билимовић, Брчић, Вороњец, Вујчић, Вучковић, Берасимовић, Ивковић, Мамузић, Мишковић, Мушница, Петрић, Поповић, Радосављевић, Симоновић, Симољевић, Станојевић, Стојадновић, Стојаковић, Фемпл и Хлџчијева.

573) М. Стојаковић је одржао саопштење *Поводом једног „сбора“ са математичарима САД*.

У дискусији су учествовали: Аљанчић, Бајшански, Билимовић, Вучковић, Мамузић и Томић.

437. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 13. ЈУНА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљачић, Анђелић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Берасимовић, Кашанин, Кљазев, Комљеновић, Лeko, Марић, Марковић, Мамузић, Мишковић, Муширић, Павловић, Петрић, Поповић, Првановић, Радосављевић, Радојчић, Раденковић, Симеуновић, Симоновић, Станојевић, Стојадновић, Стојановић, Стојковић, Узска и Фемпл.

574) В. Вучковић је саопштио рад *Аритметика речи*.

Развијен је систем рекурзивне аритметике у скупу свих речи над датом азбуком, закључно са ставом о факторизацији: „Свака реч једнака је производу из једне просте речи и једног природног броја“.

У дискусији су учествовали: Кашанин, Мамузић, Радојчић и Станојевић.

428. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 14. СЕПТЕМБРА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљачић, Анђелић, Бајшански, Брчић, Вороњец, Карамата, Кашанин, Комљеновић, Марић, Мамузић, Мишковић, Поповић, Првановић, Радосављевић, Симеуновић, Симоновић, Стојановић и Фемпл.

575) Б. Станковић је саопштио рад *О комплетирању Riesz-ових зрупа*.

Доказане су две теореме које дају потребан и довољан услов 1. да архивна група снабдевана са две топологије буде комплетна, 2. да оваква група буде изометрична са скупом граница монотоних Cauchy-ових низова у односу на другу топологију.

У дискусији су учествовали: Аљачић, Карамата и Мамузић.

429. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 5. ОКТОБРА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљачић, Анђелић, Бајшански, Бертолино, Билимовић, Вороњец, Вујичић, Вучковић, Берасимовић, Мамузић, Марић, Мишковић, З. Петрић, Ј. Петрић, Првановић, Рашковић, Симеуновић, Симоновић, Станковић, Станојевић, Стојановић, Стојковић и Фемпл.

576) В. Марић и Ј. Карамата су саопштили рад *О једној класи решења једначина $y'' = F(x)y^{\lambda}$* .

Испитана су решења $y(x)$ једначине $y'' = F(x)y^{\lambda}(x)$ које теже бесконачности у околним тачке $x = \omega$, где је ω нека коначна вредност.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Рашковић, Симоновић и Станковић.

430. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 19. ОКТОБРА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљачић, Анђелић, Билимовић, Вучковић, Вујичић, Ђорђевић, Комљеновић, Мамузић, Марић, Милчић, Марјановић, Пантелић, Поповић, Ј. Петрић, Првановић, Станојевић, Станковић, Стојановић, Стојковић, Симоновић и Фемпл.

577) М. Првановић је саопштио рад *Унутрашњи коваријантни изводи у йрсиоријама са метричком конексијом*.

Посматрање у простору X_n са метричком конексијом, као систем референције, n -стар линеарно независних конгруенција кривих. Компоненте конекције простора и коваријантног извода у односу на такав систем референције су унутрашње компоненте конекције, односно унутрашњим коваријантним извод. У раду је показано:

- 1) да постоје два система унутрашњих компонента конекције простора X_n ;
- 2) да сваки простор допушта четири унутрашња коваријантна извода.

Испитивања под 2) су проширена и на тензоре, а такође су дате и неке примене добивених резултата.

У дискусији су учествовали: Билимовић, Комљеновић, Мамузић и Станковић.

431. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 26. ОКТОБРА 1960.

Председава дописник Т. Анђелић.

Присутни су: Аљачић, Билимовић, Вороњец, Вујичевић, Вујановић, Вујичић, Вучковић, Јовановић, Комљеновић, Малић, Марић, Мишковић, Пантелић, З. Петрић, Ј. Петрић, Поповић, Раденковић, Рашковић, Радосављевић, Русов, Станојевић, Станковић, Стојановић, Стојадновић, Стојановић, Стојковић, Фемпл и Хајдин.

578) Д. Рашковић је саопштио рад *Неке особине једне класе йолинома йроизведених йошоу специјалних Jacobi-ових матрица*.

Полазећи од једног хомогеног торзијског система са двојним статичким везама и пригушницама чији је отпор сразмеран првом степену брзине поставља се диференцијална једначина осциловања у матричном облику. Претпостављајући решење у експоненцијалном облику, даје се карактеристична једначина овог осцилаторног проблема. Она је изражена помоћу јединичне и специјалне Јакобијеве матрице са три реда: један који се поклапа са главном дијагоном и два суседна паралелна тој дијагонали. Овој карактеристичној једначини одговара карактеристични полином чији коефицијенти имају извесне специјалне карактеристике. Показано је да за ове полиноме важе рекурзивни образци, те није ни потребно развијати детерминанту. Сем тога коефицијенти полинома образују дијагоналне низове бројева одређених g -тих редова.

Да се не би одређивали корени полинома, тј. сопствене вредности, директним решавањем алгебарских једначина, коришћена је метода једначина са коначним разликама, па се, с обзиром на граничне услове, користе фреквентне функције и одређивање корена се своди на решавање тригонометријских једначина које имају врло једноставан облик.

Даље је показано да се за друге граничне услове могу карактеристични полиноми извести помоћу првог — основног — случаја, те није ни потребно развијати детерминанте. И за ове случајеве дате су карактеристичне једначине у тригонометријском облику.

У дискусији су учествовали: Анђелић, Вучковић, Марић, Станковић и Фемпл.

579) Б. Јовановић и Д. Рашковић су саопштили рад *О једној класи квази-Laguerre-ових йолинома*.

Осцилаторни систем састоји се од више математичких клатна са пригушницама (кочицама). Помоћу Lagrange-ових диференцијалних једначина друге врсте састављен је систем диференцијалних једначина другог реда у матричном облику и одговарајућа карактеристична једначина овог амортизованог осцилаторног система. Разматра се хомогени систем када су све масе математичких клатна једнаке, а такође и дужине клатна, коефицијенти отпора пригушница и растојања тачака вешања истих. Погодним трансформацијама може се карактеристична једначина овог осцилаторног система изразити помоћу јединичне матрице и специјалних Јакобијевих матрица. За још специјалнији случај, када је пригушница везана за саму масу клатна,

показано је да је карактеристични полином специјални Laguerre-ов полином. Изведене су неке карактеристике ових полинома, њихови рекурзивни образци и таблице њихових коефицијената. Даље је изведена карактеристична једначина и у случају када је свако кратно са пригушницом везано и са опругом (статичка веза). У специјалном случају, када је опруга причањена за сваку масу, показано је да се карактеристични полином своди такође на један специјални Laguerre-ов полином.

У дискусији су учествовали: Рашковић и Станковић.

432. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 2. НОВЕМБРА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Билимовић, Вороњец, Вујићић, Вучковић, Борђевић, Капанин, Комљеновић, Мамузић, Марић, Мушници, З. Петрић, Ј. Петрић, Поповић, Прваковић, Русов, Станојевић, Станковић, Стојаковић, Симеуновић, Симоновић, Стојановић, Ђулафић и Фемпл.

580) Б. Станковић је саопштио рад *О неким неједначинама на мрежастој групи*.

На мрежастој групи G доказане су неједначине које мајорирају и минорирају збир (x_1, x_2, \dots, x_n) сумма апсолутних вредности узастопних елемената. Исто тако показана је и неједначина која поопштрава познату неједначину збир $(x_1, \dots, x_n) >$

$$> \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n x_j.$$

У дискусији је учествовао Станојевић.

581) К. Вороњец: *Реферат о учењу на X међународном конгресу за механику, Стреса 31. VIII — 8. IX 1960.*

У дискусији су учествовали: Билимовић, Мамузић и Стојаковић.

ИЗВЕШТАЈ дописника К. ВОРОЊЕЦА

О УЧЕШЋУ НА X ИНТЕРНАЦИОНАЛНОМ КОНГРЕСУ ЗА ПРИМЕЊЕНУ МЕХАНИКУ У СТРЕЗИ

одржаном од 31. августа до 7. септембра 1960.

Конгрес је одржан у Стреси (Италија) од 31. VIII до 7. IX 1960. Првобитна листа учесника садржавала је 551 име али се велики број учесника јавно касније, те је у раду Конгреса учествовало преко 1000 лица. Укупно су одржана 204 саопштења, од којих су 4 била општа и трајала су по 1 $\frac{1}{2}$ час. Осталим саопштењима било је остављено по 30 минута и 10 минута за дискусију. Биле су предвиђене две секције. Прва секција се односила на механику флуида (нестисљивог и стисљивог); а друга на механику тела (крутог, еластичног и пластичног) и на осцилације. Услед великог броја саопштења, рад се у свакој секцији развијао у две паралелне групе, при чему проблематика у рефератима није била најсрећније подељена на групе; дешавало се, ипак, да се истовремено у обема групама обрађивала слична проблематика. Осим тога реферати су се одржавали у разним зградама на релативно великом растојању.

Главне теме реферата прве секције, у којој сам био уписан, биле су ове: површински таласи, звучни таласи, аерографици, стабилност струјања, магнетохидродинамика, надзвучна струјања, турбуленција и граничан слој. Најинтересантији теоријски резултати могли су се наћи у рефератима који су обрађивали анализу нелинеарних парцијалних диференцијалних једначина другог реда, којима се одређује струјање вискозног флуида. Од експерименталних радова најзначајнији су били они који су се односили на проучавање турбуленције и надзвучног струјања.

Учествовање у раду овог Конгреса било је за мене од велике користи, нарочито због тога што се на тако великом интернационалном конгресима може лакше упознати модерна проблематика у научној области којом се ја бавим.

433. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 16. НОВЕМБРА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Билимовић, Вороњец, Вучковић, Комљеновић, Мамузић, Мушници, Ј. Петрић, З. Петрић, Прваковић, Симоновић, Станојевић, Станковић, Стојаковић, Стојановић.

582) В. Вучковић је саопштио рад А. Јакимовског (Јерусалим) *Квази Hausdorff-ове трансформације*.

583) В. Вучковић *Реферат о V конгресу аустријских математичара у Innsbruck-у 12. — 19. IX 1960.*

ИЗВЕШТАЈ др В. ВУЧКОВИЋА

О УЧЕШЋУ НА V АУСТРИЈСКОМ МАТЕМАТИЧКОМ КОНГРЕСУ У У ИНСБРУКУ

одржаном од 12. до 18. септембра 1960.

Као делегат Математичког института Српске академије наука и уметности присуствовао сам V аустријском математичком конгресу у Инсбруку у време од 12. до 18. септембра 1960.

На Конгресу сам одржао саопштење *Rekursive Wortfunktionen*. Овај рад биће штампан у Tome XIV, Publications de l'Institut mathématique de Belgrade.

Рад сам израдио великом делом уз материјалну помоћ Математичког института.

На самом Конгресу, приликом дискусије, добио сам драгоцене информације у погледу материје којом се бавим, а нарочито у сусрету и дискусији са једном од водећих личности у овој области, професором Т. Сколемом, из Норвешке.

434. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 7. ДЕЦЕМБРА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Билимовић, Вучковић, Дацић, Борђевић, Комљеновић, Мамузић, Марић, Поповић, Петрић, Симоновић, Станојевић, Симоуновић, Станковић, Стојановић, Стојаковић, Стојановић и Тодоровић.

584) Б. Бајшански и Ј. Карамата су саопштили рад *Генерализација Heller-ове теореме*.

Аутори су доказали став који даје потребне и довољне услове да би матрица $\{Q_{ij}\}$ пресликивала простор низова U у простор низова V , при извесним претпоставкама о просторима U и V . Из тог става извели су као последице Heller-ов став и један досад непознат аналогон Heller-овог става који се односи на Dirichlet-ове редове.

У дискусији су учествовали: Станојевић и Станковић.

435. СЕДНИЦА, ОДРЖАНА 21. ДЕЦЕМБРА 1960.

Председава директор, дописник М. Томић.

Присутни су: Аљанчић, Анђелић, Бајшански, Билимовић, Богуновић, Вуч-

ковић, Мамузић, Марић, Павловић, Прваковић, Симеуновић, Симоновић, и Стојаковић.

585) Б. Бајшански је саопштио рад *Генерализација Schur-ове теореме*.

Простор V низова аутор назива засићеним ако из $x \in V$ следи тачност бар једног од ова два исказа:

1) постоји индекс i такав да је за свако $x \in V$, $|x_i| < |x_j|$.

2) постоји подниз $\{n_i\}$ природног низа бројева такав да за свако $x \in V$, $|x_{n_i}| < |x_{n_j}|$ за свако $i \geq j$.

Пресек фамилије засићених простора јесте засићен простор. Стога свакоме скупу S низова одговара најмањи засићен простор који садржи S . Тај простор аутор назива засићеним од S и обележава га са $z(S)$.

Нека је $\{Q_{n_j}\}$ произвољна матрица таква да је свако n $\sum |Q_{n_j}| = \kappa < \infty$.

Нека T означава слику простора ограничених низова добијену матрицом $\{Q_{n_j}\}$, а κ низ $\{\alpha_n\}$.

Аутор је доказао овај став:

$$z(S) = z(\alpha).$$

Из наведеног става следи као последица: потребан и довољан услов да би матрица $\{Q_{n_j}\}$ просликивала ограничене низове у низове засићеног простора V јесте да $\kappa \in V$.

Наведени став садржи као специјалне случајеве класичке Шурове ставове, Хелеров став и генерализацију Хелеровог става коју су дали Карамата и аутор.

У дискусији су учествовали: Билимовић и Томић.

Н а п о м е н а - Извештај о раду Математичког института, као и осталих Академијских института у 1960. години, размотрен је на Годишњој скупштини Српске академије наука и уметности, одржаној 27. априла 1961. године. Извештај је размотрен у оквиру извештаја о раду Одељења природно-математичких наука САН40).

40) Годишњак САН LXVII(1960), страна 177-180.

1961.

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ОДЕЉЕЊЕ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИХ НАУКА

МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ

ВЕЋЕ ИНСТИТУТА

436. седница, одржана 25. јануара 1961.

Председава директор, дописник Миодраг Томић.

Присутни су: Слободан Аванчић, Татомир Анђелић, Антон Билимовић, Богдановић, Влатко Брчић, Вељко Вујичић, Владета Вучковић, Стево Комљеновић, Марко Лeko, Војислав Мишковић, Јован Петрић, Милева Прваковић, Данило Рашковић, Драгомир Симеуновић, Велимир Симоновић, Часлав Станојевић, Мирко Стојаковић, Растко Стојановић, Станимир Фемпл и Мирослав Шeвић.

586) РАСТКО СТОЈАНОВИЋ је саопштио рад: Једна концепција релативистички чврстог тела.

Чврсто кретање у простору Минковског је дефинисано решењима Killing-ових једначина и дате су неке дводимензионе интерпретације.

У дискусији је учествовао Т.Анђелић.

437. седница, одржана 5. априла 1961.

Председава секретар, Воја Поповић.

Присутни су: Слободан Аванчић, Антон Билимовић, Раде Дацић, Владета Вучковић, Божа Јовановић, Часлав Ђаја, Будимир Зарић, Јован Карамата, Златко Мамузић, Воја Марић, Ђорђе Мушкики, Павловић, Јован Петрић, Милева Прваковић, Велимир Симоновић, Мирко Стојаковић, Часлав Станојевић, Бора Станковић, Симон Ђетковић, Миодраг Томић и Загорка Шнајдер.

587) ЈОВАН КАРАМАТА је саопштио рад: О инфинитарном реду рашћења.

У дискусији су учествовали: Антон Билимовић, Богољуб Станковић и Мирко Стојаковић.

438. седница, одржана 17. маја 1961.

Председава дописник Татомир П. Анђелић.

Присутни су: Антон Билимовић, Константин Вороњец, Вељко Вујичић, Ђурић, Бајић, Бијелић, Ковачевић, Марко Лeko, Миновић, Златко Мамузић, Војислав Марић, Марчетић, Борђе Мушички, Николић, Василије Оскањан, Петровић, Д. Поповић, Милева Првановић, Данило Рамковић, Вељко Симоновић, Роглић, Драгомир Симеуновић, Сребрић Миодраг Томић, Стојадиновић, Тривунац и Турајлић.

588) Д. ЂУРИЋ је саопштио рад: Теорија g^n поља.

У дискусији су учествовали: Роглић, Василије Оскањан, Петровић, Вељко Вујичић, Антон Билимовић, Татомир Анђелић, Војислав Марић и Турајлић.

НАПОМЕНА

Ова 438. седница Већа Математичког института САН, је последња седница одржана у време док се Институт налазио у саставу Српске академије наука и уметности.

Сталне дискусије о реорганизацији Академијских института, а посебно у 1961. години, биле су уствари усмерене на издвајање свих, па и Математичког института, из састава Српске академије наука и уметности и њихово коначно осамостаивање.

У оваковој за рад Института веома неповољној ситуацији, академик РАДИВОЈ КАШАНИН поднео је неопозиву оставку на дужност председника Савета Математичког института, а дописник МИОДРАГ ТОМИЋ на дужност директора Института. Оставке су разматране на III седници Институтске комисије, од 26. маја 1960. године⁴¹⁾.

Дискусије и психоза сталне несигурности у Математичком институту довеле су до тога да је научноистраживачки и сваки рад у Институту готово у потпуности престао. То се јасно види и по томе што је у 1961. години у Математичком институту одржано само три саопштења.

На крају, свагом законских прописа донетих од стране Државних органа НР Србије и Математички институт је издвојен из састава Српске академије наука и уметности и трансформисан у статус самосталне научне установе⁴²⁾

41) Годишњак САН LXVII(1960), страна 111, 122.

42) Службени гласник НР Србије, број 23 од 3. јуна 1961.

3. СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ

1) У периоду од 15 година рада, у Математичком институту Српске академије наука одржан је следећи број научних саопштења:

1946 ⁴³⁾	12	1952	17	1958	46
1947	27	1953	36	1959	39
1948	45	1954	40	1960	28
1949	57	1955	53	1961 ⁴⁴⁾	3
1950	43	1956	39		
1951	44	1957	59	Свега	588

Математика.....	440	Механика.....	148
-----------------	-----	---------------	-----

Према овим подацима сваке године у Институту је одржано просечно 39 саопштења. Сваког месеца, сем јула и августа, одржана су просечно по 4 саопштења.

2) Научне радове саопштило је

- а) сарадника Математичког института 87 (65%)
 б) гостујућих иностраних научника 46 (35%)

Аутора саопштења укупно 133

- 3) Према броју саопштених радова однос је следећи:
 а) 87 сарадника одржало је саопштења 528 (90%)
 б) 46 иностр. научника одржало је саопштења. 60 (10%)

133 аутора - укупно саопштења 588

43) Почев од првог научног саопштења од 5. јула 1946.

44) Закључно са даном 17. мај 1961. године.

4) Највећи број саопштења одржали су: 1. академик Јован Карамата (42), 2. дописни члан Војислав Авакумовић (40), 3. академик Никола Салтиков (31), 4. академик Миодраг Томић (31), 5. академик Антон Билимовић (30).

5) Треба напоменути да због малобројности оспособљених млађих научних кадрова, све до 1953. године научне радове су саопштавали, углавном старији, у науци афирмисани кадрови. Од 1953. године и млађи сарадници све чешће узимају учешће на седницама Већа Математичког института, саопштавају и штампају своје научне радове.

6) Према подацима о штампаним часописима и другим публикацијама у то време⁴⁵⁾, у Математичком институту штампан је следећи број саопштених научних радова:

Серије публикација	Укупан број штамп.		
	Књига	Радова	Страна
1. Publications de l'Institut mathématique	14	201	2339
2. Posebna izdanja – Édition spéciales	3	3	562
3. Klasični naučni spisi – Oeuvres classiques	15	15	1155
4. Zbornik radova – Recueil travaux	11	116	1743
5. Nautički godišnjak – Nautical Almanac	6	6	1380
6. Godišnjak našeg neba – Annuaire de notre ciel	7	47	1234
С в е г а	56	388	8413

Од укупно 388 штампаних радова аутори 335 (86%) радова су сарадници Математичког института, а 53 (14%) научних радова инострани научници.

7) Подаци нам даље указују да је од укупно 588 саопштених научних радова, у публикацијама Математичког института штампано само 388 (66%) научних радова.

Преостали 200 (34%) у Институту саопштени научни радови, штампани су у Гласу и Bulletin-у Српске академије наука као и у осталим домаћим и иностраним часописима и другим публикацијама.

⁴⁵⁾ М. Чавчић – Преглед издава Математичког института 1946-1986, стр. 19-32. 70-77. 99-115. 123-125. 141-146

4. ПРИЛОЗИ

- 1) Први чланови и стални сарадници Математичког института у 1946. години 168
- 2) Факсимил записника друге седнице Савета Математичког института од 8. јула 1946. године, на којој су изабрани први стални сарадници 175
- 3) Факсимил записника друге седнице Већа Математичког института од 5. јула 1946. године, на којој је академик Антон Билимовић одржао прво саопштење у Институту 176
- 4) Клуб математичара 177
- 5) Смештај Института 181
- 6) Осврт на још неке активности
 1. Оснивање Катедре за теорију вероватноће 191
 2. Група за механику кванта 192
 3. Реформа средњошколске наставе математике 192
 4. Семинари и Курсеви 193
 5. Подела на две секције 194
- 7) Академик Милутин Миланковић о свом научном раду 195

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
Академија природних наука
МАТЕМАТИЧКИ ИНСТИТУТ

1. ПРВИ ЧЛАНОВИ (1—7) И СТАЛНИ САРАДНИЦИ
(8—14) МАТЕМАТИЧКОГ ИНСТИТУТА У 1946.

ЧЛАНОВИ АКАДЕМИЈЕ

- 1) Др *Билимовић Антон*
(Житомир, 8. јула 1879 — Београд, 17. септембра 1970).
— Дописни члан Академије од 18. фебруара 1926; редовни од 17. фебруара 1936. (Бгр., ббл.: Годишњак LXV, LXXI, LXXII).
- 2) Др *Мишковић Војислав*
(Фужине, 18. јануара 1892 — Београд, 25. новембра 1976). — Дописни члан Академије од 16. фебруара 1929; редовни од 16. фебруара 1939. (Бгр., ббл.: Годишњак XXXVII, XLIX, LXV, LXXI).
- 3) Др *Миланковић Милутин*
(Цаљ, 28. маја 1879 — Београд, 12. децембра 1958).
— Дописни члан Академије од 16. фебруара 1920; редовни од 18. фебруара 1924. (Бгр., ббл.: Годишњак XXVIII, XLI, LII, LXIII).
- 4) Др *Гавриловић Богдан*
(Нови Сад, 20. децембра 1863 — Београд, 5. августа 1947). — Дописни члан Академије од 31. јануара 1902; редовни од 4. фебруара 1905. Председник Академије 1931—1937. (Бгр., ббл.: Годишњак XV).
- 5) Др *Салтиков Никола*
(Вишњи Волочек, 15. маја 1872 — Београд, 28. септембра 1961). — Дописни члан Академије од 12. фебруара 1934, редовни од 2. марта 1946. (Б., ббл.: Годишњак XLII, LIII).
- 6) Др *Кармата Јован*
(Загреб, 1. фебруара 1902 — Женева, 14. августа 1967). — Дописни члан Академије од 16. фебруара 1939; редовни од 18. марта 1948. (Бгр., ббл.: Годишњак XLVIII, LXIX, LXX, LXXI).

- 7) Др *Радивој Кашанин*,
професор Универзитета у Београду, у пензији, рођен 21. маја 1892, у Белом Манастиру; за дописног члана изабран 2. марта 1946, за редовног 10. јуна 1955. — Адреса: Београд, Молерова 43, тел. 432-214. (Бгр., ббл.: Годишњак LXIV, LXXXV).

СТАЛНИ САРАДНИЦИ

- 8) Др *Арнољевич Иван*
(Велика Кикинда, 7. марта 1869 — Београд, 7. новембра 1951). — Члан од 18. марта 1948.
- 9) *Хлигчије Јаков*
(Нахличеван на Дону, 1. децембра 1886 — Београд, 14. априла 1963). — Редовни члан Академије од 10. јуна 1955. (Бгр., ббл.: Годишњак LXIV).
- 10) Др *Пејовић Тадија*, професор Универзитета у Београду, рођен 15. новембра 1892. године у селу Драчи недалеко од Крагујевца, преминуо 27. јуна 1982. године у Београду.
- 11) *Вречко Милан*, професор Универзитета у Београду.
- 12) Др *Радојчић Милош*
(Земун, 31. августа 1903 — Тонон ле Бен, 14. маја 1975).
— Члан од 17. децембра 1959. (Бгр., ббл.: Годишњак LXXXI).
- 13) Др *Војислав Авакумовић*,
професор Универзитета у Марбургу на Лани, у пензији, рођен 12. марта 1910, у Земуну; изабран 30. јануара 1958. — Адреса: Am Hofacker 28, 3551 Lahntal 3 (Gosfelden).
- 14) Др *Татомир Анђелић*,
професор Универзитета у Београду, у пензији, рођен 11. новембра 1903, у Бечљу; за дописног члана изабран 17. децембра 1959, за редовног 21. марта 1974. — Адреса: Београд, Страхинића Бана 74, тел. 626-321. (Бгр., ббл.: Годишњак LXXI, LXXVIII, LXXXI).

Стални сарадници (8-14) Математичког института Српске академије наука, изабрани су на 2. седници Савета Института од 8. јуна 1946. године (види факсимил записника те седнице у Прилозима). Избор ових сарадника потврђен је на III скупу Академије природних наука Српске академије наука од 8. јуна 1946. године⁴⁶⁾.

ПРИВРЕМЕНИ САРАДНИЦИ

- 1) Др *Марковић Драгољуб*, професор Универзитета у
- 2) Др *Вороњец Константин*, професор Универзитета
- 3) Др *Тодоровић Драгослав*, професор Унив. у Београду.
- 4) Др *Жујовић Милан*, професор Универзитета у Београду.

Привремене сараднике за рад у Одбору за теорију везоватноће са применама, изабрао је Савет Института на својој седници од 20. децембра 1946. године. Привремени сарадници у то време нису улазили у стални састав Математичког института. За њихов избор није била потребна сагласност Академије природних наука САН.

Касније су, на 3. седници Савета Института од 3. септембра 1947. године, за сталне сараднике изабрани, и то: др Драгољуб *Марковић* и др *Константин Вороњец*. Тако су и они ушли у стални састав Математичког института. Овај избор је и потврђен на I скупу Академије природних наука САН, од 4. октобра 1947. године⁴⁷⁾.

СТАЛНИ САРАДНИЦИ бирани у 1947. години

- 1) Др *Милосављевић Миодраг*, професор Универзитета (Пожаревац, 23. априла 1905 — Београд, 16. новембра 1980). — Дописни члан Академије од 27. маја 1952; редовни од 20. децембра 1961. (Бгр., ббл.: Годишњак LXIV, LXXV, LXXXIII).

- 2) Др инж. *Рашковић Данило*, професор Универзитета у Београду.

⁴⁶⁾ Годишњак САН, књига LIII (1946), страна 27.

⁴⁷⁾ Годишњак САН, књига LIV (1947), страна 59.

- 3) Др *Вороњец Константин*, професор Универзитета (Кијев, 30. јануара 1902 — Београд, 19. октобра 1974). — Дописни члан Академије од 30. јануара 1958; редовни од 5. децембра 1963. (Бгр., ббл.: Годишњак LXVIII).

- 4) Др *Марковић Драгољуб*, професор Универзитета у Београду.

- 5) Др *Томић Миодраг*, професор Универзитета у Београду, у пензији, рођен 30. новембра 1912, у Београду; за дописног члана изабран 30. јануара 1958, за редовног 5. децембра 1963. — Адреса: Београд, Истарска 22, тел. 648-012. (Бгр., ббл.: Годишњак LXIX, LXX, LXXI, LXXXII).

У 1947. години за сталне сараднике Математичког института изабрани су (1-2), и то: др *Миодраг Милосављевић* и др *Данило Рашковић*, у то време доценти Техничког факултета. Избор је извршен на 2. седници Савета Математичког института од 1. марта 1947. године. Академија природних наука САН потврдила је овај избор на свом VII скупу, од 13. марта 1947. године⁴⁸⁾.

Избор сталних сарадника (3-5) извршен је на 3. седници Савета Института од 3. септембра 1947. године. Академија природних наука САН, на свом I скупу од 4. октобра 1947. године потврдила је овај избор⁴⁹⁾.

У време избора др *Драгољуб Марковић* је био доцент Техничког факултета, др *Константин Вороњец*, хон. професор Техничког факултета, а др *Миодраг Томић*, асистент Сеизмолошког завода Универзитета.

Од 5 сталних сарадника Математичког института браних у 1947. години, преминули су: 1. др *Миодраг Милосављевић*, 2. др *Данило Рашковић*, 3. др *Константин Вороњец* и 4. др *Драгољуб Марковић*.

За сталне сараднике Математичког института брани су само они који су претходно докторирали.

У 1946. и 1947. години Институт уопште није имао млађих сарадника. Када су Српској академији наука обезбеђена потребна финансијска средства за ту сврху и Математички институт је био у могућности да од најбољих студената

⁴⁸⁾ Годишњак САН, књига LIII (1946), страна 39.

⁴⁹⁾ Годишњак САН, књига LIV (1947), страна 59.

математике бира своје стипендисте.

Стипендисти Математичког института били су: 1. Станковић Богољуб (1948), 2. Мирковић Бранислав (1949), 3. Прваковић Милева (1950), 4. Грујић Стеван (1950), 5. Никколић Милена (1950), 6. Лапчевић Бранислав (1950).

За асистенте-приправнике и асистенте бирани су: 1. Станковић Богољуб (1949), 2. Маравић Манојло (1949), 3. Бојанић Ранко (1950), 4. Прваковић Милева (1951).

Избор стипендиста и асистената вршио је Научни савет Института, а потврђивало Одељење природно-математичких наука. Коначну сагласност за избор давао је Комитет за научне установе, Универзитет и Високе школе Владе НР Србије.

Сви асистенти Института благовремено су и докторирали. Убрзо, после докторирања, асистенти су прелазили на поједине факултете, који су у то време озбиљно оскудевали са оспособљеним кадровима. И после преласка на факултете, они су до данас остајали чврсто везани за Математички институт и у њему активно радили као спољни сарадници.

Оспособљавање млађих научних кадрова и њихов одлазак на факултете, био је један од важних задатака Математичког института Српске академије наука.

Тако је Институт оспособљавао млађе сараднике, да би касније прешли тамо где су у то време и били стварно најпотребнији.

Од 1949. године, сталне кадрове, који су се у Институту дуже задржавали, имала је само Астрономско-нумеричка секција Математичког института.

Године 1946. и 1947. Математички институт није имао ниједног службеника. Све послове администрације, библиотеке, иностране кореспонденције и размене, обављао је управник Института академик Антон Билимовић и сарадник Та томир Анђелић.

Тек у 1948. и 1949. години, ове послове је као хонорарни службеник, обављала Мишковић Гордана, студент математике. У 1950. и 1951. Бошко Томић, професор математике гимназије у Врбасу, био је библиотекар, као стални Институтски службеник.

У 1952. години, прво за хонорарног, а од 1954. године, за сталног службеника Математичког института изабран је Војислав (Воја) Поповић. Он је све до своје смрти (16 априла 1980.) остао у Институту, поштован и цењен од сарадника Математичког института.

НАПОМЕНА

На 1. седници Већа Математичког института од 22. јуна 1946. године ТАТОМИР П. АНЂЕЛИЋ изабран је за записни

чара Института. Касније, за заменика управника Института изабран је академик ВОЈИСЛАВ В. МИШКОВИЋ (14. седница Већа института од 25. јуна 1947. године).

Математички институт Српске академије наука сачињавали су: а) чланови, б) стални сарадници и в) привремени сарадници.

Чланови су били академици и дописници Академије приrodnih наука САН, представници математичких дисциплина.

Стални сарадници су бирани из реда Универзитетских наставника и научних установа.

Привремени сарадници су бирани за извршавање одређених задатака (сада спољни сарадници).

Чланови и стални сарадници сачињавали су стални састав Математичког института Српске академије наука.

Чланови Института (академици и дописници) сачињавали су Савет Института (касније Научни савет). Чланови се не бирају. Они су улазили у састав Института по свом положају чланова Академије.

Управник Института био је истовремено председник Савета и Већа Института, по свом положају.

Сталне сараднике бира Савет (академици и дописници) Овај избор потврђује Академије природних наука САН.

Веће Института сачињавају чланови и стални сарадници Математичког института Српске академије наука.

Треба имати у виду и чињеницу да је у 1946. години па и касније, избор већег броја одговарајућих сталних сарадника био веома ограничен, због малобројности стручних кадрова у области математичких и механичких наука.

Стални сарадници Института из 1946. године касније су бирани и за чланове Српске академије наука. Од седам првих сталних сарадника у Академију је изабрано пет. У Академију нису уопште бирани др Тадија Пејовић и Милан Вречко.

Од седам угледних чланова из 1946. године (академика и дописника), преминуло је шест. Академик РА ДИВОЈ КАШАНИН (има 96 година), најстарији члан Српске академије наука и уметности, једини је данас у животу.

Од седам сталних сарадника преминули су: др Арновљевић Иван, Хлитчијев Јаков, др Тадија Пејовић, Милан Вречко и др Милош Радојчић.

Према томе, од 14 чланова и сталних сарадника Математичког института Српске академије наука из 1946. године, преминуло је 11 чланова. У животу су само 3 члана: академици др ДИВОЈ КАШАНИН, др ТАТОМИР П. АНЂЕЛИЋ и дописни члан др ВОЈИСЛАВ АВАКУМОВИЋ (сада у СР Немачкој

За њихово несебично ангажовање, уложени труд и зна

3. Затинскив

друге седнице Beta Matematičara
 и Matematičara Srpske akademije nauka
 5. juna 1946 god. u Beogradu.

Присутни су сви чланови Beta.
 Проглашен је у име свих чланова, да се издаје
 Beta.

Блаженић је изнео свој предлог:
 "Највише интересовања изазивају диференцијалне
 извода и методе доказа"

Затим Блаженић изнео је предлог:
 "Избори чланова Српске академије наука: 'Уставни
 математически часопис' и списак
 чланова за сутрашње седнице: 'Advanced
 mathematics for technical students, part I
 by George Lowry & others -

На сутрашње седнице за издавање, ја
 се изјављујем једном математичаром, који
 је са својим колегама 'Publications mathématiques
 de l'Université de Belgrade'. Beta јемала да се
 свој други часопис 'Advanced Mathematics
 for technical students' издаје у Београду
 да се не изгуби ова издања. Beta одлучила
 да се не издаје, које год се радило издавања
 у овом издању.

Затинскив
 Милош Милошевић

Трансарић
 Антонијевић

4. КЛУБ МАТЕМАТИЧАРА

Пре другог светског рата математичари Београдског универзитета, свих факултета, припадали су једној организацији која није носила формални карактер и није имала неки званични назив, али је радила интенивно, солидно и успешно. Као резултат тог рада она је издавала свој часопис који је носио назив „Publications mathématiques de l'Université de Belgrade". Сем тога, многи радови, о којима је било реферисано на седницама те организације, били су штампани и у другим часописима код нас и у иностранству, пре свега у „Гласу" Академије природних наука и у Билтену Академије. При ступању у ту организацију није се тражила никаква квалификација сем да лице припада математичком наставничком кору Универзитета; математичари са стране нису могли учествовати у њој, јер је то била унутрашња универзитетско-наставничка организација. Тој организацији су припадала лица која су радила на науци, а такође и лица која на науци нису радила, али су била наставници Универзитета.⁵²

Ова организација носила је уствари неформални назив Клуб математичара. Клуб без правила, управе, годишњих избора и чланских харата. Чланови овог Клуба били су математичари-наставници Филозофског и Техничког факултета Београдског универзитета⁵³.

Састанци Клуба су се одржавали једанпут месечно. На њима су излагани научни радови чланова Клуба као и радови других математичара. У дискусији се доносила одлука: који рад и у ком облику треба штампати.

Потпунији подаци о раду Клуба математичара изгорели су заједно са математичком библиотеком 1944. године. Остало је да се о Клубу каже онолико колико то забележена сећања појединих чланова Клуба омогућују.

Стицајем новоних околности сачуван је ипак један позив члановима за састанака Клуба.

52) Зборник радова Српске академије наука, књ. VII -Математички институт, књ.1 (1951), страна 1-2.

53) К. Орлов - Михаило Петровић на Београдском универзитету - Споменница Михаилу Петровићу 1868-1968, страна 27

Према овом позиву⁵⁴⁾, састанак Клуба математичара био је заказан за суботу, 5. децембра 1936. године у 18 часова. у слушаоници 50.

На овом састанку Клуба математичара своје научне радове саопштили су: Јован Карамата и Милош Радојчић.

Према позиву који је по уобичајеној пракси сваки члан и потписао, у 1936. години, чланови Клуба математичара су били⁵⁵⁾:

1. Гавриловић Богдан	11. Жардечки Вјачеслав
2. Петровић Михаило ⁵⁶⁾	12. Кашанин Радивој
3. Миланковић Милутин ⁵⁷⁾	13. Пејовић Тадија
4. Арновљевић Иван	14. Карамата Јован
5. Салтиков Никола	15. Радојчић Милош
6. Билимовић Антон	16. Анђелић П.Татомир
7. Михаиловић Јеленко	17. Вречко Милан
8. Зајончковски Петар	18. Вујаклија Гојко
9. Мишковић В.Војислав	19. Јовановић Драгољуб
10. Хлитчијев Јаков	20. Швиџић Сретен

Из овог састава чланова Клуба види се да су у 1936. години чланови били: са Филозофског факултета 15 (75%) а са Техничког факултета 5 (25%) (Р.Кашанин, Г.Вујаклија, И.Арновљевић, Ј.Хлитчијев и М.Вречко).

У публикацији: Двадесетпет година студијске групе за механику Природно-математичког факултета 1952-1977. године, на страни 58 дата је фотографија чланова Клуба математичара из 1926. године⁵⁸⁾, и то:

1. Гавриловић Богдан	7. Зајончковски Петар
2. Петровић Михаило	8. Жардечки Вјачеслав
3. Миланковић Милутин	9. Кашанин Радивој
4. Салтиков Никола	10. Пејовић Тадија
5. Билимовић Антон	11. Карамата Јован
6. Михаиловић Јеленко	12. Радојчић Милош

Те исте 1926. године чланови Клуба били су и: Мишковић В.Војислав, Арновљевић Иван и Хлитчијев Јаков.

54) До 1980. године позив је, као редак документ, био урамљен и налазио се у библиотеци Математичког института.

55) Сто година Филозофског факултета 1863-1963, Београд, страна 886. Сви чланови Клуба налазе се у попису наставника 1918-1941, страна 835-840, изузев чланова са Техничког факултета.

56) Д.Трифунковић - Летопис живота и рада Михаила Петровића - Српска академија наука и уметности - издања ван серија, Београд 1969, страна 630.

57) М.Миланковић - за публиковане Успомене, доживљаје и сазнања каже да је желео постићи "да својим пером опцира средству из које сам поникао и опишем догађаје,

Од ових 15 чланова Клуба математичара из 1926. године, двадесет година касније (1946), у састав новоформираног Математичког института Српске академије наука ушло је 11 (73%) његових чланова.

М.Миланковић⁵⁹⁾ у својим "Успоменама 1909-1944. године" каже: "Састајали смо се скоро свакодневно у нашем Институту, како се онда назвао наш дотадашњи Семинар, у коме је била смештена и библиотека. Наша богата библиотека омогућавала нам је научни рад у свим гранама математике. Односно, нама математичарима омогућавала је да радимо у тој науци у најширем обиму и до великих врхунаца".

Библиотеку Математичког семинара основала су два најајстарија и најугледнија математичара (1895): Богдан Гавриловић и Михаило Петровић. То је била прва библиотека у Срба⁶⁰⁾. Ова драгоценца библиотека потпуно је изгорела последњих дана Немачке окупације, у тренутку када су се већ водиле борбе за ослобођење Београда⁶¹⁾.

Сећање на осниваче ове библиотеке освежићемо и на овом месту са неколико интересантних података⁶²⁾.

Богдан Гавриловић (20.XII 1863 - 5.VIII 1947) постао је 1887. године наставник а 1892. редовни професор некадашње Велике школе. У тој школи и на Универзитету, који се 1905. године развио из ње, предавао је математику преко 50 година, раме уз раме са нашим највећим математичарем Михаилом Петровићем (24.IV 1868 - 8.VI 1943). Њих двојица су положили темеље нашој школи математичара, ко-

што сам их лично или као очевидца доживео". Из овога се види да није реч о биографији у ужем смислу. Успомене су публиковане: а) Период од 1909-1944 - Посебна издања САН СХСВ - Одељење природно-математичких наука 6 (1952), стр. 322, б) Период после 1944 - Посебна издања САН ССЛХХV - Одељење природно-математичких наука САН 16 (1957), стр. 194 и в) Период 1879-1909 - Посебна издања САН ДХVIII - Одељење природно-математичких наука 50 (1979), страна 383. Ове 3 књиге од укупно 899 страна садрже много интересантних података за проучавање развоја математике у нас.

58) Т.П-Анђелић - је главни и одговорни уредник ове публикације, а уредио је Д.Трифунковић, Београд 1977, 90.

59) Посебна издања САН СХСВ - Одељење природно математичких наука 6 (1952), страна 9, 126.

60) Д.Трифунковић - Прослава Михаила Петровића - Споменица Михаилу Петровићу 1868-1968, Београд 1968, страна 401

61) Ова математичка библиотека у којој је дотада створен богат фонд часописа и књига, налазила се у згради Филозофског факултета, Студентски трг број 3.

62) М.Миланковић (говор) - Годишњак Српске академије наука, књига LIV (1947), страна 521-526.

ја је славу нашег Универзитета раширила по целом свету.

Својим научним расправама, каже даље М. Илланковић, пунили смо Глас и Посебна издања Српске академије наука. Када она постадоше уска за наш научни продуктивитет, почесмо издати наш часопис *Publications Mathématiques de l'Université de Belgrade*.

Часопис је почео излазити 1932. године⁶³⁾. Покретац часописа и његов уредник био је академик Антон Билимовић⁶⁴⁾.

Ово је био први специјализовани математички часопис у Југославији у коме су радови штампани на страним језицима. Корист од издавања овог часописа била је вештрука: 1) Око Универзитета су се окупљали сви математичари не само наставници са Филозофског и Техничког факултета, већ и други махом доктори математике. 2) Ово окупљање обухватило је математичаре и ван Београда, махом са Загребачког и Љубљанског универзитета. 3) Штампавем на страним језицима радови југословенских математичара постајали су приступачнији иностраним научницима.

Други светски рат (1941) прекинуо је рад Клуба математичара и издавање часописа *Publications Mathématiques de l'Université de Belgrade*.

После завршеног Другог светског рата и ослобођења наше земље, у Српској академији наука, група математичара, академика и дописних чланова, почела је поново да ради колективно и да постепено формира нову математичку организацију, у оквиру Академије, која би била посвећена углавном научном раду.

Како су математичари с једне стране, у дугогодишњем претходном периоду већ имали довољно искуства у организацији свог научног рада, а имали су, с друге стране већ и кадрове, делом у саставу Српске академије наука, а делом и ван ње, један њихов представник академик Антон Билимовић, поднео је Академији и предлог (1945) о конституисању Математичког института САН⁶⁵⁾.

Тако је предрачни Клуб математичара са својим часописом *Publications Mathématiques de l'Université de Belgrade* био несумњиво претходник, база и углед за формирање и развој данашњег Математичког института у Београду.

⁶³⁾ М. Чавчић - Преглед издања Математичког института у Београду 1946-1986, Београд 1986, страна 11-18.

⁶⁴⁾ М. Илланковић - Успомене, доживљаји и сазнања 1909-1944 - Посебна издања САН СХСВ - Одељење природно-математичких наука, књига 6 (1952), страна 292.

⁶⁵⁾ Годишњак Српске академије наука, књига LII (1945), страна 38, 41 и 45.

5. СМЕШТАЈ ИНСТИТУТА

А. БРАНКОВА УЛИЦА 15

Од свог оснивања (1946) до данас, дакле пуне 43 године Математички институт се стално налазио у просторијама Српске академије наука. Основан је и рад одпочео у просторијама Академије, у Бранковој улици број 15. Ту је остао до јула 1948. године.

У овој згради, која је, поред других радних просторија имала и једну салу за седнице (на спрату), били су смештени Академија са својим Председништвом и веома малом администрацијом⁶⁶⁾. Библиотека и Архив били су смештени у приземљу. У подрумским просторијама, под целом зградом (високи

Слика 1 - Снимак зграде Српске академије наука у Бранковој улици број 15 (са почетка овог века). Зграда је срушена почетком 60-тих година.

⁶⁶⁾ Годишњак САН LII(1945), 3 и LIII(1946), 2 - У 1945. години Академија је имала укупно 4 службеника: 1 управник имања и правни заступник, 1 је водио целокупну администрацију Академије, био чувар Архива и библиотекар и 2 послужитеља. У 1946. остао је исти број људи, повећан са једним дактилографом (укупно 5).

сутерен), налазио се велики магацин Академијиних издава, штампаних у периоду од 1841. године.

У згради у Бранковој 13, која је такође припадала Академији, били су такође смештени магацини књига и стан дугогодишњег домара Академије Спасоја Вукчевића.

Касније, од 1947. године, када је у Академији започело интензивније формирање и других Академијиних института, а посебно после образовања Комитета за научне установе, Универзитет и високе школе Владе НР Србије⁶⁷⁾ и нагло повећања администрације, у део ове зграде био је смештен и овај повећани број Академијине администрације⁶⁸⁾.

У дворинском делу, иза зграде у Бранковој 15, налазила се мања приземна зграда са две просторије. Једну од ових просторија користио је током 1945/46 године академик Брана Петронијевић, наш угледни филозоф и математичар, за своју приручну библиотеку, научни рад па и одмор⁶⁹⁾.

Зграда Академије у Бранковој 15 била је Задужбина Андрејевић Симе - Игуманова⁷⁰⁾. У овој згради налазило се и Српско учено друштво. У својим успоменама академик Милутин Миланковић каже: У доба када сам ступио у Академију, ова Академијина зграда, иако није била велика, имала је, за појмове оног доба, господски изглед⁷¹⁾. За време Кнеза Милоша

67) *Годишњак САН LIV(1947)*, 206 - На X седници Институтске комисије од 1.априла 1947. саопштено је да је 1.априла 1947. године образован Комитет за научне установе, Универзитет и високе школе Владе НРС.

68) *Годишњак САН LIV(1947)*, 20, 21 - На крају 1947. године у администрацији Академије радило је 28 службеника. У односу на 1946. годину, администрација се повећала 5,6 пута. Овом повећању највише је допринео сам Комитет за научне установе. Он је про сто својим декретима постављао људе на поједине послове у Академији. Тако је практично овај Комитет, поред осталог, крвио Академијино право па и самосталност да о модалитетима организације на учног рада и своје администрације одлучује самостално.

69) Петронијевић Бранислав (1875-1954) - Из мојих успомена. Ле топис Матице Српске, Нови Сад, 1946, 16.

В.В.Миховић - Бранислав Петронијевић - Биографски и библиографски подаци, Посебна издава САН ССЛXXXVI, Споменице 13(1957) 2-10, 105-115.

70) Андрејевић Сима - Игуманов (Призрен 30.1.1804-24.11.1882). Као трговац радио у Цариграду и Одеси, а настанио се у Кијеву. У Призрену је 1872. отворио Богословско-учитељску школу и подигао за њу велику и лепу зграду. Издржавао је те просветне институције осигурао је једним имањем купљеним у Београду, на Теразијама (Игуманова палата - Задужбина).

71) Миланковић Милутин - Успомене, доживљаји и сазнања после 1944, Посебна издава САН ССЛXXXV, Одељење природно-математичких наука 16(1957), 37. Миланковић је за дописног члана Академије изабран 16. фебруара 1920, а за редовног 18. фебруара 1924. године.

Обреновића, Бранкова улица се звала Господска. Тако је названа јер су ондашња најугледнија господска почела у њој да зидају своје куће. Једна од најлепших кућа у тој улици била је у броју 15, коју је сазидао Кнез Милош⁷²⁾. Касније ту кућу је купио богати Сима Игуманов и уступио је за потребе Српског ученог друштва, чији је и он био почасни члан⁷³⁾.

У овој улици су, поред ове куће, биле и куће ондашњих попечитеља. Ту је био и дом песника МАТИЈЕ БАНА⁷⁴⁾ и његовог зета, сликара СТЕВЕ ТОДОРОВИЋА⁷⁵⁾. То је дуги низ година био главни салон где се окупљао књижевни и уметнички свет ондашњег Београда.

У Космајској улици (паралелна са Бранковом), која се у то време звала Поп-Пантина, у такозваној Поп-Сушићевој кући, недалеко од Академије⁷⁶⁾, налазило се Београдско позориште, пре него што је сазидаана данашња позоришна зграда (1869).

Тако је у то време овај део Београда: Поп-Пантина (Космајска) са позоришном салом и Господска (Бранкова) улица са уметничким салоном Матије Бана и зета му, сликара Стеве Тодоровића, дуго година био уметнички центар Београда.

72) Кућу је покљонио својој милосници Јеленки, кад се она удала.

73) Игуманов Сима изабран је за почасног члана Српског ученог друштва 13. јуна 1876. године.

74) Бан Матија (Петрово Село код Лубровника 16. децембра 1818 - Београд 1. марта 1903). После слома крупних устаничких планова и подухвата у судбоносним данима 1948-9, дошао је на Лицеј за професора француског језика и књижевности. Заступао је панславистичку идеју и историјску мисију Јужних Словена. За правог члана Друштва српске словесности (1841-1864) изабран је 12. јануара 1858. За правог члана Српског ученог друштва (1864-1892) наименован је 29. јуна 1864. За правог члана Српске краљевске академије (од 1886) наименован је 5. априла 1887. Био је секретар Академије уметности 1878, 1888, 1889 и 1890.

75) Тодоровић Степа (Нови Сад 1832 - Београд 22. маја 1925). За правог члана Српског ученог друштва изабран је 6. фебруара 1869. Био је секретар Опсека уметности 1884-85. За дописног члана Академије изабран је 4. фебруара 1889, а за правог члана Српске краљевске академије изабран је 5. фебруара 1901. Секретар Академије уметности био је: 1908-9, 1910-1914 и 1915-1920. године.

76) Представе у овој кући одржавала су Позоришна друштва из Београда и Новог Сада. Тако је друштво из Новог Сада 11. септембра 1867. почело давати представе у овој кући. Кнез Михаило Обреновић у договору са Државним Саветом, одлучио је да се подигне дом Народни позоришта на простору иза Стамбол капије. Нова, садашња зграда Позоришта свечано је отворена 8. октобра 1870. године.

Касније, Господска улица је названа Бранковом, јер је у њој кратко време боравио Бранко Радичевић⁷⁷⁾. Протеран је из Београда и Србије, пошто је тај млади песник био сумњив Београдској полицији.

Б. КОСАНЧИЋЕВ ВЕНАЦ 22

Просторије које је Српска академија наука могла обезбедити свом Математичком институту, нису биле довољне. Стога је и сам Институт настојао да пронађе и допунске просторије и тако обезбеди повољније услове за свој рад. У том смислу док се још налазио у Бранковој 15, покретао је и конкретна решења.

Тако је на седници Научног савета Математичког института Српске академије наука, од 3. септембра 1947. године, у правник, академик Антон Билимовић предложио, а Савет усвојио, да се Комитету за научне установе, Универзитет и високе школе Владе НР Србије, преко Академије, упутити образложена представка за додељивање зграде академика Михаила Петровића, на Косанчићевом Венцу број 22 (поред Патријаршије), за потребе Математичког института⁷⁸⁾.

На VIII скупу Председништва САН, од 23. септембра 1947. године, размотрен је овај предлог Института. Председништво је одлучило да се препоручи Комитету за научне установе, Универзитет и високе школе и председник комитета (Милка Минић) умоли да се ово питање повољно реши⁷⁹⁾.

На 7. седници Научног савета Института, од 4. фебруара 1948. године, ово питање је поново разматрано. Одлучено је да академици Александар Белић, председник Академије, Милутин Миланковић и Антон Билимовић лично ургирају код Комите

⁷⁷⁾ Наш знаменити лирски песник (Славонски Брод 15. марта 1824 - Беч 18. јуна 1853). У Бечу је, заједно са Ђуром Даничићем, био најприснији и најоданији присталица језичке реформе Ђука Стефановића Караџића. Приликом народног покрета 1848-9 (имао је 24 године) напустио је Беч и обилазио важнија места у зони борбе. Био је у Загребу, Митровици и Руми, а по два пута у Земуну, Београду и Темшвару. Можда је тада и вршио неку политичку мисију. Пошто га је полиција довела у везу са побуном Лицејских ђака, протеран је из Београда. Прешао је у Земун и ту провео пола године, помаган нарочито од Љубе Ненадовића. Земун је у то време био привремено седиште српског покрета. После годину дана вратио се у Беч и то као питомац Кнеза Михаила, који се тада налазио у емиграцији, већном у Бечу. Овај пут Бранко се уписао на Медицински факултет на коме је уредно студирао све до своје смрти. Најпознатија песма му је Ђачки растанак. Умро је од туберкулозе млад, у 29 години живота.

⁷⁸⁾ Акт Председништва Српске академије наука 1099 од 27. септембра 1947. године.

⁷⁹⁾ Годшњак САНУ IV (1947), 206.

та за научне установе ради додељивања ове зграде за потребе Академије, односно њеног Математичког института.

На 106. седници Већа Института, од 5. маја 1950. године на предлог професора Тадије Пејовића, одлучено је да се је дним дописом Председништву САН, поново покрене питање додељивања зграде академика Михаила Петровића, за потребе Математичког института. И у наредним годинама Математички институт је стално предузимао кораке и настојао да се ово питање коначно и реши.

Иначе, било је предвиђено да се у зграду Михаила Петровића, у којој је живео, научно радио и преминуо, смести тематичка библиотека са читаоницом. Петровићева радна соба требало је да се уреди и претвори у меморијални музеј. Величина зграде: подрум, приземље и спрат то би несумњиво омогућила.

Уочи прославе стогодишњице рођења Михаила Петровића (1968), ова зграда је, на предлог Математичког института, од стране Завода за заштиту споменика културе Београда, ставље

Слика 2

Дом Михаила Петровића

Слика 3

Спомен-плоча на Дому Михаила Петровића (рад Небојине Митрића)

на под заштиту Државе. Претходно су на њој, врло савесно, извршени конзерваторски радови. Тиме је ова зграда доведена у стање да има исти изглед као и у време када је Петровић у њој живео и успешно радио.

Фасаду ове зграде сада украшава и спомен плоча са ликом

Михаила Петровића, рад вајара Небојше Митрића⁸⁰).

У овој згради било је и неколико станова са станарима којима је требало обезбедити други стан и иселити их. У том смислу предузимане су и одговарајуће активности.

И поред многобројних контаката, упорног настојања Института у току двадесет и више година, предузетих мера и да тих обећања од најодговорнијих фактора Републике и Града Београда, до реализације ове надамце корисне иницијативе, ни је уопште дошло. Иако је било најприродније да се кућа нашег најугледнијег математичара Михаила Петровића, из дужне пажње и поштовања његове изузетне личности, додели баш за потребе Математичког института. То до данас није учињено. Ни је учињено, у првом реду, захваљујући недовољној заинтересованости, тачније небризи тадашњег Комитета за научне установе, Универзитета и високе школе Владе НР Србије.

В. КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 35

1. Осврт на изградњу зграде

Напори Академије за подизање сопствене зграде потичу још из 19. века. На 2. седници Председништва Академије, од 12. августа 1887. године⁸¹), годину дана по њеном осеивању, већ се говори о подизању Академијина дома. Чланом 31. Основног закона о Краљевско-српској Академији, за изградњу дома Академије уступљено је земљиште у Кнез Михаиловој улици број 35, које је Кнез Михаило Обреновић III поконио за просветне циљеве⁸²).

После дуготрајних напора⁸³), кад су припреме за градњу доведене у завршну фазу, дошло је, стицајем неповољних околности, до непредвиђених тешкоћа. Када се 1912. године пришло копању темеља, посао је морао бити прекинут због Балканског рата⁸⁴). Рад је поново настављен 1913. године. Озидани

⁸⁰) Трифуновић Драган - Прослава Михаила Петровића, Споменница, Београд, 1968, 395-411.

⁸¹) Годишњак СКА I (1887), 88, 93, 96 и А.Белић - Педесетогодишњица 1886-1936, књига I (1939-1941), 224.

⁸²) Годишњак СКА I (1887), 3-16 и А.Белић - Педесетогодишњица, књига I, 292-300. Закон је донео Краљ Милан Обреновић I. новембра 1886. године.

⁸³) Годишњак СКА VI (1892), 94, 100; VIII (1894), 100-1; X (1896), 99; XIII (1899), 116-117, 131; XIV (1900), 147, 154-6; XVII (1904), 117, 132-6; XIX (1905), 53, 58, 217; XX (1906), 66, 67, 103; XXI (1907), 56, 57, 64, 104; и А.Белић - Педесетогодишњица, 222-232.

⁸⁴) Годишњак СКА XXVI (1912), 110, 111.

су темељи и приземље. Даље зидање је поново прекинуто, због рата са Аустро-Угарском, од 15. јула 1914. године⁸⁵). После овог, рад на даљој изградњи дома био је прекинут 7 година. Изградња зграде је настављена тек 1921. године.

Почетком 1924. године зидање зграде је коначно завршено Коринћеве зграде отпочело је априла 1924. године⁸⁶).

На месту где се налази Академијин дом, стајала је чувена Делијска чесма старог Београда, зидана за време Турака у облику тулбета.

Нажалост, касније се увидело да ова монументална и лепа зграда, према плановима из 1910-1912. године не може да служи за смештај саме Академије, већ искључиво за ренту⁸⁷). Тако су просторије ове зграде издате у закуп разним установама и појединцима. Једно време у овој згради је била смештена и Радиостаница. Само у неколико просторија зграде смештени су Академијин Лексикографски одсек и Управа Академијиних имања. Сама Академија и даље је остала у Задужбини Симе Игуманова, у Бранковој улици број 15.

Пет година после завршетка изградње ове зграде, Академија је поново, 23. маја 1929. године, покренула питање о погодном земљишту, на коме би био изграђен дом, посвећен искључиво Академијиним потребама⁸⁸).

На више захтева Академије, Општина београдска је 11. новембра 1931. године, покренула питање о погодном земљишту, на коме би био изграђен дом, посвећен искључиво Академијиним потребама⁸⁸).

После Другог светског рата, на XIII скупу Председништва Академије, од 14. децембра 1946. године, поново је покренуто питање подизања зграде за потребе Академије и њених института⁹¹).

2. Реконструкција зграде и исељавање закупаца

За коришћење постојеће зграде Српске академије наука и њених института било је неопходно да се на згради изврше одговарајуће оправке и преправке. Касније и обимнија рекон-

⁸⁵) Годишњак СКА XXVIII (1914-1919), 148.

⁹⁶) Годишњак СКА XXXII (1923), 123.

⁸⁷) Гласник Српске академије наука IV, свеска I (1952), 1-12-Говор председника Академије Александра Белића на свечаном отварању Академијина дома 1952. године.

⁸⁸) Годишњак СКА XXXVIII (1929), 109.

⁸⁹) Годишњак СКА XXXIX (1930), 70, 103; XL (1931), 65, 105; XLII (1932) 73.

⁹⁰) Годишњак СКА XLIV (1935), 76.

⁹¹) Годишњак Српске академије наука LIII (1946), 78, 79.

струкција. У склопу са овим, посебан проблем био је исељавање закупаца и станара. На VII скупу Председништва САН, од 3 новембра 1948. године саопштено је, да су отпочеле преправке зграде. Међутим, утврђено је да преправка споро напредује због великих тешкоћа око исељавања закупаца и станара⁹²⁾. На I скупу пленума Председништва САН, од 21. фебруара 1949. године, речено је да су са новим пројектом за реконструкцију зграде предвиђене веће преправке. Према том пројекту у згради ће бити смештени: Председништво Академије, Одељења, Библиотека, Архив са читаоницом, свечана сала и 3 мање сале за седнице и саопштења, Клуб и 12 Института. Ово проширење преправки одложиће коришћење зграде за извесно време⁹³⁾. На IV скупу пленума Председништва САН, од 28. октобра 1949. године, истакнуто је, да се по питању исељења закупаца, Академија више пута обрађала Влади НР Србије, да и она помогне да се Академијина зграда ослободи што је могуће пре досада неисељених станара. То је и даље ишло са великим потешкоћама, што је знатно продужавало рок реконструкције⁹⁴⁾.

3. Усељавање Математичког института

Из зграде Српске академије наука, у Бранковој улици бр. 15, у којој је радио више од две године, Математички институт се, према распореду Академије, преселио у Академијин дом у Кнез Михаиловој улици број 35 (улаз из Јакшићеве улице број 2). У време овог пресељења, реконструкција зграде Академије била је у току и она ће трајати све до 1952. године. Сеобу Института, његов смештај у нове просторије и сређивање библиотеке, обавио је лично управник Математичког института, академик Антон Вилимовић⁹⁵⁾. Институт је пресељен у јулу 1948. године.

Како је реконструкција Академијина дома дуго трајала, просторије Математичког института биле су практично неупотребљиве. Због тога су се седнице Већа са саопштењима, као и седнице Научног савета и даље, све до краја 1951. године, одржавале у Бранковој улици 15 из које се формално иселио⁹⁶⁾. Тако је и поред пресељења Институт практично остао у Бранковој улици више од 5 година.

Због потреба реконструкције Академијина дома, Математички институт је више пута пресељаван из једних у друге прост-

92) Годишњак Српске академије наука LV(1948), 64, 65.

93) Годишњак Српске академије наука LVI(1949), 46.

94) Годишњак Српске академије наука LVI(1949), 58.

95) Годишњак Српске академије наука LV(1948), 142.

96) Годишњак Српске академије наука LVI(1949), 163.

торије Академијина дома⁹⁷⁾.

Почетком 1952. године Математички институт се коначно уселио у сталне и додељене му просторије у преуређеном делу Академијина дома⁹⁸⁾. Тако је Математички институт коначно, 6 година после оснивања, стекао повољније услове за свој рад. Од тог времена, поред својих просторија, на располагању је имао свечану салу, мању салу за саопштења, Централну библиотеку и Архив као и Клуб научних радника. Од тог време на до данас Математички институт је остао у овим просторијама Академије, у Кнез Михаиловој улици број 35, на првом спрату зграде. У Академијином дому је, поред Математичког смештено још 11 Академијиних института. Касније, већином из двојених из састава Академије, али и даље смештених у Академијину дому.

Током 1952. године Академија се такође преселила из Бранкове 15 у Академијин дом, у Кнез Михаилову 35. Према плану размештаја Института, утврђеном на IV скупу извршног одбора Председништва САН, од 31. јануара и 1. фебруара 1951. године, у Бранкову улици 15 усељен је Геолошки, а у број 13 Физички институт⁹⁹⁾.

Слика 4
Академијин дом
Кнез Михаилова улица 35

97) Годишњак Српске академије наука LVII(1950), 209; LVIII(1951) 145, 146.

98) Годишњак Српске академије наука LIX(1952), 171.

99) Годишњак Српске академије наука LVIII(1951), 71.

4. Свечано отварање Академијина дома

На дан 24 фебруара 1952 год. у 10 часова пре подне свечано је отворен Дом Српске академије наука.

Од гостију отварању су присуствовали: председник Савезне владе и почасни члан Српске академије наука Маршал Југославије Јосип Броз Тито, потпредседник Президијума Народне скупштине ФНРЈ академик Моша Пијаде, председник Президијума Народне скупштине НРС академик Симишта Станковић, председник Владе НР Србије Петар Стамболић, министар-председник Савета за науку и културу Владе ФНРЈ Родољуб Чолаковић, министар Савезне владе Макс Баће, секретар Президијума Народне скупштине ФНРЈ д-р Миле Перуничкић, председник Извршног одбора НО Београда Ђурица Јојкић и многи други културни и јавни радници.

Академије и универзитете других република представљали су: д-р Марко Костренчић и д-р Фран Когој — Југославенску академију знаности и умјетности и Загребачки универзитет; д-р Милко Кос — Словенску академију знаности и уметности; д-р Илија Ђуричић — Универзитет у Београду, д-р Коста Тодоровић — Медицинску вел. школу, д-р Радивоје Кашанин — Техничку вел. школу; д-р Драго Кридија и Миливоје Сарван — Сарајевски универзитет, Димче Коце — Универзитет у Скопљу и д-р Милан Петровић и Живан Милисавец — Матицу српску из Новог Сада.

Свечаност је отворио председник Академије д-р Александар Белић и поздравио Претседника Савезне владе и остале госте.

Пошто је хор Централног дома Југословенске народне армије отпевао химну и „Песму о слободи“ од Р. Гобеца, Претседник Академије је одржао говор.¹⁰⁰⁾

5. ОТВАРАЊЕ АКАДЕМИЈИНА КЛУБА

У циљу упознавања и већег зближења научних радника у Академији и научних радника изван Академије основан је Клуб Српске академије наука.

На Оснивачкој скупштини, која је одржана 1. априла 1952. године, конституисана је управа Клуба у коју су изабрани за председника - председник САН академик Александар Белић, за секретара - Ђорђе Костић, виши научни сарадник Института за српски језик, за чланове: Божидар Поповић, управник Института за угаљ, Бранко Павићевић, асистент Историјског института, дописни члан Војислав Арновчевић, виши саветник за патолошку физиологију, академик Иво Андрић, књижевник, дописни члан Илија Ђуричић, управник Института за физиологију рада, Милица Љилер, асистент Хемијског института, академик Петар С. Јовановић, генерални секретар САН, академик Симишта Станковић, управник Института за екологију и биогеографију, Сретен Вукосављевић, управник Института за проучавање села и академик Стеван Христић.

Клуб је отворен 6 априла 1952. године.¹⁰¹⁾

100) Гласник Српске академије наука IV(1952), свеска 1, 1-12.

101) Гласник Српске академије наука IV(1952), свеска 1, 236.

6. ОСВРТ НА ЈОШ НЕКЕ АКТИВНОСТИ

Од интереса је да упоредо са научним саопштењима, овде буду забележене, у сажетом обиму, и неке иницијативе као и активности Математичког института у првим послератним годинама.

1. Оснивање Катедре за теорију вероватноће

Веће Института на својој 6. седници од 8. новембра 1946 године (шест месеци од почетка рада Института), усвојило је предлог академика АНТОНА БИЛИМОВИЋА, да се у оквиру Математичког института, образује Одбор за ТЕОРИЈУ ВЕРОВАТНОЋЕ СА ПРИМЕНАМА. У Одбор је изабрано 8 чланова: 1. Антон Билимовић, 2. Војислав В. Мишковић, 3. Никола Салтиков, 4. Јован Карамата, 5. Радивој Кашанин, 6. Тадија Пејовић, 7. Војислав Авакумовић, 8. Татомир Анђелић.

Научни савет Института на својој 1. седници од 20. децембра 1946. године, усвојио је овај предлог Већа и у Одбор поред раније изабраних чланова, изабрао још 6 чланова: 1. Јакова Хлитчијева, 2. Драгољуба Марковића, 3. Константина Вороњца, 4. Милана Вречка, 5. Драгослава Тодоровића и 6. Милана Јујовића.

Прва седница Одбора одржана је 17. фебруара 1947. године. На седници је академик Антон Билимовић изложио пројекат плана за рад Одбора, који је обухватио:

1. Оснивање Катедре за предмет Теорија вероватноће са применама;
2. Посебне састанке са рефератима и дискусијом;
3. Издавање публикације из Теорије вероватноће са применама.

Истовремено је одлучено да се Деканату Природно-математичког факултета поднесе предлог, а преко Српске академије наука и Министарству просвете НР Србије, да се на Природно-математичком факултету у Београду уведе Катедра за теорију вероватноће са применама. На истој седници изабран је и Одбор за састављање представке у саставу: Тадија Пејовић, Драгољуб Марковић и Војислав Авакумовић.

Усвојен је и предлог Драгољуба Марковића, да се у облику монографије обраде поједини конкретни проблеми из ове области и теоријски објасне. Исто тако усвојен је и предлог да се за рад у Одбору позову и: Леонида Лучић и Видоје Веселиновић.

Текст представке размотрен је на 2. седници Одбора за теорију вероватноће од 11. марта 1947. године. После дискусије у којој су учествовали сви чланови Одбора, одлучено је:

1. да се представка упути само Универзитету као одговор на постављено питање, а Академија природних наука Српске академије наука само извести. Текст представке гласи: У циљу стварања наставе и припремања кадрова на Природно-математичком факултету Универзитета у Београду, треба основати Катедру за предмет Теорија вероватноће са применама. Примене би обухватиле природне и друштвене науке (математику, статистику у најширем облику, технику, осигурање, рачун изравнања) а поред тога и физику, хемију, астрономију, геодезију и метеорологију,

2. да се сви стручњаци из области рачуна вероватноће са применама прикупе у Одбор и

3. да се радови из области рачуна вероватноће могу штампати у публикацијама Српске академије наука, јер постоји могућност чак и за штампање радова општег карактера.

2. Група за механику кванта

Веће Института на својој 15. седници од 23. јануара 1947 године, размотрило је и усвојило предлог академика Антона Билимовића да се у оквиру Математичког института оснује научна група за МЕХАНИКУ КВАНТА. У раду Групе би се окупили млађи људи и стручњаци из разних области са циљем да се преко једног предавања сваке недеље уђе у ту дисциплину и образује стручни кадар за њу.

3. Репформа наставе математике

За остваривање својих програмских задатака, Математички институт је, на почетку свога рада, на 1. седници Већа Института од 22. јуна 1946. године, поред осталих одбора и Комисија, образовао и Одбор за средњошколску математичку наставу. Институт је настојао да, колико год је то било могуће, својим учешћем да активан допринос у послератној обнови и програмском усмеравању наставе математике у средњим школама. Неколико података нам то илуструје.

На 29. седници Већа Института од 3. марта 1948. године, управник Института академик Антон Билимовић је реферисао о пр-

вом састанку у Министарству просвете НР Србије у вези са реформом средњошколске наставе математике.

Нешто касније, на 38. седници Већа Института од 19. маја 1948. године, академик Антон Билимовић је реферисао о састанку у Министарству просвете и Савезном комитету који је био посвећен програму математике за средње школе. У Одбор за средњошколску наставу математике Министарства изабран је и Никола Салтиков.

На 54. седници Већа Института од 15. децембра 1948. године, размотрено је обавештење Р. Кашанина о конференцији у Комитету за научне установе, Универзитет и високе школе, по питању успеха на Техничким школама и Комисији коју је образовао Комитет за писање једног уџбеника који би, у прегледној форми, обухватио материјал средњошколске математике. Овај уџбеник су написали чланови Института: Јован Карамата, Татомир Анђелић и Мирко Стојаковић под насловом: Преглед елементарне математике за пријемни испит за Техничке високе школе. Уџбеник је објавио ла "Научна књига", Београд 1949, страна 120+122+63.

Истини за вољу треба напоменути да су у то време, првих послератних година, државни а посебно просветни органи, у сва кој прилици, тражили и од Института очекивали одговарајућу стручну помоћ.

4. Семинари и курсеви

У време отпочивања рада Института (1946), недостатак кадра математичара и механичара био је врло критичан, како на Универзитету тако и у Институту па и другим институцијама. Оваква ситуација је захтевала да се решавају проблема што ефикаснијег оспособљавања млађих кадрова покљони одговарајућа пажа.

Тако је на 21. седници Већа Института од 19. новембра 1947. године и 7. седници Научног савета од 4. фебруара 1948. године, усвојен предлог Јована Карамате да се при Математичком институту образује Семинар са темом: О појму правилног рашчења. Семинар су водили Јован Карамата, Драгољуб Марковић и Миодраг Томић. Прво предавање је одржано 18. маја 1949. године. Присуствовало му је 27 слушалаца. (Види Годишњак САН IIV (1947), 405-406.).

На 82. седници Већа Института од 26. октобра 1949. године, усвојен је предлог Војислава Авакумовића да Милош Радојчић одржи курс са неколико предавања на тему: Геометријске теорије функција, ради увођења млађих кадрова у ову област.

На 104. седници Већа од 19. априла и 118. седници од 15. новембра 1950. године одлучено је да се Универзитету у Скоп-

љу пружи помоћ у специјалним предавањима и одржавању Курса из Опште астрономије. У организацији академика Војислава Мишковића, курс је трајао 48 часова.

На тражење Друштва инжењера и техничара, на 62. седници Већа од 19. марта 1949. године, одлучено је да се у Друштву одржи више предавања за која су они заинтересовани.

На 111. седници Већа од 29. јуна 1950. године саопштено је да је за асистенте Института и Природно-математичког факултета, Војислав Авакумовић одржао курс са 4 предавања на тему: Суksesивне апроксимације и нуле интеграла нелинеарних диференцијалних једначина другог реда.

На 40. седници Научног савета од 31. октобра 1951. године одлучено је да се у Математичком институту, под руководством Војислава Авакумовића, одржи курс на тему: Диференцијалне једначине математичке физике. Курс је организован за асистенте Математичког института, Природно-математичког факултета и Техничке високе школе.

На 49. седници Научног савета од 17. септембра 1952. године, усвојен је предлог да академик Јован Карамата одржи специјални курс: Ортогонални системи и Фуриерови редови. Курс је одржан понедељком, средом и петком од 16-18 часова.

Семинари и курсеви су и даље одржавани током целог периода док се Институт налазио у саставу Српске академије наука. По издвајању Института из састава Академије и његовог осамостаљивања, Институт је још интензивније наставио са радом семинара.

5. ПОДЕЛА НА ДВЕ СЕКЦИЈЕ

На 26. седници Научног савета од 4. фебруара 1950. године, разматран је предлог да се Институт подели у две секције: за теоријску и примењену математику. Доношење коначне одлуке одложено је за касније.

Питање поделе Института поново је разматрано на седници Савета од 12. маја 1958. године. Међутим, и овог пута коначна одлука је одложена до регистрације Института као установе са самосталним финансирањем. Истовремено препоручено је, да се при састављању дневног реда за седнице Већа, посебно групирати саопштења из теоријске, а посебно из примењене математике (и механике).

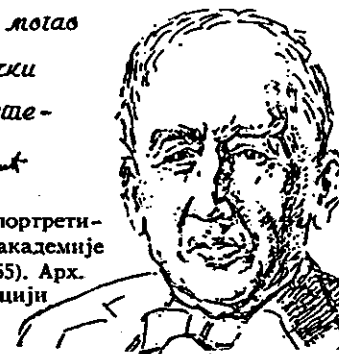
Коначна одлука о подели на две секције није донета ни касније, за све време док се Институт налазио у саставу Српске академије наука (до 3. јуна 1961. године).

7. АКАДЕМИК МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ О СВОМ НАУЧНОМ РАДУ
Већ ми је Варићак говорио да у царству наука има негде ненасељених и необрађених крајева изван или између црстих научничких насеља.¹⁰²⁾ Штагод да размислим где се налазе ти сасвим или недовољно обрађени крајеви да дух онде могао стећи свој екстремни научнички погон, а можда и цело властелинство.¹⁰³⁾

Григорје Самојлов

☆

Архитекта Григорје Самојлов портретирао је потпредседника Српске академије наука Милутина Миланковића (1955). Арх. Самојлов познат је по реконструкцији зграде Српске академије наука и уметности (1952) и илустрацијама за Миланковићеву књигу *Кроз ва - Академик Миутин Миланковић сиону и векове*. (АСАНУ, Заоставштина 10.131/XXXII)¹⁰⁴⁾

¹⁰²⁾

Др ВЛАДИМИР ВАРИЋАК, редовни члан Југославенске академије знаности и уметности, дописни члан Српске академије наука и уметности и Чешке сполечности наук у Прагу.

Рођен 1865. у Швици код Оточа (Лика) - умро 7. јануара 1942. у Загребу.

Завршио је студије математике и физике у Загребу (1883 - 1887). Био је професор реалке у Земуну (1888), Научичке школе у Бакру (1889), реалке у Загребу (1891) и реалке у Осиеку (1892), где је био професор М.Миланковићу. Године 1898. је професор на Шумарској академији у Загребу. За ванредног професора Свеучилишта у Загребу именован је 1899, а за редовног 1902. године. На тој дужности је остао до пензионисања 1936 године.

В.Варићак је највише учинио да М.Миланковић буде окренут математичким наукама, да у годинама сазревања упозна дело Михаила Петровића и тако одреди свој научнички позив.

¹⁰³⁾ М.Миланковић - Успомене, доживљаји и сазнања из 1909-1944, Посебна издања САН СХСV, Одељење природно-математичких наука 6 (1952), 47.

¹⁰⁴⁾ Д.Трифунувић - Прилог изучавању паралела Петровић-Миланковић, Галерија САНУ 36 (1979), 157-175.

5. ЛИТЕРАТУРА

- 1) Годишњак Српске академије наука, књига LII(1945), 181, стране 38-39,41,44-45.
- 2) Годишњак Српске академије наука, књига LIII(1946), 255, стране 23,25,27,39,106,115,120-125,129-130.
- 3) Записници седница већа Математичког института Српске академије наука, књига I (1946-1951), страна 196. Записнике водили: др Татомир П. Анђелић од 1. седн. 22. јуна 1946 до 93 седнице (1. фебруара 1950), стр.1-145 и Милан Вречко од 94. седнице (8. фебруара 1950) до 130. седнице (16. маја 1951), стране 146-196.
- 4) Записници седница Научног савета Математичког института Српске академије наука - 1 седница (20. XII 1946) до 64 седнице (31. III 1954).
- 5) Закон о Српској академији наука од 30. јуна 1947 - Годишњак САН LIV(1947), стране 1-6. Ово је први послератни закон о Академији.
- 6) Годишњак Српске академије наука, књига LIV(1947), 656 стране 29-30,59,102-144, 321,322,401-406,521-526.
- 7) Годишњак Српске академије наука, књига LV(1948), 295, стране 23-25,113,114,140-143.
- 8) Уредба о институтима Српске академије наука од 5. маја 1948 - Годишњак САН LV(1948), стране 3-8.
- 9) Годишњак Српске академије наука, књига LVI(1949), 336 стране 49,150,162-168.
- 10) Гласник Српске академије наука за 1949. годину књига I, свеска 1-2, стране 71-77; свеска 3, стр. 381-385 и 388.
- 11) Гласник Српске академије наука за 1950. годину књига II, свеска 1, стр. 47-52; свеска 2, стра. 270-271.
- 12) Годишњак Српске академије наука, књига LVII (1950), 588, стране 19-21, 194,207-217.
- 13) Зборник радова Српске академије наука, књига VII-Математички институт, књига 1(1951), 146, стране 1-2.

- 14) Годишњак Српске академије наука, књига LVIII (1951), 464, страна 11-12, 145-151.
- 15) Записници седница већа Математичког института Српске академије наука, књига II(1951-1956), страна 192. Записнике водили: Милан Вречко од 131. седнице (23. маја 1951) до 170. седнице (4. марта 1953), стр. 1-56; Слободан Аљанчић од 171. седнице (18. марта 1953) до 254. седнице (2. новембра 1955), стране 56-158 и Растко Стојановић од 255. седнице (9. новембра 1955) до 283. седнице (25. јула 1956), стране 159-192.
- 16) Гласник Српске академије наука за 1951. годину књига III, свеска 1, стране 53-58; свеска 2, стр. 215-217.
- 17) Годишњак Српске академије наука, књига LIX(1952), 414 стране 11-12, 122, 138, 171-174.
- 18) Посебна издања Српске академије наука CXCV - Одељење природно-математичких наука 6(1952), 322, страна 9,126,292.
- 19) Гласник Српске академије наука за 1952. годину, књига IV, свеска 1, стране 48-51; свеска 2, 250-251.
- 20) Гласник Српске академије наука за 1953. годину, књига V, свеска 1, стране 52-56; свеска 2, 255-258.
- 21) Уредба о установама са самосталним финансирањем - Службени лист СФРЈ број 51/53 - по којој је извршена реорганизација Академијиних института.
- 22) Годишњак Српске академије наука, књига LX(1953), 414, стране 11-12, 58, 86, 164, 171-175.
- 23) Годишњак Српске академије наука, књига LXI(1954), 229 страна 11-12. 92, 106-109.
- 24) Записници седница Управног одбора Математичког института Српске академије наука - од 1. седнице (14. априла 1954) до 42 (12. марта 1958).
- 25) Извештај о раду Математичког института Српске академије наука за 1954. годину, штампан као посебна свеска, страна 1-19.
- 26) Гласник Српске академије наука за 1954. годину, књига VI, свеска 1, стране 39-44; свеска 2, 163-166.
- 27) Гласник Српске академије наука за 1955. годину, књига VII, свеска 1, стране 34-38; свеска 2, 154-158.
- 28) Годишњак Српске академије наука, књига LXII (1955), 259, стране 30,31,32, 111-112.
- 29) Извештај о раду Математичког института Српске академије наука, за 1955. годину, штампан као посебна свеска, страна 1-16.
- 30) Годишњак Српске академије наука, књига LXIII(1956), 340, страна 11-12,97-102.

31) Гласник Српске академије наука за 1956. годину, књига VIII, свеска 1, стране 27-31; свеска 2, 142-145.

32) Извештај о раду Математичког института Српске академије наука за 1956. годину, штампан као посебна свеска, страна 19.

33) Записници седница већа Математичког института Српске академије наука и уметности, књига III (1956-1961) страна 149. Записнике водили: Растко Стојановић од 284. седнице (5 септембра 1956) до 298. седнице (15. фебруара 1957), стране 1-16; Иванка Поповић од 299. седнице (20. фебруара 1957) до 334. седнице (11. децембра 1957), страна 16-49; Милева Прва новић од 335. седнице (25. децембра 1957) до 376. седнице (24. децембра 1958), стране 49-93; Иванка Поповић од 377. седнице (28. јануара 1959) до 434. седнице (7. децембра 1960), стране 93-147; Воја Поповић од 435. седнице (21. децембра 1960) до 438. седнице (17. маја 1961), стране 147-149.

34) Извештај о раду Математичког института Српске академије наука за 1957. годину, штампан као посебна свеска, страна 26.

35) Годишњак Српске академије наука, књига LXIV (1957), 327, страна 118.

36) Гласник Српске академије наука за 1957. годину, књига IX, свеска 1, стране 43-49; свеска 2, 151-156; свеска 3, стране 243-244; свеска 4, стране 391-397.

37) Извештај о раду у 1957. години Института и Одбора Српске академије наука, књига I, Београд 1958, 122, стране 1-19.

38) Посебна издава Српске академије наука CCLXXXV - Одеље природно-математичких наука, књига 16 (1957), 194.

39) Записници седница Савета Математичког института Српске академије наука - од 1 седнице (13. марта 1958) до 14. (30. марта 1960).

40) Годишњак Српске академије наука, књига LXV (1958), 315 страна 135-142.

41) Гласник Српске академије наука за 1958. годину, књига X, свеска 1, стране 53-58; свеска 2, с. 217-225; свеска 3, стране 333-338; свеска 4, стране 471-475.

42) Гласник Српске академије наука за 1959. годину, књига XI, свеска 1, стране 49-52; свеска 2, 167-172; свеска 3, стране 279-280; свеска 4, стране 423-428.

43) Годишњак Српске академије наука, књига LXVI (1959), 249 стране 138-142.

44) Закон о Српској академији наука и уметности (други послератни закон о Академији) - Службени гласник НР Србије, број 29 од 16. јула 1960. Касније донета су још 2 закона -

трећи (Службени гласник СРС број 1 од 4. јануара 1969) и четврти (Службени гласник СРС број 17. од 7. маја 1976) и у себној свесци - Прописи САНУ, књига 1, стране 5-13. Тако је сваких 10 година доношен нови Закон о Академији.

45) Годишњак Српске академије наука и уметности, књига LXVII (1960), 326, стране 111, 122, 177-181.

46) Гласник Српске академије наука и уметности за 1960. годину, књига XII, свеска 1, стране 55-59; свеска 2, стране 217-220.

47) Годишњак Српске академије наука и уметности, књига LXVIII (1961), страна 239.

48) Уредба о оснивању Математичког института по којој је Институт дефинитивно издвојен из састава Српске академије наука и уметности и трансформисан у самосталну научну установу (Службени гласник СРС број 23 од 3. јуна 1961. године).

49) Сто година Филозофског факултета Универзитета у Београду 1863-1963, Београд 1963, страна 886.

50) Споменица Михаилу Петровићу 1868-1943, Београд, 1968, страна 424. Уредио Л. Трифуновић.

51) П. Трифуновић - Летопис живота и рада Михаила Петровића - Српска академија наука и уметности, Београд 1969, 638.

52) В. Вујичић - М. Чавчић - Четврт века Математичког института, Београд 1972, страна 193.

53) Педесетпет година студијске групе за механику Природно-математичког факултета у Београду 1952-1977. Главни уредник академик Т. П. Анђелић. Уредио Л. Трифуновић, Београд 1977, страна 90.

54) Посебна издава Српске академије наука DXVIII - Одеље природно-математичких наука 50 (1979), страна 383.

55) Живот и дело Милутина Миланковића 1879-1979 - Галерија Српске академије наука и уметности, књига 36 (1979), 215.

56) М. П. Чавчић - Преглед издава Математичког института 1946-1986. Београд 1986, 284.

57) Станојевић Станоје, Народна енциклопедија. Издавач Библиографски завод Д. Д. Загреб, Гундулићева 29, I, 899; II 1095; III (1928), 1014; IV (1929), 1353+11.

58) Белић Александар, Извештај о раду поводом педесетогодишњице Српске краљевске академије 1, Посебна издава СКА CXVI, Споменнице 7 (1939-1941), 412.

59) Анђелић П. Татомир, Клуб математичара Београдског универзитета, Млади математичар 1981, 2, број 1, 7-9.

60) Трајковић Никола, о старом Београду (сто хроника), са предговором Боже Ковачевића, Слобода, Београд 1984, 252.

6. РЕГИСТАР ИМЕНА АУТОРА САОПШТЕЊА

A

- Aczél Jean (Acel Žan), Budimpešta - 24,
 Adamović Dušan - 129,
 Agnew P. Ralph, SAD - 65,
 Ahlfors V.L., SAD - 138,
 Aljančić Slobodan - 29,33,54,57,63,73,84,91,91,92,107,
 132,140,143,145,150,154,155
 Anđelić P. Tatomir - 17,21,41,42,55,56,57,59,74,80,81,
 86,109,125,136,138,148,
 Avakumović Vojislav - 12,17,17,18,20,23,28,29,33,40,42,
 42,46,46,47,47,48,49,50,51,51,55,56,57,60,65,65,
 66,68,72,73,76,79,82,84,84,88,89,95,127,

B

- Bajraktarević Mahmud (Sarajevo) - 62,73,103,
 Bajšanski Bogdan - 72,79,88,118,125,130,140,144,150,157
 161,162,
 Baziljević Vladimir - 32,43,53,
 Beloricki D. - 109,
 Bilimović Anton - 11,12,13,16,18,20,23,28,28,28,30,31,
 37,38,44,60,66,70,72,72,74,76,82,86,89,89,98,99,
 102,119
 Bilinski Stanko (Zagreb) - 54,81,
 Blanuša Danilo (Zagreb) - 49,50,
 Bogunović Vladimir - 43,84,86,127,137,
 Bojanić Ranko - 39,55,57,60,63,63,71,72,74,75,76,82,84,
 89,92,92,94,119,121,124,
 Bonnet Rose (Pariz) - 85,
 Brčić Vlatko - 66,127,

C

- Chao-Hui Yang - 128,

D

- Danilovič-Černij Sergej (Kursk,SSSR) - 68,
 Davies T.V. (London) - 129,
 Delanges Hubbert - 53,76,
 Denjoy Arnaud - 52,58,58,

Đ

- Djordjević Radmilo - 77,92,93,111,114,147,
 Djurić D. - 164,
 Djurić M. - 35,36,41,

E

- Erdős P. (Jerusalim) - 53,136,

F

- Favard J. (Pariz) - 104,
 Fempl Stanimir - 49,59,69,80,91,93,107,107,111,130,
 Fréchet Maurice (Pariz) - 65,
 Freud Géza (Budimpešta) - 100,100,
 Fullerton R. (Merilend) - 137,145,

G

- Ganelius T. (Lund) - 98,

H

- Hajdin Nikola - 84,
 Hille Einar (SAD) - 64,
 Hirschmann I.J. i D.V.Vider - 52,
 Hlitčijev Jakov - 27,36,38,39,42,51,56,

I

- Ivanović Branislav - 50,77,

J

- Jakimovski A. (Jerusalim) - 161,
 Jekhowsky Benjamin (Bordeaux) - 85,
 Jojić Kosara - 119,

Jorgović Milutin - 141,
 Jovanović B. - 159,
 Jovanović Milan - 55,
 Jovičić M. Milorad - 61,

K

Kamke E. - 54,
 Karamata Jovan - 13,16,17,18,19,21,21,22,25,26,27,28,
 30,30,30,35,36,37,38,38,40,42,43,46,46,46,47,50,
 50,59,61,71,75,79,80,84,87,91,121,158,161,163,
 Kašanin Radivoj - 32,58,64,65,110,154,
 Koranji A. (Segedin) - 104,
 Knopp K. - 54,
 Križanić France (Ljubljana) - 90,
 Krone-Hertvek Irena (Minhen) - 144,
 Krzywoblocki Z.M. (SAD) - 58,85,85,
 Kurepa Djuro - 44,49,60,149,
 Kušević R. (Zagreb) - 123,

L

Laban Savo - 31,
 Lichnerowicz A. (Pariz) - 113,
 Locher B. (Švajcarska) - 44,
 Lorch R.E. - 55,

M

Madić Petar - 82,
 Mamuzić Zlatko - 146,152,
 Maravić Manojlo - 87,94,134,
 Marić Vojislav - 67,83,112,158,
 Marjanović Milosav - 83,
 Marković Dragoljub - 20,26,30,33,36,45,50,58,
 Mihailović Borivoj - 64,
 Milanković Milutin - 12,18,64,84,92,104,
 Milosavljević Dragoljub - 20,36,48,
 Milosavljević Miodrag - 15,35,42,

Mišković V. Vojislav - 12,16,27,28,42,46,48,56,62,64,
 83,109,122,
 Mitrinović Dragoslav - 44,
 Mitrović Dušan - 20,55,60,
 Mustelj P.E. (Moskva) - 109,
 Mušicki Djordje - 65,71,78,80,88,113,151,

N

Nenadović Miroslav - 48,
 Niče Vilko (Zagreb) - 52,60,66,

O

Orlicz W. - 111,
 Orlov Konstantin - 19,25,39,43,47,57,128,

P

Pavlović Slobodan - 61,66,
 Pejović Tadija - 12,16,19,24,31,40,47,47,51,57,82,87,
 Perić Veselin (Sarajevo) - 94,
 Petrić Jovan - 156,
 Petronijević Branislav - 46,69,
 Peyerimhoff Aleksander (Giessen, Nemačka) - 82,86,90,
 Popken J. - 52,
 Popović Božidar - 33,46,
 Popović Ivanka - 77,
 Popović Vojin - 47,
 Popović Vojislav - 72,
 Prvanović Mileva - 67,80,90,106,133,136,158,
 Prvanović Stanko - 22,

R

Radenković Dragoš - 36,45,105,108,
 Rajević Šefkija (Sarajevo) - 12,54,57,106,
 Radojčić Miloš - 13,25,26,30,32,43,44,73,85,132,139,
 140,156,
 Radosavljević Ljubodrag - 63,123,124,
 Rajagopale T.C. - 58,

Rašajski Borivoj - 37,
 Rašajski Branko - 48,
 Rašković Danilo - 12, 18, 36, 68, 68, 73, 78, 78, 87, 87, 90, 91,
 94, 100, 159, 159,
 Rham G. de - 54,
 Richert E.H. (Göttingen) - 98, 101, 101,
 Roglić Velimir - 53,

S

Saltikov Nikola - 12, 12, 23, 23, 24, 32, 36, 37, 37, 38, 43, 43,
 43, 44, 44, 48, 57, 57, 71, 74, 74, 76, 80, 86, 96, 99, 105, 112,
 120, 131,
 Sierpinski Waclaw (Varšava) - 99,
 Simeunović Dragomir - 148,
 Simonović Velimir - 151,
 Simovljević L.Jovan - 77, 108, 147, 147,
 Sneddon J. (Glazgov) - 128,
 Sobolev V. (Moskva) - 116, 116, 116,
 Stanković Bogoljub - 59, 61, 62, 67, 71, 78, 81, 89, 94, 97, 106,
 125, 135, 142, 145, 158, 160,
 Stanojević Časlav - 68, 83, 87, 89, 129, 150, 155, 157,
 Stojaković Mirko - 47, 60, 64, 80, 82, 85, 88, 97, 114, 137, 139,
 146, 150, 152, 157,
 Stojanović Rastko - 71, 75, 81, 81, 87, 89, 91, 107, 143, 146,
 148, 153, 155, 163,
 Stričević Djordje - 79,
 Szacz O. - 53,

Š

Šnajder Vera (Sarajevo) - 156,
 Švarc (Schwartz Laurent) - 54,

T

Tomić Miodrag - 16, 17, 29, 38, 41, 42, 42, 46, 49, 51, 55, 62, 63;
 67, 67, 70, 72, 75, 77, 80, 84, 88, 92, 96, 115, 117, 124, 135,
 143, 151, 154,
 Tomović Rajko - Mitrović Dušan - 55,
 Turan P. - 115,

U

Uzelac-Petrić Zora - 97, 154,

V

vidav Ivan (Ljubljana) - 90, 112, 149,
 vidder V.D. (i J.I.Hirschmann) - 52,
 vodička Vaclav - 114, 114,
 Voneš Zora - 21,
 Voronjec Konstantin - 29, 37, 39, 51, 77, 94, 102, 110, 160,
 Vrečko Milan - 47,
 Vučković Vladeta - 50, 50, 58, 63, 70, 81, 88, 88, 90, 126, 131,
 134, 141, 147, 148, 151, 152, 153, 156, 157, 158, 161,
 Vujičić A.Veljko - 141,

W

Walsh L.J. - 52,
 Wunderlich W. - 111,

Z

Zloković M. - 137
 Zverjev M.S. (Moskva) - 109,

